

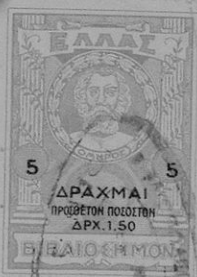
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ 3438
ΔΙΑ ΜΙΑΝ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΝ ΑΡΧΟΜΕΝΗΝ ΑΠΟ ΤΟΥ 1932

*Αριθ. έγκριτικής απόφασεως 344

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΚΤ'

Ἀντίτυπα 5.500

ΑΘΗΝΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»,

ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.

46 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46

1937

Τὰ γνήσια αντίτυπα φέρουσι τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγρα-
φέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας».

Ἀ. Μαρδά

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
Ι. Α. ΜΩΥΣΙΑΔΟΥ & ΒΑΣ. Π. ΜΑΡΔΑ
ΦΑΒΙΕΡΟΥ 45-ΑΘΗΝΑΙ

1500

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α΄ Πρότασις καὶ εἶδη αὐτῆς

§ 1. Ὅπως εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν πρὸς σχηματισμὸν λόγου αἱ λέξεις *συντάσσονται*, ἤτοι τάσσονται ἢ μία παρὰ τὴν ἄλλην, κατὰ ὄρισμένους κανόνας.

Οἱ συντακτικοὶ κανόνες τῆς ἀρχαίας γλῶσσης εἰς πολλὰ μὲν εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τῆς νέας γλῶσσης, εἰς πολλὰ δὲ διαφοροί.

Σημ. Τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ τῆς συντάξεως, ἤτοι περὶ τῶν συντακτικῶν κανόνων τῆς γλῶσσης, λέγεται *Συντακτικὸν αὐτῆς*· εἶναι δὲ τοῦτο τὸ δευτέρον μέρος τῆς καθόλου Γραμματικῆς.

§ 2. Λόγος τις (προφορικὸς ἢ γραπτὸς) περιέχων ἓν μόνον ἀπλοῦν διανόημα ἢ μίαν μόνην ἀπλὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος ἢ ἀπλοῦν τι ἐρώτημα ἢ ἀναφώνησίν τινα καλεῖται (ἀπλῆ) *πρότασις*.

§ 3. Κατὰ τὸ ἰδιαίτερον περιεχόμενόν της πρότασις τις εἶναι α΄) *ἀποφαντικὴ ἢ κρίσεως*· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός· (ἀρχ. Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ στρατιώτης γυμνάζεται.

β΄) *προτρεπτικὴ ἢ ἐπιθυμία*, πρόσεχε. κλεῖσε τὸ παράθυρον· (ἀρχ. στέργε τὰ παράθυρα).

γ) *ἐρωτηματικὴ*· εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος; (ἀρχ. ἐστὶ Σωκράτης σοφός;). νὰ καθίσω; (ἀρχ. εἶπω τι;).

δ΄) *ἐπιφωνηματικὴ*· τί ὄρατον ἄνθος! πόσον σὰς ἐκτιμῶ! (ἀρχ. ὦς καλὸς μοι ὁ πάππος!).

§ 4. Ὅταν ἡ πρότασις ἐκφέρεται μετ' ἀρνήσεως (*δὲν ἢ μὴ* ἀρχ. *οὐ ἢ μὴ*), λέγεται *ἀποφατικὴ ἢ ἀρνητικὴ*: ὁ Πέτρος δὲν εἶναι ἐπιμελής. (*Σωκράτης οὐκ ἔστι σοφός*). *μὴ γράφετε*.

Ἄλλως λέγεται *καταφατικὴ*: ὁ Πέτρος εἶναι ἐπιμελής. (*Σωκράτης ἔστι σοφός*). *γράφετε*.

§ 5. Ὡς πρὸς τὴν σχέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται πρότασις τις πρὸς ἄλλην ἢ πρὸς ἄλλας προτάσεις, λέγεται

α') *κυρία ἢ ἀνεξάρτητος*, ὅταν ἐκφέρεται μόνη καθ' ἑαυτὴν ἢ συνδέεται μὲν μετ' ἄλλης ἢ μετ' ἄλλων προτάσεων, ἀλλὰ κατὰ παράταξιν, (ἦτοι διὰ συνδέσμου συμπλεκτικοῦ ἢ διαζευκτικοῦ ἢ ἀντιθετικοῦ): ὁ Πέτρος γράφει. ὁ Παῦλος ὑπαγορεύει *καὶ* ὁ Πέτρος γράφει. *ἢ ἀνεχώρησεν ὁ Πέτρος ἢ εἶναι ἀσθενής*. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησεν, ἀλλὰ εὐρίσκεται ἐδῶ.—*ἦλθε κανεῖς; νὰ μείνω ἢ νὰ φύγω*; (ἀρχ. *ἠγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν*. ἢ *λέγε τι σιγῆς κρεῖττον ἢ σιγῆν ἔχε. οὐκ ἡμφροσβήτει, ἀλλ' ὁμολόγει. εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν*);).

β') *δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη*, ὅταν δὲν δύναται νὰ σταθῇ εἰς τὸν λόγον μόνη καθ' ἑαυτήν, χρησιμεύη δέ, ἵνα προσδιορίσῃ ἄλλην πρότασιν, καὶ τρόπον τινὰ ἐξαστᾶται ἐξ αὐτῆς: ὑπαγόρευε εἰς τὸν Πέτρον, *διὰ νὰ γράψῃ*. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησε, *διότι εἶναι ἀσθενής, εἶπέ μου, ἂν ἦλθε κανεῖς. μείνε ἐδῶ, ἕως ὅτου ἐπιστρέψω*. (ἀρχ. *Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκασεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῇ. χαίρω, ὅτι εὐδοκιμεῖς. σκέψαι, εἰ ὁ νόμος καλῶς ἔχει. αὐτοῦ διατρέψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται*).

Σημ. Λόγος τις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρός, ὅταν εἶναι γραπτός, διαιρεῖται κανονικῶς εἰς *περιόδους* καὶ *κῶλα* περιόδων.

Περίοδος καλεῖται λόγος (γραπτός) ὅπωςδήποτε πλήρης, ἀποτελούμενος συνήθως ἐκ πλειότερων τῆς μιᾶς προτάσεων καὶ κατακλειόμενος μεταξὺ δύο τελείων στιγμῶν.

Κῶλον δὲ περιόδου καλεῖται μέρος περιόδου μὲ ὅπωςδήποτε αὐτοτελὲς νόημα ἀποτελούμενον ἐκ μιᾶς ἢ πλειόνων προτάσεων καὶ κατακλειόμενον μεταξὺ τελείας καὶ ἄνω στιγμῆς ἢ μεταξὺ δύο ἄνω στιγμῶν.

Ὅτω π. γ. τὸ κατωτέρω χωρίον ἐκ τῆς Ξενοφώντος Κύρου Ἀναβάσεως (1,5,5) εἶναι μία περίοδος περιέχουσα τρία κῶλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει μίαν πρότασιν, τὸ δὲ δεύτερον δύο καὶ τὸ τρίτον τρεῖς. «*Ἐν τοῦτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπόλετο ὑπὸ λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλὴ ἦν ἅπασα ἡ χώρα· οἱ δὲ ἐνοικοῦντες ὄνους ἀέτας παρὰ τὸν ποταμὸν ὀρύττοντες καὶ ποιοῦντες εἰς Βαβυλῶνα ἦγον καὶ ἐπώλουν καὶ ἀνταγοράζοντες σίτον ἕζων».*

α' Ἀπλή πρότασις

§ 6. Πᾶσα πρότασις κανονικῶς σύγκεται ἀπὸ δύο κύρια μέρη, ἧτοι ἀπὸ ὑποκείμενον καὶ ἀπὸ κατηγορήμα.

1) Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος εἰς αὐτήν· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

2) Κατηγορήμα τῆς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

Ὑποκείμενον καὶ κατηγορήμα ὁμοῦ λέγονται κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως.

§ 7. Τὸ κατηγορήμα μιᾶς προτάσεως δύναται νὰ εἶναι

1) μονολεκτικόν, ἧτοι νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ ἓνα μόνον ὀηματικὸν τύπον· ὁ ἥλιος λάμπει. τὸ παιδίον παίζει.

2) περιφραστικόν, ἧτοι νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ ἓνα τύπον τοῦ ὀήματος εἶμαι (ἀρχ. εἰμί) καὶ ἐν ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). σὺ εἶσαι Ἕλλην. (σὺ Ἕλλην εἶ).

Τοῦ περιφραστικοῦ κατηγορήματος τὸ μὲν ὄνομα (ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν), τὸ ὁποῖον φανερώσει, τί ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, λέγεται κατηγορούμενον (σοφός, Ἕλλην), ὁ δὲ μεσολαβῶν τύπος τοῦ ὀήματος εἶμαι (ἀρχ. εἰμί) λέγεται ὀῆμα συνδετικόν, διότι τρόπον τινὰ συνδέει τὸ κατηγορούμενον μὲ τὸ ὑποκείμενον· Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὑμεῖς ἐστε Ἕλληνες.

§ 8. Τὸ ὑποκείμενον. Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν ἢ ἀντωνυμία (συνήθως προσωπικὴ ἢ δεκτικὴ)· Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὁ παῖς γράφει. ἐγὼ εἰμι Ἕλλην. ἔκεινος ἄδει.

Δύναται ὅμως ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως νὰ εἶναι καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις δλόκληρος καὶ οἰαδήποτε λέξις ἢ φράσις μὲ τὸ ἀρθρον τὸ πρὸ αὐτῆς, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται ὡς οὐσιαστικά· τὸ ἄφρον ἄτιμόν ἐστὶ Ξ. οἱ φθονοῦντες μισοῦνται. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται Πλ. τί ἐστὶ νόμος;

Ξ. *σφαλερόν ἐστι τό, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πράττειν Ξ.*

Τὸ ὑποκείμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικῆν.

§ 9. Τὸ κατηγορούμενον. Τὸ κατηγορούμενον καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κανονικῶς εἶναι ἢ ὄνομα ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικόν· *Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Κῦρος ἦν βασιλεύς.*

Ἄλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὁλόκληρος, ὅταν ἐπέχη θέσιν ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ, δύναται νὰ λαμβάνεται ὡς κατηγορούμενον· ὁ ἄνθρωπος ἐν τῶν ζώων ἐστὶν Πλ. *τοῦτό ἐστιν ἡ ἑθιμογραφία Πλ. Ταῦτα τί ἐστι;* Ξ. *τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν Πλ. Φίλιππος ἐστὶν ὅ,τι ἂν εἴπη τις Δ. ἃ διαφερόμεθα ταῦτ' ἐστὶν. Πλ.*

Σημ. Τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν δι' αὐτῶν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ποσὸν τι κατὰ προσέγγισιν, ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν προθέσεων *εἰς, ἀμφί, περὶ, κατὰ, ὑπὲρ* μετὰ αἰτιατικῆς· *ἐς ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι ἐνέμειναν ἐπιθελονταί* (=220 περίπου ἄνδρες) Θ. *ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους* Ἡρ. — *οἱ ὀλίγοι ἦσαν ἀμφὶ τοὺς πεντακοσίους.*

§ 10. Τὸ συνδεδεικτόν. Συνδεδεικτόν ὄημα κυρίως εἶναι τὸ ὄημα *εἰμί* § (7). Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου καὶ ἄλλα ὄηματα ἔχοντα συγγενῆ πρὸς αὐτὸ σημασίαν λαμβάνονται ὡς συνδεδεικτά, ὡς

1) τὰ ὄηματα *ὑπάρχω, τυγχάνω, διατελῶ*, (ὁ ἀόριστος καὶ ὁ παρκαείμενος τοῦ ὄ. *φύομαι*, ἤτοι τὸ) *ἔφυν* (=ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), *πέφυκα* (=εἶμαι ἐκ φύσεως) κ. ἄ. *οἱ πλουσιώτατοι ἀτελεῖς ὑπάρχουσιν Δ. ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων διατελεῖς Ξ. ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυν* Εὐρ. (πβ *ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα*).

2) τὰ ὄηματα *γίγνομαι, καθίσταμαι, ὀποβαίνω, ἐκβαίνω* καὶ τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἐκλέγεσθαι ἢ διορίζεσθαι*, ὡς *αἰροῦμαι, χειροτονοῦμαι, λαγχάνω* (=ἐκλέγομαι διὰ κλήρου), *ἀποδείκνυμαι* (=διορίζομαι), κ. ἄ. *ἡ πόλις φρούριον κατέστη* Θ. *σοφοῖς ὁμιλῶν καὶ τὸς ἐκβήσει σοφός* (=καὶ σὺ ὁ ἴδιος θὰ ἀποβῆς)—*Περικλῆς ἠρέθη στρατηγός. Δημοσθένης οὐκ ἔλαχε τειχοποιός* Αἰσχ. (πβ. *βγήκε κλέφτης στὰ βουνά. ἐκκληρώθηκε ἔνορκος. ἐχειροτονήθηκε ἐπίσκοπος*).

3) τὰ ὄηματα *λέγομαι, νομίζομαι* καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὡς *ἀκούω, καλοῦμαι, ὀνομάζομαι*, κ. ἄ. *δοκῶ, φαίνομαι, κρίνομαι, ὑπολαμβάνομαι* κ. ἄ. *οὔτοι κόλακες καὶ θεοῖς ἐχθροὶ*

ἀκούουσιν (=ὀνομάζονται). *αὐτοὶ νομοθέται κληθήσονται* Πλ. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται Πλ.

§ 10α. Μὲ πᾶν σχεδὸν ὄημα, ἰδίᾳ δὲ μὲ ὄήματα κινήσεως σημαντικά, συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον σημαῖνον *τόπον*, *χρόνον*, *τρόπον*, *τάξιν* κ. τ. τ. (*Ἐπιπροηματικὸν* κατηγορούμενον)· *ἐγὼ σε ἄσμενος ἐώρακα* (=μὲ εὐχαρίστησιν) Ξ. *ἐθελοντῆς ὑπομένει* τοὺς πόνους (=μὲ τὴν θέλησίν του) Ξ. *οἱ στρατιῶται ἐσκήνουν ὑπαίθριοι* (=εἰς τὸ ὑπαίθριον) Ξ. *Ἐπύξα προτέρα Κύρου ἀφίκετο* (= πρὸ τοῦ Κύρου) Ξ. (πβ. *ὁ Κωνσταντῆς ἐπρόβαλε στὸν κάμπο καβαλλάδης—ἐδιάβαινε καμαρωτός. ὁ Πέτρος ἦλθε πρῶτος* κ.τ.τ.).

Σημ. Διὰ τινῶν ὀημάτων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐξέλιξιν τοῦ ὑποκειμένου πρὸς τι ἀποτελεσμα (ὡς *αὐξάνομαι*, *αἰρομαι*, *τρέφομαι* κ.τ.τ.), ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον προληπτικῶς ὡς κατηγορούμενον κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὸ ὑποκείμενον κυρίως, ὅταν συντελεσθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ ὀήματος σημαίνόμενον. (*Προληπτικὸν* κατηγορούμενον ἢ *κατηγορούμενον τοῦ ἀποτελέσματος*)· τὸ Κύρου ὄνομα *μέριστον* ἠϋξήτο (=ἠϋξήθη καὶ αὐξήθην ἐγεγόνει μέριστον) Ξ. διὰ τούτων *Φίλιππος ἦρθη μέγας* Δ. (πβ. *ὁ Πέτρος σπουδάξει γιὰτρός*=γιὰ νὰ γίνῃ γιὰτρός).

β' Σύνθετος πρότασις

§ 11. Πρότασις τις εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχη περισσότερα τοῦ ἑνὸς ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα ἢ ὄήματα. Ἡ τοιαύτη πρότασις καλεῖται *σύνθετος*· *φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ* Πλ. *ἐγὼ ὑμῖν φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην* Ξ. *ἐγὼ τε καὶ ὁ σὸς πατήρ ἐταίρω τε καὶ φίλω ἤμεν* Πλ. (πβ. *ὁ Κωνσταντῆς, οἱ ἄρχοντες κ' ὁ βασιλεὺς ἀντάμα κάθονται, τρῶν καὶ πίνουσι καὶ γλυκοχαίρειοῦνται*).

Γ' Συμφωνία τῶν ὀρων τῆς προτάσεως

α') Τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον

§ 12. Τὸ ὄημα *ἀπλῆς προτάσεως* πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γενικῶς συμφωνεῖ ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἥτοι κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν· *ἐγὼ γράφω. ὑμεῖς παίζετε. Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ἐγενέσθην τῷ ἀνδρὶ τούτῳ φύσει φιλοτιμοτάτω* Ξ.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα

οὐδαιτέρου γένους πληθυντικῶ ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς ἑνικὸν ἀριθμὸν· *τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον. πάντα τὰ δίκαια καλά ἔστι Πλ.*

Σημ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις καλεῖται *Ἀττική*, ἐξηγεῖται δὲ αὕτη ἐκ τούτου, ὅτι ἀρχῆθεν ἢ κατάληξις α τῶν δευτεροκλίτων οὐδαιτέρων ἦτο ἑνικῶ ἀριθμοῦ, θηλυκοῦ γένους, με περιληπτικὴν σημασίαν, ἦτοι ἀρχῆθεν π.χ. φύλλα=φύλλωμα, ξύλα=ξύλεια κλπ.

§ 13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα μιᾶς *συνθέτου προτάσεως* εἶναι δύο ἢ περισσότερα, τότε

1) ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀριθμὸν, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ἐκτὸς ἐὰν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο, ἑκάτερον ἑνικῶ ἀριθμοῦ, ὁπότε τὸ ῥῆμα δύναται νὰ τίθεται καὶ εἰς δυϊκὸν ἀριθμὸν· *Εὐρυνμέδων καὶ Σοφοκλῆς εἰς Κέρκυραν ἐστράτευσαν Θ. ἤρχον τῆς στρατιᾶς Εὐφραμίδας τε καὶ Τιμόξενος καὶ Εὐμαχος Θ. Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης πλείστα κακὰ τὴν πόλιν ἐποίησάνην Ξ.*

2) ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὸ πρόσωπον, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον τὸ α' πρόσωπον τοῦ β' καὶ τοῦ γ', τὸ δὲ δεύτερον τοῦ γ'· *μαχοόμεθα κοινῇ ἐγὼ τε καὶ σύ Πλ. συσσιτοῦμεν ἐγὼ τε καὶ Μελησίας ὁδε Πλ. οὐ σὺ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι προῶτοι ταύτην τὴν δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε Πλ.*

§ 14. Πολλάκις τὸ ῥῆμα *συνθέτου προτάσεως* ἐχούσης δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα συμφωνεῖ εἴτε κατὰ τὸν ἀριθμὸν εἴτε κατὰ τὸ πρόσωπον πρὸς ἓν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων τούτων, τὸ πλησιέστερον ἢ σπουδαιότερον διὰ τὸν λέγοντα· *ἐστρατήγει τῶν νεῶν Ἀριστεύς καὶ Καλλικράτης καὶ Τιμάνωρ Θ. Βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον Ξ. (πβ. σὲ παταίει ἢ Κονιαριά κι' οἱ Λαρσινοὶ ἀγῶδες) — οἶδα σαφῶς ἐγὼ τε καὶ σύ Ξ. (πβ. νὰ βαφιστῶ στή χάρη σου κι' ἐγὼ καὶ τὸ παιδί μου).*

β') Τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον

§ 15. Τὸ κατηγορούμενον *ἀπλῆς προτάσεως*, ἐὰν μὲν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· ἐὰν δὲ εἶναι οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ ἀναγκαιῶς μόνον κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ

ἀριθμόν, (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ἀνδρεῖος — οἱ ἄνδρες εἰσὶν ἀνδρεῖοι. αἱ γυναῖκες εἰσι καλά. τὰ παιδιά ἐστὶ καλά. ἡ πόλις φρουρίον κατέστη Θ. οἱ Δελφοὶ εἰσι πόλις. τὰ ἄθλα ἦσαν σιλεγγίδες — ἡ Δηλὸς ἐστὶ νῆσος.

Ἄλλὰ

α') πολλάκις ὑποκείμενον ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, μάλιστα δὲ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν δι' αὐτοῦ δηλοῦται οὐχὶ ἐν ὠρίσμένον ὄν ἢ ὠρισμένα τινὰ ὄντα ἐκ πολλῶν ὁμοειδῶν, ἀλλὰ ὅλον τὸ εἶδος τῶν ὁμοειδῶν, δέχεται κατηγορούμενον ἐπίθετον γένους οὐδετέρου καὶ ἀριθμοῦ ἐνικοῦ· ὡς *χαρίεν ἐστ' ἄνθρωπος, ὅταν ἄνθρωπος ἢ* (= ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει). αἱ *μεταβολαὶ λυπηρόν* (= αἱ μεταβολαὶ ἐν γένει, πᾶσα μεταβολή).

β') πολλάκις τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ πῶσιν γενικήν, ἢ ὁποῖα καλεῖται *γενικὴ κατηγορηματικὴ* καὶ δηλοῖ συνήθως

1) *κτῆσιν*· τοῦτο τὸ πεδίον ἦν ποτε *Χορασμίω* Ἡρ. (πβ. αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶναι τοῦ Πέτρου).

2) *διηρημένον τι ὅλον*, τοῦ ὁποῖου μέρος εἶναι τὸ ὑποκείμενον· Ἰπποκράτης ὅδε ἐστὶ τῶν *ἐπιχωρίων* (= ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους) Πλ.

3) *ὕλην*· ἡ *κορηπίς* ἐστὶ *λίθων μεγάλων* (= ἀπὸ λίλους) Ἡρ.

4) *ιδιότητα*· εἰμὶ *τριακοντα ἐτῶν* (= τριακοντούτης· πβ. ὁ Πέτρος εἶναι *δέκα χρόνων*).

5) *ἀξίαν*· πολλοῦ *ἀργυρίου* γίγνεται (= γίνετα πολὺ ἀκριβό) Δ.

§ 16. Συνθέτου προτάσεως ἐχούσης δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον κανονικῶς τίθεται εἰς *πληθυντικὸν ἀριθμόν*, καὶ

1) ἐὰν μὲν τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν *ἔμψυχα ὄντα τοῦ αὐτοῦ γένους*, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ κοινὸν γένος αὐτῶν· Ἰππαρχος καὶ Θεσσαλὸς *ἀδελφοὶ ἦσαν. ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ καλά εἰσιν.*

2) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν *ἔμψυχα ὄντα διαφόρου γένους*, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον γένος τῶν ὑποκειμένων. Εἶναι δὲ τὸ ἀρσενικὸν γένος ἐπικρατέ-

στερον τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου, τὸ δὲ θηλυκὸν ἐπικρατέστερον τοῦ οὐδετέρου· *συνεληλυθότες ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά* Ξ.

3) ἔὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν *πάντα ἄψυχα ὄντα*, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατ' οὐδέτερον γένος, οἰουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὰ ὑποκείμενα ταῦτα· *αἰδῶς καὶ φόβος ἔμφυτα ἀνθρώποις εἰσὶν* Ξ. *λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως ἐρριμμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν* Ξ.

4) ἔὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν *ἄλλα μὲν ἔμψυχα, ἄλλα δὲ ἄψυχα ὄντα*, τότε τὸ κατηγορούμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμψύχων ὑποκειμένων· *αὐτοὶ τε οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπώνυμοι τοῦ καταστραφαιμένου καλέονται* 'Ho.

Δ' Ἑλλιπῆς πρότασις

§ 17. Εἷς ἢ καὶ πλείοτεροι ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλλείπου ὡς εὐκόλως ἐννοούμενοι εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας εἴτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. (πβ. νῦν : *ὁ Πέτρος!* ἐνν. εἶναι ἐκεῖ - ἢ - ἔρχεται — *Εἶναι ἐπιμελῆς ὁ Πέτρος* ; *Εἶναι* ἐνν. ἐπιμελῆς ὁ Πέτρος).

§ 18. Ἑλλειψις τοῦ ὑποκειμένου. 1) Ἐπὶ τοῦ α' ἢ τοῦ β' προσώπου τὸ ὑποκείμενον (ἐγώ, σὺ — ἡμεῖς, ὑμεῖς), ἐπειδὴ σαφῶς δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως τοῦ ῥήματος, κανονικῶς δὲν τίθεται· τίθεται δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔμφασις ἢ νὰ γίνῃ ἀντιδιαστολή· *πολλάκις ἐθαύμασα* (ἐνν. ἐγώ) Ξ. *τί φασε* ; (ἐνν. ὑμεῖς) — *ἴσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστέ, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα* Ξ.

2) Ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον, ἐπειδὴ οὐδόλως δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως, κανονικῶς τίθεται.

Παραλείπεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον, α') ὅταν ἡ ἐννοια τοῦ ῥήματος εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐν μόνον ὀρισμένον ὑποκείμενον νὰ δύναται κανονικῶς νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτό, ὡς *ἐσήμηνε (τῇ σάλπιγγι)* ἢ *ἐσάλπιγξε* (ἐνν. ὁ σαλπικτής). *ἐκήρυξε* (ἐνν. ὁ κήρυξ). *οἰνοχοεῖτω* (ἐνν. ὁ οἰνοχός), κ.τ.τ. (πβ. νῦν : *σημαίνει διάλειμμα. σαλπίζει* συσσίτιο).

Οὕτω ἄνευ ὑποκειμένου ἐκφέρονται κανονικῶς εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τὰ ῥήματα τὰ δηλοῦντα φυσικόν τι φαινόμενον, ὡς

βροντᾶ, ἀστράπτει, ὕει, ἔσεισε κ.τ.τ. διὰ τῶν ὁποίων ἀρκεῖται ὁ λέγων νὰ ἐκφραζῆ τὸ φυσικὸν φαινόμενον, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναζητῆ ἢ νὰ δηλώσῃ, τίς ὁ τούτου αἴτιος. Ἄλλὰ καὶ εἰς ταῦτα τίθεται ἐνίοτε ὡς ὑποκείμενον τὸ ὄνομα ὁ θεὸς ἢ Ζεὺς: Ἔσεισεν ὁ θεὸς Ξ. Ζεὺς ἀστράπτει Ὅμ. (πβ. νῦν: βρέχει, χιονίζει, ξημέρωσε κ. τ. τ. καὶ τὴν παροιμίαν: τί βρέχει ὁ Θεὸς καὶ δὲν πίνει ἢ γῆς;)

β') ὅταν εἶναι ὅλως γενικὸν καὶ ἀόριστον, ὅπως ἐπὶ τῶν ῥημάτων λέγουσι, φασὶ καὶ ἄλλων, εἰς τὰ ὁποῖα ὡς ὑποκείμενον δύναται νὰ νοῆται ἢ λέξις οἱ ἄνθρωποι· τὰ Ὅμηρον σέ φασιν ἔπη κεκτῆσθαι (=λέγουσιν ὅτι σύ.) Ξ. μηδενὶ χρῶ τῶ πονηρῶ ὦν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν (ἐνν. οἱ ἄνθρωποι) Ἰσοκρ. (πβ. σὺδ Συροράκο, σὺδ χωριὸ στὰ μαῦρα εἶναι ντυμένοι.)

γ') ὅταν δύναται εὐκόλως νὰ νοῆται ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῶν προηγουμένων· ὅσον χρόνον προύστη Περικλῆς τῆς πόλεως, ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν καὶ ἐγένετο ἀπ' ἐκείνου μεγίστη (ἐνν. ὁ Περικλῆς—ἢ πόλις). Θ. ~~Χ~~

§ 19. Ἐλλειψις τοῦ ῥήματος. Οἰονδίποτε ῥῆμα δύναται νὰ ἐλλείπῃ ἐκ τινος προτάσεως, ὅταν τοῦτο εὐκόλως νοῆται εἴτε ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως τῶν διαλεγόμενων ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως, ὅπως συμβαίνει ἰδίᾳ εἰς τὰ γνωμικά, τὰς παροιμίας καὶ τὰς ἐπιφωνηματικὰς προτάσεις· ὁ μὲν Κεράμων δούλους τρέφει, ἐγὼ δὲ ἐλευθέρους (ἐνν. τρέφω). Ξ. μηδὲν ἄγαν (ἐνν. ποίει). ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα (ἐνν. γινώσκει τις). σοφὸν τὸ σαφές (ἐνν. ἐστί). κοινὴ ἢ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόριστον Ἰσοκρ. δεῦρο, ὦ Σώκρατες (ἐνν. ἐλθέ). (πβ. σὺδ καλό. ἐνν. πῆγαινε—χρόνια πολλά· ἐνν. νὰ ζήσης—θέρος, τρύγος πόλεμος=ὁ θ. καὶ ὁ τρ. εἶναι πόλεμος).

Σημ. Τοῦ ῥήματος εἰμί τὸ γ' ἐνικὸν ἐστὶ συνηθέστατα παραλείπεται ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀκμή, ἀνάγκη, καιρὸς, χρεῶν, ὦρα κ.λ.π. ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων δῆλον, φανερόν—δυνατόν, οἶόν τε — ῥᾶδιον, χαλεπὸν—ἀμήχανον ὅσον, θαυμαστὸν κ. λ. π. ἐπὶ τῶν εἰς—τέον ῥηματικῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν δέον, εἰκόσ, πρόεπον, κ.λ.π. ἀνάγκη φυλάττεσθαι (ἐνν. ἐστί). Δ. οὐ ῥᾶδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπολύσθαι Πλ. ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον Δ. βαρβάρων Ἕλληνας ἀρχεῖν εἰκόσ Εὐρ.

§ 20. Ἐλλειψις τοῦ κατηγορουμένου ἢ πλειοτέρων

του ἑνὸς ὄρων τῆς προτάσεως. Τὸ κατηγορούμενον ἢ πλειότεροι τοῦ ἑνὸς ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἑλλείπουν, μόνον ὅταν εὐκόλως ἐννοοῦνται ἐκ τῶν συμφραζομένων *κάτοπτρον* εἶδος χαλκός *ἔστιν*, οἶνος δὲ νοῦ (ἐνν. κάτοπτρόν ἐστιν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Ἐπηρησμένη πρότασις

§ 21. Οἱ κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως (§ 6 καὶ 7) δύνανται νὰ ἔχουν συμπληρώματα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἥτοι *προσδιορισμούς*: *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος* ξυέγραψε τὸν πόλεμον. *Κριτίας τῷ Θηραμένει φίλος* ἦν Ξ. *Ἀγησίπολις παῖς ἔτι ἦν* Ξ.

1) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι *ὀνόματα* οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα ἢ ἐπέχουν θέσιν ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου, καλοῦνται *ὀνομαστικοί*. Οὗτοι,

α') ὅταν μὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πῶσιν, λέγονται *ὀμοιόπτωτοι*: *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος*. *Ἀριστείδης ὁ δίκαιος*. ἐκάλεσε *Τολμίδην τὸν κήρυκα*.

β') ὅταν δὲ δὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πῶσιν, λέγονται *ἑτερόπτωτοι*: *νίδος Ἀπολλοδώρου*. ὁδὸς *τριῶν ἡμερῶν*.

2) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι *ἐπιρρήματα* ἢ ἐπέχουν θέσιν ἐπιρρήματος, καλοῦνται *ἐπιρρηματικοί*: *κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ Πλ. Κόνων παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον ἀπέπλευσεν*. Ξ. οἱ *λαγὼ τῆς νυκτὸς νέμονται* Ξ. (πβ. νύκτωρ).

1. Ὀνομαστικοί προσδιορισμοὶ ὀμοιόπτωτοι

α') Παράθεσις καὶ ἐπεξήγησις

§ 22. Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὅποion τίθεται ὡς ὀμοιόπρωτος προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, καλεῖται *παράθεσις* ἢ *ἐπεξήγησις* αὐτοῦ.

1) Ὁ κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸς προσθέτει ἐν-

ὄπωσδήποτε κύριον καὶ γνωστὸν γνώρισμα τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἢ ἀπλῶς χαρακτηρίζει αὐτό. Γενικῶς ὁ προσδιορισμὸς οὗτος δύναται νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν· *Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς* (=ὁ βασιλεὺς ἦν). *Ἀθηναί, πόλις μεγάλη* (=αἱ πόλις μεγάλη εἰσίν). (πβ. *Καποδίστριας ὁ Κυβερνήτης. ἡ Ἁγία Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι*). *Φιλήσιος καὶ Λύκων, οἱ Ἀχαιοί* Ξ. *θάρος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμβούλω* Πλ. (πβ. ὁ *Ὀλυμπος* κί ὁ *Κίσαβος*, τὰ δυὸ βουνά). πβ. καὶ § 13, 1.

2) Ὁ κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸς ἐπεξηγεῖ, ἥτοι διασαφεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον συμβαίνει νὰ σημαίνει κάτι τι γενικὸν καὶ ἀόριστον. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ ἡ λέξις *δηλαδή*: ὁ *παῖς με, ὁ Σάτυρος*, ἀπέδρα (=δηλαδή ὁ Σάτυρος) Πλ. *τοῦ ἡδίστου ἀκροάματος, ἐπαίνου*, οὔποτε *σπανίζετε* (=δηλαδή ἐπαίνου) Ξ. (Πβ. *Ντῖνε, γιὰ δὸς μας τᾶρατα, τὸ ντουφέκι, τὸ σπαθί σου*).

Σημ. Ἡ ἐπεξήγησις ἐνίοτε δηλοῦται σαφέστερον προστιθεμένης τῆς λέξεως *λέγω* (=θέλω νὰ πῶ, ἐννοῶ)· *Τελαμῶνι δέξει μητρί τε, Ἐριβοία λέγω* Σοφ. Τότε ὁμοίως ἡ ἐπεξήγησις ἐκφέρεται συνήθως κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον τοῦ *λέγω*: *προσέκροσα ἀνθρώπων πονηρά, Ἀνδροτίωνα λέγω* (=τὸν Ἀνδροτίωνα ἐννοῶ) Δημ.

§ 23. Κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸν δέχονται συνηθέστατα καὶ ἀντωνυμιαί, ἰδίᾳ δὲ αἱ προσωπικαὶ καὶ αἱ δεικτικαὶ· *ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ* Ξ. *τούτου τιμῶμαι ἐμαντόν, ἐν πρωτανείῳ σιτήσεως* Πλ. Ὁμοίως· *Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σέ* (=ἐγὼ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦκω κλπ.) Θ..

Σημ. Εἰς τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας *ἡμέτερος, ὑμέτερος, σφέτερος* λαμβανομένης μετ' ἐμφάσεως προστίθεται ὡς προσδιορισμὸς κατὰ παράθεσιν ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας *αὐτός*, καθόσον αἱ λέξεις *ἡμέτερος, ὑμέτερος* καὶ *σφέτερος* ἰσοδυναμοῦν μὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *ἡμῶν, ὑμῶν, σφῶν* πολὺ ἀπὸ *τῆς ἡμέτερος αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν* (=ἀπὸ τῆς χώρας ἡμῶν αὐτῶν). Θ οἱ Ἀργεῖοι *τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρα προσεξήσαν* (=τῷ κέρα σφῶν αὐτῶν) Θ.

Ὁμοία σύνταξις ὑπάρχει εἰς φράσεις, ὅποιαι π.χ. *δαῖρ ἐμός ἔσκε, κυνώπιδος* (=ἐμοῦ, τῆς κυνώπιδος). *γοργεῖν κεφαλῇ, δεινοῖο πελώρου* (=τῆς Γοργοῦς, τοῦ δεινοῦ πελώρου) Ὁμ. *Ἀθηναῖος εἰ, πόλεως τῆς μεγίστης* (=ἔξ Ἀθηνῶν, πόλεως κλπ.) Πλ.

§ 24. Ὡς ἐπεξήγησις ὀνόματος, μάλιστα δὲ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τίθεται πολλάκις ἀπαρεμφατικὴ ἢ ἄλλη

πρότασις, ἰδίᾳ εἰδική· εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάσης. Ὅμ. οὐκ ἐπὶ τούτῳ κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια Πλ. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοῦς Πλ.

Ἀντιστρόφως δὲ παράθεσις τις δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς δλόκληρον πρότασιν, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον νὰ χαρακτηριζῆ κατὰ τινα τρόπον. Ἡ τοιαύτη παράθεσις κανονικῶς προτάσσεται καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται *προεξαγγελτική· ὁ τάχιστος τῶν λόγων, τέθνηκε θεῖον Ἰοκάστης κάρα Σοφ.*

Συνηθέστατα λαμβάνονται ὡς προεξαγγελτικαὶ παραθέσεις αἱ ἰσότητες τὸ λεγόμενον, τὸ τῆς παροιμίας, τὸ τοῦ Ὅμηρου, τὸ κεφάλαιον, τὸ μέγιστον ἢ τὸ πάντων μέγιστον, τὸ δεινότεον ἢ τὸ πάντων δεινότεον, τὸ ἔσχατον, δυοῖν θᾶτερον, ἀμφοτέρων, τοῦναντίον κ.ἄ.τ. τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἐσοῦτος ἢ κομην (= ὅπως συνήθως λέγουσιν). Πλ. καί, τὸ πάντων δεινότεον, ὅμεις μὲν τοῦτον οὐ προὔδοτε, οὔτος δὲ ὑμᾶς νῦν προδέδωκεν Αἰσχίν.

β) Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 25. Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λέγεται τὸ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει ἐν οὐσιαστικὸν οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελῆ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν· *μεγάλῃ πόλις* (πβ. μεγαλόπολις). *ὁ σοφὸς ἀνὴρ.*

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ μὲ τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν ὄχι μόνον κατὰ πτώσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν· *ἀγαθοὶ στρατιῶται. μεγάλα πράγματα. οὐδὲν διαφέρει ἄνθρωπος ἀκρατῆς θηρίου τοῦ ἀμαθεστάτου* Ξ.

Σημ. Ὅτι ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει, ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν, δεικνύει καὶ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ταῦτα ἀμφοτέρωθεν δύναται νὰ ἔχουν ἕτερον κοινὸν προσδιορισμὸν· *πόλις ἐρημὴ μεγάλη* (= ἐρημόπολις μεγάλη). *ἐφόρει χιτῶνα πορφυροῦν, ποδήρη, στολιδωτὸν τὰ κάτω* Ξ.

Ὅταν δὲ δύο ἢ περισσότεροι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ νοοῦνται κεχωρισμένοι, τότε συνδέονται διὰ τοῦ *καί· φίλος σαφῆς καὶ ἀγαθός* Ξ. Ἀλλὰ τὸ ἐπίθετον *πολύς* λαμβανόμενον μετ' ἄλλου ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ συνδέεται μὲν μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ *τε-καί*, δὲν ἐννοεῖται ὅμως κεχωρισμένως· *διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν πραγμάτων σεσωσμένοι πάροστε* (= διὰ πολλῶν δεινῶν πραγμάτων) Ξ.

§ 26. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἕκτος τῶν ἐπιθέτων, τῶν

μετοχῶν, τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀριθμητικῶν λαμβάνονται πολλάκις

1) μετὰ τῶν ὀνομάτων *ἀνῆρ, γυνή, ἄνθρωπος* ὀνόματα οὐσιαστικὰ προσηγορικὰ δηλοῦντα ἡλικίαν, ἀξίωμα, ἐπάγγελμα, ἔθνικότητα, κ.τ.τ. *γέρον ἀνῆρ. γραῦς γυνή. ἄνδρες δικασταί. ἀνῆρ τύραννος. ἄνθρωποι ὑπογραμματεῖς.* (πβ. *γέρος ἄνθρωπος. γριά γυναῖκα. παππᾶς ἄνθρωπος*).

2) μετὰ τῶν γεωγραφικῶν ὄρων *ὄρος, λίμνη, ποταμός* κ.τ.τ. τὰ γεωγραφικὰ κύρια ὀνόματα αὐτῶν, ὅταν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ προτάσσωνται ἐκείνων μετὰ τοῦ ἄρθρου· *τὸ Πήλιον ὄρος. ὁ Ἀλφειὸς ποταμός. ἡ Ἀχερουσία λίμνη.*

3) γενικὴ πῶσις οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετον μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν· *ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος* (=ὁ βασιλεὺς θρο.)· *οἱ Ἀθηῆνσι δικασταί* (=οἱ Ἀθηναῖοι δ.)· *τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης* (=τὰς ἐνδόξους) Ἴσοκρ. (πβ. *ὁ κάτω κόσμος. τὸ πρὸς τὰ ἐδῶ σίτι*).

§ 27. Ὁ ἑναριθμὸς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς πολλάκις ἐκφέρεται καθ' ἑαυτὸν ὡς οὐσιαστικὸν ἄνευ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον παραλείπεται ὡς εἰκόλως ἐννοούμενον ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως· *ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρώας οὐσίας ἐστὶ προδότης* (ἐνν. ἀνῆρ). *οἱ εἰδότες τὰ δέοντα* (=οἱ ἄνδρες οἱ εἰδότες τὰ δέοντα πράγματα) Ξ (πβ. *ὁ τρελλὸς εἶδε τὸν μεθυσμένο κ' ἔφυγε*).

Οὕτω πολλὰ ἐπίθετα ἢ μετοχαὶ καὶ ἐπιρρήματα ἢ ἐμπρόθετα μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν λαμβάνονται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικῶν, ὡς

1) *οἱ ἀθάνατοι* (=οἱ θεοί), *οἱ θνητοί* (=οἱ ἄνθρωποι), *οἱ πολλοί* (=ὁ λαὸς ὁ δημοκρατικὸς), *οἱ ὀλίγοι* (=οἱ ὀλιγαρχικοί), *οἱ λέγοντες* (=οἱ δῆτορες, *οἱ πολιτευόμενοι*), *ὁ ἄκρατος* (=ὁ οἶνος ὁ ἄκρατος), *οἱ κάτω* (=οἱ θεοὶ τοῦ Ἄδου ἢ *οἱ νεκροί*), κλπ. (πβ. *οἱ πλούσιοι, οἱ φτωχοί*—τὸ μαῦρο, τὸ ρετσινᾶτο, ἐνν. *κρᾶσι*—τοῦ ἀντρειωμένου τ' ἄρματα).

2) *ἡ πατρίς, ἡ ξένη, ἡ οἰκουμένη, ἡ πολεμία* (ἐνν. γῆ ἢ χώρα), *ἡ ἐπιούσα, ἡ προτεραία, ἡ ὑστεραία* (ἐνν. ἡμέρα), *ἡ δεξιὰ, ἡ ἀριστερά* (ἐνν. χεῖρ), *ἡ γραφικὴ, ἡ μουσικὴ, ἡ ὄητορικὴ* (ἐνν. τέχνη), *ἡ εὐθεῖα* (ἐνν. γραμμὴ ἢ ὁδός), *ἡ πλατεῖα, ἡ ταχίστη* (ἐνν. ὁδός), *ἡ τριήρης, ἡ πεντηκόντορος* (ἐνν. ναῦς), *ἡ εἰμαρ-*

μένη, ἡ πεπωμένη (ἔνν. μοῖρα), κ.λ.π. (πβ. τὰ ξένα—τὸ δεξί, τὸ ζεοβί—ἡ καλογεοική, κλπ.).

3) τὸ ἱερόν (=ὁ ναός), τὰ ἱερά (=τὸ θῦμα ἢ ἡ θυσία), τὰ οἰκεῖα, τὰ τῆς πόλεως, τὰ τῶν πολεμίων, τὰ οἴκοι, τὰ δέοντα (ἔνν. πράγματα), τὸ κοινόν (=ἡ κοινότης, ἡ πόλις, τὸ κράτος), τὸ πεζόν ἢ τὸ πεζικόν, τὸ ἱππικόν, τὸ πελταστικόν, τὸ ναυτικόν (ἔνν. στρατεύμα), τὸ παρόν, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον (=ὁ παρῶν χρόνος, κλπ. πβ. τὸ μωρό, τὸ μικρό, τὰ λεπιά κλπ.).

Οὕτω ἀρκετῶν ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν τὸ οὐδέτερον μετὰ τοῦ ἀρθρου κατήντησε νὰ λαμβάνεται καὶ ὡς ἀφηρημένον οὐσιαστικόν ἢ ὡς ὄνομα περιληπτικόν· τὸ κακόν (=ἡ κακία), τὸ δίκαιον (=ἡ δικαιοσύνη), τὸ Ἑλληνικόν, τὸ βαρβαρικόν (=οἱ Ἑλληνες ἢ ὁ Ἑλληνισμός, οἱ βάρβαοι), τὸ ὑπήκοον (=οἱ ὑπήκοοι).

γ) Κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ

§ 28. Κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς λέγεται ὁ δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς μετοχῆς ὁμοιόπτωτος προσδιορισμὸς ἑνὸς οὐσιαστικοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποτελεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀποδίδει εἰς τὸ οὐσιαστικὸν μίαν παροδικὴν ιδιότητα¹⁾: Ἀγροίλαος φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἐκέλευσε (=μὲ τὸ πρόσωπον φαιδρόν) Ξ. ἠὲλίξεσθε ἐγκεχαλινωμένοις τοῖς ἵπποις Ξ. (πβ. περπατεῖτε μὲ τὸ κεφάλι ὄρθιο. κάθεται μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα).

Ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ συνηθέστατα λαμβάνονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν

1) τὰ ἐπίθετα ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, ὅταν πρόκειται νὰ διακριθῇ μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἀπὸ τὸ ὅλον ἢ ἀπὸ

¹⁾ Ὁ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς εὐρίσκεται πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν εἰς ἡν σχέσιν τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς (§ 7,2), ἤτοι διὰ τοῦ κατηγορηματικοῦ προσδιορισμοῦ νῦν ἀποδίδεται εἰς τὸ οὐσιαστικὸν ιδιότης τις, ἢ ὁποία διακρίνεται ἀπὸ ἀντίθετον ιδιότητα τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ· τέμνει ὄξει τῷ πλέκει (=μὲ τὸν πέλεκυν ὄξυν, καὶ ὄχι ἀμβλύν). Ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐκφράζει ιδιότητα ἑνὸς οὐσιαστικοῦ γνωστὴν ἤδη καὶ ὑπάρχουσαν εἰς αὐτό, καὶ δι' αὐτοῦ διαστελλεται τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο ἀπὸ ἄλλο ὁμοειδὲς μὴ ἔχον τὴν ιδιότητα ταύτην· τέμνει τῷ ὄξει πλέκει (=μὲ τὸν ὄξυν πέλεκυν, καὶ ὄχι μὲ τὸν ἀμβλύν).

τὰ ἄλλα μέρη αὐτοῦ· ἐκ κεφαλῆς εἰς πόδας ἄκρους (= ἕως τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν) Ὅμ. ἐν αἰθέρι μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος (= εἰς τὸ μέσον τοῦ αἰθέρος) Σοφ. τάξιν ἐσχάτην Αἴας ἔχει (= τὸ ἔσχατον μέρος τῆς παρατάξεως) Σοφ.

2) τὰ ἐπίθετα *πᾶς*, *ἅπας*, *ὄλος* (= ὁλόκληρος), *μόνος* καὶ αἱ ἀντωνυμιαὶ *αὐτὸς* (ὡς ὀριστική) καὶ *ἕκαστος*· *πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. κατεκείμην τὴν νύκτα ὅλην* Πλ. *μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων γλῶτταν οἱ θεοὶ ἐποίησαν οἷαν ἀρθροῦν τὴν φωνήν* Ξ. *αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἰέναι* (= ὁ ἴδιος ὁ Μένων, χωρὶς νὰ τὸν παρακινήσῃ ἄλλος κανεῖς) Ξ. ἢ *καταδίχη ἦν κατὰ τὸν ὀπλίτην ἕκαστον δύο μυαῖ* Θ.

Σημ. Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετά ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἔχουν διάφορον σημασίαν· π.χ. ὁ *μέσος* = ὁ εἰς τὸ μέσον εὐρισκόμενος· ὁ *πᾶς* ἢ ὁ *ὄλος* = τὸ σύνολον, ἐν τῷ συνόλῳ οὐδ' οἱ πάντες ἀνθρώποι δύναιντ' ἂν διελθεῖν (= τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων) Ξ. ὡςπερ τὰ τοῦ προσώπου μέρη *ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον* (= πρὸς τὸ πρόσωπον ἐν τῷ συνόλῳ του λαμβανόμενον) Πλ. ὁ *μόνος* υἱός (= ὁ μονογενὴς υἱός. πβ. μὴν εἶδετε τὸ γιούλη μου, τὸ μοναχὸ παιδί μου ;).

2. Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοὶ ἑτερόπτωτοι

Εἰσαγωγή. Αἱ πτώσεις.

§ 29. Αἱ πτώσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀρχῆθεν ἦσαν ὀκτώ, ἥτοι ἡ *ὀνομαστική*, ἡ *κλητική*, ἡ *αἰτιατική*, ἡ *γενική*, ἡ *ἀφαιρετική*, ἡ *δοτική*, ἡ *τοπική*, ἡ *ὀργανική*· ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐχάθησαν ἐξ αὐτῶν αἱ τρεῖς, ἥτοι ἡ *ἀφαιρετική*, συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς γενικῆς, καὶ ἡ *τοπική* καὶ ἡ *ὀργανική*, συγχωνευθεῖσαι μετὰ τῆς δοτικῆς.

1) Ἡ *ὀνομαστική* εἶναι ἡ πτῶσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *τίς* ; *τί* ; ἥτοι ἡ ὀνομαστικὴ εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν πτῶσις τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, καθὼς καὶ ἡ πτῶσις τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν ὁμοιοπτῶτων προσδιορισμῶν τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου, τῶν τίτλων ἢ ἐπιγραφῶν, κ τ.τ. *Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος* φυγὰς ἦν Ξ. ἢ *γεῖτο Ἄρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς* Θ — (Ὁμήρου) Ἰλιάς, Ὀδύσσεια. Ἰερὸς ὁ χῶρος τῆς Ἀοτέμιδος Ξ.

2) Ἡ κλητικὴ εἶναι ἡ πτώσις, κατὰ τὴν ὁποίαν καλοῦμεν καὶ ἐν γένει προσαγορεύομεν πρόσωπα ἢ καὶ πράγματα *δεῦρο, ὦ Σώκρατες. ὦ ἦλιε καὶ γῆ.*

Σημ. Πολλάκις συνδέονται κλητικὴ καὶ ὀνομαστικὴ ἢ τίθεται ὀνομαστικὴ ἀντὶ κλητικῆς· ὡς *Ἀγασίας καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι* Ξ. ἢ *Πρόκνη* ἔκβαινε (= ὦ Πρόκνη. πβ. *Γεῖά σας, χαρά σας μάστοροι καὶ σεῖς οἱ μαθητᾶδες. ποῦ εἶστε οἱ Μποτσαροῖοι* ;).

3) Ἡ αἰτιατικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *τίνα* ; (*ποιόν*) ; ἢ *πόσον* ; ἥτοι ἡ πτώσις ἡ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξαπλοῦται ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, προσέτι δὲ ἡ πτώσις ἡ δηλοῦσα ἔκτασιν τόπου ἢ χρόνον· *φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ*—*ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα* Θ. *Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν* Ξ.

4) Ἡ καθαρὰ γενικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *τίνος* ; ἥτοι ἡ πτώσις ἡ δηλοῦσα τὸ ὄλον, τοῦ ὁποίου κάτι τι εἶναι μέρος ἢ κτήτωρ κ.τ.τ. ἢ τὸ ὄλον, εἰς μέρος τοῦ ὁποίου ἐξαπλοῦται ἐνέργειά τις· *Συρακούσας Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ᾤκισε* (= εἰς ἐκ τῶν Ἡρ.) Θ. *σιαγόνες ὕδατος. Ἐκτορος Ἀνδρομάχη. τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον ἄφρονες ἐγένοντο* (= ἀπὸ τὰ κηρία) Ξ.

5) Ἡ ἀφαιρετικὴ γενικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *πόθεν* ; (*ἀπὸ τίνος* ; *ἐκ τίνος* ;), ἥτοι ἡ πτώσις ἡ δηλοῦσα, τίς ἡ ἀφετηρία μιᾶς πράξεως· *Θέεις ἀνένδ πολίτης ἀλδς* (= ἐκ τῆς θαλάσσης) Ἰλ. Α 359. *Ἦρη μειδήσασα παιδὸς ἐδέξατο χεῖρὶ κύπελλον* (= παρὰ τοῦ παιδός) Ἰλ. Α 596. *ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα* (= ἀπὸ τὰς Θήβας) Θ.

6) Ἡ καθαρὰ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *εἰς τίνα* ; *διὰ τίνα* ; (*γιὰ ποιόν* ;), ἥτοι ἡ πτώσις ἡ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει ἢ τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει ἐνέργειά τις· ἡ *μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακὰ* (= εἰς τοὺς ἀνθρ.) ἕκαστος οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγένηται, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι (= ὅχι μόνον γιὰ τὸν πατέρα του κ.λ.π.)· ἤλοι ταῖς θύραις (= διὰ τὰς θύρας, ἥτοι γιὰ κάρφωμα τῶν θυρῶν).

7) Ἡ τοπικὴ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *ποῦ*; ἢ *πότε*; ἤτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα (κυριολεκτικῶς ἢ μεταφορικῶς) τὸν τόπον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συμβαίνει τι· Ἄχιλλεὺς εὐθε *μυχῶ* κλισίης (= ἐν τῷ μυχῶ) Ὀμ. *πατήρ σὸς αὐτόθι μίμνει ἀγρῶ* (= ἐν τῷ ἀγρῶ) Ὀμ.—*τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐδήουν τὴν γῆν, τῇ δ' ὑστεραία πρὸς τὴν πόλιν προσέβαλλον* Θ.

8) Ἡ ὀργανικὴ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *με τίνα*; *με τί*; (*πῶς*); ἤτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ πρόσωπὸν ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον *συνοδεύει* τὸ ὑποκείμενον κατὰ τινα ἐνέργειαν (δοτικὴ τῆς *κοινωνίας*) ἢ τὸ ὁποῖον *χρησιμεύει ὡς ὄργανον* αὐτοῦ διὰ ταύτην (κυρίως *ὀργανικὴ δοτικὴ*)· ἐντεῦθεν Κῦρος ἐξελαύνει *συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι* (= μετὰ τὸ στρατεύμα) Ξ *Ναυικᾶ Ἰμασεν μάστιγι* ἡμιόνους (= μετὰ τὴν μάστιγα) Ὀμ.

Σημ. Ἡ ἀνάμειξις τῶν πτώσεων καὶ κατόπιν ἡ ἀπώλεια μερικῶν ἐξ αὐτῶν προῆλθεν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τοῦ τύπου αὐτῶν (πβ. *οἶκῳ* δοτικὴ, *οἶκοι* τοπικὴ, *οἶκω* = *οἶκοθεν*, ἀφαιρετικὴ) ἢ τῆς σημασίας αὐτῶν (πβ. Ἡρῆ *ἐδέξατο χεῖρὶ κύπελλον*, ἐνθα ἡ λέξις *χεῖρὶ* ἠδύνατο νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς πτώσεως τοπικῆς = εἰς τὸ *χεῖρι* της, καὶ ὡς πτώσεως ὀργανικῆς = μετὰ τὸ *χεῖρι* της), ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς χρήσεως ταυτοσημῶν ἐμπροσθέντων (πβ. *λέγω τινὶ τι* καὶ *λέγω πρὸς τινά τι*).

α' Ἡ γενικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων

§ 30. Ἡ γενικὴ συναπτομένη μετὰ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων ὡς ἐτερόπλωπος προσδιορισμὸς αὐτῶν δηλοῖ

1) *διηρημένον τι ὄλον* (γενικὴ διαιρετικὴ)· ἀνήρ *τοῦ δήμου* (= ἄνθρωπος *τοῦ λαοῦ*) Ὀμ. ἀπέθανε *τῶν στρατηγῶν* Σησίλειος (= ἀπὸ τοὺς στρ.) Ἡρ. — *ὀλίγοι τῶν στρατιωτῶν, τὸ ἦμισυ τοῦ στρατοῦ, μέσον ἡμέρας* Ξ.

2) *τὴν ὕλην*, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι τι, ἢ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ· *κόπη ἐλέφαντος* (= λαβὴ ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν) Ὀμ. *ἄμαξα σίτου* (= φορτωμένη σιτάρι). *ἀγέλη βοῶν* (= κοπάδι ἀπὸ β.) Ξ.

3) *τὸν κτήτορα* (γενικὴ κτητικὴ)· *Περικλέους οἶκος*. Ἄριστομάχη Ἄριστοκλέους. — *ἱερὸς ὁ χῶρος τῆς Ἀρτέμιδος* (= ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἄρτ.) Ξ. *οἱ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι* Δ.

Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς κτητικῆς συντασσόμενα συνήθη εἶναι τὸ *οἰκεῖος*, *ἕδιος*, *κοινός*, *συγγενής*, *εταῖρος*, *φίλος*, *ἐχθρός*, *ξένος* (*τινός*).

4) τὸν δημιουργόν *τινος*: νόμος *Σόλωνος*. ἔλκος *ὑδρου* (= ἀπὸ ὑδρον, ἦτοι ἀπὸ δάγκαμα ὑδρου) Ὅμο.

5) *ιδιότητα*, ἐπὶ ὀνομάτων σημαίνοντων μέγεθός τι ἢ ἡλικίαν, συναπτομένων μετ' ἀριθμητικῶν προσδιορισμῶν: *δύο ἡμερῶν πλοῦς* Θ. *ὀκτώ σταδίων τεῖχος* Θ. *παῖς τριῶν εἰῶν*. (πβ. *δέκα χρονῶν ἀγῶρι*).

6) τὴν ἀξίαν ἢ τὸ τίμημα: *δέκα μνῶν χωρίον* Ἰσαῖ. *ἰερά* (= θυσία) *τριῶν ταλάντων* — ἡ ἀνθρωπίνη σοφία *ὀλίγου τινὸς ἀξία* εἰσίν Ξ. *δόξα χρημάτων οὐκ ὠνητή* Ἰσοκρ.

7) τὴν αἰτίαν: *δίκη κλοπῆς* (= διὰ κλοπῆν). *ὄργη τῶν πρατιομένων* Δ. — *οὐδεὶς ἔνοχος λιποταξίου οὐδὲ δειλίας*.

Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας συνήθη εἶναι τὸ *αἷτιος*, *ὑπεύθυνος*, *ὑπόδικος*, *ὑπόλογός* (*τινος*).

8) τὸ ὑποκείμενον ἐνεργείας *τινὸς* (*γενικὴ ὑποκειμενική*): *Θουκυδίδης ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων* Θ. (πβ. οἱ Π. καὶ οἱ Ἀθ. ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους. πβ. *εἶναι θέλημα Θεοῦ* = θέλει ὁ Θεός).

9) τὸ ἀντικείμενον ἐνεργείας *τινὸς* (*γενικὴ ἀντικειμενική*): *νομεὺς ἀγέλης* Ξ. (πβ. *νέμει ἀγέλην*). ἢ *τῶν ἐφήβων ἐπιμέλεια*. (πβ. *ἐπιμελεῖται τῶν ἐφήβων*). *Κρίτων ἦν Σωκράτους ὀμίλητής* Ξ. (πβ. *ὀμίλει Σωκράτει*). *Σωκράτης οὐδὲ τούτων ἀνήκοος ἦν* Ξ. (πβ. *ἤκουσε καὶ ταῦτα*).

§ 31. Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντασσόμενα εἶναι πολλά, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἔχοντα ἀντίστοιχα ἢ συνώνυμα ὀήματα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς. Οὕτω συνήθως

I. συντάσσονται μετὰ *καθαρᾶς γενικῆς* (§ 29, 4) τὰ ἐπίθετα
α') τὰ ἐπιμελείας ἢ ἀμελείας σημαντικά: *ἐπιμελής*, *ἀμελής*, *ὀλίγωρός* *τινος*.

β') τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά: *μνήμων*, *ἀμνήμων*, *ἐπιλήσμων* *τινός*.

γ') τὰ ἐμπειρίας ἢ ἀπειρίας σημαντικά: *ἐμπειρος*, *ἄπειρος*, *τριβων*, *ἀθήτης* *τινός* Πλ.

δ') τὰ μετοχῆς ἢ πλησμονῆς σημαντικά· *μέτοχος, κοινωνός, μεστός, πλήρους τινός.*

ε') τὰ φειδοῦς ἢ ἀφειδίας σημαντικά· *φειδωλός, ἀφειδής τινος.*

ς') τὰ ἀρχικά καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν· *κύριος, ἐγκρατής, ἀκράτωρ, ὑπήκοός τινος.*

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (ἰδίᾳ εἰς τοὺς ποιητάς) καὶ μετοχαὶ ὀημάτων συντασσομένων μετὰ αἰτιατικῆς· *οἰωνῶν σάφα εἰδὼς* Ὀδύσει. α, 202. *διδασκόμενος πολέμοιο* Ἰλ. Π, 811. (πβ. *ἐμπειρός τινος*).

II. συντάσσονται μετὰ ἀφαιρετικῆς γενικῆς (§29,5) τὰ ἐπίθετα
α') τὰ χωρισμοῦ ἢ ἀπαλλαγῆς σημαντικά· *μόνος* (=ἀποκεχωρισμένος), *ἔρημος, ἐλεύθερος, ἄγνός τινος.*

β') τὰ στερήσεως σημαντικά· *ἐνδεής, γυμνός, κενός, ὀρφανός τινος.*

γ') τὰ διαφορᾶς σημαντικά· *διάφορος, ἕτερος, ἄλλος, ἀλλοτριός τινος*· *ἄλλα τῶν δικαίων* (=διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ δ.) Ξ.

δ') τὰ παραθετικά καὶ τὰ ἔχοντα ἔννοιαν συγκρίσεως (γενικὴ συγκριτικὴ)· *ἀξιοτεκμαρτότερον τοῦ λόγου τὸ ἔργον ἐστίν* (=ἀπὸ τὸν λόγον) Ξ. ναυμαχία αὕτη *μεγίστη* δὴ *τῶν πρὸ αὐτῆς* γεγένηται Θ.—*πρότερος, ὕστερος, διπλάσιος, πολλαπλάσιός τινος*· *Ἐπύραξα προτέρα Κύρον εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο* Ξ.

Σημ. Ὅτι ἡ γενικὴ, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα, εἶναι ἀφαιρετικὴ (§29,5), ἢτοι πῶσις δηλοῦσα τὸ *πόθεν* ὀρμᾶται τι, δεικνύει σαφῶς ἡ ἀντίστοιχος σύνταξις τῶν ἐπιθέτων τούτων εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσονται μὲ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἀπὸ καὶ αἰτιατικῆν· *ἐλεύθερος ἀπὸ βάσανα, ὀρφανὸς ἀπὸ πατέρα, διαφορετικὸς ἀπὸ σένα, ὁ Πέτρος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Παῦλο.*

Ἰδιαιτεραὶ παρατηρήσεις περὶ τῆς συντάξεως
τῶν παραθετικῶν.

§ 32. α' Τὸ συγκριτικόν. 1) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συγκρίνεται πρὸς ἄλλο τι ὁμοειδές, καλεῖται *πρῶτος ὄρος* τῆς συγκρίσεως· ἐκεῖνο δέ, πρὸς τὸ ὁποῖον γίνεται σύγκρισις αὐτοῦ, καλεῖται *δεύτερος ὄρος* τῆς συγκρίσεως· ὁ *Ὀλυμπος* *ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης* ἐστίν· (Ὀλυμπος α' ὄρος τῆς συγκρίσεως, Ὀσσα β' ὄρος τῆς συγκρίσεως).

2) 'Ο α' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ποικιλοτρόπως, καθόσον οὗτος δύναται νὰ περιέχεται ὄχι μόνον εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰονδήποτε ἄλλον ὄρον αὐτῆς, κύριον ἢ δευτερεύοντα: *τὴν πόλιν κατέστησαν ἰσχυροτέραν τῆς τῶν πολεμίων. προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει.*

3) 'Ο β' ὄρος τῆς συγκρίσεως

α') ὅταν μὲν εἶναι οὐσιαστικὸν ἢ ἄλλη τις λέξις ἀντὶ οὐσιαστικοῦ λαμβανομένη (πβ. § 8), κανονικῶς μὲν ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν), σπανιώτερον δὲ διὰ τοῦ μορίου *ἢ* (=παρὰ) καὶ ὁμοιοπτώτως πρὸς τὸν α' ὄρον τῆς συγκρίσεως: *σιγή ποτ' ἐστὶν αἰρετιώτερα λόγου* (=ἀπὸ τὸν λόγον). *προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν* (=ἢ ἐτέροις, παρὰ εἰς ἄλλους) Θ. *τὸ φυλάσασθαι τὰγαθὰ χαλεπώτερον τοῦ κησασθαι ἐστὶν Δ.*—*Παρούσαις ἐφίλει Κῦρον μᾶλλον ἢ τὸν Ἀρταξέρξην Ξ. Οἱ Πέρσαι Κῦρον μᾶλλον φίλοι ἦσαν ἢ βασιλεῖ Ξ.*

β') ὅταν δὲ δὲν εἶναι οὐσιαστικόν, ἀλλὰ ἄλλη τις λέξις ἢ φράσις, ἐκφέρεται πάντοτε διὰ τοῦ *ἢ* καὶ ὁμοιοτρόπως πρὸς τὸν α' ὄρον τῆς συγκρίσεως: *καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει. Σωκράτης παίξων οὐδὲν ἦτιον ἢ σπουδάξων ἐλτσοιέλει τοῖς συνδιατρίβουσι Ξ.*

Σημ. 'Ο β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται σπανίως καὶ διὰ τῆς προθέσεως *ἀντὶ* ἢ *πρὸ* μετὰ γενικῆς, ἢ διὰ τῆς *παρὰ* μετὰ αἰτιατικῆς, (ὅπως συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) *μείζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει, τοῦτιον οὐδαμοῦ λέγω* (=ἀπὸ τὴν πατρίδα του) Σοφ. *μηδὲν περὶ πλείονος ποιοῦ πρὸ τοῦ δικαίου* (=ἐμπρὸς εἰς τὸ δίκαιον, ἀπὸ τὸ δίκαιον). Πλ. *ἡλίον ἐκλείψεις πικρότεροι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέβησαν Θ*

"Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ μεγάλη δυσαναλογία μεταξὺ τῶν συγκρινομένων, ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται διὰ τοῦ *ἢ κατὰ* μετὰ αἰτιατικῆς, ἢ διὰ τοῦ *ἢ ὥστε*, ἢ ὡς μετὰ ἀπαρεμφάτου: *Ἄγις εἶνυχε οσμινότερος ἢ κατ' ἄνθρωπον ταφῆς Ξ. φοβοῦμαι μή τι μείζον ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι κακὸν τῇ πόλει συμβῆ Ξ.*

§ 33. 'Ο β' ὄρος τῆς συγκρίσεως πολλάκις παραλείπεται νοούμενος ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἢ ἐκφέρεται βραχυλογικῶς: *τὰ τῶν ἀγρίων ὄνων κρέα ἦν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλώτερα δὲ* (ἐνν. αὐτῶν) Ξ. *ἢ τῆς πόλεως δύναμις ἦτιων τῶν ἐναντίων*

ἐστὶν (= ἤτιων τῆς δυνάμεως τῶν . . .) Ξ. (πβ. ὁ Πέτρος ἔχει μεγαλύτερο σπῆτι ἀπὸ τὸν Παῦλο = ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ Παύλου).

Σημ. Βραχυλογικὴν ἔκφρασιν τοῦ β' ὅρου τῆς συγκρίσεως ἀποτελοῦν καὶ αἱ γενικαὶ τοῦ ὄντος, τοῦ λόγου ἢ λόγου, τοῦ δέοντος, τοῦ προσήκοντος, τοῦ εἰωθότου, κ.τ.τ., αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ ἦ καὶ ὀλόκληρον πρότασιν ἢ *Κακία φαίνεται λευκότερα καὶ ἐρυθροτέρα τοῦ ὄντος* (= ἦ ὄντως ἦν = ἀπὸ ὅ,τι πράγματι ἦτο) Ξ. *ἐγένετο κρείσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου* (= ἦ ὥστε δύνασθαι τῷ λόγῳ ἐξηγήσασθαι αὐτό) Θ

§ 34. 1) Συνήθως συγκρίνονται δύο πρόσωπα ἢ πράγματα ὡς πρὸς μίαν κοινὴν ἰδιότητά των καὶ δηλοῦται ὅτι τὸ ἐν ἔξ αὐτῶν ἔχει τὴν ἰδιότητα ταύτην εἰς ἀνώτερον βαθμὸν. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται *σύγκρισις ὑπεροχῆς*. (Ἰδὲ προηγούμενα παραδείγματα).

2) Πολλάκις γίνεται σύγκρισις δύο προσώπων ἢ πραγμάτων ὡς πρὸς τινὰ ἰδιότητα ἀντίθετον ἐκείνης, τὴν ὅποιαν ἔχει τὸ ἕτερον ἔξ αὐτῶν, ἢ συγκρίνονται δύο ἰδιότητες ἢ δύο καταστάσεις ἢ δύο ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος καὶ δηλοῦται ἢ ὑπάρχουσα μεταξὺ αὐτῶν ἀντίθεσις. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται *σύγκρισις ἀντιθέσεως*: *Ξενίας καὶ Πασίων κακίους εἰσὶ περὶ ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς περὶ ἐκείνους* (= ὁ Ξ. καὶ ὁ Π. εἶναι κακοὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ ὄχι ἀγαθοί, ὅπως ἡμεῖς πρὸς ἐκείνους) Ξ. Κ. Ἄν. 1, 4, 8. *Ἴθι, γέρον, μή μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὡς κε νῆσαι* (= γιὰ νὰ ἀπέλθῃς σῶος καὶ ὄχι βεβλαμμένος, ὅπως θὰ συμβῆ, ἐὰν μένης καὶ μ' ἐρεθίζῃς) Ἰλ. Α. 32. *φθονέσθαι κρέσσον ἐστὶ ἢ οἰκίρεσθαι* (= εἶναι καλύτερον νὰ φθονῆται κανεὶς εὐτυχῶν παρὰ νὰ τυγχάνῃ οἴκτου δυστυχῶν, ἦτοι μεταξὺ τῶν δύο κακῶν, τοῦ φθονεῖσθαι καὶ τοῦ οἰκίρεσθαι, ὀλιγώτερον κακὸν καὶ ἐπομένως προτιμότερον εἶναι τὸ φθονεῖσθαι) Ἡροδ. 3, 52.

Σημ. α'. Ἐπὶ συγκρίσεων ἀντιθέσεως, ὅταν συγκρίνωται δύο ἰδιότητες ἢ καταστάσεις ἢ ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος, τὰ σχετικὰ ἐπίθετα κανονικῶς ἐκφέρονται ἀμφοτέρω εἰς συγκριτικὸν βαθμὸν μὲ τὸ μόριον ἢ μεταξὺ αὐτῶν: *στρατηγοὶ πλείονες ἢ βελτίονες* (= μᾶλλον πολλοὶ παρὰ καλοὶ, ἦτοι πολλοί, ὄχι ὅμως καὶ καλοὶ) Ἄρφ. *ἐποίησα ταχύτερα ἢ σοφώτερα* (= ἐνήργησα ταχέως, ἀλλ' ὄχι καὶ σοφῶς) Ἡρ.

Σημ. β'. Εἰς συγκρίσεις ἀντιθέσεως πολλάκις τὸ συγκριτικὸν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ θετικὸν καθ' ἑαυτὸ ἢ μετὰ τοῦ μορίου *πῶς* (= κάπως, ὀλίγον) *οἱ τε πρεσβύτεροι καὶ οἱ νεώτεροι* (= οἱ πρεσβῦται καὶ οἱ νέοι) Ἰο. *μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις*; (= νέον τι) Πλ. *Κῦρος ἦν ἴσως πολυλογώτερος*

(=πολυλόγος πως) Ξ. τὸ στρατεύμα ἀτακτότερον ἐχώρει (=ἀτάκτως πως, οὐχὶ ὅλως εὐτάκτως). Θ. (πβ. τὸ μεγαλύτερο τὸ ψάρι τρώει τὸ μικρότερο =τὸ μεγάλο ψάρι τρώει τὸ μικρό. ὁ ἄρρωστος σήμερα εἶναι καλύτερα = κάπως καλά, ὄχι τόσοσ ἀσχημα, ὅσον χθές).

§ 35. β'. Τὸ ὑπερθετικόν. 1) Ἄρχηθεν τὸ ὑπερθετικόν εἶναι ἀπλῶς ἕτερος τύπος τοῦ συγκριτικοῦ, ἡ δὲ κυρία διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὅτι διὰ μὲν τοῦ συγκριτικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς ἓν ἢ πρὸς πολλὰ ὁμοῦ λαμβανόμενα καὶ ὡς ἓν τι θεωρούμενα (Ἄρταξέροξης ἦν πρεσβύτερος **Κύρου** — χρυσὸς δὲ κρείσσων **μυρίων λόγων** βροτοῖς): διὰ δὲ τοῦ ὑπερθετικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς πάντα τὰ ὁμοειδῆ, ἀλλ' ἓν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν νοούμενον χωριστά: Θουκυδίδης ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων ἐλπίσας **ἀξιολογώτατον** αὐτὸν ἔσεσθαι τῶν προγεγενημένων (=ἀξιολογώτατον καὶ ἀξιολογώτερον ἓν συγκρίσει πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν προγεγενημένων) Θ.

2) Ἡ μετὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀρχηθεν (ἀφαιρετικὴ) γενικὴ συγκριτικὴ, ὅπως καὶ ἡ γενικὴ ἡ συναπτομένη μετὰ τοῦ συγκριτικοῦ. Κατόπιν ὅμως κατήντησεν αὐτὴ νὰ εἶναι γενικὴ διαιρετικὴ (§ 30, 1), ἐπειδὴ συνήθως τὸ διὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ συγκρινόμενον εἶναι ἓν τῶν πολλῶν ἐκείνων, πρὸς ἕκαστον τῶν ὁποίων συγκρίνεται: Ἀθηναίων σοφώτατος Σωκράτης ἦν (=ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἀθηναίων, εἰς τοὺς ὁποίους περιελαμβάνετο καὶ αὐτός). πβ. Κύρος ἀγαθῶν ἵππέων κράτιστος ἦν ἵππεύς Ξ.

Σημ. Οὕτω ἐξηγεῖται ἡ σύνταξις ἐπιθέτων συγκριτικοῦ ἢ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ μετὰ τῆς γενικῆς τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ τοῦ διαφόρου βαθμοῦ ιδιότητός τινος ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἰς διάφορα χρονικά σημεῖα: σοφώτερος ἑμαυτοῦ ἐγενόμην (=παρ' ὅ,τι ἤμουν πρὶν καθ' ὅλον τὸν βίον μου). τότε σοφώτατος σαυτοῦ ἦσθα (=σοφώτερος ἀπὸ κάθε ἄλλην περιόδου τῆς ζωῆς σου) Ξ.

3) Τὸ ὑπερθετικόν λαμβάνεται καὶ καθ' ἑαυτὸ ἄνευ προσδιορισμοῦ κατὰ γενικὴν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς ὅτι ιδιότης τις ὑπάρχει εἰς τι πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀνώτατον αὐτῆς βαθμόν: φῦναι ὁ Κύρος λέγεται κάλλιστος.

Σημ. Τοῦ ὑπερθετικοῦ ἡ ἔννοια πολλάκις ἐπιτείνεται διὰ τῆς προσθήκης διαφόρων λέξεων, ὡς μάλιστα, ὅτι, ὡς, ἦ, αἶος, ὡς οἶόν τε, ἐν τοῖς, ἀνθρώπων, δὴ: ἐν τοῖς πρώτοις Ἀθηναῖοι τὸν σίδηρον κατέθεντο (=πρῶ-

τοι πρώτοι οἱ Ἀθην.) Θ. (πβ. τοῦτο δοκεῖ ἐν τοῖς μεγίστοις μέγιστον εἶναι Πλ.). σὺ ταύτην κάλλις' ἀνθρώπων ἐπίστασαι Πλ. (πβ. ὁ προστιχότερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου). ὁμολογεῖται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ γενέσθαι Ξ ἀποκρίνει ὡς οἷόν τε διὰ βραχυτάτων Πλ.

β'. Ἡ δοτική μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων

§ 36. 1) Μετὰ οὐσιαστικῶν σπανίως συνάπτεται ἑτερόπλιτος προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν. Εἶναι δὲ τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα οὐσιαστικὰ παράγωγα ἡμετέρων ἢ ἐπιθέτων συντασσόμενων μετὰ δοτικῆς ἢ τοῦ θεοῦ *δόσις ὑμῖν* Πλ. (πβ. *ἔδωκεν ὑμῖν ὁ θεός*). *οὐδεμία εὐνοία ἐμοὶ παρ' αὐτῶν* Κ. (πβ. *οὐκ εὐνοὶ ἐμοὶ εἰσιν*).

2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς εἶναι πολλὰ.

α') Μετὰ καθαρῶς δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα *ὠφέλειαν* ἢ *βλάβην*, *φιλίαν* ἢ *ἐχθραν*, *εὐπείθειαν* ἢ *ὑποταγήν*, *τὸ ἀρμόζον* ἢ *τὸ πρόπον* καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων *ὠφέλιμος*, *βλαβερός τινι*, *φίλος*, *ἐχθρός*, *πολέμιος*, *ἐναντίος τινί*, *εὐπειθής*, *ὑπήκοός τινι*, *ἀρμόδιος*, *προεπώδης*, *ἀπροεπής τινι*· *τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερία καὶ νόμοις ἐναντίος* Δ.

Σημ. Τὰ ἐπίθετα *φίλος*, *ἐχθρός*, *πολέμιος* κ. τ. τ. συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κτητικῆς), ἰδίᾳ ὅταν λαμβάνονται μετὰ τοῦ ἄρθρου ὡς οὐσιαστικά· *οἱ φίλοι*, *οἱ ἐχθροί*, *οἱ πολέμοι τῆς πόλεως* (§ 30,3).

β') Μετὰ ὀργανικῆς δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα *ταυτότητα* ἢ *ὁμοιότητα*, *ἰσότητα* ἢ *συμφωνίαν*, *ἀκολουθίαν* ἢ *διαδοχήν*, *προσέγγισιν* ἢ *μεῖξιν*, καὶ πολλὰ ἐπίθετα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως *ἐν ἢ σύν*· *ὁ αὐτός τινι*, *ὁμοιος*, *ἀνόμοιος*, *παραπλήσιος*, *προσφεροῆς τινι*, *ἴσος*, *ἄνισος*, *ἰσόροπος*, *σύμφωνος*, *συνφθός*, *ὁμόγλωσσός τινι*, *ἀκόλουθος*, *διάδοχός τινι*, *πλησίος*, *γείτων*, *ὁμορος*, *συμμελής*, *ἄμεικτός τινι*, *συγγενής*, *σύμφυτος*, *ἔμφυτος*, *ἔνοχός τινι*· *οἱ πονηροὶ ἀλλήλοις ὅμοιοι*. Πλ. αἰδῶς καὶ φόβος *ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις εἰσίν*.

Σημ. Μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν σημαϊνόντων ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα πολλάκις ἢ δοτικὴ λαμβάνεται βραχυλογικῶς· *κόμαι Χαρίτεσσι* ὁμοῖαι (=κόμαι ὁμοῖαι ταῖς κόμαις τῶν Χαρίτων) Ὅμ. Πβ. § 33.

§ 37. Ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἑτερόπλευτος προσδιορισμὸς οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων δὲν εἶναι πολὺ συνήθης, σημαίνει δὲ αὕτη μετὰ τούτων τὸ κατὰ τι ἢ ἀναφορὰν· τυφλὸς τὰ τ' ὄντα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἰ Σοφ. Συνήθεις τοιαῦται αἰτιατικαὶ μετ' οὐσιαστικῶν εἶναι (τὸ) εὖρος, (τὸ) ὕψος, (τὸν) ἀριθμὸν, (τὸ) πλῆθος, (τὸ) ὄνομα· ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμὸν, τὸ εὖρος τετάρων πλῆθρων Ξ. πόλις αὐτόθι ὤκειτο, Θάψακος ὄνομα.

δ' Αἱ πλάγια πτώσεις μετ' ἐπιρρημάτων
καὶ ἐπιφωνημάτων

§ 38. α' Γενική. 1) Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς

α') ἐπιρρήματα τοπικά, χρονικά καὶ ποσοτικά· ἐνιαυθα τῆς ἡπείρου Θ. πολλαχοῦ τῆς γῆς Πλ. — πρῶτ' τῆς ἡμέρας Ἡρ. τηρικαῦτα τοῦ θέρους Ἄρφ. — τρις τῆς ἡμέρας. τῶν τοιοῦτων ἄδην εἴχομεν (=μέχρι χορτασμοῦ, ἤτοι ἀφθονίαν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα). Πλ. (Γενικὴ καθαρὰ τοῦ ὅλου. πβ. § 30, 1).

β') ἐπιρρήματα τροπικά, οἷον· πῶς, ὅπως, ὡς (μετὰ τοῦ ῥήματος ἔχω), εὖ, καλῶς, κακῶς, καὶ ἐπιρρήματα σημαίνοντα ἀπομάκρυνσιν καὶ χωρισμὸν, οἷον· ἔξω, ἐκτός, πόρρω, πρόσω, κρούφα, λάθρα (τινός)· βασιλεὺς πῶς ἔχει παιδείας; (=ὡς πρὸς τὴν παιδείαν) Πλ. Ἡ Κέρκυρα καλῶς παράπλου κείται (=ὡς πρὸς τὸν παράπλου) Θ. (Γενικὴ ἀφαιρετικὴ, τῆς ἀφαιρηρίας ἢ τῆς ἀναφορᾶς. πβ. § 29, 5 καὶ § 31, II).

Σημ. Μετὰ γενικῆς ἐν γένει συντάσσονται καὶ τὰ λεγόμενα προθετικά ἐπιρρήματα ἐντός, εἴσω, ἐγγύς, πλησίον, πόρρω ἢ πρόσω, ἔμπροσθεν, ὀπισθεν, ἐκατέρωθεν, ἀμφοτέρωθεν, μεταξὺ, ἐναντίον κλπ. καὶ ἐπιρρήματα παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων συντασσομένων μετὰ γενικῆς ἀξίως λόγου (πβ. ἀξίως λόγου). οὐκ ἀπίστως αὐτοῦ ἔχω. (πβ. ἄπειρός τινος).

2) Μετὰ ἐπιφωνημάτων συνάπτεται γενικὴ (ἀφαιρετικὴ) δηλοῦσα τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος τοῦ προκαλοῦντος τὴν ἀναφώνησιν· φεῦ τῆς ἀνοίας! Σοφ. αἰαῖ κακῶν! οἴμοι τέκνων! Εὖρ.

§ 39. β' Δοτική. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς

(ὀργανικῆς) συνήθη εἶναι τὸ **ἄμα** (=σύν, συγχρόνως μέ), **δομοῦ** (=μαζὶ μέ), καὶ τινὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων ἢ ὀρημάτων, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς· **ἄμα τῇ ἡμέρᾳ. ταῦτα ἄμα τῷ κακῷ καὶ αἰσχροῦ ἐστι** (=ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι κακά) Πλ. **δομοῦ τῷ πηλῷ** Ξ — **ὁμοίως ἐκείνῳ**· (πβ. **ὁμοίός τινι**). **συμφερόντως τοῖς φίλοις**· (πβ. **συμφέρει τοῖς φίλοις**) Ξ—**ἐπομένως τῷ νόμῳ**· (πβ. **ἔπομαι τινι**) Πλ.

§ 40. γ' Αἰτιατική. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ αἰτιατικῆς συνήθη εἶναι τὸ **νῆ** ἢ **ναὶ μὰ** (ἐπὶ βεβαιώσεως) καὶ τὸ **μὰ** ἢ **οὐ μὰ** (ἐπὶ ἀρνήσεως)· **νῆ Δία** ἢ **ναὶ μὰ Δία**—**μὰ Δία** ἢ **οὐ μὰ Δία**· (πβ. **μὰ τὴν Παναγία**).

Σημ. Ἡ παρὰ τὸ **νῆ** ἢ **μὰ** αἰτιατικὴ ἐξηγεῖται ὡς προελθούσα ἐκ παραιτίσεως τῆς λέξεως **καλῶ** (=ἐπικαλοῦμαι)· **νῆ Δία** (=νῆ, **καλῶ τὸν Δία**).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Αἱ ἀντωνυμίαι

§ 41. Αἱ ἀντωνυμίαι, ἐπειδὴ ἐν γένει εἶναι λέξεις λαμβανόμενοι ἀπὲρ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, δύνανται νὰ ἀναπληροῦν εἰς τινὰ πρότασιν οἷονδῆποτε ὄρον αὐτῆς ἐκφερόμενον διὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ (§ 8, § 9, § 22 κ. ἐ., § 30) ἢ ἐπιθέτου (§ 8, § 9, § 25 κ. ἐ.).

§ 42. α' Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ ἡ ἀντωνυμία αὐτός:

1) Τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου ἢ μὴ ὑπάρχουσα ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ σπανία πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ αὐτῆς (**σφεῖς**) ἀναπληροῦνται ὑπὸ τῆς ἀντιστοίχου ὀνομαστικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν **ὄδε**, **οὗτος**, **ἐκεῖνος** ἢ τῆς (ὀριστικῆς ἀντωνυμίας) **αὐτός** ἐπὶ ἐμφάσεως· Ἐκτορος **ἠδε γυνή** (ἐστι) Ὅμ. οὔτε **ἡμεῖς** ἐκείνου **ἔτι στρατιῶται**, οὔτε **ἐκεῖνος** ἔτι **ἡμῖν** **μισθοδότης** Ξ.— **αὐτός** **ἔφα** (=ἐκεῖνος, ὁ Πυθαγόρας δηλαδὴ καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος).

2) Τῶν ἰσχυροτέρων, ἤτοι τῶν ὀρθοτονουμένων τύπων τῶν

πλάγιων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (*ἐμοῦ, ἐμοί* κλπ.) χοῆσις γίνεται, ὅταν εἰς τὸν λόγον ὑπάρχη ἔμφασις καὶ πρὸ πάντων ἀντιδιαστολή (πβ. § 18). Ἄλλως κανονικῶς γίνεται χοῆσις τῶν ἐγκλινομένων τύπων (*μοῦ, μοί, κλπ.*)· ἐγὼ μὲν, ὧ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινώ· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε, ἐμοὶ μελήσει Ξ. οὐκ ἐμοί, ἀλλὰ σοὶ ἀρέσκει ταῦτα.—ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοὶ ἐλθεῖν Ξ. (πβ. *ἐμένα* φωνάζει, *ἐσένα* φωνάζει—*μὲ* φωνάζει, *σὲ* φωνάζει).

Σημ. Οἱ ὀρθοτονοῦμενοι τύποι τίθενται κανονικῶς καὶ κατόπιν τῶν προθέσεων *παρ' ἐμοῦ, παρ' ἐμοί, περὶ ἐμέ, πρὸς σέ, κλπ.* (οὐδέποτε *παρά μου* κλπ. Ἄλλὰ *πρὸς ἐμὲ* καὶ *πρὸς με*).

3) Αἱ εὐχρηστοὶ (εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς) πλάγια πτώσεις τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (οἷ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς) λαμβάνονται συνήθως ἀντὶ τῶν αὐτοπαθῶν ἐπὶ ἐμμέσου ἀντανακλάσεως. (Ἰδὲ κατωτέρω). Γενικῶς δὲ ἀντὶ τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου λαμβάνονται αἱ πλάγια πτώσεις τῆς *αὐτὸς* ὡς ἐπαναληπτικῆς, ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν *ὁδε, οὗτος, ἐκεῖνος*, ὅτι ὑπάρχη ἔμφασις· *Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος Κύρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μνησίους δαρεϊκοὺς (=τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει) Ξ. Τὰ Κύρον οὕτως ἔχει πρὸς ἡμᾶς ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκεῖνον Ξ.*

4) Ἡ ἀντωνυμία *αὐτὸς*

α') οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται ὡς δεικτική, (ὅπως κανονικῶς λαμβάνεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν). Συναπτομένη δὲ μετὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ὡς ὀριστικὴ εἶναι κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ· *αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἵεναι παρά Ἀριαῖον Ξ.* (πβ. § 28, 2).

β') εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου πρὸς δήλωσιν ταυτότητος· *τὴν Ἀττικὴν ἀνθρωποὶ ᾤκουν οἱ αὐτοὶ αἰ* (=οἱ ἴδιοι καὶ ὄχι ἄλλοτε ἄλλοι).

γ') ὡς ὀριστικὴ λαμβάνεται καθ' ἑαυτὴν ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου ἄνευ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τῶν προσώπων τούτων· *καὶ αὐτὸς πολλῶν πολέμων ἐμπειρὸς εἰμι* (= καὶ ἐγὼ αὐτὸς) Θ. *σοφοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσει σοφὸς* (= καὶ αὐτὸς = καὶ σὺ αὐτός). *ἔδοξε*

δή χορῆσαι αὐτούς τε ἐλθεῖν ἐπὶ θῆαν τάνδρος καὶ ὑμᾶς συμπα-
ραλαβεῖν (= ἡμᾶς τε αὐτούς) Πλ.

δ') κατόπιν τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ ὡς κατηγορηματικὸς προσ-
διορισμὸς ὀνομάτων οἷα τὰ ὀνόματα *στρατηγός, πρεσβευτής*
κ.τ.λ. χρησιμεύει, ἵνα ἐξαίρη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρόσωπον ὡς τὸ
κύριον καὶ σπουδαιότατον· *Κορινθίων στρατηγός ἦν Ξενοκλεί-
δης πέμπτος αὐτός* (= πρῶτος στρατηγός μετ' ἑσσοσας ἄλλους
συστρατήγους) Θ.

§ 43. β' Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι. Αἱ αὐτοπαθεῖς
ἀντωνυμίαι

1) οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐκφέρονται μετὰ τοῦ
ἄρθρου. πβ. *ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ* (= ἐλησιμόνησα τὸν ἑαυτὸν
μου.) Πλ. *γνώθι σαυτὸν* (= τὸν ἑαυτὸν σου). *ἑαυτοῦ κήδεται*
ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ (= γιὰ τὸν ἑαυτὸν του φροντίζει) Ξ.

2) χρησιμοποιοῦνται

α') ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἀντὶ τῶν προσωπικῶν
ἀντωνυμιῶν ἐν γένει, ὅταν τὸ διὰ τῆς ἀντωνυμίας καὶ τὸ διὰ τοῦ
ὑποκειμένου τῆς προτάσεως σημαινόμενον πρόσωπον ἢ πράγμα
εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό. (*Ἄμεσος ἢ εὐθεῖα ἀντανάκλασις*)· (*ἐγὼ*)
ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ Πλ. (*ὕμεις*) *βλάπτете ὑμᾶς αὐτούς* Πλ. ὁ
σοφὸς ἐν ἑαυτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν.

Σημ. Συνήθως ὅμως λέγεται *δοκῶ μοι, ἐμοὶ ἢ ἐμοιγε δοκῶ* ἀντὶ τοῦ
κανονικοῦ *δοκῶ ἑμαυτῷ*.

Ἐνίοτε δὲ ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ ὑπο-
κείμενον, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως· *τὸν κωμάρχην*
ᾤχετο ἄγων Ξενοφῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας (= πρὸς τοὺς δούλους
του, δηλ. τοῦ κωμάρχου) Ξ.

β') κατὰ τὸ γ' ἰδίᾳ πρόσωπον εἰς δευτερευούσας ἢ ἀπαρεμ-
φτικὰς ἢ μετοχικὰς προτάσεις, ἂν καὶ τὸ σημαινόμενον δι' αὐ-
τῶν πρόσωπον ἢ πράγμα εἶναι τὸ αὐτὸ οὐχὶ μετὰ τὸ ὑποκείμενον
τῆς δευτερευούσης προτάσεως ἢ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ τῆς μετοχῆς,
ἀλλὰ μετὰ τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως. (*Ἐμμεσος ἢ*
πλαγία ἀντανάκλασις)· *οἱ Κλαζομένοι τὴν Πολίχραν εἰείχιζον,*
εἶ τι δέοι σφίσι αὐτοῖς πρὸς ἀναχώρησιν Θ. *ὁ ἥλιος οὐκ*
ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὄραν Ξ. *πολλοὶ*
ἀντέλεγον, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν
στρατευσασμένους Ξ.

Πολλάκις ὁμως ἐπὶ τῆς ἐμμέσου ἀντανακλάσεως χρησιμο-
ποιεῖται ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου κατὰ τὰς εὖ-
χρηστοὺς πτώσεις αὐτῆς (οἶ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς), συνηθέστερον
δὲ αἱ πλάγιαί πτώσεις τῆς (ἐπαναληπτικῆς) ἀντωνυμίας **αὐτός**, ὅταν
ὁ λόγος νοῆται ἐκφερόμενος ὡς ἀπὸ τοῦ διηγουμένου προσώπου
(ἦτοι τοῦ συγγραφέως) καὶ οὐχὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυ-
ρίας προτάσεως· λέγεται **Ἀπόλλων** ἐκδεῖραι **Μαρσύαν νικήσας**
ἐοῖζοντά οἱ περὶ σοφίας **Ξ. οἱ φυγάδες** ἐδέοντο **Κερκυραίων**
σφᾶς κατὰγειν **Θ.** — λέγεται δεηθῆναι **ἡ Κίλισσα** Κύρον ἐπι-
δεῖξαι τὸ σιράτευμα **αὐτῇ Ξ.**

Σημ. Ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου λαμβάνεται ἐνίοτε
καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἀντὶ τῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου· δεῖ
ἡμᾶς ἐρεῖσθαι **ἑαυτοὺς** (= ἡμᾶς αὐτοὺς) Πλ. (**ὑμεῖς**) ἀποφαίνετε **σκαιοτά-**
τους ἑαυτοὺς (= ὑμᾶς αὐτοὺς) Δυσ.

Ἡ χρῆσις αὕτη ἐπεκράτησε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω προῆλθον αἱ αὐ-
τοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς νέας γλώσσης, **τὸν ἑαυτόν μου, τὸν ἑαυτόν σου,**
τὸν ἑαυτόν του κλπ.

§ 44. γ' Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι. Αἱ ἀλληλοπα-
θεῖς ἀντωνυμίαι (**ἀλλήλων, ἀλλήλους** κλπ.)

1) λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ σχέ-
σις ἀμοιβαιότητος (= **ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἢ μία τὴν ἄλλην** κλπ. ἢ :
μεταξὺ μας, μεταξὺ σας, κλπ. ἢ : συνατοὶ μας, συνατοὶ σας κλπ.).

2) ἐκφέρονται πάντοτε ἄνευ ἄρθρου· **ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.**
βασιλεία καὶ τυραννὶς διαφέρουσιν ἀλλήλων.

Σημ. Πολλάκις ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας γίνεται χρῆσις
τῆς αὐτοπαθοῦς (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν)· **διαλύσασθε τὰς πρὸς**
ὑμᾶς αὐτοὺς ἔχθρας (= τὰς πρὸς ἀλλήλους). Ἰσ. **ἀπίστως ἔχουσι πρὸς**
ἑαυτοὺς οἱ Ἕλληνες (= πρὸς ἀλλήλους) Δημ.

§ 45. δ' Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

1) λαμβάνονται, ὅπως τὰ ἐπίθετα ἐν γένει, μετὰ τοῦ ἄρθρου
ἢ ἄνευ αὐτοῦ· **ὁ ἐμὸς φίλος—ἐμὸς φίλος, οἱ ὑμέτεροι στρατιῶ-**
ται—ὑμέτεροι στρατιῶται κλπ. (πβ. **ὁ ἰδικὸς μου φίλος—ἰδικὸς**
μου φίλος κλπ.).

2) χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ τῆς γενικῆς (κτητικῆς)
τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (μου, σου, ἡμῶν κλπ. § 30, 3), ὅταν
ἡ σχέση τῆς κτήσεως ἐκφράζεται μετ' ἐμφάσεως, ἢ δὲν ὑπάρχη
μὲν ἔμφασις, ὑπάρχη ὁμως ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτά-

σεως καὶ τοῦ διὰ τῆς ἀντωνυμίας δηλουμένου προσώπου ἔρχεται ὁ ἐμὸς φίλος (= ὁ ἰδικός μου φίλος), ὁ σὸς φίλος (= ὁ ἰδικός σου φίλος), ὁ ἡμέτερος πατήρ (= ὁ ἰδικός μας πατήρ), κλπ.— (ἐγὼ) στέργω τὸν ἐμὸν φίλον (= τὸν φίλον μου), (ὕμεῖς) στέργετε τὸν ὑμέτερον φίλον (= τὸν φίλον σας) κλπ.

§ 46. 1) Ἡ ἀρχῆθεν κανονικῶς ἐσηματισμένη κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου ἐός, -ή, -όν, (πρβλ. ἐμός, -ή, -όν, κλπ.) εἶναι ὅλως ἀχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιεῖται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτοῦ, αὐτῆς κλπ.), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἢ γενικῆ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας οὗτος ἢ ἐκεῖνος ἔρχεται ὁ φίλος αὐτοῦ (= ὁ φίλος του)—ὁ τούτου φίλος (= ὁ ἰδικός του φίλος).

Ὁμοίως ἢ ἀντωνυμία σφέτερος εἶναι σπανία, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιεῖται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτῶν), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἢ γενικῆ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας (τούτων ἢ ἐκείνων) ἔρχεται ὁ φίλος αὐτῶν (= ὁ φίλος των)—ὁ τούτων φίλος (= ὁ ἰδικός των φίλος), κλπ.

2) Ὅταν ὑπάρχη ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ διὰ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας δηλουμένου προσώπου, τότε ἐπὶ ἐμφάσεως χρησιμοποιεῖται ἀντὶ μὲν τοῦ ἐμός, σὸς ἢ τῆς γενικῆς τούτου ἢ ἐκείνου ἢ γενικῆ τῆς ἀντιστοίχου αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (ἐμαυτοῦ, σαυτοῦ, εαυτοῦ), ἀντὶ δὲ τῶν ἀπλῶν ἡμέτερος, ὑμέτερος, ἢ τῆς γενικῆς τούτων ἢ ἐκείνων, χρησιμοποιεῖται τὸ ἡμέτερος αὐτῶν, ὑμέτερος αὐτῶν καὶ ἢ γενικῆ εαυτῶν (πβ. § 23, Σημ.) (ἐγὼ) στέργω τὸν ἐμαυτοῦ φίλον (= τὸν ἰδικόν μου φίλον). (ὕμεῖς) στέργετε τὸν ὑμέτερον αὐτῶν φίλον (= τὸν ἰδικόν σας φίλον). οὗτοι στέργουσι τοὺς εαυτῶν φίλους (= τοὺς ἰδικούς των φίλους), κλπ.

§ 47. ε' Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος

1) ἐπὶ αἰσθητῆς δείξεως

α') τῆς ὅδε γίνεται χρῆσις πρὸ δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἐντελῶς πλησίον τοῦ ὀμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς καὶ συνήθως νοοῦνται ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενὴν σχέσιν πρὸς αὐτόν. Πλάτων ὅδε (= αὐτὸς ἐδῶ ὁ Πλ.) Πλ. ἡδε ἢ ἡμέρα (= ἐτούτη, ἥτοι ἢ σημερινὴ ἡμέρα) Θ.

Οὕτω πολλάκις ἡ **ὄδε** λαμβάνεται ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας **ἐγὼ** ἢ ἀντὶ τῆς κτητικῆς **ἐμὸς** μετὰ δείξεως· **ἔξιν τῆδε ἀδελφῆ** (=ἔξιν ἐμοὶ τῆ σῆ ἀδελφῆ) Σοφ. **σκήπιον τυπεὶς ἐκ τῆσδε χειρὸς** (=ἐκ τῆσδε τῆς ἐμῆς χειρὸς) Σοφ.

β') τῆς **οὔτος** (=αὐτός, ἐτοῦτος) γίνεται χοῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι μὲν πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς, νοοῦνται ὅμως ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενωτέραν σχέσιν μὲ τὸν ἀκούοντα· **οὔτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει** Ξ.

Οὕτω ἡ **οὔτος** λαμβάνεται καὶ ὡς κλητικὴ ἀντὶ τῆς **σὺ** μετὰ δείξεως· **οὔτος, τί ποιεῖς;** (=ἔ! σὺ αὐτοῦ) Ἀοφ.

γ') τῆς **ἐκεῖνος** χοῆσις γίνεται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων μακρὰν εὐρισκομένων τοπικῶς ἢ χρονικῶς· **νῆες ἐκεῖναι** (=πλοῖα ἐκεῖ πέρα) Θ. **ἐκεῖνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη** Ξ.

2) **ἐπὶ νοητῆς δείξεως**, ἦτοι ὅταν ὁ λέγων νοερῶς δεικνύῃ τι, τὸ ὅποion ἔχει ἤδη λεχθῆ ἢ μέλλει νὰ λεχθῆ, ἡ μὲν **οὔτος** συνήθως ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, ἡ δὲ **ὄδε** εἰς τὰ ἀμέσως ἐπόμενα· **ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε** (=αὐτὰ λὲς ἐσὺ, ἀπὸ ἡμᾶς. . . τὰ ἐξῆς) Ξ.

Πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐπὶ νοητῆς δείξεως καὶ ἡ **ἐκεῖνος** μετὰ τινος ἐμφάσεως ἀντὶ τῆς **οὔτος** ἢ τῆς **ὄδε**. **Χειρίσσοφος μὲν ἐνέβαινε καὶ οἱ σὺν ἐκεῖνῳ** (=οἱ σὺν τούτῳ, ἢ οἱ σὺν αὐτῷ) Ξ. **ἐκεῖνο κερδαίνειν ἡγεῖται, τὴν ἡδονὴν** Πλ. (§ 22,2).

§ 48. Αἱ ἀντωνυμῖαι **τοιόσδε, τοσόσδε** (καὶ **τηλικόσδε**) διαφέρουν κατὰ τὴν χοῆσιν τῶν ταυτοσήμων ἀντωνυμιῶν **τοιοῦτος, τοσοῦτος** (καὶ **τηλικοῦτος**) ὅ,τι διαφέρει ἡ **ὄδε** τῆς **οὔτος**· ὁ Κύρος ἀκούσας τοῦ Γωβρόου **τοιαῦτα τοιάδε** πρὸς αὐτὸν ἔλεξε Ξ. (πβ. ἀκούσας **ταῦτα** **ιάδε** εἶπε).

§ 49. Πολλάκις γίνεται χοῆσις τῆς ἀντωνυμίας **οὔτος** (ἢ σπανίως τῆς **ἐκεῖνος**), ἀπλῶς ἵνα ἐπαναληφθῆ μετ' ἐμφάσεως κάτι τι προλεχθέν· **ὁ τὸ σπέρμα παρασχών, οὔτος τῶν φύντων κακῶν αἴτιος** Δ. (πβ. **τῆς θάλασσης τὰ κύματα, αὐτὰ μόν' τὸν ρωτοῦσαν**).

Πολλάκις δὲ τότε προτάσσεται τῆς ἀντωνυμίας **οὔτος** καὶ ὁ σύνδεσμος **καί**, ὅταν μετ' αὐτῆς προστίθεται καὶ προσδιορισμὸς τις

τοῦ προλεχθέντος ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς, ὁ ὁποῖος ἐξαίρεται ὡς δηλῶν κάτι τι σπουδαῖον· ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων, καὶ τούτων πονηρῶν, οὕτω πρᾶττειν (=καὶ μάλιστα πονηρῶν) Ξ. ξένους προσήκει σοι πολλοὺς δέχεσθαι, καὶ τούτους μεγαλοπρεπῶς Ξ. (πβ. *λίγοι μού φυγαν, κι' ἐκεῖνοι λαβωμένοι*).

Συχνότατα δὲ ἐπαναλαμβάνεται ῥηματικὴ τις ἔννοια διὰ τοῦ καὶ ταῦτα· Μένωνα δὲ οὐκ ἐζήτει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀραίων ὧν τοῦ Μένωνος ξένου (=καὶ δὲν τὸν ἐζήτει, ἐνῶ μάλιστα...) Ξ. οὐ ταῦτά ἡμῖν δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων (=καὶ μάλιστα ἐνῶ πρόκειται περὶ κλπ.) Πλ.

§ 50. ζ' Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι

1) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία *τίς* σημαίνει ὅτι ἡ ἀντωνυμία *ποιός* εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, λαμβάνεται δὲ (ὅπως καὶ ἡ *ποιός*) ἢ οὐσιαστικῶς ἢ ἐπιθετικῶς· *τίς* ἀγορεύειν βούλεται; *τίνος τέχνης Γοργίας ἐπιστήμων ἐστίν*; Πλ.

2) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία *ποιός* σημαίνει *ποιᾶς λογιῆς*; *τί λογιῆς*; ἤτοι δι' αὐτῆς γίνεται ἐρώτησις *περὶ τοῦ ποιοῦ* προσώπου τινὸς ἢ πράγματος καὶ οὐχὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ προσώπου ἢ τοῦ πράγματος· ἐπομένως λαμβάνεται αὕτη πάντοτε ἐπιθετικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν· *ποιόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων*; Ὅμ. (πρβ. *οὐδεὶς ἠρώτα ποία τις εἶη ἡ Γοργίου τέχνη ἀλλὰ τίς*; Πλ.).

Σπανίως δὲ λαμβάνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἡ *ποιός* ἀντὶ τῆς *τίς* ἐπιθετικῶς· *ποιούς* λόγους οὐκ ἀνηλώσαμεν; (= *τίνας λόγους*) Ὅσ.

Σημ. Οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ ἡ *ποιός* (*ποιός*;) ἐπεκράτησε, ἡ δὲ *τίς* ἐξηφανίσθη (πλὴν τῶν τύπων *τίνος* καὶ *τί*. πβ. *τίνος εἶναι αὐτὸ τὸ σπῆτι*; *τί τρώγεις*;).

§ 51. 1) Πολλάκις κατόπιν μὲν τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας *τίς* ἀκολουθεῖ τὸ ἀόριστον ἐπίρρημα *ποτέ* (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *ἄραγε* ἢ *τάχα*), κατόπιν δὲ τῶν ἀντωνυμιῶν *ποιός* καὶ *πόσος* ἢ ἀόριστος ἀντωνυμία *τίς* (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *σάν*), οὕτω δὲ δηλοῦνται μεγαλύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐρωτῶντος περὶ τοῦ ἐρωτωμένου ἢ *ἐκπληξίς* αὐτοῦ περὶ τούτου· *τί ποτε σύ, ὦ παῖ, τῷ Σάκῃ οὕτω πολεμεῖς*; (=γιατί ἄραγε, γιατί τάχα) Ξ. *τίσι ποτέ λόγοις ἐπεισαν Ἀθηναίους*; (=μὲ ποιούς ἄραγε λόγους). *ποιού*

τινός γένους ἐστὶν ὁ Μιθριδάτης ; (=σάν ἀπὸ τί λογῆς σοῦ) Ξ.
πόσαι τινές εἰσιν αἱ πρόσοδοι τῇ πόλει ; (=σάν πόσες, πόσες
περίπου) Ξ.

2) Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι πολλάκις συνεκφέρονται μετὰ
δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ αὐτῶν
βραχυλογικῶς. Ἀγγελίαν φέρω χαλεπήν. Τίνα ταύτην ; (=τίς
ἐστὶν ἡ ἀγγελία αὕτη, ἣν φέρεις ;) Πλ.

§ 52. 1) Πολλάκις εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν συνεκφέρονται δύο
ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι ἀσυνδέτως· τίνος τίς ὦν σὺ τήνδ' ἀπεμ-
πολῆς χθονός ; (=ποιός εἶσαι σὺ καὶ ἀπὸ ποιά χώρα...) Εὐρ.

2) Πολλάκις τίθεται ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία καὶ εἰς δευτε-
ρεύουσαν πρότασιν ἐκφερομένην ἐρωτηματικῶς κατόπιν ἄλλης
ἐρωτηματικῆς προτάσεως ἀνεξαρτήτου· πότε ἂ χορὴ πράξετε ;
ἐπειδὴν τί γένηται ; Δ.

Σημ. Οὕτω παρήχθησαν αἱ ἔλλειπτικαὶ ἐκφράσεις *δὲ τί* ; (ἐνν. γί-
γνεται=γὰ ποῖον λόγον;) καὶ *ἴνα τί* ; ἢ *ὡς τί* ; (ἐνν. γένηται=μὲ
ποῖον σκοπόν;) *ἔτι καὶ τοῦτο αὐτῷ προσθήσετε ; δὲ τί* ; — *ἴνα τί ταῦτα
λέγεις ;* Πλ. *ὡς τί δὴ φέρεται ;* Εὐρ.

3) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία πολλάκις τίθεται εἰς τὸ τέλος
τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν· *τρέφε-
ται δὲ ψυχὴ τίνοι ;* Πλ.

ζ' Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι

§ 53. 1) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *τις* (=ἕνας, κάποιος, κα-
νεὶς) εἶτε ὡς οὐσιαστικὸν εἶτε ὡς ἐπίθετον κανονικῶς λαμβάνεται
εἰς καταφατικὰς προτάσεις· *ἴτω τις ἐφ' ὕδαρ* (=ἄς πάη ἕνας ἢ
κάποιος) Ξ. *ποῖ τις φύγη ;* (=ποῦ νὰ... κανεὶς) Σοφ. *καὶ τις
θεὸς ἠγεμόνευεν* (=κάποιος θεὸς) Ὅμ.

Εἰς ἀποφατικὰς δὲ προτάσεις ἀντὶ τῆς ἀορίστου *τις* λαμβάνε-
ται κανονικῶς ἡ ἀντίστοιχος αὐτῆς ἀντωνυμία *οὐδεὶς* (=κανεὶς,
κανεὶς δὲν—ἐὰν ἡ πρότασις εἶναι κρίσεως) ἢ *μηδεὶς* (=κανεὶς,
κανεὶς νὰ μὴ—ἐὰν ἡ πρότασις εἶναι ἐπιθυμίας)· *οὐδεὶς ἤλθεν* Ξ.
οὐδ' ἄλλος ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδὲν (=κανεὶς τίποτε) Ξ.—*μηδεὶς
ιδέτω* (=κανεὶς νὰ μὴν ἰδῆ) Ξ. *μὴ θῆσθε νόμον μηδένα* Δ.

2) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *τις, τί*

α') λαμβάνεται καὶ ὡς κατηγορούμενον, καὶ τότε σημαίνει κά-

ποιος ἄξιος λόγου ἢ σπουδαῖος, κάτι, κάτι τι· ἤξεις τις εἶ-
ναι. (πρβ. θαρρεῖ πὼς κάτι εἶναι κι' αὐτός).

Τοιαύτην σημασίαν ἔχει τὸ ἀόριστον τι καὶ εἰς τὰς φράσεις
λέγειν τι, ποιεῖν τι, κλπ. ἄρ' οἴσθ' εἰ ποιεῖν οὐδὲν ποιοῦντες ;
(=κάτι τι ἄξιον λόγου) Πλ.

β') συνάπτεται καὶ μετὰ ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ἀριθμητι-
κῶν ἢ ἐπιρρημάτων καὶ ἄλλοτε μὲν ἐνισχύει, ἄλλοτε δὲ μετριάζει
τὴν ἔννοιαν αὐτῶν (=κάποιος ἀρκετὰ, πολύ, ἔξαιρετικά... ἢ=
κάπως, κάπου, περίπου, σάν...). **δεινὴ τις δύναμις** (=κάποια
πολὺ ἰσχυρά...) Ξ. **ὀλίγοι τινὲς** (=κάποιοι ἀρκετὰ ὀλίγοι) Θ.
ὅσος τις χρυσὸς (=πόσον πολὺς χρυσὸς) Ὅμ.—**ἡμέρας ἑβδομή-
κοντά τινας** (=κάπου ἑβδ., καμιά ἑβδομηνταριά) Θ. **διαφερόν-
τως τι ἀδικούμεθα** (=κάπως ὑπερβολικά) Θ.

(**Σημ.** Ἡ ἀντωνυμία τις (ὅπως καὶ ἡ κανεῖς εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)
λαμβάνεται πολλάκις μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **ἐκαστος**, ὁ καθένας· **τοῦτό τις**
ἴστω (=ἄς ἔξηρ καθένας) Σοφ. (πβ. **εὐκόλια μπαίνει κανεῖς σὴ φυλακῆ,**
μὰ δύσκολα βγαίνει). Ἐπὶ τῆς τοιαύτης χρήσεως δύναται νὰ συνάπτεται
μετὰ τῆς ἀορίστου **τις** καὶ τὸ ἐπίθετον **πᾶς** ἢ ἡ ἀντωνυμία **ἐκαστος** πᾶς
τις Ἡρ. **ἐκαστός τις** Ξ.

Ἡ φράσις **ἢ τις ἢ οὐδεὶς**=σχεδὸν κανεῖς, ἢ δὲ φράσις **ἢ τι ἢ οὐ-
δὲν**=σχεδὸν τίποτε.)

3) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία **ἄλλος** εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν
πολλάκις λαμβάνεται πλεοναστικῶς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς
οὐσιαστικοῦ τινος, τὸ ὁποῖον κυρίως εἶναι ἐπεξηγησις τῆς ἀντω-
νυμίας **ἄλλος**. Δύναται δὲ τότε νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν
γλῶσσαν τὸ **ἄλλος** διὰ τοῦ **ἐξ ἄλλου**, **ἐκτὸς τούτου**, **προσέτι**,
κ.τ.τ. αὐτὸς Ὀδυσσεὺς **τέρπετο καὶ ἄλλοι Φαίηκες** (=καθὼς καὶ
οἱ Φ. ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος). Ὅμ. **ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ**
τῆς ἄλλης ἀργίας (=καὶ ἐκτὸς τούτου ἐκ τῆς ἀνεργίας) Θ.

4) Αἱ ἀντωνυμίας **ἐκαστος**, **ἐκάτερος**, **ἕτερος**, **οὐδέτερος**,
(μῆδέτερος), **πότερος**, **οὐδεὶς**, (μῆδεὶς) λαμβάνονται καὶ εἰς τὸν
πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ὁμάδων τινῶν
(οἷον ἐθνῶν, φυλῶν, φατριῶν, στρατευμάτων, κ.τ.τ.)· **πόλεις τά-
δε ἐκάτεροι συμμάχους εἶχον** (δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑνὸς καὶ
οἱ Πελοποννήσιοι ἀφ' ἑτέρου) Θ. **ὅστις μῆδετέροις ἀρέσκει, τοῦ-
τον τί ποτε καὶ καλέσαι χορή**; (δηλ. οὔτε τοῖς δημοκρατικοῖς οὔτε
τοῖς ὀλιγαρχικοῖς) Ξ.

§ 54. 1) Κανονικῶς ἡ μὲν *ὄς* (ἦ, ὄ) καὶ αἱ ἄλλαι ἀπλαῖ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαὶ *οἶος*, *ὄσος*, *ἡλίκος* ἀναφέρονται εἰς ἓν ὠρισμένον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, ἡ δὲ *ὄστις* καὶ αἱ λοιπαὶ σύνθετοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαὶ (αἱ ἀρχόμεναι ἀπὸ ὄπ) ἀναφέρονται εἰς τι γενικὸν καὶ ἀόριστον· Ἔστι *Δίκης ὀφθαλμός*, *ὄς τὰ πάνθ' ὄρᾳ* — *μακάριος ὄστις οὐσίαν καὶ ροῦν ἔχει* (= πᾶς ἄνθρωπος, ὄστις).

Σημ. α') Οὐχ ἦττον λαμβάνεται ἐνίστε ἢ *ὄστις* ἀντὶ τῆς *ὄς*· καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου βωμόν, *ὄστις νῦν ἔξω τῆς πόλεως ἐστίν, ἰδρῶσαντο* Θ.

Ἡ δὲ χρῆσις αὐτῆ ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα ἐπεκράτησεν ἡ *ὄστις* ἀντὶ τῆς *ὄς*.

Σημ. β') Ἐνίστε χρησιμοποιεῖται ἀναφορικὸν ἐπίρρημα (ἐνθα, ἦ, ὄπου, ὄθεν, οἶ) ἀντὶ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας *ὄς* μετὰ τινος προθέσεως· ἦλασεν εἰς *Ταρσοῦς*, *πόλιν τῆς Κιλικίας*, *ἐνθα ἦν τὰ Συνενέσιος βασιλεία* (= ἐν ἦ) Ξ. *δῶμα Πελοπιδῶν τόδε, ὄθεν σε ἦνεγκα* (= ἐξ οὗ) Σοφ. *ἐκ Λακεδαίμονος, οἴπερ πλειστάκις ἀφῖξαι* (= εἰς ἦνπερ) Πλ.

Καὶ ἡ συντακτικὴ χρῆσις αὐτῆ σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπιρρήματος *ὄπου*, καὶ οὕτω κανονικῶς λαμβάνεται νῦν τὸ *ὄπου*, (*ὄπου, ποῦ*) ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν *ὄς*, *ὄστις*, *ὄ ὁποῖός*· τὸν *δρόμον*, *ὄπου πέρασα*, *δὲν τὸν ξαναδιαβαίω* (= τὸν ὁποῖον), *νά βγοῦν τὰ κλεφτοκάραβα, ποῦ ἔχουν τοὺς κλέφτες μέσα* (= τὰ ὁποῖα).

Σημ. γ') Λέγεται πολλάκις *ἔστιν ὄς* ἢ *ἔστιν ὄστις* (= ἔστι τις ὄς ἢ ἔστι τις ὄστις) ἀντὶ τῆς ἀπλῆς ἀόριστου ἀντωνυμίας *τίς*· *ἔστι δ' ὄστις καὶ κατελήφθη* (= κάποιος) Ξ. *οὐκ ἔστιν ἦτις τοῦτ' ἂν ἔτλη* Εὐρ. Σχηματίζεται δὲ ἡ φράσις αὐτῆ καὶ κατὰ τὰς πλαγίας πτώσεις, καὶ μάλιστα καὶ πληθυντικῶς, ὡς ἐξῆς· *εἰσὶν οἶ* (= ἐνιοί), *ἔστιν ὄν* (= ἐνίῳν), *ἔστιν οἶς* (= ἐνίοις), *ἔστιν οἴς* (= ἐνίοις)· *ἔστιν ὄν καὶ κριτὴν καθήμενον* ἔπαιον Ξ, *ἔστιν οἶ καὶ Ξενοφῶντα προῦβάλλοντο* πρῶσβευτὴν Ξ. *πλὴν Ἰώνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ ἔστιν ὄν ἄλλων ἐθνῶν* (= καὶ ἄλλων τινῶν) Θ. (Ὅμοίως παρήχθη καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *ἐνιοί*, *ἐνιαί*, *ἐνια*, ἐκ τοῦ *ἐνι* = *ἔστι*, καὶ τοῦ *οἶ*, *αἶ*, *ἄ*. Πβ. καὶ τὸ ἐπίρρημα *ἐνίστε* = *ἐνι ὅτε*, ἦτοι *ἔστιν ὅτε*).

Ὅμοιός δὲ ἀντὶ τοῦ οὐδεῖς οὐ λέγεται πολλάκις μετὰ μεγαλύτερας ἐμφάσεως *οὐκ ἔστιν ὄστις οὐ* ἢ *οὐδεῖς (ἔστιν) ὄστις οὐ* (= πᾶς τις)· *οὐδεῖς ὄστις οὐκ ἂν ταῦτα ποιήσειεν*.

2) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία *οἶος* (= τέτοιος ποῦ) συχνότατα χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς στερεοτύπους φράσεις *οἶός εἰμι ἢ οἶός τέ εἰμι* μετ' ἀπαρεμφάτου. Καὶ ἡ μὲν φράσις *οἶός εἰμι* σημαίνει *εἶμαι τέτοιος ἄνθρωπος ποῦ* (νά), *εἶμαι πρόθυμος ἢ ἐτοιμος* (νά)· Ἀγησίλαος ἦκιστα ἦν *οἶος μεγαληγορεῖν* Ξ. *Μειδυλίδης ἠγανάκτει καὶ οἶος ἦν ἐπεξιέναι* Λεωκράτει Δ.

Ἡ δὲ φράσις *οἶός τε εἰμι* (ἢ οἶός τ' εἰμι) σημαίνει *εἶμαι εἰς θέσιν, δύναμαι*. Ἀλκιβιάδης *οἶός τε ἦν* σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν Ξ.

Συνηθεστάτη εἶναι ἡ φράσις *οἶόν τε ἔστι* μετ' ἀπαρεμφάτου (= εἶναι δυνατὸν νά).

3) α') Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι *οἶος, ὅσος, ἡλίκος* πολλάκις λαμβάνονται εἰς ἀναφωνήσεις ἐπιφωνηματικῶς *οἶα ποιεῖς, ὦ εταῖρος!* (=τί πράγματα εἶναι αὐτὰ πού) Πλ. *ὄσῃ ἔχεις τὴν δύναμιν!* (=πόσον μεγάλην) Ἀρφ.

β') Αἱ σύνθετοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι *ὅστις, ὅποτος, δπόσος, δπηλίκος* πολλάκις λαμβάνονται ἀντὶ τῶν ἀντιστοίχων ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν (*τίς, ποῖος, πόσος, πηλίκος*) καὶ δι' αὐτῶν δίδεται ἀπάντησις εἰς γενομένην ἐρώτησιν ἢ εἰσάγεται πлагία ἐρώτησις: Ἀλλὰ τίς γάρ εἰ; Ὅστις; πολίτης χρησὶς (=Ἐρωτᾶς ὅστις εἰμί; = ποῖος εἶμαι;) Ἀρφ. *Οὔτις τί ποιεῖς;* Ὅ,τι ποιῶ; (=Ἐρωτᾶς ὄ,τι ποιῶ; = Τί κάνω;) Ἀρφ.

4) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ἀναφέρονται πολλάκις εἰς τὴν σύστοιχον αὐτῶν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν ὑπάρχουσαν ἢ νοουμένην ἔξωθεν, ἥτοι ἡ *ὄς* ἀναφέρεται εἰς τὴν *οὔτις*, ἢ *οἶος* καὶ *δπότος* εἰς τὴν *τοιόσδε* καὶ *τοιοῦτις*, ἢ *ὄσος* καὶ *δπόσος* εἰς τὴν *τοσόσδε* καὶ *τοσοῦτις*, καὶ ἡ *ἡλίκος* καὶ *δπηλίκος* εἰς τὴν *τηλικόσδε* καὶ *τηλικοῦτις*: οἱ ἄνθρωποι τούτοις μάλιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι, οὗς ἂν ἡγῶνται βελτίστους εἶναι Ξ. *ὄν* οἱ θεοὶ φιλοῦσι ἀποθνήσκει νέος (= οὔτις ὄν). κατεστήσαμεν Φίλιππον *τηλικοῦτον*, *ἡλίκος* οὐδεὶς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. (πβ. *ὄσους* θά κόρη τὸ σπαθί, *τόσους* θενὰ σκοτώσω).

Σημ. Δύναται ὅμως εἰς ὄνομα ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους ἢ εἰς ὄλην πρότασιν νά ἀναφέρεται τὸ οὐδέτερον *ὄ*, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μετ' τὴν γενικὴν σημασίαν *χρῆμα ὄ*, *κτῆμα ὄ*, *πρᾶγμα ὄ* (=πρᾶγμα πού) *τυραννίδα θηρᾶς, ὄ* πλήθει *χρημάτων θ'* ἀλλίσκεται Σοφ. *Δερκυλίδας ἐσάτῃ τὴν ἀσπίδα ἔχων, ὄ* δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπουδαίοις: (*ὄ* = τὸ σταθῆναι νά ἔχοντα τὴν ἀσπίδα) Ξ. Πβ. § 15, α'.

5) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία κανονικῶς συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὄνομα ἢ τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται, κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν, ἢ δὲ πτώσις αὐτῆς κανονίζεται ἀπὸ τὴν σύνταξιν τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται. (Ἴδὲ ἀνωτέρω παραδείγματα).

Ἄλλὰ πολλάκις ἡ ἀναφορική ἀντωνυμία, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τεθῆ εἰς πτώσιν αἰτιατικὴν, τίθεται εἰς πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν πτώσιν τίθεται καὶ τὸ ὄνομα ἢ ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία, εἰς τὴν ὁποίαν αὕτη ἀναφέρεται. (*Ἐλξίς τοῦ ἀναφορικοῦ*).

Τότε δέ, ἐὰν μὲν ἡ ἀναφορική ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς τινα δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, ἡ δεικτικὴ αὕτη ἀντωνυμία κανονικῶς παραλείπεται, ἐὰν δὲ ἀναφέρεται εἰς τι ὄνομα οὐσιαστικόν, τοῦτο συνήθως λαμβάνει θέσιν μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως, ἄνευ ἄρθρου· οἱ *χρησμοφοδοὶ* ἴσασιν οὐδὲν ὧν λέγουσιν (= οὐδὲν τούτων ᾧ) Πλ. *ἐπορεύετο σὺν ἧ ἔλχε δυνάμει* (= σὺν τῇ δυνάμει, ἦν) Ξ. *ὅπως ἔσεσθε ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκησθε* (= τῆς ἐλευθερίας, ἦν) Ξ. *σὺν τοῖς θησαυροῖς, οἷς ὁ πατήρ κατέλιπε* (= σὺν τοῖς θησαυροῖς, οὖς) Ξ. — *τούτους ἄρχοντας ἐποίει ἧς κατεστρέφετο χώρας* (= τῆς χώρας, ἦν) Ξ. (πβ. πῶς ἀγαπῶ *ὅποιον* φορεῖ ἐνδύματα θλιμμένα = ἐκεῖνον, *ὁ ὁποῖος* φορεῖ. ἀλλοίμονο *σ' ὅποιον* βρεθῆ ἔκει = *σ' ἐκεῖνον, ὅποιος* βρεθῆ).

Σημ. Σπανιώτερον συμβαίνει καὶ τὸ ἀντίστροφον, ἦτοι *ἐλκεται τὸ ὄνομα*, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἀναφορική ἀντωνυμία, καὶ ἐκφέρεται τοῦτο κατὰ τὴν πτώσιν ἐκείνης· *τὴν οὐσίαν, ἣν κατέλιπε τῷ νιεῖ, ἄξια ἐστί δέκα ταλάντων* (= ἡ οὐσία, ἦν) Δυσ.

Κανονικῶς συμβαίνει τοιαύτη ἔλξις εἰς τὰς φράσεις οὐδεὶς ὅστις οὐ καὶ *θαυμαστόν* (ἐστί) ὅσος ἢ ὅση ἢ ὅσον· *οὐδενὶ δῖω οὐκ ἀποκρίνεται* (= οὐδέεις ἐστιν, ὅτω) Πλ. *οὐδένα κίνδυνον ὄντινα οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι* (= οὐδέεις κίνδυνός ἐστιν, ὄντινα οὐχ κλπ.) Δ. *μετὰ ἰδρωτός θαναματοῦ ὄσου* (= μετὰ ἰδρωτός θαναματοῦ ἐστί μεθ' ὄσου) Πλ. *ἐκεῖνος θαναμαστὴν ὄσῃν περὶ σὲ προθυμίαν ἔχει* (= ἐκεῖνος θαναματοῦ ἐστί, ὄσῃν προθυμίαν κλπ.) Πλ.

6) Ὅταν δύο ἢ περισσότεραι ἀναφορικαὶ προτάσεις παρατάσσονται ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἡ εἰσάγουσα αὐτὰς ἀναφορική ἀντωνυμία συνήθως τίθεται μόνον εἰς τὴν πρώτην ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας παραλείπεται (νοουμένη ἔξωθεν εἰς τὴν κατάλληλον πτώσιν) ἢ ἀναπληροῦται διὰ τῆς ἀντιστοίχου προσωπικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας· *Ἀρριαῶς, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστά, ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν πειρᾶται* (= καὶ ᾧ ἐδώκαμεν καὶ παρ' οὗ ἐλάβομεν) Ξ. — *Ποῦ δὴ ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀνὴρ, ὃς συνεθήρα ἡμῖν καὶ σὺ μάλα ἐθαύμαζες αὐτόν;* (= καὶ ὃν σὺ μάλα ἐθαύμαζες). *καὶ νῦν τί χοῦ δρᾶν,*

ὄστις ἐμφανῶς θεοῖς ἐχθαίρομαι, μισεῖ δέ με Ἑλλήνων στρατός ;
(=ὄν δὲ μισεῖ) Σ.

7) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαὶ ὄστις, ὅποῖος, ὁπόσος, ὀπη-
λίκος πλειστάκις ἐκφέρονται μετὰ τοῦ δὴ ἢ δῆποτε ἢ οὖν κατόπιν
αὐτῶν ὡς ἀόριστοι μετ' ἐμφάσεως ἐγὼ πάσχειν ὀτιοῦν ἔτοιμος
(=ὀτιδῆποτε, ὀποιονδῆποτε πάθημα) Δ. οὔτε δι' ἐχθρῶν οὔτε διὰ
φιλονικίαν οὐδ' ἠντινοῦν (=οἰανδῆποτε, καμίαν ἀπολύτως) Λυκ.

Τὸ ἄρθρον

§ 55. Ὅπως καταφαίνεται ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων,
τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἀρχαιότατα γραπτὰ μνημεῖα τῆς γλώσσης μας,

1) ἀρχῆθεν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶχεν ἄρθρον, ἐκ τῆς
ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας ἢ
ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἐνοεῖτο ἐκάστοτε, ἂν ἐπρόκειτο περὶ τινος
ὠρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ἢ περὶ τινος ἀορίστου. *Ἄνδρα
μοι ἔννεπε, μοῦσα* (=τὸν ἄνδρα) α 1. *νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὄρσε
κακῆν* (=νόσον ἀνὰ τὸ στρατόπεδον κακῆν) Α 10 (πβ. Λατινικὴν
γλῶσσαν).

2) ἀρχῆθεν αἱ λέξεις *ὁ, ἡ, τὸ* ἦσαν δεικτικαὶ ἀντωνυμιαὶ
καὶ δι' αὐτῶν

α') ὁ λέγων ἐδείκνυε πρόσωπόν τι ἢ πράγμα ἐνώπιον αὐτοῦ
καὶ τοῦ ἀκούοντος εὐρισκόμενον πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼ ὑποδέ-
ξομαι οἴκῳ ; (=τοῦτον ἐδῶ τὸν ξένον, αὐτὸν τὸν ξ.) Ὀδ. π, 70

β) ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς τι προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ
πράγμα. *Δητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆι χολωθεὶς νοῦσον
ἀνὰ στρατὸν ὄρσε κακῆν* (=οὗτος γὰρ=διότι οὗτος, ὁ προμνη-
μονευθεὶς υἱὸς τῆς Δ. καὶ τοῦ Δ.) Α 9.

Ἐκ τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν λέξεων *ὁ, ἡ, τὸ* προῆλθεν
κατόπιν ἡ συνήθης παρὰ ποιηταῖς καὶ παρ' Ἡροδότῳ χρῆσις αὐ-
τῶν ὡς ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν τύπων οἱ ὁποῖοι ἀρ-
χίζουσι ἀπὸ *τ' μαντιοσύνην, τὴν* οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων (=τὴν
ὀποῖαν τοῦ ἐχάρισε) Α 72. *δῶρα, τὰ* οἱ ξεῖνος δῶκε (=τὰ ὁποῖα)
φ 13.

Σημ. Ἡ χρῆσις αὕτη σφίζεται καὶ εἰς δημοτικὰ τραγούδια καὶ εἰς
νεοελληνικὰς διαλέκτους· *βάλετε τὰ παπλώματα, τὰ ὑφάναν Ἀνεράδες*
(=τὰ ὁποῖα).

γ') ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς τι πρόσωπον ἢ πράγμα μέλλον νὰ λεχθῆ καὶ προεξήγγελλεν αὐτό· ὁ δ' ἔβραχε *χάλκεος Ἄρης* (=ἐκεῖνος δέ... δηλ. ὁ χαλκοῦς Ἄρης) E 857. *ἄνδρα τόν, ὅς κε θεοῖσιν ἀπέχθεται.* κ 74.

3) Ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω (2, α' καὶ γ') χρήσεως τῶν λέξεων *ὁ, ἡ, τὸ* παρήχθη σὺν τῷ χρόνῳ ἢ ἀρθρική σημασία αὐτῶν, ἢ ὁποία ὑπάρχει καὶ παρ' Ὀμήρῳ συνήθως μὲν μετὰ τῆς δεικτικῆς σημασίας, πολλάκις δὲ καὶ καθαρά, ὅπως ὅταν αἱ λέξεις αὗται *ὁ, ἡ, τὸ* προτάσσονται πρὸ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν· *ἀεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα μαντεύεσθαι* (=αὐτὰ τὰ κακά=τὰ κακά) A 107. *ἔδεισεν δ' ὁ γέρον* (=ἐκεῖνος, ὁ γνωστός ὡς προμνημονευθεὶς γέρον) A 33. (πβ. *Ξενίας ἀγῶνα ἔθηκε· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος* Ξ.).—*αἱ δὲ γυναῖκες ἰστάμεναι θαύμαζον* Σ.495. *οἱ γὰρ ἄριστοι ἐν νησὶν κέεται* Λ. 658. *Κάλχης ἤδη τὰ τ' ἐόντα τὰ τ' ἐσσόμενα* A 70.

§ 56. Τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀντωνυμικῆς σημασίαν τὴν διετήρησαν αἱ λέξεις *ὁ, ἡ, τὸ* καὶ ἀφοῦ πλέον κατέστησαν ἄρθρα, εἰς ὄρισμένας ἐκφράσεις. Τοιαῦται δὲ εἶναι

1) *τὸν καὶ τόν, τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ* (=αὐτὸν καὶ αὐτὸν ἢ τὸν δεῖνα καὶ τὸν τάδε, αὐτὸ καὶ αὐτό, αὐτὰ καὶ αὐτά). Τούτων χρήσεις γίνεται προκειμένου περὶ προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ λέγων δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ ὀνομάσῃ· *ἀφικνοῦμαι ὡς τὸν καὶ τόν* Λυσ. *ἔδει τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι* Δ. (πβ. § 55,2 α'). Αἱ στερεότυποι φράσεις *τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ* σφύζονται ἔτι καὶ νῦν εἰς τὴν γλῶσσαν μας).

2) α') *ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ*, κατὰ πάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀριθμοὺς (=οὗτος δὲ ἢ ἐκεῖνος δέ, αὕτη δὲ κλπ.)

β') *καὶ τόν, καὶ τήν, καὶ τοὺς* ὡς ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν (=καὶ οὗτος ἢ καὶ ἐκεῖνος, κλπ.)

Διὰ τούτων ὁ λέγων ἀναφέρεται εἰς τι προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πράγμα· *Ἰνάρωσ Ἀθηναίους ἐπηγάγετο· οἱ δὲ ἦλθον* (=οὗτοι δὲ) Ἡ. *ταῦτα ἀγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις· τοῖς δὲ ὑποπρία ἦν* Ξ.—*καὶ τὸν κελεῦσαι λέγεται* (=καὶ ἐκεῖνος λέγεται ὅτι) Ξ. (πβ. § 55,2, β').

Σημ. Τῆς αἰτιατικῆς *τὸν* τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὴν φράσιν *καὶ τὸν* ὑπάρχει καὶ ὀνομαστικὴ ὅς (=οὗτος), ὅπως ἄσχετος πρὸς τὴν ἀναφορικὴν

άντωνυμίαν *ὅς* (=ὁ ὁποῖος), σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς (τοῦ ἄρθρου) *ὁ* διὰ προσλήψεως τῆς συνήθους καταλήξεως τῆς ὀνομαστικῆς *ς*. Ταύτης χρήσις γίνεται εἰς τὰς φράσεις *καὶ ὅς* (=καὶ οὗτος — ἢ — καὶ ἐκεῖνος), *ἢ δ' ὅς* (=εἶπεν οὗτος ἢ εἶπεν ἐκεῖνος), αἱ ὁποῖαι ἐκφέρονται καὶ κατὰ θηλυκὸν γένος· *καὶ ἢ* (=καὶ αὕτη), *ἢ δ' ἢ* (=εἶπεν αὕτη)· *οὐδεις ἀντίλεγε, καὶ ὅς ἤγειτο* Ξ. *Εἰ γάρ, ἢ δ' ὅς, ὁ Ζεὺ καὶ θεοί, ἐν τούτῳ εἶη* (=εἶπεν ἐκεῖνος) Πλ.

3) *α')* *ὁ μὲν—ὁ δέ*, κατὰ πάντα τὰ γένη, πτώσεις καὶ ἄριθμούς (=ὁ ἕνας—ὁ ἄλλος, ἄλλος—ἄλλος, μερικοὶ—μερικοί)· *οἱ μὲν ἐδίωκον, οἱ δὲ ἠρπαζον* Ξ.

β') *τὸ μὲν—τὸ δέ, τὰ μὲν—τὰ δέ, τῆ μὲν—τῆ δέ*, ἐπιρρηματικῶς (=ἄφ' ἑνὸς μὲν—ἄφ' ἐτέρου δέ, ἐν μέρει μὲν—ἐν μέρει δέ, ἄλλοτε μὲν—ἄλλοτε δέ)· *ἐπορεύθησαν τὰ μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ ἀναπανόμενοι* Ξ

4) τὸ ἐμπρόθετον *πρὸ τοῦ ἢ προτοῦ* (=πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρότερον)· *Κυαξάρης πρῶτος διέταξε χωρὶς ἐκάστους ἵεσθαι· πρὸ τοῦ δὲ ἀναμῖξ ἦν πάντα Ἡρ.* (Τὸ *προτοῦ* σφίζεται ἔτι καὶ νῦν ὡς σύνδεσμος· *ἔφυγε, προτοῦ ἔρθῃς ἐσύ*).

§ 57. Ὡς ἄρθρα αἱ λέξεις *ὁ, ἢ, τὸ* εἰς τὴν ἀρχαίαν, τὴν μετὰ τὸν Ὀμηρον, γλῶσσαν κανονικῶς χρησιμοποιοῦνται ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν

1) *ἀτομικῶς*, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἑνὸς ὁρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ὅλως γνωστοῦ καὶ εἰς τὸν λέγοντα καὶ εἰς τὸν ἀκούοντα, εἴτε διότι τοῦτο εἶναι παρὸν καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, εἴτε διότι ἔχει προμνημονευθῆ, εἴτε διότι ὅπωςδήποτε σχετίζεται μὲ κάτι ἄλλο γνωστὸν πρόσωπον ἢ πράγμα· (*Κυρίως ὀριστικὸν ἢ ἀτομικὸν ἄρθρον*)· *ὁ ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει* (=ὁ ἀνὴρ οὗτος, δηλ. ὁ παρῶν Ὀρόντας) Ξ. *Κ. Ἄν. 1, 6, 6. Ξενίας ὁ Ἄρκας ἀγῶνα ἔθηκε· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος* (=τὸν προμνημονευθέντα ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ἔθηκεν ὁ Ξενίας) Ξ. *ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος. ἐγὼ δὲ κνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δοίη* Ξ.

2) *γενικῶς*, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ πάντων τῶν ὁμοειδῶν ὄντων καὶ ἐν ἐκ τούτων λαμβάνεται ὡς ἀντιπρόσωπος ὅλου τοῦ εἴδους αὐτῶν. (*Εἰδοποιὸν ἄρθρον*)· *ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας* (=ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει, οἱ ἄνθρωποι πάντες) Πλ.

δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους (=ὁ στρατιώτης ἐν γένει κλπ.) Ξ.

Σημ. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν ἀτομικὸν ἄρθρον πολλάκις ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς κτήσεως, τοῦ ἀνήκοντος, τοῦ κεκατονισμένου, τοῦ συνήθους κ.τ.τ., τὸ δὲ εἰδοποιὸν ἄρθρον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ πᾶς ἢ ἕκαστος, ἰδίᾳ ὅταν συνάπτεται μετὰ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν· *Κῦρος καταπιθῆσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδν* (=ἀπὸ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, τὸν θώρακα αὐτοῦ) Ξ. *Κλέαρχος, ἐπεὶ ἐπιτορκῶν ἐφάνη, ἔχει τὴν δίκην* (=τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν) Ξ.—*ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρίδας οὐσίας ἐστὶ προδότης* (=πᾶς δειλὸς ἀνὴρ, κ.λ.π.). *ὁ βουλόμενος* (=πᾶς ὅστις θέλει). *ὁ τυχὼν* (=πᾶς ὅστις τύχη).

§ 58. Κανονικῶς εἰς τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον ἀρχαίαν γλῶσσαν ὄνομα τι ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου, μόνον ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ἀορίστως, (ὁπότε εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνήθως ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἀορίστου ἄρθρου *ἕνας, μία, ἕνα*)· *ποταμὸς ἦν κύκλω* (=ἕνας ποταμὸς) Ξ. *ἐπορεύοντο προφαίτερον ἀνασιάντες· χαράδραν γὰρ ἔδει διαβῆναι* (=μίαν χαράδραν) Ξ.

Πολλάκις ὅμως ἐκφέρονται καὶ εἰς τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως ἀρχῆθεν, ἄνευ τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου ὄνοματα δηλοῦντα πρόσωπα ἢ πράγματα ὠρισμένα· *οὐκ ἐδύναντο καθεῦθεν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν.* (πβ. ἢ *Δέσπω κάνει πόλεμον μὲ νύφες καὶ μ' ἀγγόνια*=μὲ τίς νύφες τῆς κλπ.).

Κανονικῶς δὲ ἄνευ ἄρθρου ἐκφέρονται

1) τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων· *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον* (=ὁ Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος). *Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο* (=τοῦ Δ. καὶ τῆς Π.).

2) τὸ ὄνομα *βασιλεὺς* ἢ *μέγας βασιλεὺς*, ὅταν λέγεται περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, καὶ τὸ ὄνομα *ἄστν* (=πόλις) λεγόμενον περὶ τῶν Ἀθηνῶν· *βασιλεὺς νικᾶν ἠγεῖται* (=ὁ βασιλεὺς). *ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς ἄστν* (=ἔως εἰς τὴν πόλιν, ἔως εἰς τὰς Ἀθήνας).

Σημ. Ὡς εἶδομεν § 8, § 26,3 καὶ § 27) τὸ ἄρθρον ἔχει τὴν δύναμιν α) *νὰ οὐσιαστικοποιῆ*, ἥτοι νὰ προσδίδῃ χαρακτηριστὴρα οὐσιαστικοῦ εἰς ἐπίθετα λαμβανόμενα καθ' ἑαυτὰ ἄνευ οὐσιαστικοῦ νινος καὶ εἰς προτάσεις ὀλοκληροῦς, καὶ β) *νὰ ἐπιθετικοποιῆ*, ἥτοι νὰ προσδίδῃ χαρακτηριστὴρα ἐπιθέτου εἰς ὄνομα γενικῆς πτώσεως ἢ ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετόν τι, προτασσόμενον αὐτῶν.

§ 59. Θέσις τοῦ ἄρθρου. Τὸ ἄρθρον πάντοτε προτάσσεται τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς λέξεως ἢ τῆς προτάσεως ἐν γένει, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει· *συνῆλθον οἱ στρατηγοί. οἱ τότε ἦσαν ἄνδρες. τὸ γινῶθι σαυτὸν πανταχοῦ ἐστι χρήσιμον.*

Ὅταν δὲ τὸ μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐκφερόμενον οὐσιαστικὸν ἔχη καὶ ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν (καθαρὸν ἢ ὡς ἐπιθετικόν), ὁ προσδιορισμὸς οὗτος

1) προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ τιθέμενος μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἄρθρου· *ὁ σοφὸς ἀνὴρ. ἢ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.*

2) τίθεται κατόπιν τοῦ οὐσιαστικοῦ μετὰ τοῦ ἄρθρου καὶ αὐτός· *ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός· ἢ ναυμαχία ἢ ἐν Σαλαμῖνι.* Οὕτω παρέχεται ἔμφασις εἰς τὸν ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν.

Σημ. Σπανίως κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ προτασσόμενον οὐσιαστικὸν ἐκφέρεται ἄνευ τοῦ ἄρθρου· *ἀνὴρ ὁ σοφός. ἐγὼ σύνειμι ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς Ξ. γέρα τὰ νομιζόμενα Θ.* Οὕτω ἡ ἔμφασις καθίσταται ἐντονωτέρα.

Ἐκφορὰ δὲ οἷα τῆς νέας γλώσσης *ὁ σοφὸς ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀγαθὸς ὁ ἄνθρωπος* κ.τ.τ. δὲν εὐχρηστεῖ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Σύνταξις τοῦ ῥήματος

§ 60. Ἡ κατάσταση, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος εὐρίσκεται τὸ ὑποκείμενον, λέγεται *διάθεσις* τοῦ ῥήματος. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος τέσσαρες, *ἐνεργητικῆ, μέση, παθητικῆ* καὶ *οὐδέτερα*, καὶ ἐπομένως τὰ ῥήματα κατὰ τὴν διάθεσιν εἶναι ἐνεργητικά, μέσα, παθητικά καὶ οὐδέτερα.

α' Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα

Τὸ ἀντικείμενον

§ 61. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα

1) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου μεταβαίνει εἰς τι ἄλλο πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, λέγονται *μεταβατικά*, ὡς *τύπω* (τινά), *κόπω* (τι) κλπ.

2) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δὲν μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι, λέγονται **ἀμετάβατα**, ὡς *βαδίζω, τρέχω, παίζω, γελῶ κλπ.*

§ 62. Τὰ μεταβατικὰ ῥήματα ἔχουν κανονικῶς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας των **τὸ ἀντικείμενον**, ἢτοι προσδιορισμόν, ὃ ὁποῖος δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πράγμα, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου· **βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός.** ὁ παῖς **κόπτει τὴν θύραν.**

Τὸ ἀντικείμενον κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν. Ἐκτὸς τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πᾶσα λέξις καὶ πρότασις ὁλόκληρος δύναται νὰ τίθεται ὡς ἀντικείμενον, ὅταν ἔχη χαρακτῆρα οὐσιαστικοῦ (πβ. § 8)· **μίσει τοὺς κολακεύοντας** Ἰσ. **ἐνέβαλε τὸ μὲν Πλ. λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι** Λυσ.

§ 63. Τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων

1) ἄλλων μὲν ἡ ἐννοια συμπληροῦται μὲ ἓν μόνον ἀντικείμενον, ὡς *φιλῶ, ἀσπάζομαι, θεραπεύω, κολακεύω, ἀδικῶ (τινα)*. Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ λέγονται ῥήματα **μονόπρωτα**.

2) ἄλλων δὲ ἡ ἐννοια συμπληροῦται μὲ δύο ἀντικείμενα, ὡς *διδάσκω (τινά τι), πληρῶ (τινά τινος), δίδωμί (τινί τι)*. Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ λέγονται **δίπρωτα**.

Ἐπὶ τῶν διπρωτῶν ῥημάτων τὸ μὲν ἓν ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον πρῶτον συμπληροῖ τὴν ἐννοίαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἄμμεσον**, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον δευτέρου συμπληροῖ τὴν ἐννοίαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἔμμεσον**· *διδάσκω (τίνα;) τὸν παῖδα (τί;) μουσικήν. πληρῶ (τί;) τὴν φιάλην (τινος;) ὕδατος.*

§ 64. Τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς μίαν τῶν πλαγίων πώσεων, ἢτοι 1) εἰς αἰτιατικὴν (ὅπως συμβαίνει μὲ πάντα σχεδὸν τὰ μεταβατικὰ ῥήματα τῆς νέας γλώσσης), 2) εἰς γενικὴν καὶ 3) εἰς δοτικὴν· **βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός** — **μέμνησο τῶν φίλων** — **διμίλει σοφοῖς ἀνδράσιν.**

§ 65. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν

1) ῥήματα ἀρχῆθεν μεταβατικὰ λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβατα. Τοῦτο προέρχεται ἔνεκα παραλείψεως τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ παραλείπεται, εἴτε διότι εἶναι τι ὅλως γενικὸν (πβ. *μελέτω τοι ἐσθιέμεν καὶ πινέμεν* = μελέτω σοι ἐσθιέειν καὶ πίνειν Ὅμ.), εἴτε διότι ἦτο τι ὅλως ὠρισμένον καὶ

ἐπομένως αὐτονόητον· πβ. ἄγω (τινὰ) = ὀδηγῶ — ἄγω (ἐπὶ τοῦ πολεμίου) = βαδίζω ἐναντίον τῶν πολεμίων· (ἀρχῆθεν ἄγω τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους). Ὁμοίως ἐλαύνω (τι, π.χ. ποίμνιον, ἡμίονους, ἵππους κτλ. = κάμνω τι νὰ κινηθῆ ἡ πρὸς τὰ ἔμπροσ, ὀδηγῶ) — ἐλαύνω (= προχωρῶ μετὰ στρατοῦ, διευθύνωμαι. Παρ' Ὁμήρω· ἐλαύνω τὸν στρατὸν) — τελευτῶ (τι = τελειώνω) — τελευτῶ (= ἀποθνήσκω· ἀρχῆθεν τελευτῶ τὸν βίον). ἔχω (= κρατῶ) — οὕτως ἔχω, εὖ ἔχω (= ἔτσι εἶμαι, καλὰ εἶμαι· ἀρχῆθεν οὕτως ἔχω ἐμαυτὸν) κλπ. (πβ. ἀνοίγω ἢ κλείνω τὴ θύρα — ἀνοίγει ἢ κλείνει ἡ θύρα. γυρίζω τὸν τροχὸ — γυρίζει ὁ τροχός, κλπ.).

Μεταβολὴ δημάτων τινῶν ἀπὸ μεταβατικῶν εἰς ἀμετάβατα γίνεται καὶ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πβ. βάλλω (τι = ῥίπτω τι) — ἐμβάλλω, εἰσβάλλω (εἰς . . . = εἰσορμῶ εἰς· ἀρχῆθεν ἐμβάλλω **στράτευμα** εἰς . . .)· ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει ἢ εἰσβάλλει ἢ ἐμβάλλει εἰς . . . (= χύνεται εἰς . . .)· Ἀρχῆθεν ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς . . .). δίδωμί τι — ἐπιδίδωμι εἷς τι· ἀρχῆθεν ἐπιδίδωμι **ἐμαντὸν** εἷς τι).

2) Ἀντιστρόφως δῆματά τινα ἀρχῆθεν ἀμετάβατα λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικά ἐξ ἐπιδράσεως τῆς συντάξεως ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὴν σημασίαν μεταβατικῶν δημάτων. πβ. ἀποδιδράσκω (= δραπετεύω) — ἀποδιδράσκω **τινὰ** (κατὰ τὸ ἀποφεύγω **τινὰ**). μένω (που) — μένω **τινὰ** (= περιμένω τινὰ ἐχθρικῶς, ἀντίσταμαι κατὰ τινος, κατὰ τὸ προσδέχομαι **τινα**). πλέω (= ταξιδεύω ἐπὶ πλοίου) — πλέω **τὴν θάλασσαν** (= διέροχομαι ἐπὶ πλοίου **τὴν θάλασσαν**). πβ. περπατῶ, τρέχω — περπατῶ, τρέχω **κάμπους, βουνά, ζῶ καλὰ — ζῶ πολλοὺς ἀνθρώπους** = συντηρῶ, διατρέφω . . .).

Πολλάκις πάλιν μεταβάλλονται οὕτως ἀμετάβατα δῆματα εἰς μεταβατικά κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πβ. βαίνω (= βαδίζω) — διαβαίνω **ποταμόν, παραβαίνω νόμον, ὑπερβαίνω τεῖχος**. ἵσταμαι (που) — ὑφοίταμαι **κινδύνους**. πλέω — παραπλέω **νῆσον**· (πβ. τρέχει — κατατρέχει **τοὺς συγγενεῖς του**. γελᾷ — μὲ περιγελᾷ).

Ἄξια ἰδιαιτέρας σημειώσεως τοιαῦτα δῆματα σύνθετα μετὰ τὴν πρόθεσιν κατὰ εἶναι τὸ **κατακυβεύω, καθηδυπαθῶ, καθιπποτροφῶ** κ.τ.τ. τὰ ὅποια σημαίνουν **κατασπαταλῶ τὰ ὑπάρχοντα κυβεύων, ἠδυπαθῶν, ἱπποτροφῶν** κ.τ.τ.

Σημ. Μεταβατικά τινὰ ῥήματα εἶναι ἀμετάβατα μόνον εἰς τινὰς ὠρισμένους χρόνους αὐτῶν (ἰδίᾳ εἰς τὸν ἔνεργ. παρακείμενον καὶ εἰς τὸν ἔνεργ. ἀόριστον β'): *δύω τι* (=βυθίζω τι)—*δέδωκα*(=ἔχω βυθισθῆ), *ἔδυν* (=ἐβυθίσθη). *φύω τι* (=κάμνω νὰ φυτρώσῃ)—*πέφυκα* (=ἔχω γεννηθῆ, εἶμαι ἐκ φύσεως), *ἔφυν* (=ἐγεννήθην, ὑπῆρξα ἐκ φύσεως). *ἴστημί τι* (=στήνω τι)—*ἔστηκα* (=στέκομαι), *ἔστην* (=ἐστάθηκα, ἐσταμάτησα), *ἐγείρω τινά* (=σηκῶνω ἢ ἐξυπνῶ τινά)—*ἐγρήγορα* (=εἶμαι ξύπνιος). *ἄλλυμί τινα* (=καταστρέφω τινά)—*ἄλωλα* (=ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος). *πείθω τινά* (=προσπαθῶ νὰ πείσω τινά)—*πέποιθα* (=εἶμαι πεπεισμένος).

§ 66. Τὸ ἀντικείμενον, ὅπως καὶ τὸ ὑποκείμενον (§ 18), δύναται νὰ παραλείπεται,

1) ὅταν ἐνοῶται εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου· *οἰόμεθα ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλω παραδόντες* (ἐνν. αὐτὰ) Ξ.

2) ὅταν νοῶται περιλαμβάνον γενικῶς πᾶν πρόσωπον ἢ πρόημα, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐξικνηται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος. Τοῦτο ἰδίᾳ συμβαίνει εἰς ἐκφράσεις ἐχούσας γνωμικὸν χαρακτηῖρα· *πρὸς τὸν ἔχοντα ὁ φθόνος ἔρπει* (=τὸν ἔχοντα χρήματα, κτήματα, ἀγαθόν τι οἰονδήποτε). *οὐ τῶν νικῶντων ἐστὶ τὰ ὄπλα παραδίδόναι* (=τῶν νικῶντων πάντα ἀντίπαλον ἐν γένει) Ξ.

1. Μονόπτωτα ῥήματα

α' Μὲ αἰτιατικὴν

§ 67. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον λέγεται

1) **ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον.** Μὲ τοιοῦτον δὲ ἀντικείμενον συντάσσονται

α') τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν *ἐπίδρασιν* ἐπὶ τι πρόσωπον ἢ πρόημα καὶ μεταβολὴν τῆς προτέρας καταστάσεως ἢ θέσεως αὐτοῦ· οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας. *τείνει τὸ τόξον.* (Ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον ἐπίδράσεως).

β') τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν *δημιουργίαν* τινός, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε, προτοῦ γίνῃ ἢ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαυνομένη ἐνέργεια· *ἔγραψεν ἐπιστολήν. ὤρυξε τάφρον.* (Ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον ἀποτελέσματος).

Πλεῖστα εἶναι τὰ μετὰ αἰτιατικῆς ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου συντασσόμενα ῥήματα καὶ ποικίλαι αἱ σημασίαι αὐτῶν, οὗ ἕνεκα δὲν δύναται ταῦτα νὰ καταταχθοῦν εἰς ὠρισμένας τάξεις.

2) Ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον. Τοῦτο εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν σύστοιχον ἢ συνώνυμον τοῦ ῥήματος, παρὰ τὸ ὅποσον τίθεται ὡς ἀντικείμενον του, δηλοῖ δὲ ἀκριβῶς τὴν ἐντὸς τοῦ ῥήματος περιεχομένην προᾶξιν· οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν νίκην λαμπράν.

α) Μὲ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον δύναται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) νὰ συντάσσεται πᾶν σχεδὸν ῥήμα οἰασδήποτε διαθέσεως. Συνοδεύεται δὲ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου κανονικῶς ὑπὸ προσδιορισμοῦ ἐπιθετικοῦ· Σωκράτης *θυσίας ἔθνε μικρὰς* Ξ. *τὴν κακίστην δουλείαν οἱ ἀκρατεῖς δουλεύουσιν* Ξ. *καλὸν ἔπαινον ἐπαινεῖται Σωκράτης* Πλ. *οὐκ ἂν ἔπεσεν ἡ πόλις τοιοῦτον πτώμα* (= τοιαύτην πῶσιν) Πλ. *ζήσεις βίον κράτιστον*. (πβ. *χορεῦει ὠραῖο χορὸ* — *ζῆ καλὴ ζωὴ* — ἀρρώστησε μὲν *μεγάλῃ ἀρρώστεια* — κοιμᾶται *ὑπνον βαθύν*).

β) Τὸ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον, ἐπειδὴ δὲν ἐκφράζει ἀναγκαίαν τινὰ ἔννοιαν, ἀλλ' ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ τὸ ῥήμα, δύναται νὰ παραλείπεται, νὰ παραμένη δὲ μόνον ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ, ὁ ὅποιος δηλοῖ κάτι τι τὸ οὐσιώδες· *βάδιζε τὴν εὐθειαν* (= τὴν εὐθειαν ὁδόν). *παῖσον διπλῆν* (= διπλῆν πληγῆν).

Ἄλλὰ τότε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ παραλειπομένου ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου ἐκφέρεται κατὰ τὸ οὐδέτερον αὐτοῦ γένος σπανίως μὲν ἐνικεῖ, συνήθως δὲ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· *μέγα δύναται* (= μεγάλην δύναμιν δύναται). ἡ πόλις *βραχεὰ ἠσθεῖσα μεγάλα* ζημιώσεται (= βραχεῖαν ἠδονὴν — μεγάλην ζημίαν) Δ. *πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα* (= πολλὰς μηχανάς).

Σημ. α' Ἐκ τῆς τοιαύτης συντάξεως προήλθον σὺν τῷ χρόνῳ τὰ συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς -α' *καλά, κακά, ὠραῖα, ἄσχημα, χαμηλά, ὑψηλά, κλπ.* :

Σημ. β' Ἐκ τῆς συντάξεως ῥημάτων μετ' αἰτιατικῆς ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου προήλθον ἰδιόρρηθοί τινες ἐκφράσεις λίαν συνηθεῖς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω λέγεται

ἀγωνίζεσθαι στάδιον, δρόμον, πάλην κ.τ.τ. (= μετέχειν εἰς ἀγῶνα σταδίου κλπ.) κατὰ τὸ *ἀγωνίζεσθαι καλὸν ἀγῶνα*.

νικᾶν μάχην, ναυμαχίαν, δρόμον κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς μάχην κλπ.) ἢ *νικᾶν Ὀλύμπια, Ἰσθμια* κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας κλπ.) κατὰ τὸ *νικᾶν νίκην λαμπράν* ἢ *Ὀλυμπιακὴν νίκην* κ.τ.τ.

διώκειν δίκην (= ἐπιδιώκειν τὰ δίκαια ἐν δικαστηρίῳ), *εἰσιέναι δίκην*

(= ἔρχεσθαι εἰς δίκην), ἀγωνίζεσθαι δίκην ἢ γραφήν (= ὑπερασπίζειν ὑλόθεσιν τὴν δικαστικὴν μέχρι τέλους), φεύγειν δίκην (= δικάζομαι ὡς κατηγορούμενος περὶ τινος) κατὰ τὸ δικάζειν ἢ δικάζεσθαι* **δίκην τινά**.

ὄφλισκάνειν δίκην ἢ δίαιταν (= καταδικάζεσθαι εἰς τινὰ δίκην ἢ δίαιταν, χάνειν δίκην τινὰ ἢ δίαιταν), ὄφλισκάνειν αἰσχύνην ἢ γέλωτα (= ἐπισύρειν εἰς ἑαυτὸν κατασχύνην ἢ γέλωτα, ἦτοι κατασχύνεσθαι, γελοιοποιεῖσθαι), ὄφλισκάνειν μωρίαν (= ἀποδεικνύεσθαι ἢ εἶναι μωρὸν) κατὰ τὸ ὄφλισκάνειν **πέντε τάλαντα, χιλίας δραχμάς** κ.τ.τ (= καταδικάζεσθαι εἰς πληρωμὴν πέντε τάλαντων κλπ.).

σπένδεσθαι ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν (= περὶ ἀναιρέσεως τῶν νεκρῶν) κατὰ τὸ σπένδεσθαι **σπονδάς**.

ἐοτιᾶν γάμους (= παραθέτειν γαμήλιον συμπόσιον) κατὰ τὸ ἐοτιᾶν **πολυτελεῖ** ἐοτίασιν.

ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον (= εἰς τὸ ἐρωτώμενον) κατὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι **ἀπόκρισιν** κλπ. (πβ. *μυρίζεις λιβανῆς* = μυρωδιὰ λιβανιοῦ, *πότε θὰ φᾶμε τὸ γάμο σου* = τὸ τραπέζι τοῦ γάμου σου, κ.τ.τ.).

β' Μὲ γενικὴν

§ 68. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν ἢ ἀφαιρετικὴν) συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά, ὡς *μεμνηῆσθαι, μνημονεύειν, ἐπιλανθάνεσθαι (τινος. Καθαρὰ γενικὴ)*: *ἄνθρωπος ὧν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης. ἐπελαθόμεν ἔμαυτοῦ* Πλ.

2) τὰ φροντίδος, ἐπιμελείας, φειδοῦς ἢ τῶν ἐναντίων τούτων σημαντικά, ὡς *φροντίζειν, ἐπιμέλεισθαι, κήδεσθαι, προνοεῖν, ἀμελεῖν, φείδεσθαι, ἀφειδεῖν* κλπ. (*τινος. Καθ. γεν.*): *χρόνου φείδου ἑαυτοῦ* κήδεται ὁ προνοῶν *ἀδελφοῦ*.

3) τὰ ἐπιθυμίας, ἀπολαύσεως, μετοχῆς, πλησμονῆς, στερήσεως σημαντικά ὡς *ἐπιθυμεῖν, ἐρᾶν ἢ ἐρᾶσθαι, ἀντιποιεῖσθαι, ἀπολαύειν, ὀνίνασθαι, μετέχειν, κοινωνεῖν, κληρονομεῖν, μειεῖναι, βροθῆειν, πίμπλασθαι, εὐπορεῖν* κλπ. (*τινος. Καθ. γεν.*) — *σπανίζειν, ἀπορεῖν, δεῖν, δεῖσθαι* κλπ. (*τινος. Ἀφαιρετικὴ*): *πάντες τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσι* Πλ. *ἄνθρώπου ψυχῆ τοῦ θεοῦ* μετέχει Πλ. *ὄναιο τῶν τέκνων* (= νὰ χωρῆς τὰ παιδιὰ σου). *δεῖ χρημάτων*. αἱ ἄρισται δοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα *παιδείας* δέονται Ξ.

Σημ. Τὰ ῥήματα *ποθῶ, ἀγαπῶ, φιλῶ* (= ἀγαπῶ) συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν.

Τὸ ῥῆμα *ἀγαπῶ* ὅμως, ὅταν λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *ἀρκοῦμαι*, συντάσσεται μετὰ *δοτικῆς*: *Φίλιππος οὐκ ἀγαπᾷσι τοῖς πεπραγμένοις* (= δὲν θὰ ἄρκεσθῇ εἰς τὰ...). Δ.

4) τὰ αἰσθήσεως, ἀφῆς, ἀκοῆς, ὀσφρήσεως καὶ γεύσεως ση-
μαντικά, ὡς αἰσθάνεσθαι, ἄπτεσθαι, δροαίεσθαι, ἀντιλαμβάνε-
σθαι, ἔχεσθαι, ἀντέχεσθαι, ἀκούειν, ἀκροᾶσθαι, ὀσφραίνεσθαι
γεύεσθαι (τινος. Καθ. γεν.)· ἀκουε πάντων, ἐκλέγον δ' ἂ συμ-
φέροι. τῶν σιραισιωτῶν ὀλίγοι σίτου ἐγεύσαντο. κρομμύων
ὀσφραίνομαι Ἐφ. ἀντίχετο τοῦ δόρατος Πλ.

Σημ. Τὸ δρω συντάσσεται πάντοτε μὲ αἰτιατικήν.

Μὲ αἰτιατικήν δὲ συνηθέστερον παρὰ μὲ γενικήν συντάσσεται
καὶ τὸ ῥ. αἰσθάνομαι καὶ τὸ ἀκούω καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὅταν
ἀντικείμενον αὐτῶν εἶναι οὐχὶ πρόσωπόν τι ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα, ἐκ τοῦ
ὁποίου προέρχεται ὅ,τι τις αἰσθάνεται ἢ ἀκούει, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον
αἰσθάνεται τις ἢ ἀκούει (ἦτοι λόγοι, βοή, ἦχος κ.τ.τ.). πβ. τῶν μετρί-
ων ἀκηκόατε. ὄρος λύρας ἤκουε καὶ σάλπιγγος ὅς—ἀλλὰ—πάντ' ἀκήκοας
λόγον. ἦσθετο βοήν.

5) τὰ ἀπολείρας, ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας σημαντικά, ὡς πειρᾶν,
πειρᾶσθαι, τυγχάνειν κλπ. (τινός. Καθ. γεν.)—ἀμαρτάνειν, ἀπο-
τυγχάνειν, ψεύδεσθαι κλπ. (τινός Ἐφαιρ.)· πολλῶν κακῶν πε-
πειρώμεθα. Ἐδρησιος ἀκοτίζων τὸν ὄν τοῦ μὲν ἀμαρτάνει,
τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδός Ἐρ. ἐφεύθησαν τῶν ἐλπίδων.

6) τὰ ὀσμῆς σημαντικά, ὡς ὀζειν, πνεῖν (τινός. Καθ. γεν.)·
ὀζουσι πίπτης Ἐφ. μύρου πνεῖ Ἐνακρ.

7) τὰ ἐνόρξεως ἢ λήξεως σημαντικά, ὡς ἄρχειν, ἀρχεσθαι
(τινος. Καθ. γεν.)—λήγειν, παύεσθαι (τινος Ἐφαιρ.)· οἱ βάρ-
βαροι ἠρξαν χειρῶν ἀδίκων (= ἐπετέθησαν πρῶτοι ἀδίκως).
πειρᾶσθε οὖν τοῖς θεοῖς ἀρχεσθαι παντός ἔργου. παύσασθε
μάχης Ἐφ. ἔληξε τῆς θήρας (= ἔπασσε ἀπὸ τὸ κυνήγι) Ξ

8) τὰ ἀρχῆς, ἦτοι ἐξουσίας σημαντικά, ὡς ἀρχειν, κρατεῖν,
δεσπόζειν, ἡγεῖσθαι (τινος. Καθ. γεν.)· ζήσεις βίον κράτιστον,
ἦν θυμοῦ κρατῆς. ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ Πλ.

Σημ. Τὸ ῥ. κρατῶ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ νικῶ, καταβάλλω συν-
τάσσεται συνήθως μὲ αἰτιατικήν· οἱ Ἀθηναῖοι Σικωνίους ἐκράτησαν.

9) τὰ χωρισμοῦ, ἀπομακρύνσεως, ἀποχῆς, ἀπαλλαγῆς σημαν-
τικά, ὡς χωρίζεσθαι, ἀφίεσθαι, ἐπέχειν, ἀπέχεσθαι, ἀπαλλάτ-
τεσθαι (τινος. Ἐφαιρ.)· πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς
πανουργία φαίνεται Πλ. ἀφίεται τοῦ δόρατος Πλ.

10) τὰ καταγωγῆς σημαντικά, ὡς γίγνεσθαι, εἶναι, πεφυκέ-

ναι, φῦναί (τινος. ᾽Αφαιρ.)· Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο. πατρός εἰμι ἄγαθοῦ (=πατρός εἰμι ἀγαθοῦ= ἀπὸ πατέρα) Ὁμ. μῖς μητρός πάντες ἀδελφοὶ φύντες Πλ.

Μετὰ τῶν τοιούτων ῥημάτων δύναται νὰ συναπτεται ἀντὶ ἀντικειμένου ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς προθέσεως ἐκ ἢ ἀπὸ καὶ γενικῆς· ἐκ θεῶν ἐγεγόνει. Προκλής γεγονώς ἀπὸ Δημαράτου Ξ.

11) τὰ συγκρίσεως, διαφορᾶς, ὑπεροχῆς σημαντικά, ὡς πλεονεκτεῖν, μειονεκτεῖν, ὑστερεῖν, ὑπερτερεῖν, ἠτιᾶσθαι, διαφέρειν, περιγίγνεσθαι, περιεῖναι, πρωτεύειν, κρατιστεύειν (τινός. ᾽Αφαιρ.)· ἠθέλον ἡμῶν πλεονεκτεῖν. ἀγαθὸς ἄρχων οὐδὲν διαφέρει πατρός ἀγαθοῦ. Κῦρος τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευεν Ξ.

12) ῥήματα συντασσόμενα κανονικῶς μετ' αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μέρος τι μόνον τοῦ ἀντικειμένου· Κῦρος λαβὼν τῶν κρεῶν διεδίδου (=ἀφοῦ ἐπῆρε ἀπὸ τὰ κρέατα) Ξ. τῆς γῆς ἔτεμον (=μέρος τῆς χώρας) Θ.

§ 69. Μετὰ γενικῆς συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἀπὸ, ἐκ, κατὰ, πρό, ὑπέρ, ὡς ἀποπηδᾶν, ἐκβαίνειν, καταφρονεῖν, καταγεῶν, προτρέχειν, προκεισθαι, ὑπερκεισθαι, ὑπερέχειν (τινός)· οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολλάκις τῶν ὀρθῶς λεγόντων καταγεῶσι Ξ. πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα Ξ. ἄνθρωπος ξυνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων Πλ.

γ' Μὲ δοτικὴν

§ 70. Μὲ δοτικὴν (καθαρὰν ἢ ὀργανικὴν) συντάσσονται (τὰ ῥήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέροχεται ἡ ἐρώτησις σὲ ποιόν; σὲ ποιό; γιὰ ποιόν; γιὰ ποιό; ἢ μὲ ποιόν; μὲ ποιό; ἦτοι)

1) τὰ ῥήματα πρόπειν, ἀρμόζειν καὶ τὰ συνώνυμα· (Καθ. δοτ.)· προσήκει μάλιστα ἐλευθέρω ἢ ἱππικῇ Πλ.

2) τὰ σημαίνοντα προσέγγισιν ἢ συνάντησιν ἀπλῆν ἢ φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν, ἀκολουθίαν, διαδοχὴν, ἐπικοινωνίαν, ἔνωσιν, ὡς πλησιάζειν, πελάζειν, ἐντυγχάνειν, συντυγχάνειν (τινί. Καθ. δοτ.)· ἀκολουθεῖν, ἐπεσθαι, διαδέχεσθαι, χρῆσθαι, διαλέγεσθαι, ὀμιλεῖν (τινί. Ὁργαν. δοτ.)· ὅμοιος ὀμοίῳ ἀεὶ πελάζει. χρῶ τοῖς βελτίστοις Ἴσ. νόμοις ἐπεσθαι τοῖς ἐπιχωρίοις καλόν. σοφοῖς ὀμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσει σοφός.

3) τὰ σημαίνοντα φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν ἐνέργειαν ἢ διάθεσιν, ἀμιλλαν, ἔριν ἢ συμφιλίωσιν, ὡς *εὐνοεῖν, ἀρέσκειν, χαλεπαίνειν, δογίζεσθαι, φθονεῖν, ἐπιβουλεύειν, βοηθεῖν, ἀμύνειν, δουλεύειν, πείθεσθαι, ἀπειθεῖν, εὐχεσθαι* (τινι. Καθ. δοτ.)—*ἀμιλλᾶσθαι, διαγωνίζεσθαι, διαμάχεσθαι, μάχεσθαι, πολεμεῖν, διαφέρεσθαι, λοιδορεῖσθαι, σπένδεσθαι* (τινι. Ὁργ. δοτ.)· *ἀμυνῶ τῇ πατριδί. Δαίδαλος Μίνω ἐδούλευε* Ξ. — *θεῶ μάχεσθαι* δεινόν ἐστι καὶ *τύχη. ἀμφισβητοῦσιν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ ἐχθροὶ ἀλλήλοις* Πλ.

Σημ. Τὰ ῥήματα *ὠφελεῖν, βλάπτειν* καὶ τὰ συνώνυμα πλὴν τοῦ *λυσιτελεῖν* (=προξενῶ ὠφέλεια) συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν· *Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας* — *Σωκράτης ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσιν* Ξ. Ὁμοίως τὸ (ἐνεργητικόν) *λοιδορεῖν* συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν.

Τὸ *πολεμεῖν* σὺν τινι ἢ μετὰ τινος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σημαίνει *πολεμεῖν μετὰ τινος ὡς συμμάχου ἐναντίον ἄλλου*· *Ἀθηναῖοι μετὰ Θηβαίων ἐπολέμησαν Λακεδαιμονίοις* (=ἐναντίον τῶν Λ.).

4) τὰ σημαίνοντα ἰσότητα, ὁμοιότητα, συμφωνίαν, ὡς *ἰσοῦσθαι, ὁμοιάζειν, εἰοικέναι, συμφωνεῖν, συνάδειν* (τινί. Δοτ. ὄργαν.)· *φιλοσόφῳ ἔοικας* Ξ. τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.

§ 71. Μετὰ δοτικῆς (ὄργανικῆς ἢ τοπικῆς) συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τοῦ *ὁμοῦ* ἢ μετὰ τινος τῶν προθέσεων *σύν, ἐν, ἐπί, παρά, περί, πρὸς, ὑπό*, ὡς *ὁμολογεῖν, ὁμολογεῖν, συνεῖναι, συνοικεῖν* (τινι. Ὁργ. δοτ.) — *ἐμμένειν, ἐπιτίθεσθαι, παρακαθῆσθαι, περιπίπτειν, προσφέρεσθαι, ὑποκειῖσθαι* (τινι. Τοπ. δοτ.)· *ὁμολογεῖτε ἀλλήλοις. οἱ συνόντες Σωκράτει* Ξ. *ἐμμένω τοῖς ὁμολογημένοις* Πλ.

Δοτικὴ προσωπικὴ

§ 72. Ἐκτὸς ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων μὲ δοτικὴν δύναται νὰ συντάσσεται καὶ πᾶν ῥήμα οἰασθήποτε διαθέσεως) ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ

1) ὁ κτήτωρ. Οὕτω συνήθως μετὰ τοῦ ῥήματος *εἶναι* ἢ *γίνεσθαι*· *ἐνταῦθα Κύρῳ βασιλεία ἦν* (=ἀνάκτορα γιὰ τὸν Κύρον—τοῦ Κύρου) Ξ. (Δοτικὴ προσωπικὴ κτητικὴ).

2) τὸ πρόσωπον, πρὸς χάριν ἢ ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεται τι· *σιγάτευμα συνελέγετο τῷ Κύρῳ ἐν Χερσονήσῳ* (=γιὰ

τὸν Κ., χάριν τοῦ Κ.). *μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει* (= ἔχουν χαθῆ γιὰ τὴν πόλιν, πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως) Δ. (Δοτικὴ προσωπικὴ *χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ*).

3) τὸ ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον, ἦτοι τὸ πρόσωπον, πρὸς εὐαρέσκειαν ἢ δυσαρέσκειαν, πρὸς χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὁποῖου γίνεται τι· ὡς καλὸς *μοι ὁ πάππος* (ἔστιν=τί ὄραϊος τοῦ μοῦ εἶναι ὁ π.) Ξ. *καὶ μοι μὴ θορυβήσητε* (= παρακαλῶ, 'μὴ θορυβήσητε, πρᾶγμα ποῦ θὰ μὲ λυπήσῃ) Πλ. (πβ. *νὰ σοῦ ζήσῃ τὸ παιδί. μὴ μοῦ κρυώσῃς*). (Δοτικὴ προσωπικὴ ἠθικὴ).

Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ δοτικὴ, μετὰ τῆς ὁποίας συνάπτεται μετοχὴ τοῦ ῥήματος *βούλομαι ἢ ἐθέλω ἢ ἤδομαι ἢ ἀχθομαι ἢ ἢ λέξις ἄσμενος*, διὰ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται φράσεις ἐκφράζουσαι παραστατικώτερον τὴν ἔννοιαν τῶν εἰρημένων ῥημάτων· *εἴ σοι βουλομένῳ ἐστὶν ἀποκρίνεσθαι, σὲ ἐρήσομαι* (= ἂν σὺ ἔχῃς τὴν θέλησιν νά) Πλ. *ὕπ' ἐκείνου ἐκελεύσθητε ἐξιέναι, ὅτι ὁμῶν μὴ ἀχθομένῳ εἶη* (= ὅποιος ἀπὸ σᾶς δὲν ἐστενοχωρεῖτο γι' αὐτό) Ξ.

4) τὸ πρόσωπον, σχετικῶς μὲ τὸ ὁποῖον ἢ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὁποῖου ἰσχύει τι· *γέρον γέροντι γλῶπιαν ἠδίστην ἔχει, παῖς παιδί* (= ἕνας γέρον σχετικῶς μὲ ἄλλον γέροντα, κατὰ τὴν κρίσιν ἄλλου γέροντος κλπ.). (Δοτικὴ προσωπικὴ *τῆς ἀναφορᾶς ἢ τοῦ κρίνοντος προσώπου*).

Καὶ μετὰ τῆς τοιαύτης δοτικῆς δύναται νὰ συνάπτεται μετοχὴ, ἢ ὁποία δηλοῖ, ὑπὸ τίνα περίστασιν ἰσχύει τι τοπικῶς ἢ χρονικῶς· *Ἐπίδαμνός ἐσσι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον* (= ἐσπλέοντί τινι=γιὰ ἕναν ποῦ εἰσπλέει, ὅταν τις εἰσπλέῃ) Θ. *ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις* (= ἀφ' ὅτου ἤρχισαν νὰ ἐπιπλέουν οἱ Ἀθ.) Ξ.

5) τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον. Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ, ἢ ὁποία κανονικῶς τίθεται μετὰ τῶν εἰς—τέος ῥηματικῶν ἐπιθέτων, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων, ἰδίᾳ ὅταν ταῦτα εἶναι χρόνου συντελικοῦ· *ὁ ποταμός ἐστιν ἡμῖν διαβατέος* (= πρέπει νὰ διαβαθῆ ἀπὸ ἡμᾶς, πρέπει ἡμεῖς νὰ τὸν διαβῶμεν) Ξ. *συνεκποτέα ἐστί σοι καὶ τὴν τρύγα* (= πρέπει σὺ νὰ πῆς μαζί . . .). Ἀρφ. *ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται* (= ὑπὸ τοῦ Θεμιστογένους ἔχουν γραφῆ, τὰ ἔχει γράψῃ ὁ Θ.) Ξ. ἀληθές

ἀνθρώποις οὐχ εὐρίσκεται (= ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων). (Δοτική προσωπική τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου).

Ὅμοια εἶναι ἡ δοτική, ἡ ὁποία τίθεται παρὰ τὰ λεγόμενα τριτοπρόσωπα ἢ ἀπρόσωπα ῥήματα, ὡς μέλει, μεταμέλει, δεῖ, παρεσκεύασται *τινι* κλπ. οὐ μεταμέλει μοι (= δὲν μετανῶ ἐγώ) Πλ. ἐπειδὴ παρεσκεύαστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο (= ἀφοῦ πλέον εἶχον ἐτοιμασθῆ οἱ Κορίνθιοι) Θ.

2. Δίπτωτα ῥήματα

α' Μετὰ δύο αἰτιατικῶν

~~§ 73.~~ Μετὰ δύο ἀντικειμένων, ἀμφοτέρων κατ' αἰτιατικὴν πτώσιν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐρωτᾶν, αἰτεῖν, εἰσπράττειν, ἀποστερεῖν, ἀποκρούπειν· οὐ τοῦτο ἐρωτῶ σε Ἄρφ. (πβ. αὐτὸ σὲ ρώτησα). οὐδένα ἐγὼ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ἤτησα (= ἀπὸ κανένα ἐγὼ δὲν) Πλ. Διογείτων τὴν θυγατέρα ἐκρουπτε τὸν Θάνατον τοῦ ἀνδρός (= ἀπὸ τὴν θυγατέρα).

Σημ. Λέγεται ὅμως καὶ αἰτεῖν ἢ εἰσπράττειν τι παρὰ τινος καὶ ἀποστερεῖν τινά τινος· οὗτός ἐμὲ τῶν πατιζῶν ἀπεστέρηκεν Δ.

2) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα διδάσκειν ἢ ὑπενθυμίζειν· διδάσκει σε τὴν στρατηγίαν Ξ. (πβ. σὲ μαθαίνει γράμματα). τὴν ξυμμαχίαν ἀνεμίμησκον τοὺς Ἀθηναίους Θ.

3) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐνδύειν ἢ ἐκδύειν· ὁ πάππος τὸν Κῦρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσσε Ξ. (πβ. τὴν ἐντυσε μαῦρα ροῦχα).

4) πᾶν μεταβατικὸν ῥῆμα συντασσόμενον μὲ αἰτιατικὴν, ὅταν ἔχη ἐκτὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον (§ 57,2)· ἕκαστον ὑμῶν εὐηργέτην τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν Πλ. ὅδε κακὰ πολλὰ ἔοργεν Τρώας Ὅμ.

Οὕτω συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ῥήματα δοᾶν, ἐργάζεσθαι, ποιεῖν—ἀγορεύειν, λέγειν (τινά τι, ἀγαθὸν ἢ κακόν)· οἱ ὑποκρίται ἐν ταῖς τραγωδίαις τὰ ἔσχατα λέγουσιν ἀλλήλους Ξ.

§ 74. Μὲ δύο αἰτιατικὰς συντάσσονται προσέτι τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ὀνομάζειν, νομίζειν, ἐκλέγειν, διορίζειν, ποιεῖν. Ἐπὶ τούτων δὲ ἡ ἑτέρα τῶν δύο αἰτιατικῶν περιέχει κατηγορούμενον τῆς ἑτέρας, ὡς τοῦτο καταφαίνεται, ὅταν ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις

μετατραπῆ εἰς παθητικὴν τὴν τοιαύτην δύναμιν ἀνδρείαν ἔγωγε καλῶ Πλ. πάντων δεσπότην ἑαυτὸν πεποίηκεν Ξ. (Πβ. ἢ τοιαύτη δύναμις ἀνδρεία καλεῖται—πάντων δεσπότης αὐτὸς γέγονε). (πβ. § 10, 2 καὶ 3).

Σημ. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης συντάξεως ἐνίοτε τὸ δεύτερον ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον εἶναι κατηγορούμενον τοῦ πρώτου, λαμβάνεται προληπτικῶς, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ῥημάτων αὔξειν, αἴρειν, τρέφειν ἕνα τινὰ ἀσὶ ὁ δῆμος εἴωθε τρέφειν καὶ αὔξειν μέγαν. (πβ. § 10,4, Σημ. πβ. τὸν Πέτρο τὸν σπουδάζον γιαιτρό).

β' Μετὰ αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς

§ 75. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατὰ αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ γενικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα ἐστιᾶν, πληροῦν, κενοῦν κ.τ.τ. τῶν λόγων ὑμᾶς Ἀσσίας εἰστία Πλ. ἀνδρῶν τήνδε πόλιν ἐκένωσε Αἰσχ.

2) τὰ σημαίνοντα ἀκούειν ἢ πληροφορεῖσθαι ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούσατε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν Πλ. μάθε μου καὶ τάδε.

3) τὰ σημαίνοντα πιάνειν, ὀδηγεῖν, ἔλκειν κ.τ.τ. ἢ ἐμποδίζειν, ἀπομακρύνειν, ἀπαλλάσσειν, παύειν, ἀποστερεῖν κ.τ.τ. ἔλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὀρόνταν (=ἀπὸ τὴν ζώνην τὸν Ὀ.) Ξ. ἄγει τῆς ἡγίας τὸν ἵππον Ξ. Οἱ Ἡλεῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκόλυνον τοῦ ἀγῶνος Ξ. Ἰδὲ § 73, 1, Σημ.

4) τὰ σημαίνοντα ἀνταλλάσσειν, ἀγοράζειν, πωλεῖν, κ.τ.τ. ἀξιοῦν, τιμᾶν, ἐκτιμᾶν κ.τ.τ. Ἐπὶ τῶν τοιούτων δὲ ῥημάτων ἢ γενικὴ σημαίνει τὸ ἀντάλλαγμα, τὸ τίμημα, τὴν ἀξίαν ἢ ἠλλάξαντο πολλῆς εὐδαιμονίας πολλὴν κακοδαιμονίαν (=μὲ πολλὴν εὐδαιμονίαν) Ἀντιφ. τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγάθ' οἱ θεοί. οἱ βάρβαροι τὸν Θεμιστοκλέα μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν Ἴσ.

5) τὰ σημαίνοντα ψυχικὸν πάθημα, ὡς θαυμάζειν, εὐδαιμονίζειν, μακαρίζειν, οἰκτίρειν, ὀργίζεσθαι κλπ. καὶ τὰ δικαστικά καὶ ἀνταποδοτικά, ὡς αἰτιᾶσθαι, διώκειν, γράφεσθαι, δικάζειν, κρίνειν, τιμωρεῖσθαι κλπ. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἢ γενικὴ σημαίνει τὴν αἰτίαν ζηλῶ σε τοῦ πλοῦτου (=διὰ τὸν πλοῦτον) Ξ. πολλὰκις σε εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου Πλ. διώξομαί σε δειλίας Ἀρχ. Μέλητος Σωκράτη ἀσεβείας ἐγράφατο Πλ.

Σημ. Μετά γενικῆς τῆς αἰτίας συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα *φεύγω* καὶ *ἀλίσκομαι* ἐπὶ δικαστικῆς ἔννοιας· *ἀσεβείας φεύγω* ὑπὸ Μελήτιου (=κατηγοροῦμαι δι' ἀσεβείαν) Πλ. *ἔάλω κλοπῆς* (=κατεδικάσθη διά... Δ. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τὸ *φεύγω τινός*, *ἀλίσκομαι τινός* λέγεται καὶ *κρίνομαι θανάτου* (=δικάζομαι δι' ἔγκλημα ἐπαγόμενον ποινὴν τὸν θάνατον).

§ 76. Μετά αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων τῶν συντασσομένων μετὰ γενικῆς, ὡς *ἀπό, ἐκ, πρό*, πρὸ πάντων δὲ ῥήματα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως *κατά*, ἔχοντα δικαστικὴν ἔννοιαν, ὡς κατηγορεῖν, καταγιγνώσκειν, καταψηφίζεσθαι κλπ. *ἀποτρέπει με τοῦτου* Πλ. *προείαξε τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἰππέας* Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι *Σωκράτους θάνατον κατέγνωσαν* (=κατεδίκασαν τὸν Σωκράτην εἰς...) Ξ.

γ' Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν

§ 77. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατ' αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα *λέγειν, ὑπισχνεῖσθαι, ἐπιστέλλειν, δεικνύναι, δίδόναι, φέρειν, προσάγειν, πρόσαρμόζειν, ἀντιτάσσειν* καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν· *πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ* Πλ. *ἡ μορῖα δίδωσιν ἀνθρώποις κακά, τίνα ἀντιτάξεις τῷδε;* Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐξίσωσιν, ὁμοίωσιν, μεῖξιν, συνδιαλλαγῆν· *ὁ σίδηρος ἀνισοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ πολέμῳ* Ξ. *κεράννυμι ὕδωρ τῷ οἴνω. οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐδέοντο τῶν Κερκυραίων τοὺς φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι* Θ.

§ 78. Μετ' αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς συντάσσονται προσέτι πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ προθέσεων συντασσομένων μετὰ δοτικῆς, ἰδίᾳ σύνθετα μετὰ τῆς *ἐν ἢ σύν*· *αἶ ἡδομαι οὔτε εὐεξίαν τῷ σώματι ἐνεργάζονται οὔτε ἐπιστήμην ἀξιόλογον τῇ ψυχῇ ἐμποιοῦσιν* Ξ. *ξυγκρούεεν αὐτοὺς ἀλλήλοις ἐβούλοντο* Θ.

δ' Μὲ γενικὴν καὶ δοτικὴν

§ 79. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατὰ γενικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα *μετέχειν, κοινωνεῖν, μεταδίδόναι, μεταλαμβάνειν* καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν· *μετεσχῆκαμεν ὑμῖν ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων* Ξ. *χορὴ τοῦ βάρους μεταδίδόναι τοῖς φίλοις* Ξ.

2) τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ παραχωρεῖν καὶ τὸ ῥῆμα φθορεῖν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀρνεῖσθαι τι εἴς τινα ἐκ φθόνου· τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρεχωρήσατε Φιλίππῳ Δ. μὴ μοι φθορήσης τοῦ μαθήματος Πλ.

3) τὰ ῥήματα τιμῶ καὶ τιμῶμαι εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν· τιμᾷ (ὁ δικαστής) τινί τινος = ὁρίζει εἰς τινα ὡς ποινὴν κᾶτι τι· τιμᾶται (ὁ κατηγορὸς) τινί τινος = προτείνει διὰ τινα ὡς ποινὴν κᾶτι τι· ἴσως ἂν μοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, φυγῆς τιμησαίτε Πλ. — τιμᾶταί μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου Πλ.

β' Τὰ μέσα ῥήματα

§ 80. Τὰ μέσα ῥήματα σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὁποῖα ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐπιστρέφει εἰς τὸ ἴδιον τὸ ὑποκείμενον καὶ ἐνδιαφέρει αὐτό. Κατὰ δὲ τὴν ἰδιαιτέραν των σημασίαν τὰ μέσα ῥήματα λέγονται

1) **μέσα εὐθέα ἢ αὐτοπαθῆ**, ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφει κατ' εὐθείαν εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον, ὡς λούεσθαι, γυμνάζεσθαι, ἐνδύεσθαι, κ.τ.τ.

Ταῦτα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸ ἐνεργητικὸν των μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν· γυμνάζομαι = γυμνάζω ἐμαυτόν. ὀπλίζεσθε = ὀπλίζετε ἑαυτοὺς.

Σημ. α') Ἐντὶ τῶν μέσων αὐτοπαθῶν οὐχὶ σπανίως λαμβάνεται τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν· ἔρριπον σφᾶς αὐτοὺς εἰς φρέατα (= ἐρρίφθησαν εἰς) Θ.

Σημ. β') Πολλάκις καὶ μὲ τὸ μέσον αὐτοπαθὲς ῥῆμα τίθεται ἢ ἀντίστοιχος αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ, οὕτω δὲ καθαρώτερον καὶ ἐντονώτερον δηλοῦται ἡ αὐτοπάθεια· ἑαυτὸν ἀποχρύπτει ὁ ποιητής. (πβ. νίβεται — καὶ — νίβεται μόνος σου. Χτενίζεται — καὶ — χτενίζεται μόνη της).

Σημ. γ') Ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῆ ὅτι ἡ αὐτοπάθεια περιορίζεται εἰς τι μόνον μέρος τοῦ ὅλου ὑποκειμένου, τὸ μέρος τοῦτο δηλοῦται διὰ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ οἰκείου ὀνόματος ὡς ἀντικειμένου τοῦ μέσου ῥήματος· ἐρίψατο χεῖρας. (πβ. ἐπλύθηγε — καὶ — ἐπλυνε τὰ χεῖρα του).

2) **μέσα πλάγια**, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφουσαν **πλαγίως**, ἥτοι ἐμμέσως εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον. Τὰ μέσα πλάγια ὑποδιαιοῦνται εἰς

α') **μέσα διάμεσα.** Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ τι εἰς ἑαυτὸ ἢ δι' ἑαυτὸ ἢ εἰς τι τῶν ἑαυτοῦ *διὰ μέσου ἄλλου*· οἰκοδομεῖσθαι οἰκίαν (=οἰκοδομεῖν οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδόμων) Ξ. Πανσανίας *τροπέζαν περσικὴν παρετίθετο* (= παρετίθει ἑαυτῷ διὰ τῶν ὑπηρετῶν, διέτασσε καὶ παρέθετον εἰς αὐτόν) Θ. ὁ πατὴρ τοῦς παῖδας *παιδεύεται* (= ἐκπαιδεύει διὰ τῶν διδασκάλων).

Οὕτω περὶ μὲν τῆς πόλεως ἢ τοῦ λαοῦ λέγεται *τίθεσθαι ἢ γράφεσθαι νόμους* (=τιθέναι ἑαυτοῖς νόμους διὰ τῶν νομοθετῶν), περὶ δὲ τοῦ νομοθέτου λέγεται *τιθέναι ἢ γράφειν νόμους*· ὁ Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις νόμους *ἔθηκε ἢ ἔγραψε*—οἱ Ἀθηναῖοι νόμους *ἔθεντο ἢ ἔγραψαντο*.

Σημ Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως κανονικῶς εἰς τὴν νέαν λαμβάνεται οὐχὶ σπανίως τὸ ἐνεργητικὸν ῥήμα ἀντὶ τοῦ μέσου διαμέσου· Ἀνσάνδρος *τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζε* (=ἐπεσκευάζετο, ἦτοι διὰ τῶν τεχνιτῶν ἐπεσκευάζε' πβ. *κτίζει σπίτι. κόβει τὰ μαλλιά του στὸ κουρεῖο*, κλπ.).

β') **μέσα ἀλληλοπαθῆ.** Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα ἐνεργοῦν ἀμοιβαίως κάτι τι εἰς ἑαυτὰ ἢ εἰς τι πράγμα, τοῦ ὁποίου μετέχουν ἀπὸ κοινοῦ. Ταῦτα ὡς ἐκ τῆς σημασίας των λαμβάνονται κανονικῶς εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν· φιλοῦνται, μισοῦνται (=φιλοῦσι, μισοῦσιν ἀλλήλους)· συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας *ἔωθοντο* (=ἔώθουν ἀλλήλους) Ξ.—*διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων* (=διένειμαν ἀλλήλοις, διεμοίρασαν ἀναμεταξύ των) Πλ.

Σημ. Ἀντὶ τοῦ μέσου ἀλληλοπαθοῦς λαμβάνεται πλειστάκις τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ἢ τὴν αὐτοπαθῆ τοῦ γ' προσώπου), ἐνίοτε δὲ καὶ ῥήμα παρὰσύνθετον μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν· οἱ ἄνηρται *διέφθειρον ἀλλήλους* Θ· φθονοῦντες ἑαυτοῖς *μισοῦσιν ἀλλήλους* (=ἐπειδὴ φθονοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον..) Ξ.—*ἀλληλοκτονοῦσιν* (=κτείνουσιν ἀλλήλους) Ἀριστ. (πβ. ὑποστηρίζονται ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον—ὑποστηρίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον—ἀλληλοὑποστηρίζονται).

γ') **μέσα δυναμικά.** Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια δηλοῦν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐντείνον τὰς δυνάμεις του, ἦτοι καταβάλλον πάσας τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις του, ἐνεργεῖ τι· *λύομαι αἰχμάλωτον* (=ἐνεργῶν πλησίον τῶν αἰχμαλωτισάντων καὶ καταβάλλων λύτρα ἔλευθερῶ τὸν αἰχμάλωτον). *παρέ-*

χομαι τοῖς συμμάχοις ναῦς (=παρέχω εἰς τοὺς συμμάχους πλοῖα, διὰ τὴν ναυπήγησιν τῶν ὁποίων ἐγὼ ἐφρόντισα καὶ ἔδαπάνησα). Οὕτω *πολιτεύω* (=εἶμαι πολίτης) — *πολιτεύομαι* (=ἐνεργῶ ὡς πολίτης, μετέχω τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας). *προσβεύω* (=εἶμαι προσβευτής) — *προσβεύομαι* (=διαπραγματεύομαι διὰ προσβευτῶν ἢ ἐνεργῶ ὡς προσβευτής). (πβ. νῦν: *προμηθεύομαι* τρόφιμα, *δανεῖζομαι* χρήματα, *συμβουλευομαι* τὸν ἰατρόν, κλπ.). Συνηθέστατον μέσον δυναμικὸν ῥήμα εἶναι τὸ *ποιοῦμαι* εἰς φράσεις, οἷα *ποιοῦμαι πόλεμον, συμμαχίαν, εἰρήνην, κ.τ.τ.* ἢ *ποιοῦμαί τινα φίλον, σύμμαχον, πολέμιον κ.τ.τ.*

Τὰ μέσα δυναμικὰ ῥήματα εἶναι συνηθέστατα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, σπανίως δὲ εἰς αὐτὴν λαμβάνεται ἄνευ προφανοῦς διαφορᾶς τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ μέσου δυναμικοῦ ῥήματος (ὅπως π.χ. *σκοπῶ* καὶ *σκοποῦμαι, στραιοπεδεύω* καὶ *στραιοπεδεύομαι*). Ἐπὶ τῶν

ἄρχω λόγον = λαμβάνω τὸν λόγον πρῶτος, ὁμιλῶ πρῶτος — *ἄρχομαι τοῦ λόγου* = ἀρχίζω τὸν λόγον μου. (Ἐπίθετον *παύομαι* τοῦ λόγου). πβ. *ἐπειδὴ προσβύτερός εἰμι τοῦ Κύρου εἰκὸς ἀρχεῖν με λόγου* (=νὰ ὁμιλήσω ἐγὼ πρῶτος) — *τοῦ λόγου Κύρος ἤρχετο* ὧδε (=ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ ὡς ἐξῆς) Ξ.

μισθῶ τι = δίδω τι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω τι εἰς ἄλλον — *μισθοῦμαί τι* = λαμβάνω τι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω τι πρὸς ἰδίαν μου χρῆσιν.

ποιῶ τινα δοῦλον = καθιστῶ τινα δοῦλον, γίνομαι αἴτιος νὰ γίνῃ τις δοῦλος ἄλλου — *ποιοῦμαί τινα δοῦλον* = καθιστῶ τινα δοῦλόν μου, ὑποδουλώνω τινὰ (εἰς τὸν ἑαυτὸν μου).

Σημ. Τὰ ὅρια τῆς ἰδιαίτερας σημασίας ἐνὸς ἐκάστου μέσου ῥήματος δὲν δύνανται πάντοτε νὰ διαγράφωνται ἀκριβῶς, καὶ τὸ αὐτὸ μέσον ῥήμα δύναται ὄχι μόνον εἰς διαφόρους φράσεις νὰ ἔχη διάφορον σημασίαν καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς διαφόρους τάξεις τῶν μέσων ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φράσιν νὰ συνδυάζῃ τὰς σημασίας δύο τάξεων. πβ. *παρασκευάζομαι εἰς πόλεμον* (μέσον αὐτοπαθές = παρασκευάζω ἑμαυτόν, ἐτοιμάζομαι), *παρασκευάζομαι ναυτικόν* (μέσον δυναμικόν = ἐτοιμάζω ναυτικὸν προμηθευόμενος ξυλείαν, εὐρίσκων ναυπηγούς, δαπανῶν κλπ.), *οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν* (μέσον διάμεσον = οἰκοδομῶ οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδόμων, ἀλλὰ καὶ μέσον δυναμικόν = οἰκοδομῶ οἰκίαν προμηθευόμενος τὸ ἀναγκαῖον ὑλικόν, δαπανῶν, ἐπιβλέπων κλπ.).

Ἄοριστος δὲ μέσου ῥήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται καὶ ὡς εὐθύ καὶ ὡς πλάγιον, ὅταν μὲν τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶναι μέσον εὐθύ, εἶναι ὁ παθητικός, ὅταν δὲ εἶναι μέσον πλάγιον, ὁ μέσος. πβ. *σώζομαι ἐκ τοῦ κινδύνου, ἐσώθην ἐκ τοῦ κινδύνου* (=ἔσωσα τὸν ἑαυτόν μου)—*σώζομαι τὴν οὐσίαν, ἐσωσάμην τὴν οὐσίαν* (=ἔσωσα τὴν περιουσίαν μου).

Ἄλλὰ μερικῶν μέσων ῥημάτων ὁ μέσος καὶ ὁ παθητικός ἀόριστος ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὡς *ἀνηγαγόμεν ἢ ἀνήχθην εἰς τὸ πέλαγος, ὠπλισάμην ἢ ὠπλίσθην*. Ἄλλων δὲ μέσων ῥημάτων ὁ παθητικός ἀόριστος λαμβάνεται ὡς μέσος, ὡς *ἠθροίσθην, ἀπηλλάχην, ἐπεραιώθην* κλπ. (Ἡ τελευταία αὕτη χρῆσις σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε καὶ οὕτω νῦν ὁ παθητικός ἀόριστος εἶναι καὶ μέσος· ἐλούσθην, ἐξυρίσθην, ἐξηπλώθην, ἐδανείσθην κλπ.).

γ' Τὰ παθητικὰ ῥήματα

§ 81. 1) Τὰ παθητικὰ ῥήματα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει τι ὑπὸ ἄλλου.

2) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ προῶγμα, ἐκ τοῦ ὁποῖου προέρχεται τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, λέγεται *ποιητικὸν αἷτιον*. Ἐκφέρεται δὲ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου

α') διὰ τῆς *ὑπὸ* καὶ γενικῆς ἢ σπανιώτερον διὰ τῆς *ἀπό*, *ἐκ παρὰ*, *πρὸς* καὶ γενικῆς· *διδάσκεσθαι ἐθέλω ὑπὸ χρηστών μόνον Πλ. ἐπράχθη οὐδὲν ἀπὸ τῶν τυράννων ἔργον ἀξιόλογον Θ. ἐκ Φοίβου δαμεις* (=ὑπὸ τοῦ Φ.) Σοφ. *τὰ παρὰ τῶν θεῶν ὁμαινόμενα Ξ. Ἰσχομάχος πρὸς πάντων καλὸς τε κάγαθὸς ἐπωνομάζετο Ξ.*

β') διὰ δοτικῆς προσωπικῆς, τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου ταῦτα *Θεμιστογένει γέγραπται* (=ὑπὸ τοῦ Θ. Ἴδὲ § 72, 5).

§ 82. Παθητικὰ ῥήματα κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων, κυρίως μὲν τῶν συντασσομένων μετ' αἰτιατικῆς ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου (§ 67, 1), σπανίως δὲ ἐκ τῶν ἄλλων ἢ ἐξ ἀμεταβάτων.

Κατὰ δὲ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεργητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τούτου μετατρέπεται εἰς προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ παθητικοῦ· (οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας) — οἱ Πέρσαι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. (βασιλεῖς ἄρχουσι τῶν Περσῶν) — οἱ Πέρσαι ἄρχονται ὑπὸ βασιλέων. (τοῖς παλαιοῖς ἀλλόφυλοι μᾶλλον ἐπεβούλευον) — οἱ παλαιοὶ ὑπ' ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο Θ.

§ 83. Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων (§ 73 κ.ε.) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, εἴαν μὲν τὸ διπτῶτον ῥῆμα εἶναι ἐκ τῶν συντασσομένων μὲ δύο αἰτιατικὰς καὶ τούτων ἢ μία εἶναι κατηγορούμενον τῆς ἄλλης (§ 74), τότε ἀμφότεραι αἱ αἰτιατικαὶ αὐταὶ γίνονται ὀνομαστικαί, ἢ μὲν μία ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου· (*Ἰσχύμαχος πάντες καλὸν τε κάγαθὸν ἐπωνόμαζον*) — *Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλὸς τε κάγαθὸς ἐπωνομάζετο* Ξ.

Εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν μόνον ἢ μία πῶσις, ἢ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου (κανονικῶς αἰτιατικῆ), τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν γινομένη ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη, ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου (αἰτιατικὴ ἢ γενικὴ ἢ δοτικὴ), παρραμένει· (*ὁ διδάσκαλος διδάσκει τὸν νεανίαν τὴν στρατηγίαν*) — *ὁ νεανίας διδάσκειται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τὴν στρατηγίαν.* (οἱ Ἕλληνες ἐπίπλυσαν τὰς διφθέρας χόρτου κούφου) — αἱ διφθέραι ἐπίπλυνον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων χόρτου κούφου. (τὰς πόλεις ταύτας βασιλεὺς Παρυσάτιδι ἐδεδώκει) — αἱ πόλεις αὐταὶ ὑπὸ βασιλέως Παρυσάτιδι δεδομένα ἦσαν Ξ.

Σημ. Παθητικὸν ῥῆμα σχηματίζεται ἐνίοτε καὶ ἐξ ἐνεργητικοῦ ἔχοντος ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον· (κινδυνεύομεν μέγαν κίνδυνον) — *οὐκ ἐν τῷ Καρὶ ἡμῖν ὁ κίνδυνος κινδυνεύεται* Πλ.

Ἐπὶ δὲ τῶν διπτῶτων ῥημάτων ἀποκόπτω, ἀποτέμνω, ἐκκόπτω (τινὸς τι) καὶ ἐπιτάσσω, ἐπιτρέπω (τινὶ τι) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος· γίνεται οὐχὶ τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν· (οἱ βάρβαροι ἀπέτεμον τῶν στρατηγῶν τὰς κεφαλὰς) — οἱ στρατηγοὶ ἀπειμήθησαν τὰς κεφαλὰς Ξ. ἐπέτεσαν τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν) — οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἐπιτετραμμένοι ἦσαν τὴν φυλακὴν.

§ 84. 1) Μερικῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ὡς παθητικὸν χρησιμεύει ἄλλο ῥῆμα ἐνεργητικὸν ἀμετάβατον·
 ἀποκτείνω τινὰ — ἀποθνήσκω (=φονεύομαι) ὑπὸ τινος.
 διώκω τινὰ — φεύγω (=καταδιώκομαι) ὑπὸ τινος.
 ἐκβάλλω (=ἐξορίζω) τινὰ — ἐκπίπτω (=ἐξορίζομαι) ὑπὸ τινος.
 εὖ λέγω (=ἐπαινῶ) τινὰ — εὖ ἀκούω (=ἐπαινοῦμαι) ὑπὸ τινος.
 εὖ ποιῶ (=εὐεργετῶ) τινὰ — εὖ πάσχω (=εὐεργετοῦμαι) ὑπὸ τινος.

Σημ. Τοῦ ῥ. *αἰρῶ* (=συλλαμβάνω, κυριεύω) παθητικὸν εἶναι τὸ *ἀλίσκομαι* (=συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι). Τοῦ δὲ μέσου *αἰροῦμαι* (=ἐκλέγω) *τινά* παθητικὸν εἶναι πάλιν τὸ *αἰροῦμαι* (=ἐκλέγομαι) ὑπό *τινος*· Ἐθνηταὶ *αἰροῦνται Μιλτιάδην* σιτρατηγόν — *Μιλτιάδης αἰρεῖται* ὑπ' Ἐθνηταίων σιτρατηγός.

2) Πολλῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων παθητικὸν σχηματίζεται καὶ διὰ περιφράσεως ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ ῥήματος *γίγνομαι*, *τυγχάνω*, *λαμβάνω*, *ἔχω*, κ.τ.τ. καὶ συνωνύμου πρὸς τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ· *μισῶ τινα* — (*μισοῦμαι* καὶ) *μισητὸς γίγνομαι* ἢ *μῖσος ἔχω πρὸς τινας*.

θεραπεύω τινά — (*θεραπεύομαι* καὶ) *θεραπειάς τυγχάνω* ὑπό *τινος*.

ζημιῶ τινα — (*ζημιοῦμαι* καὶ) *ζημίαν λαμβάνω* παρὰ *τινος*.

Διὰ τοιαύτης δὲ περιφράσεως σχηματίζεται κανονικῶς τὸ παθητικὸν *ἀποθεικῶν* ῥημάτων ἐνεργητικῆς διαθέσεως· *αἰδοῦμαι* (=ἐντρέπομαι) *τινα* — *αἰδοῦς τυγχάνω* ὑπό *τινος*.

αἰτιῶμαι (=κατηγορῶ) *τινα* — *αἰτίαν ἔχω* ἢ *αἰτίαν λαμβάνω* ὑπό *τινος*. (πβ. *ἐπιθυμῶ* — *γίνομαι* *ἐπιθυμητὸς*. *συγχωρῶ* — *λαβαίνω* *συγχώρεσι*. *παρηγορῶ* — *ἔχω* *παρηγοριά*. *περιποιῶμαι* — *εὐρίσκω* *περιποίησι*).

Σημ. Τοῦ *δίκην λαμβάνω* παρὰ *τινος* (=τιμωρῶ *τινα*) παθητικὸν εἶναι τὸ *δίκην δίδωμί τινι* (=τιμωροῦμαι ὑπό *τινος*)· οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες *δίκην δίδασιν* (=τιμωροῦνται).

δ' Τὰ οὐδέτερα ῥήματα

§ 85. Οὐδέτερα ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν (οὐδετέραν)· *ζῶ*, *ὕγιαίνω*, *νοσῶ*, *σωφρονῶ*, *εὐδαιμονῶ* κλπ.

Σημ. Τὰ οὐδέτερα ῥήματα κυρίως εἶναι ἐνεργητικὰ ἀμετάβατα.

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ

§ 86. Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ καλοῦνται οἱ ἰδιαίτεροι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος (ἢ καὶ ἄλλων ὄρων τῆς προτάσεως), διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται αἱ διαφοροὶ ἐπιρρηματικαὶ σχέσεις, ἧτοι ἡ σχέσις τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου, τοῦ ὄργανου, τοῦ τρόπου, τοῦ αἰτίου, τοῦ ποσοῦ, τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται

1) δι' ἐπιρρήματος· *ἐνταῦθα, ἐκεῖ, χθές, σήμερον, οὕτω, ἄλλως* κ.λ.π. (*Καθαρῶς ἐπιρρηματικοὶ* προσδιορισμοί).

2) διὰ τινος ὀνόματος πλαγίας πτώσεως ἢ δι' ἐμπροθέτου τινός· *ἐκείνης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη* Ξ. *οἱ πολέμοιοι ἐγρηγόρησαν καὶ ἔκαον πυρὰ πολλὰ διὰ νυκτός*· (πβ. ἔβρεξε τὰ μεσάνυχτα—ἔβρεξε κατὰ τὰ μεσάνυχτα). (*Ὡς ἐπιρρηματικοὶ* προσδιορισμοί).

1. Αἱ πλάγιοι πτώσεις ἐπιρρηματικῶς

§ 87. α' Ἡ αἰτιατικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) τὴν διεύθυνσιν ἢ τὸ τέρμα κινήσεώς τινος· (ποῦ ; ἕως ποῦ ;). Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς εἶναι μόνον ποιητικὴ· *κνίση δ' οὐρανὸν ἴκε* (=εἰς τὸν οὐρανόν, ἕως τὸν οὐρ.). *ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλύμπόν τε* Ὅμ. (πβ. *πάω σπῖτι, πάω σχολεῖτο*).

2) ἔκτασιν τοπικῶς ἢ χρονικῶς· (πόσον ;)· *ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα* Θ. *αἱ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσσονται* (=ἐπὶ ἓν ἔτος) Θ.

Σημ. Τῆς αἰτιατικῆς ὀνομάτων δηλούντων φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν γίνεται χρῆσις μετὰ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας *οὗτος (οὗτοςί)*, πρὸς δήλωσιν τοῦ χρόνου, ὁ ὁποῖος ἔχει παρελθεῖ, ἀφότου ἔχει γίνεσιν· *Πρωταγόρας ἐπιδεδήμενος τρίτην ἤδη ἡμέραν* (=ἔδω καὶ τρεῖς ἡμέρας) Πλ. *ἀπηγγέλη Φίλιππος τρίτον ἢ τέτατον ἔτος τοῦτ' Ἡρατὸν τεῖχος πολιορκῶν* (=ἔδω καὶ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη) Δ.

3) αἰτίαν ἢ σκοπὸν· (γιατί ; πρὸς τί ;). Μὲ τοιαύτην σημασίαν λαμβάνεται συνήθως ἡ αἰτιατικὴ ἀντωνυμίας ἐρωτηματικῆς

ἢ δεικτικῆς· ἢ ἀναφορικῆς· *τί* τηρικᾶδε ἀφίξει, ὃ Κρίτων·
(=γιατί ἔχεις ἔλθει; πβ. *τί* γελᾶτε;) Πλ. *ταῦτα* δὴ ὑπαισχυ-
νόμεθα τούτους τοὺς νεανίσκους (=διὰ ταῦτα) Πλ. ἠρωτῶντο
δ,τι ἤκοιεν (=γιὰ ποιὸν σκοπὸν) Ξ.

4) τὸ κατὰ τι, ἦτοι ἀναφορᾶν (σὲ *τί*; ὡς πρὸς *τί*); *πόδας*
ἄκως Ἀχιλλεύς Ὀμ. *δ* ἐπίσταται ἕκαστος, *τοῦτο* καὶ σοφός
ἔστι (=ὡς πρὸς τοῦτο) Ξ.

88. β' Ἡ καθαρὰ γενικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς
δηλοῖ

1) περιοχὴν τόπου τινός, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἢ-διὰ τοῦ ὁποίου
γίνεται *τι* (ποῦ; ἀπὸ ποῦ); Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς γενικῆς
εἶναι μόνον ποιητικὴ· ποῦ Μενέλαος ἔην; ἢ οὐκ Ἄργεος ἦεν
Ἀχαιοῦ; (=ἐντὸς τοῦ Ἄργους, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος). ἵππος
εἰωθὼς λούεσθαι ἐυρρεῖος ποταμοῦ (=ἐντὸς καλλιερῶου πο-
ταμοῦ). ἔρχονται πεδίοιο μηχησόμενοι (=διὰ τῆς πεδιάδος)
Ὀμ. (πβ. *δ* Κωνσταντῖνος ἔρχεται τοῦ κάμπου καβαλλάρης).

Σημ. Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς γενικῆς τοπικῶς λαμβανομένης ἰδὲ § 29,5.

2) διάστημα χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου γίνεται *τι* (πότε; *τί*
καιρὸς); Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ γενικὴ ὀνομάτων δηλούν-
των φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν· οὐ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας
ἦξει τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τῆς ἐτέρας (=ἐντὸς τῆς ἐρχομένης ἡμέ-
ρας κ.λ.π.) Πλ. Ἰστρος ἕσος αἰεὶ ὄρει καὶ θέρος καὶ χειμῶ-
νος (=καὶ ἐν καιρῷ θέρους...) Ἡρ. οὐδεὶς μέ πω ἠρώτηκε
καιρὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν (=ἐντὸς πολλῶν ἐτῶν, πολλὰ χρό-
νια τώρα) Πλ.

3) αἰτίαν (γιατί); *τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων* δογίζεται
(=διὰ τὰ ἴδια ἀδικήματα. πβ. § 75,5).

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 38,1, β'.

4) ποσόν (πόσον); *πόσου* διδάσκει Εὐηνος; *πέντε μῶν*
(=πόσα παίρνει γιὰ τὴ διδασκαλίαν του;) Πλ. (πβ. § 75, 4).

§ 89. γ' Ἡ δοτικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ
I. ἡ τοπικὴ δοτικὴ (§ 29, 7)

1) τὸν τόπον, ἐπὶ στάσεως; (ποῦ; σὲ ποιὸ μέρος);

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς δοτικῆς εἶναι κυρίως ποιητικὴ· Ζεῦ,
αἰθέρι ναίων (=ἐν τῷ αἰθέρι). *τόξα ὤμοισιν εἶχεν* (=ἐπὶ τῶν
ὤμων) Ὀμ.

Εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εὐχρηστοὶ οὕτως εἶναι μόνον αἱ δοτικαὶ *τῆδε* (=ἔδῶ), *ταύτη* (=αὐτοῦ), *ἐκείνη* (=ἐκεῖ), *ἄλλη* (=ἄλλοῦ), *ἧ* (=ὄπου), καὶ ἡ δοτικὴ τοπικῶν ὀνομάτων, ἰδίᾳ δὲ ὀνομάτων δῆμων τῆς Ἀττικῆς, ὡς *Πανάτιω*, *Βοραυῶνι*, *Ἐλευσίνι*, *Ραμναῶντι* κλπ. στήλας στήσαι Ὀλυμπίασι καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Ἀθήναις, ἐν πόλει (=καὶ ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ ἀκροπόλει) Θ. τὰ τρόπαια τὰ τε *Μαραθῶνι* καὶ *Σαλαμῖνι* καὶ *Πλαταιαῖς* Πλ. εἰκόησε Ἰσθμοῖ καὶ *Νεμέα* (=ἐν Νεμέᾳ) Λυσ.

2) χρόνον ὄρισμένον, κατὰ τὸν ὁποῖον συμβαίνει τι (ποιὰ ἡμέρα; ποιὸν μῆνα; κλπ.). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ δοτικὴ ὀνομάτων δηλούντων χρόνον καὶ ὀνομάτων ἑορτῶν *ταύτη τῆ ἡμέρα*, *ἐκείνη τῆ ἡμέρα*, *τῆ ἐπιούση ἡμέρα*, *τῆδε τῆ νυκτί*, *τῷ ἐπιόντι μηνί*, *τῷ ἐπιόντι ἔτει*, *τῷ ὑστέρω ἔτει* κλπ. — *Παναθηναίοις*, *Διονυσίοις*, *Ἐλευσινίοις*, *Ἀπατουρίοις*, *Θεσμοφορίοις* κλπ. (=στὴν ἑορτὴ τῶν Παναθηναίων κλπ.) *ἐγὼ καταστάς χορηγὸς τραγωδοῖς ἀνήλωσα τριάκοντα μνᾶς καὶ τρίτῳ μηνί, Θαργηλίοις, νικήσας ἀνδρικῶ χορῶ δισχιλίᾳ δραχμάς* (=τὸν τρίτον μῆνα, στὴν ἑορτὴ τῶν Θαργηλίων) Λυσ. *λίχας ταῖς γυμνοπαιδίαις τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι ξένους ἐδείπνιζε* (=στὴν ἑορτὴ τῶν γυμνοπαιδιῶν) Ξ.

II. ἡ ὀργανικὴ δοτικὴ (§ 29,8)

1) τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐκτελεῖται τι *Ἴπποκράτης τὴν θύραν τῆ βακτηρίᾳ ἔκρουε* (=μὲ τὴν βακτηρίαν) Πλ. τοῖς ὀφθαλμοῖς ὀρῶμεν. οὐδεὶς ἔπαινον ἡδοναῖς ἐκτίησται (=μὲ ἡδονάς).

2) συνοδείαν, ἧτοι τὸ συνοδεῦον τὸ ὑποκείμενον κατὰ τὴν προᾶξιν πρόσωπον ἢ προᾶγμα *Ἀλκιβιάδης κατέπλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν* (=μὲ εἴκοσι πλοῖα) Ξ.

Ταυτὴ εἶναι ἡ δοτικὴ καὶ εἰς φράσεις, οἷα π.χ. *μίαν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν* (=μαζὶ μὲ τοὺς ἀνδρας, μαζὶ μὲ τὸ πλήρωμά της) Θ.

3) τρόπον *δρόμῳ ἔεντο εἰς τοὺς βαροβάρους Ἡρ.* (πβ. ἦρθε τρέχοντας).

Τοιαύτη δοτικὴ ὑπάρχει εἰς τὰς λέξεις ἢ φράσεις *τῆδε*, *ταύτη* (=ἔτσι), *τῷδε* ἢ *τούτῳ τῷ τρόπῳ*, *οὐδενὶ τρόπῳ*, *σιγῇ*, *σιωπῇ*, *κραυγῇ*, *βία*, *σπουδῇ*, *παντὶ σθένει*, *πάσῃ τέχνῃ* κλπ.

4) **αίτιαν· λιμῶ ἀπέθανον** (=ἐνεκα πείνης, ἀπὸ πείναν) Πλ. καὶ ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ ἠχθόμεθα τοῖς γεγενημένοις (=διὰ τὰ γεγενημένα) Ξ.

5) **ποσόν**, ἤτοι μέτρον ἢ διαφοράν· **πολλῶ μειζόν ἐστιν** (=κατὰ πολύ). Ἐπύαξα προτέρα Κύρου πέντε ἡμέραις εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο Ξ.

Σημ. Ἴδὲ καὶ § 72.

2. Τὰ ἐπιρρήματα

§ 90. Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων

1) πλεῖστα εἶναι κυρίως πλάγια πτώσεις ὀνομάτων, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς· πβ. **δωρεάν, μακράν, χάριν, τὴν ταχίστην** (=τάχιστα) — αὐτοῦ, οὐδαμοῦ—**κύκλω, ταύτη, ἄλλη** (=ἄλλαχοῦ) κλπ. Ἴδὲ § 87 κ. ε.

2) πολλὰ λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν διάφορον τῆς ἀρχικῆς. Οὕτω π χ.

α') τὸ **ἄλλως** (=ἄλλῶς) λαμβάνεται καὶ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκτός τούτου ἢ ἐν γένει ἢ ἀπλῶς· **συγγενεῖς καὶ ἄλλως εὐμενεῖς** Πλ.

Ἡ δὲ φράσις **ἄλλως τε καί**, ἢ σπανιότερον **ἄλλως τε**, σημαίνει καὶ μάλιστα· **πάντων ἀποστρεφῆσθαι λυπηρόν ἐστι, ἄλλως τε κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίη** Δ.

β') τὸ **ἔτι** (=ἀκόμη) εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ ἐρωτηματικὰς ἰσοδυναμούσας μὲ ἀρνητικὰς σημαίνει **πλέον, πιά· τίς αὐτῶ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται**; (=τίς πλέον . . . οὐδεὶς πλέον) Ξ.

Σημ. Τὸ **ὄχι ἀκόμη** εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λέγεται **οὐπω· οὐπω καιρός** (ἔστι=δὲν εἶναι ἀκόμη καιρός. Οὐκέτι καιρός=δὲν εἶναι πιά καιρός).

γ') τὸ **μάλιστα** (=πάρα πολύ, πρὸ πάντων) μετ' ἀριθμητικῶν σημαίνει **περίπου**· Ἡράκλεια ἀπέχει Θερμοπυλῶν σταδίου **μάλιστα τεσσαράκοντα**. (πβ. ἐξώδευσε τὸ πολὺ πολὺ ἑκατὸ δραχμῆς).

δ') τὸ **πολλάκις** (=πολλὰς φορὰς) κατόπιν τοῦ **εἰ**, (**εἰάν**), ἔνα μὴ, μὴ, σημαίνει **τυχόν**, ἴσως· **εἰ ἄρα πολλάκις μὴ προσεσηκάτε τῷ τοιούτῳ** Πλ.

ε') τὸ **ποτέ** (=μιὰ φορὰ, κάποτε) εὐρισκόμενον κατόπιν ἐρω-

τηματικῆς λέξεως σημαίνει ἄραγε, τάχα, σάν· Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους (=μὲ ποιοὺς ἄραγε λόγους) Ξ. **τί ποτ'** ἔστι τοῦτο; (=σάν τί) Πλ. Ἰδὲ § 51,1.

ς') τὸ **τάχιστα** (=πολὺ ταχέως) κατόπιν χρονικῶν συνδέσμων (ἐπεὶ, ἐπειδή, ὡς κλπ) σημαίνει ἀμέσως, εὐθύς· οἱ τριάκοντα ἤρθησαν, ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τείχη καθηρόθη (=εὐθύς ὡς) Ξ.

ζ') τὸ ἐπίρρημα ὡς, ἀρχῆθεν δεικτικὸν (=οὕτω, ἔτσι) ἢ ἀναφορικὸν (=ὅπως), 1) μετὰ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων ἢ ἐπιρροημάτων σημαίνει ὅσον τὸ δυνατόν· ὡς πλεῖστος (=ὅσον τὸ δυνατόν πλεῖστος), ὡς τάχιστα (=ὅσον τὸ δυνατόν τάχιστα). 2) εἰς ἀναφωνήσεις ἐκφραζούσας θαυμασμὸν σημαίνει πόσον, τί ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος! (=πόσον ὠραῖος! τί ὠραῖος!) Ξ.

Σημ. α' Τὴν ἀρχικὴν τοῦ δεικτικῆς σημασίαν, (μὲ τὴν ὁποίαν ἀπαντᾷ συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ), διετήρησε τὸ ὡς (ἢ ὥς ἢ ὡς) εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον εἰς τὰς φράσεις καὶ ὡς (=καὶ ἔτσι), οὐδ' ὡς (=οὐδὲ ἔτσι, μὸλον τοῦτο δέν)· οὐδ' ὡς ὠρίζετο Ξ.

Σημ. β' Πολλὰ καὶ ποικίλα εἶναι αἱ σημασίαι καὶ αἱ συντακτικαὶ χρήσεις τοῦ μορίου ὡς. Εἶναι δὲ τοῦτο ὄχι μόνον ἐπίρρημα, ἀλλὰ καὶ σύνδεσμος εἰδικὸς (=ὄτι, πῶς), ἢ χρονικὸς (=ὄτε, ἀφοῦ), ἢ αἰτιολογικὸς (=διότι), ἢ τελικὸς (=ἵνα), ἢ συμπερασματικὸς (=ὥστε), καὶ πρόθεσις (καταχρηστικῆ), ὁπότε συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς προσώπου καὶ σημαίνει πρὸς, ἢ μετὰ ἀριθμητικῆς καὶ σημαίνει περίπου, ἴσαμε· κέλευσον ἔλθεῖν ὡς ἐμὲ τὸν Ἐρμογένη Ξ. ὀπίτας εἶχεν ὡς πεντακοσίους Ξ.

Σημ. γ' Ἰδὲ καὶ § 38,1, β'.

3. Αἱ προθέσεις

§ 91. α' Αἱ κύριαι προθέσεις ἦσαν ἀρχῆθεν ἐπιρροήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοπικά· (πβ. σύνθετα ῥήματα ἀναιείνω=τείνω ἄνω, κατατίθημι=τίθημι κάτω, περιορέω=ῥέω περίξ κλπ.). Ὡς ἐπιρροήματα δὲ καθ' ἑαυτὰς χρησιμοποιοῦνται πλειστάκις αἱ προθέσεις ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου· μέλανες δ' ἀνὰ βότρυες ἦσαν (=ἐπάνω). ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον (=ἔξω δὲ) Ὀμ.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον διετηρήθη μὲ ἐπιρροηματικὴν σημασίαν μόνον ἢ πρόθεσις πρὸς εἰς τὰς φράσεις πρὸς δέ, καὶ πρὸς, πρὸς δὲ καὶ (=προσέτι δέ)· ἀσύμφορον, πρὸς δὲ καὶ οὐ δι-

1. Αἱ προθέσεις, ὡς γνωστόν, εἶναι κύριαι καὶ καταχρηστικαί.

καιον Πλ. (πβ. ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ τὸ μεσημέρι — πήγαινε κι' ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ=κατόπιν).

Ἐγίνετο δὲ κατ' ἀρχὰς χοῆσις τῶν προθέσεων (ὡς ἐπιρρημάτων) πλησίον τινὸς τῶν πλαγίων πτώσεων, κυρίως ἵνα δι' αὐτῶν καθίσταται σαφεστέρα ἢ ἰδιαιτέρα σημασία τῆς πλαγίας πτώσεως λαμβανομένης ἐπιρρηματικῶς (§ 87 κ. ἐ.)· πβ. *ρέοι ἔχον πεμπόβολα χερσίν* (Ἰλ. Α 463) — *στέμματα ἔχον ἐν χερσίν* (Α 373). *κρίση οὐρανὸν Ἰκεν* (Α 317) — *Ὀδυσσεὺς ἐς Χρύσην ἔκαεν* (Α 430).

Ἡ ἀρχικὴ ἐπιρρηματικὴ σημασία τῶν κυρίων προθέσεων καταφαίνεται

1) ἐκ τοῦ ὅτι ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ τοῦ Ἡροδότου τινὲς ἐξ αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται ἀντὶ ῥήματος, (ἀνευ δηλαδὴ τοῦ *ἐστί*, ἢ *εἰσὶ* ἢ *ἦν* ἢ *ἦσαν* ἢ ἄλλου τινὸς ῥήματος), μὲ τὸν τόνον μάλιστα ἀναβιβασμένον ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ὅταν εἶναι δισύλλαβοι, συμφώνως πρὸς τὸν ἀρχικὸν τονισμόν αὐτῶν ὡς ἐπιρρημάτων· *πάρα πολλὰ ἐκάστω* (= *πάρεσι*). *οὐ γάρ τις μέγα τοῖος ἀνήρ, οἷος Ὀδυσσεὺς* (= *μέτεσι*, ὑπάρχει μεταξύ). *οὐ οἱ ἔνι φρένες* (= οὐκ αὐτῷ ἔνεσι φρένες) Ὁμ. *ἄνα ἐξ ἐδράνων* (= *ἀνάσθηθι*) Σοφ.

2) ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὀμηρον, τοὺς ἄλλους ποιητὰς καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον παρεμβάλλεται πολλάκις μετὰ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ ῥήματος μία ἢ περισσότεραι λέξεις (*ἐκ* δὲ καὶ αὐτοὶ *βαῖνον*) ἢ τίθεται ἢ πρόθεσις καὶ κατόπιν τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει· *νύμφη δὲ τίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδὴν* (= *παρετίθει, ἔθτετε πλησίον, παρέθετε*). *Ἰθάκην κάια* (=κατὰ τὴν Ἰθάκην) Ὁμ.

Σημ. α' Ὁ χωρισμὸς τῆς προθέσεως ἀπὸ τοῦ ῥήματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται (*ἐκ* δ' *ἄγαγε*—ἐξήγαγε δέ, *κατ' ἄρ* *ἔξετο*—καθέξετο ἄρα), ὠνομάσθη *τμησις*, διότι ἐσφαλμένως ἐνομήσθη, ὅτι κανονικῶς ἀρχῆθεν πρόθεσις καὶ ῥήμα ἦσαν ἠνωμένα καὶ κατόπιν ἐχωρίσθησαν.

Ὁμοίως ἢ ἐπίταξις τῆς προθέσεως μετὰ τὸ ῥήμα ἢ τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται, καὶ ὁ ἀναβιβασμὸς τοῦ τόνου ἐπὶ τῶν δισυλλάβων προθέσεων, ὠνομάσθη *ἀναστροφὴ* (τῆς προθέσεως), διότι ἐσφαλμένως πάλιν ἐνομήσθη ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς ληγούσης τονισμὸς ἦτο ὁ ἀρχῆθεν κανονικός.

(1) Ἐκ τούτου τοῦ *ἐνι*, ἀρχικοῦ πληρεστέρου τύπου τῆς προθέσεως *ἐν* (=ἐντός), προῆλθε τὸ νεοελληνικὸν (*εἶναι*) *εἶναι*. πβ. *οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἑλλήν κλπ.* Ἰδὲ καὶ 54, I, Σημ. γ'.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται μὲ ἀναστρο-
φήν μόνον ἢ προθέσεις *περὶ ἄροι ἐφάνης ἀνδρείας πέρι οὐδὲν εἰδώς*
(=περὶ ἀνδρείας) Πλ.

Σημ. β' Μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται, τίθενται
ἐνίοτε εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς καὶ αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις
ἐνεκα καὶ ἄνευ τούτου ἐνεκα. ὦν ἄνευ.

§ 92. Ἡ ἐξασθένεισις τῆς ἀρχικῆς ἐπιρρηματικῆς σημασίας
τῶν προθέσεων καὶ ἡ μετατροπὴ αὐτῶν ἀπὸ ἐπιρρημάτων (ἦτοι
αὐτοτελῶν λέξεων προσδιορίζουσῶν τοπικῶς τὸ ῥῆμα τῆς προτά-
σεως) εἰς προθέσεις (ἦτοι εἰς ἀπλᾶ μόρια προτασσόμενα τῶν πλα-
γίων πτώσεων καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτῶν δηλοῦντα διαφόρους ἐπιρ-
ρηματικὰς σχέσεις) ἐπῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ

1) ἐνεκα τῆς στενῆς πολλάκις συνδέσεως τῶν τοιούτων ἐπιρ-
ρημάτων μετὰ ῥημάτων εἰς μίαν ἔννοιαν, ὅποτε ταῦτα ἀπέβαλλον
τὸν ἰδιαίτερον τόνον αὐτῶν. πβ. *ἐκ δ' ἄγαγε (Πάτροκλος) Βρη-
σιίδα — ἐξήγαγε Ἀγροίλαος τὸ στρατεύμα. κατ' ἄρ' ἔξετο —
ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέξετο.* (πβ. δὲν τὸν εἶδα ξανά — δὲν τὸν
ξαναεῖδα).

2) κυρίως ἐνεκα μετακινήσεως τῆς συντακτικῆς σχέσεως τῶν
ὄρων τῆς προτάσεως. Οὕτω εἰς τινα πρότασιν, ὡς π. χ. *ἐκ δὲ
Χρυσῆς νηὸς βῆ* (Α 439), ἦτο εὐκόλον ἢ λέξις *ἐκ* (=ἔξω), ἢ
ὁποία ὡς τοπικὸν ἐπιρρημα προσδιορίζει τὸ ῥῆμα *βῆ* (=ἔβη), νὰ
νομισθῆ ὡς συνδεομένη συντακτικῶς μετὰ τὴν (ἀφαιρετικὴν) γενικὴν
νηὸς (=ἀπὸ τὴν ναῦν), ἀφοῦ καὶ αὕτη εἶναι ὡς ἐπιρρηματικὸς
προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος καὶ τὴν ἀπὸ τόπου κινήσιν δηλοῖ καὶ
αὐτῇ ἦτοι ἢ ἀνωτέρω πρότασις ἠδύνατο νὰ νοηθῆ συντασσομένη
ἄχι μόνον οὕτω· *Χρυσῆς ἐκ βῆ νηὸς* (=ἢ Χ. ἔξω ἐβάδισε ἀπὸ
τὸ πλοῖον), ἀλλὰ καὶ οὕτω· *Χρυσῆς ἐκ νηὸς βῆ* (=ἢ Χ. ἔξω
ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐβάδισε). Ἄλλ' οὕτω ἢ λέξις *ἐκ* παύει νὰ εἶναι
αὐτοτελής, καὶ τὴν ἐπιρρηματικὴν σχέσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινή-
σεως ἐκφράζει πλέον αὕτη οὐχὶ μόνη, ἀλλὰ μετὰ τῆς γενικῆς
(ἀφαιρετικῆς) *νηὸς*.

§ 93. Ἐκάστη τῶν κυρίων προθέσεων συντάσσεται μὲ μίαν
ἢ περισοτέρας ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων ἀναλόγως τῆς ἰδιαιτέ-
ρας σημασίας της καὶ ἀναλόγως τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων,
παρὰ τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἐτίθετο ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορι-
σμός. Τοῦτο ἐν συνόψει καταφαίνεται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα

		Μετά γενικῆς	Μετά δοτικῆς	Μετά αιτιατικῆς
Μονόπτωται	<i>ἀντί</i> . .	ἀπέναντι· ἀντίς γιά· γιά.		
	<i>ἀπό</i> . .	μακρὰν ἀπό· ἀπό· μέ· ἀπό μέσα ἀπό, ἀπό· εὐθύς μετά· ἔνεκα.		
	<i>ἐξ, ἐκ</i>	ἐμπρός ἀπό· πρὶν ἀπό· ὑπέρ, γιά.		
	<i>πρὸ</i> . .		ἐντός, μέσα εἰς· μέ· μαζί μέ, μέ.	μέσα εἰς· ὡς πρὸς· γιά.
	<i>ἐν</i> <i>σὺν, ξὺν</i> <i>εἰς</i>			
Διπτωται	<i>ἀνά</i>		(ἐπάνω εἰς) ¹	ἐπάνω εἰς· πρὸς τὰ ἄνω τοῦ· κατὰ.
	<i>διὰ</i>	διὰ μέσου· κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· ὕστερ' ἀπό· μέ.	(διὰ μέσου) ¹ . ἔνεκα· γιά.
	<i>κατὰ</i>	κάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς· ἐναντίον· σχετικῶς μέ· γιά.	καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν· καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν· διὰ μέσου· σύμφωνα μέ.
	<i>ὑπὲρ</i>	ἀπὸ πάνω ἀπό· χάριν, γιά· σχετικῶς μέ.	ἐπάνω ἀπό, πέραν ἀπό· περισσότερο ἀπό.
Τρίπτωται	<i>ἀμφί</i>	σχετικῶς μέ, γιά.	(γύρω ἀπό) ¹ ἔνεκα, γιά.	γύρω ἀπό· περίπου· ἴσασμε.
	<i>ἐπὶ</i>	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ στάσεως)· στὴν ἐποχὴ τοῦ· πλησίον· ἐνώπιον· γιά (ἐπὶ σκοπίμου διευθύνσεως).	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ στάσεως)· εὐθύς μετά· πλησίον· κατόπιν· ἐκτός ἀπό· γιά (ἐπὶ αἰτίας ἢ σκοποῦ).	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ κινήσεως)· διαρκῶς ἐπὶ· πρὸς· ἐναντίον· γιά (ἐπὶ σκοποῦ).
	<i>μετὰ</i>	(μεταξύ) ¹ · μαζί μέ, μέ.	(μεταξύ) ¹ .	(μεταξύ) ¹ . ὕστερ' ἀπό.
	<i>παρὰ</i>	(ἀπὸ κοντὰ ἀπό) ¹ . ἔκ μέρους.	πλησίον, κοντὰ εἰς.	πλησίον καὶ κατὰ μῆκος· κοντὰ εἰς· ἐν συγκρίσει πρὸς· ἐναντίον, κατὰ παράβασιν· πλήν, παρὰ.
	<i>περὶ</i>	(γύρω ἀπό) ¹ · σχετικῶς μέ, σέ, γιά.	(γύρω ἀπό· σχετικῶς μέ, γιά) ¹ .	γύρω ἀπό· περίπου κατὰ· περίπου· σχετικῶς μέ·
	<i>πρὸς</i>	ἀπέναντι πρὸς· ἐνώπιον· ὡς πρὸς· γιά.	κοντὰ εἰς.	πρὸς τὸ μέρος, πρὸς· ἐναντίον, μέ· σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς· γιά (ἐπὶ σκοποῦ).
	<i>ὑπὸ</i>	ὕποκάτω ἀπό· ἔνεκα, ἀπό· ἐν συνοδείᾳ.	ὕποκάτω ἀπό (ἐπὶ στάσεως)· ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἢ ἐπίβλεψιν	ὕποκάτω ἀπό (ἐπὶ κινήσεως)· ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν.

¹) Χρῆσις ποιητικὴ ἢ μᾶλλον ποιητικὴ.

§ 94. Ἡ σύνταξις καὶ αἱ ἰδιαίτεραι σημασίαι ἑκάστης τῶν προθέσεων εἶναι αἱ ἑξῆς·

I. Ἄμφι. Ἀρχικὴ σημασία εἰς τὰ δύο ἢ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. πβ. ἄμφω. (Εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἢ συνώνυμος *περὶ*).

1. Μετ' αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=πέριξ, γύρω ἀπὸ· ἄμφι πῦρ ἐκάθητο Ξ. οἱ ἄμφι Ἀριαῖον=οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Ἀριαίου ἢ ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἀκόλουθοί του. β') χρονικῶς=περίπου, κατὰ ἄμφι μέσας νύκτας Ξ. γ') μεταφορικῶς=περίπου, ἴσαμε· ἄμφι τὰ πενήκοντα ἔτη Θ.

2. Μετὰ γενικῆς· (σπανίως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς), μεταφορικῶς=σχετικῶς μέ, γιὰ· ἄμφι ὧν εἶχον διεφέροντο (= ἄμφι τούτων ἃ εἶχον=περὶ τούτων κ.λ.π.) Ξ.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τὸν Ἡρόδοτον. α') τοπικῶς = πέριξ, γύρω ἀπὸ· Ἀχαιοὶ ἕστασαν ἄμφι Μενοικιάδῃ Ὀμ. β') μεταφορικῶς=ἐνεκα, γιὰ· ἄμφ' ἐμοὶ στένει (=γιὰ μὲ) Σοφ. ἦ=σχετικῶς μέ, γιὰ· ἄμφι τῷ θανάτῳ αὐτῆς διζὸς λόγος λέγεται Ἡρ.

Ἐν συνθέσει=εκατέρωθεν (ἄμφιθάλασσος) ἢ =πέριξ (ἄμφιέννυμι).

II. Ἄνω (εἰς τὸν Ὀμηρον καὶ ἄν). Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, πρὸς τὰ ἐπάνω. πβ. ἄνω. (Ἀντίθετος κατὰ).

1. Μετ' αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = (καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν) ἐπάνω εἰς· ὄκουν ἀνὰ τὰ ὄρη Ξ. ἦ=πρὸς τὰ ἄνω· ἀνὰ τὸν ποταμὸν ἔπλεον (=ἀντιθέτως πρὸς τὸ θεῦμα τοῦ ποταμοῦ). β') χρονικῶς=(καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ), κατὰ· ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον Ἡρ. γ') μεταφορικῶς· ἀνὰ κράτος (=μὲ ὅλην τὴν δύναμιν)—ἀνὰ λόγον (=κατ' ἀναλογίαν)—ἀνὰ πέντε (=πέντε πέντε, ἀπὸ πέντε).

2. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς ἢ ὀργανικῆς), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς, τοπικῶς=ἐπάνω εἰς· χουσέφ ἀνὰ σκήπτρῳ Ὀμ. ἦξει ἀνὰ νηυσὶ Εὐρ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ἀναγράφω) σημαίνει ὀπίσω (ἀναχωρῶ), πάλιν (ἀναβιώσκομαι).

III. Ἄντι. Ἀρχικὴ σημασία ἀντικρῶ, ἀπέναντι· πβ. Ὀμηρικὸν ἄντα καὶ τὴν λέξιν ἐν-αντί-ος.

Μόνον μετὰ γενικῆς· α') τοπικῶς=ἀπέναντι· εἰσήκουσαν ἀντὶ τῶν πιτύων Ξ. β') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἀντικαταστάσεως =σιὸν τόπο τοῦ, ἀντὶς γιὰ· ἐβασίλευεν ἀντὶ ἐκείνου Ξ. Σωκράτης οὐδέποτε προηρῆτο τὸ ἡδῖον ἀντὶ τοῦ βελτίστου Ξ. ἢ ὁμοιότητος=σάν· ἀντὶ κυνὸς εἰ φύλαξ Ξ. ἢ αἰτίας=γιὰ· ὠφελῶ αὐτὸν ἀνθ' ὧν (=ἀντὶ τούτων, ἅ) εὖ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου (=γιὰ ὅσα) Ξ.

Ἐν συνθέσει ἔκτος τοῦ ἀπέναντι (ἀντιπαράτασσομαι) σημαίνει ἐναντίον (ἀντιλέγω), ἐπίσης, ὁμοίως (ἀντιδίδωμι).

IV. Ἄπό. Ἀρχικὴ σημασία μακρὰν ἀπό, ἀπό. πβ. ἄπω. (Συνώνυμος τῆς ἐκ, ἀλλ' ἢ μὲν ἀπό σημαίνει ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔξω τινός, ἢ δὲ ἐκ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔσω τινός).

Μόνον μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς)· α') τοπικῶς (ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ ποιόν;)· Κῦρος ὠροῦμαι ἀπὸ Σάρδεων. τοὺς νιεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν Ξ. β') χρονικῶς (ἀπὸ πότε;)· ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου Ξ. ἀφ' οὗ (=ἀφ' οἴου). γ') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν καταγωγῆς (ἐμμέσου)· γεγωνὸς ἀπὸ Δημαράτου Ξ. ἢ ὕλης· εἴματα ἀπὸ ξύλου πεποιημένα (=ἀπὸ ξύλο) Ἡρ. ἢ αἰτίας=ἀπό, γιὰ· ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος ἐληνέθη (πβ. § 88, 3). ἢ τοῦ μέσου ἢ τοῦ τρόπου=μέ· στρατεῦμα συνέλεξε ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων Ξ. ἀπὸ στόματος λέγω τι Ξ. ἢ συμφωνίας=σύμφωνα μέ, κατὰ ταῦτα οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως Θ.

Ἐν συνθέσει ἔκτος τῆς σημασίας τοῦ μακρὰν (ὡς ἀπέρχομαι) καὶ τοῦ ὀπίσω (ὡς ἀπαιτῶ, ἀποδίδωμι) λαμβάνει καὶ διαφόρους ἄλλας σημασίας, (ὡς ἀπομανθάνω =ξεμαθαίνω, λησμονῶ), ἀποφοιτῶ (=παύω νὰ φοιτῶ), ἀπαξιῶ (=οὐκ ἀξιῶ), κλπ.

V. Διὰ. Ἀρχικὴ σημασία διὰ μέσου ὡς πέρα ἢ εἰς δύο χωριστά. πβ. δίς.

1. Μετ' αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς ἢ χρονικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς=διὰ μέσου τοῦ, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· βῆ διὰ δώματα. θεῖός μοι ἦλθεν ὄνειρος ἀμβροσίην διὰ νύκτα Ὅμ. β') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν αἰτίας=ἐνεκα, γιὰ· Δαίδαλος διὰ τὴν σοφίαν ἠγαγκάζετο Μίνω δουλεύειν Ξ. τίνες Ἀθηναίων δι' ἐκεῖνον ἀγαθοὶ γέγονασι (=ἔξ αἰτίας ἐκείνου, χάρις εἰς ἐκεῖνον) Πλ.

2) Μετά γενικῆς· α') τοπικῶς=διὰ μέσου· ἐξελαύνει **διὰ τῆς Συρίας** Ξ. β') χρονικῶς=κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· διὰ νυκτός Θ. διὰ παντός τοῦ βίου Ξ. ἢ=μετὰ παρέλευσιν, ὅστερ' ἀπὸ ἀρχαῖον ἐταῖρον **διὰ χρόνου εἶδεν** Ξ. γ') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ μέσου ἢ τοῦ ὄργάνου=μέ· δι' **ἐρμηνέως διελέγεται** Ξ. πάντα **διὰ λόγου ἐμάθομεν** Ξ. ἢ τοῦ τρόπου=μέ· διὰ τάχους, διὰ βίας.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ διὰ μέσου (ὡς διέρχομαι) σημαίνει **μέχρι τέλους (διαμένω), χωριστὰ εἰς δύο (διασχίζω, διαχωρίζω), ἀμοιβαίως (διατοξεύομαι), ἐντελῶς, πέρα καὶ πέρα (διαφθείρω).**

VI. **Εἰς** ἢ **ἐς**. Ἀρχικὴ σημασία μέσα εἰς, ἐπὶ κινήσεως. (Προῦλθεν ἐκ τῆς ἐνς=ἐν-ς, ἀντιθέτου τῆς ἐξ=ἐκ-ς).

Μετὰ αἰτιατικῆς μόνον· α') τοπικῶς πρὸς δήλωσιν διευθύνσεως **εἰς τὰ ἔνδον τινός=εἰς· Σικελοὶ ἐξ Ἰταλίας διέβησαν ἐς Σικελίαν** Θ. Οὕτω καὶ **εἰς Φωκέας, εἰς Πέρσας**, (=εἰς τὴν χώραν τῶν Φωκῶν κλπ.) Δ. ἢ πρὸς δήλωσιν ἀπλῆς διευθύνσεως ἢ τοῦ τέρατος τῆς κινήσεως=**πρὸς, μέχρι, ἕως· ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς Πέλλας** Ξ. ἀπὸ θαλάττης **εἰς θάλατταν** (=ἀπὸ τὴν μίαν θάλασσαν ἕως τὴν ἄλλην) Ξ. β') χρονικῶς=**μέχρι** [**εἰς τὴν ὑστεραίαν** (=μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας). **εἰς ἐμὲ** (=μέχρι ἐμοῦ, ἦτοι μέχρι τῶν χρόνων τῆς ζωῆς μου) Ἡρ. γ') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς=**σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς, σέ· εἰς πάντα πρῶτος** Πλ. ἢ σκοποῦ=**γιά, σέ· εἰς συμβουλήν παρεκάλεσαν ἡμᾶς Πλ. ἢ ὄριον ἀριθμητικοῦ=ἐν συνόλω, ὅλο ὅλο· εἶχε τοξότιας καὶ σφενδονήτας εἰς τετρακοσίους** Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ ἐντός, μέσα (ὡς εἰσέρχομαι) σημαίνει **καλά, ἀκριβῶς (εἰσορῶ, εἰσακούω).**

Σημ. Περὶ τῆς ἰδιορρυθμοῦ συντάξεως **εἰς Ἄιδου** (=στὸν Ἄδη), **εἰς διδασκάλου** (=στὸ δάσκαλο, στὸ σχολεῖο) κ.τ.τ. ἰδὲ κατωτέρω τὴν πρόθεσιν ἐν.

VII. Ἐν (ποιητικῶς καὶ ἐνὶ ἢ μετ' ἀναστροφῆς **ἐνι**. § 91, 1). Ἀρχικὴ σημασία ἐντός, μέσα εἰς (ἐπὶ στάσεως καὶ ἐν γένει ἐνεργείας ἐκτελουμένης ἐντός ὠρισμένης περιοχῆς).

Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς) μόνον· α') τοπικῶς=**εἰς, σέ, μεταξύ· ἐν οἴκοις ἢ ἐν ἀγροῖς** Σοφ. **ἐν τοῖς δένδροις ἔστασαν** (=ἀνάμεσα ἀπὸ) Ξ. β') χρονικῶς=**ἐντός, σέ· ἐν τρισὶν ἡμέραις** Ξ. **ἐν**

ταῖς σπουδαῖς (= ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἀνακωχῆς) Ξ. γ') μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐνώπιον· οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν Πλ. ἢ τοῦ πλησίον=παρά· πόλις οἰκουμένη ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ (=εἰς τὰ παράλια τοῦ) Ξ. ἢ τοῦ ὄργανου ἢ τοῦ τρόπου=μέ· οἱ θεοὶ σημαίνουσιν ἐν οὐρανόις σημείοις Ξ. ἐν τάχει (=μὲ ταχύτητα, ταχέως). ἢ συμφωνίας =κατά· ἐν τοῖς νόμοις δεῖ τὰς κρίσεις ποιεῖσθαι (=σύμφωνα μὲ) Ἰσ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ μέσα (ὡς ἐνοικῶ, ἐμβαίνω) σημαίνει μέ· (ἔμψυχος = μὲ ψυχὴν, ἐμμελής = μὲ μέλος), πολὺ, ἐντελῶς (ἔμπλεως).

Σημ. Εἰς φράσεις οἱ ἐν Ἀσκληπιῶ, ἐν Ἀιδῶν, ἐν Ἀρίφρονος, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀντιστοίχους τούτων εἰς Ἀιδῶν, εἰς τοῦ Κλεομένου, εἰς διδασκάλου κατὰ τινος ἢ γενικὴ εἶναι (καθαρὰ γενικὴ) τοῦ ὅλου, δηλοῦσα περιοχὴν (ἐν Ἀιδῶν = ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἀιδῶν). Πιθανώτερον ὁμως αἱ φράσεις αὗται εἶναι κατ' ἔλλειψιν αἱ μὲν πρῶται τῆς λέξεως οἴκω, αἱ δὲ δευτέραι τῆς λέξεως οἶκον· ἐν Ἀσκληπιῶ = ἐν (τῷ) οἴκῳ τοῦ Ἀσκληπιῶ· ἐς τοῦ Κλεομένου = ἐς τὸν οἶκον τοῦ Κλεομένου. (πβ. πέρασος τῆ βραδύα του στοῦ Πέτρου — πάω στοῦ θείου μου=εἰς τὸ σπῆτι τοῦ...).

VIII. Ἐξ, ἐκ. Ἀρχικὴ σημασία ἀπὸ μέσα, ἀπὸ μέσα ἀπό. (Ἀντιθ. εἰς. Ἰδὲ καὶ ἀπό).

Μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) μόνον· α') τοπικῶς=ἀπὸ (μέσα ἀπό)· τὰ ἐκ γῆς φυόμενα Ξ. β') μεταφορικῶς, συνήθως εἰς δῆλωσιν ἀμέσου καταγωγῆς· οἱ ἐξ Ἡρακλέους (=οἱ παῖδες τοῦ Ἡρ.) ἢ τῆς ὕλης ἢ τοῦ ὄργανου=ἀπό, μέ· ἐπιποιῶντι διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = μέ· πάτριον ἢ μὴν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι (= μὲ τοὺς κόπους) Θ. ἐκ παντὸς τρόπου (= μέ) Λυσ. ἐκ δόλου (=μὲ δ.) Σοφ. ἢ αἰτίας=ἀπό, ἔνεκα· ἐκ ταύτης τῆς ἐξετάσεως πολλὰ ἀπέχθειά μοι γέγονασι Πλ. (Ἰδὲ καὶ § 81, 2, α') ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατά· ἐκ τῶν ἔργων χρεὴ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων τὴν ψῆφον φέρειν Δ.

Ἐν συνθέσει σημαίνει ἕξω (ἐκπλέω), πέρα καὶ πέρα, τελείως (ἐκκόπτω, ἐξεργάζομαι).

IX. Ἐπί. Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, ἐπάνω εἰς. (Ἀντιθ. ὑπό).

1. Μετ' αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς, ἐπὶ κινήσεως = ἐπάνω εἰς· ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἵππον Ξ. Καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐκτάσεως· τὸ ὄμμα δύναται ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι (= εἰς ἕκτασιν πολλῶν σταδίων) Ξ. β') χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν· ἐπὶ δέκα

ἔτη. ἐπὶ πολὺν χρόνον Θ. γ') μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν διευθύνσεως ἀπλῆς ἢ (συνήθως) ἐχθρικῆς = πρὸς, ἐναντίον· ἤλθον ἐπὶ **τινα** τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι (=πρὸς τινα) Πλ. ἐστρατεύετο ἐπὶ **Δυδούς** (= ἐναντίον τῶν Δ.) Ἡο. ἢ σκοποῦ=σέ, γιά· τοὺς στρατηγούς ἐπὶ **δεῖπνον** ἐκάλεσε. φρύγανα συνέλεγον ἐπὶ **πῦρ** (= γιά φωτιά) Ξ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως=ἐπάνω εἰς· ἤλαυεν ἐφ' **ἄρμαίος** Ξ. τὰ ἐπὶ **Θυράκης** χωρία (=τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Θ., ἤτοι εἰς τὰ παράλια τῆς Θ.). β') χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν χρονικῆς τινος περιόδου· ἐπὶ τῶν **τριακοντα** (τυράνων) Λυσ. ἐφ' **ἡμῶν** (= στὰ χρόνια μας, στὴν ἐποχὴ μας). οἱ ἐφ' **ἡμῶν** (=οἱ σύγχρονοί μας) Ξ. (πβ. ἐπὶ Ὀθωνος, ἐπὶ Τουρκοκρατίας). γ') μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἐπιστασίας· ὁ ἐπὶ τῶν **νεῶν**, ὁ ἐπὶ τῶν **ὀπλιτῶν**. ἢ τοῦ **πλησίον**· ἐπὶ τοῦ **ποταμοῦ** Ξ. ἢ τοῦ **ἐνώπιον**· ἐπ' **ὀλίγων μαριτύρων** Ξ. ἢ σκοπίμου διευθύνσεως=γιά· ἀπιέναι ἔφη ἐπὶ **Ἰωνίας** (=γιά τὴν Ἰωνία). ἢ διανομῆς = εἰς, ἀπό· ἐτάχθησαν ἐπὶ **τετάρων** (= εἰς τέσσαρας γραμμὰς, ἀπὸ τέσσαρες τέσσαρες) Ξ.

3. Μετὰ δοτικῆς (καθαρᾶς ἢ τοπικῆς ἢ ὀργανικῆς)· α') τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς· οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ **ἰσθμῷ** τῆς **Παλλήνης** Θ. β') χρονικῶς = εὐθὺς μετὰ· ἐπὶ τῷ **τρίτῳ** σημείῳ Ξ. ἐπὶ **τούτοις** Ξενοφῶν εἶπε Ξ. γ') μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ (ὄλως) **πλησίον**· ἐπὶ τῷ **Εὐφράτῃ ποταμῷ** ἦν Ξ. ἢ ἐπιστασίας=ἐπὶ (μετὰ γενικῆς)· ὁ ἐπὶ τῷ **θεωρικῷ** ὦν Δ. ἢ τοῦ **ἐνώπιον**· ταῦτα ἐπὶ **τοῖς** **δικασταῖς** ἔλεγε Λυσ. ἢ τοῦ **κατόπιν** ἢ **ὀπισθεν**· ἐτάχθησαν ἐπὶ **τοῖς** **ὀπλίταις** **πελοπόροισι** Ξ. ἢ προσθήκης=ἐκτὸς ἀπό, κοντὰ εἰς· **κάρδαμον** **μόνον** ἔχουσιν ἐπὶ τῷ **σίτῳ** Ξ. ἢ ἐξαρτήσεως = εἰς τὴν **ἐξουσίαν** τοῦ· ἐπὶ **τινὶ** **εἰμὶ** ἢ ἐπὶ **τινὶ** **γίγνομαι** (=εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός, κλπ.). ἢ αἰτίας = γιά· **μέγα** **φρονεῖ** ἐπὶ **πλούτῳ** Ξ. ἢ σκοποῦ = γιά· **οὐκ** ἐπὶ **τούτῳ** **κάθηται** ὁ **δικαστής**, **ἐπὶ τῷ** **καταχαρίζεσθαι** τὰ **δίκαια**, **ἀλλ'** ἐπὶ τῷ **κρίνειν** Πλ. ἢ ὄρου ἢ συμφωνίας· **ἀφίεμέν** **σε**, ὦ **Σώκρατες**, **ἐπὶ τούτῳ** **μέντοι**, **ἐφ'** **ᾧτε** **μηκέτι** **φιλοσοφεῖν** (=μὲ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν, δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ) Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ὡς ἐπιτίθημι) σημαίνει **πλησίον** (ἐπιθαλάττιος), **κατόπιν** (ἐφέπομαι), **ἐναντίον** (ἐπιπλέω), **προσέτι** (ἐπικτώμαι), **λίαν** (ἐπιποθῶ), **ἀμοιβαίως** (ἐπιμείγνυνται).

Χ. Κατά. Ἐπισημασία κάτω, πρὸς τὰ κάτω, κάτω ἀπό. (Ἀντίθ. ἀνά).

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ· κατὰ τὴν Ἀσίαν (=πανταχοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν) Ξ. κατ' οὐρανὸν τὰ πολλὰ διατρίβομεν (=στὸ σπίτι) Πλ.

Καὶ ἄνευ τῆς ἐννοίας τῆς ἐκτάσεως· Κῦρος παῖει βασιλέα κατὰ τὸ στέγνον (=κάπου εἰς τὸ στέγνον) Ξ. β') χρονικῶς=κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον Ἡρ. τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἠρόστευσαν (=τῶν συγχρόνων των) Ξ. γ') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ διὰ μέσου=διά· κατὰ γῆν ἐπορεύοντο (=διὰ ξηρᾶς) Ξ. ἢ τοῦ ἀπέναντι· οἱ κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένοι Ξ. ἢ τοῦ κατόπιν· ἦσαν κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προϋόντας (=κατόπιν τῶν ἄλλων) Ξ. ἢ τρόπου=μέ· κατὰ τάχος, καθ' ἡσυχίαν, ἢ διανομῆς=ἀπό· ἐγὼ ἐθέλω διαβιβᾶσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχιλίους Ξ. ἢ συμφωνίας=σύμφωνα μέ, κατὰ· κατὰ τοὺς νόμους. ἢ ἀναφορᾶς=σχετικῶς μέ· οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμὲ ἤ (=ὄσον ἀφορᾶ εἰς ἐμὲ) Ξ. ἢ αἰτίας=ἐνεκα, ἀπό· κατ' ἔχθος (=ἀπὸ μῖσος) Θ.

2. Μετὰ γενικῆς· α') τοπικῶς=ἀπὸ κάτω ἢ ὑποκάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς· ὄχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι (=ἀπὸ τοὺς βράχους κάτω. Ἀφαιρετικὴ γενικὴ) Ξ. κατὰ τῆς θαλάττης ἠφάνισθη (=ὑποκάτω τῆς θ., κάτω εἰς τὴν θ. Καθαρὰ γενικὴ) Πλ. β') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ ἐναντίον· τοῦτο κατ' ἐμοῦ εἶπε Ξ. ἢ ἀναφορᾶς=σχετικῶς μέ, γιὰ· τοῦτο μέγιστόν ἐστι καθ' ἡμῶν ἐγκώμιον (=γιὰ μᾶς) Δ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ κάτω (κατατίθημι) σημαίνει ἐναντίον (καταβοῶ τινος), ὀπίσω (κατάγω φυγάδα=ἐπαναφέρω ἐξοριστον εἰς τὴν πατρίδα του), πέρα καὶ πέρα, τελείως (καταναλίσκω, καθορῶ), χωριστὰ (καταγράφω, κατανέμω).

XI. Μετά. Ἐπισημασία μεταξύ, ἐν μέσῳ.

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=μεταξύ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις εἶναι συνήθης μόνον εἰς τὸν Ὅμηρον· αἴσων ὡς τ' αἰγυπὸς μετὰ χῆνας. Εἰς δὲ τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἐπὶ τῆς σημασίας ταύτης συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς ἢ πρόθεσις μετὰ μόνον εἰς τὴν φράσιν ἔχω τι μετὰ χειρας (=ἀνάμεσα στὰ χέρια μου. π.β. μεταχειρίζομαί τι). β') χρονικῶς=ἕστερ' ἀπό, μετά· μετὰ τὰ Τρωϊκά Θ. μεθ' ἡμέραν (=ἐν καιρῷ ἡμέρας. Κυρίως=μετὰ

τὰ ἔξημερώματα)· γ') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τάξεως καὶ ἀκολουθίας=ἕσπερ' ἀπό· θειότατον μετὰ θεοῦς ἢ ψυχῇ Πλ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαροῦς)· α') τοπικῶς (σπανίως)=μεταξύ· ἕως ἦν μετ' ἀνθρώπων (=μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων=σ' αὐτὸν τὸν κόσμον) Ὅσμ. β') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν συνεργείας=μαζὶ μέ, μέ· ἐπολέμησαν μετὰ ξυμμάχων Θ. (Ἰδὲ § 70, 3, Σημ.) ἢ τοῦ τρόπου=μέ· ἵκετεύει μετὰ πολλῶν δακρύων.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς=μεταξύ· μετὰ τοῖσιν ἀνέστη (=μεταξὺ τούτων) Ὅσμ.

Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ μεταξὺ μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς (μέτεμι, μεθουμιλῶ, μεταίχιμιον), συνήθως δὲ σημαίνει μαζὶ (μετέχω, μεταλαμβάνω), κατόπιν (μεθέπομαι, μεταδιώκω), ἀλλέως, διαφόρως (μεταγινώσκω).

XII. Παρὰ (εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ πάρο). Κυρία σημασία πλησίον, κοντὰ εἰς.

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=πλησίον καὶ κατὰ μῆκος τινός· παρὰ τὴν θάλατταν ἐπορεύοντο Ξ. Καὶ ἀπλῶς πλησίον, κοντὰ εἰς· παρὰ τὴν ὁδὸν ἦν κρήνη Ξ. β') χρονικῶς=κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ, κατὰ· δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὄλον τὸν βίον. γ') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν συγκρίσεως=ἐν συγκρίσει πρὸς· παρὰ τοὺς ἄλλους εὐτακτος ἦν Ξ. ἢ διαφορᾶς ἢ ἐναντιότητος=διαφόρως ἀπό, ἐναντίον· ἐὰν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς Πλ. πρᾶττει παρὰ τοὺς νόμους. ἢ ἐξαίρεσεως=παρὰ· παρὰ τέσσαρας ψήφους μετέσχε τῆς πόλεως· (πβ. εἴκοσι παρὰ ἓνα, ἑκατὸ παρὰ δύο). Οὕτω καὶ παρὰ μικρόν, παρ' ὀλίγον, παρ' οὐδὲν (=διὰ τίποτε). ἢ αἰτίας=ἐνεκα· παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν ἐπηύξηται Φίλιππος Δ.

2. Μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς)· α') τοπικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς=ἀπὸ κοντὰ ἀπό· φάσανον ἐρύσσατο παρὰ μηροῦ Ὅσμ. β') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν προελεύσεως=ἐκ μέρους, ἀπὸ (μόνον μετὰ γενικῆς προσώπου)· παρ' ἡμῶν ἀπάγγελλε τάδε Ξ. (Ἰδὲ καὶ § 81, 2, α').

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ προσώπων· α') τοπικῶς=πλησίον· Πρωταγόρας καταλύει παρὰ Καλλιᾶ Πλ. παρ' ὄχθησιν ποταμοῦ Ὅσμ. β') μεταφορικῶς=κατὰ τὴν κρίσιν· δοκεῖς παρ' ἡμῖν οὐ βεβουλεῦσθαι κακῶς (=κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν) Σοφ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ πλησίον (ὡς παρίσταμαι) σημαίνει *παράλλῃλως* (*παραπλέω*), *πλαγίως* ἢ *κρυφίως* (*παραδύομαι*), *ἐναντίον* (*παρανομῶ*), *οὐχὶ ὀρθῶς* ἢ *ἐσφαλμένως* (*παρακούω*, *παρερμηνεύω*.)

XIII. Περὶ. Ἀρχικὴ σημασία *πέριξ*, *γύρω γύρω* (Ἰδὲ καὶ *ἀμφί*).

1) Μετὰ αἰτιατικῆς α') τοπικῶς = *γύρω ἀπὸ κατεστρατοπεδεύσατο περὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν* Ξ. Οἱ περὶ τινα (π. χ. οἱ περὶ Ξενοφῶντα. Ἰδὲ *ἀμφί*). β') χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν χρόνου κατὰ προσέγγισιν = *περίπου, κατὰ περὶ μέσας νύκτας* (= κατὰ τὰ μεσάνυχτα) Ξ. γ') μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς καὶ περὶ ἵππους οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν*; Πλ. ἢ προσεγγίσεως, ἐπὶ ἀριθμητικοῦ ποσοῦ = *περίπου περὶ ἑβδομήκοντα* Θ.

2. Μετὰ γενικῆς α') τοπικῶς (σπανίως καὶ μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς) = *πέριξ, γύρω ἀπὸ τείχη περὶ Δαρδανίας* (= πέριξ τῆς Δ.) Εὐθ. β') μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μέ, σέ, γιὰ σοφός ἐστι περὶ τούτων* (=σ' αὐτὰ) Πλ. *κῆρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν* (=γιὰ ἀνακωχῆ) Ξ.

Συνήθεις εἶναι αἱ φράσεις *περὶ πολλοῦ* ἢ *περὶ παντὸς ποιεῖσθαι* ἢ *ἡγεῖσθαι τι* (=θεωρῶ τι πολὺ σπουδαῖον, θεωρῶ τι ἀνώτερον παντὸς ἄλλου) *ἀλήθειαν περὶ πολλοῦ ποιητέον* ἐστὶν Πλ. Κατὰ ταύτας δὲ τὰς φράσεις ἐσχηματίσθησαν καὶ αἱ φράσεις *περὶ πλείονος, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι τι, περὶ ὀλίγου, περὶ ἐλάττινος, περὶ ἐλαχίστου* ἢ *περὶ οὐδενὸς ποιεῖσθαι τι* (=θεωρῶ τι σπουδαιότερον, προτιμῶ κλπ.) *τὰ πλείστου ἄξια περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται* (=θεωρεῖ ὄλως ἀσημαντα, περιφρονεῖ) Πλ.

Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις ἢ *περὶ* ἔχει ἑτέραν ἀρχικὴν σημασίαν, συνήθη εἰς τὸν Ὅμηρον, ἦτοι τὴν σημασίαν τοῦ *ἐπέκεινα, πέρα, περισσότερον*, καὶ ἢ μετ' αὐτῆς συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀφαιρετικὴ πβ. *χαλεπὸς περὶ πάντων εἰς μνηστήρων* (=περισσότερον ἀπὸ ὅλους κλπ.) Ὀδ. ρ 388.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς) σπανίως α') τοπικῶς = *πέριξ, γύρω ἀπὸ περὶ τῇ χειρὶ χροσοῦν δακτύλιον φέροι* Πλ. β') μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μέ, γιὰ Ζεὺς ἔδεισε περὶ τῷ γένει ἡμῶν, μὴ ἀπόλοιτο* Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ *πέριξ* (ὡς *περιέρχομαι*) καὶ τοῦ *περισσότερον*, εἰς ἀνώτερον βαθμὸν (ὡς *περιγίγνομαι* = ὑπερτερῶ, νικῶ) σημαίνει *πολὺν* ἢ *ἐντελῶς* (*περιδεής*, *περιπίμπλημι*), *ὑπὲρ τὸ δέον* (*περιεργάζομαι*).

XIV. **Πρό.** Κυρία σημασία *ἐμπροσθεν*, *ἐμπρὸς ἀπό*. Μετὰ γενικῆς (ἀφαρστικῆς) μόνον· α') τοπικῶς = *ἐμπρὸς ἀπό· πρὸ τῶν πυλῶν* Ξ. β') χρονικῶς = *πρὶν ἀπό· πρὸ τῆς μάχης* Ξ. οἱ *πρὸ ἡμῶν γεγονότες* (=οἱ προγενέστεροι ἡμῶν) Ἰσ. γ') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ὑπερασπίσεως = *ὑπέρ, χάριν, γιὰ πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνήσκουσι* Ἡρ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως (σπανίως) = *ἐξ ὀνόματος, γιὰ πρέπων ἔφυς πρὸ τῶνδε φωνεῖν* Σοφ. ἢ συγκρίσεως = *ἐμπρὸς εἰς, ἀντί· τότε ἤρου πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον* Πλ. (πβ. *ἐμπρὸς σιτὴν ὑγεία τὰ χροῖματα δὲν ἀξίζουσιν τίποτε*).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ *ἐμπρὸς* καὶ τοῦ *πρότερον* (*προπορεύομαι* — *προλέγω*) σημαίνει *φανερὰ, δημοσίᾳ* (*προαγορεύω, προεἶπον, προκηρῦττω*), *περισσότερον* (*προτιμῶ*).

XV. **Πρὸς** (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ *προτί* ἢ *ποτί*). Ἀρχικὴ σημασία *ἀπέναντι, πρὸς τὸ μέρος*.

1) Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = *πρὸς τὸ μέρος, πρὸς· ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον* Θ. *πρὸς ἄρκιον, πρὸς μεσημβρίαν. ἄξομεν ὑμᾶς πρὸς αὐτοὺς* Ξ. β) χρονικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ *περίπου· πρὸς ἐσπέραν* ἦν (=πρὸς τὸ βράδυ) Ξ. γ') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς ἐνεργείας ἢ διαθέσεως = *μὲ ἢ ἐναντίον· συνηλλάγη πρὸς τοὺς οἴκοι* (=μὲ τοὺς) Ξ. *πρὸς τοὺς Θοῤᾶκας ἐπολέμησα* (=ἐναντίον τῶν Θ) Ξ. ἢ ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μὲ, ὡς πρὸς· ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἐξοδον* Ξ. ἢ παραβολῆς καὶ συγκρίσεως = *ἐν συγκρίσει πρὸς, ἐμπρὸς εἰς· οὐδὲν τὰ χροῖματα πρὸς τὴν σοφίαν*. ἢ σκοποῦ = *γιὰ πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾶς;* (=γιὰ ποῖον σκοπὸν) Ξ. *πρὸς χάριν λέγουσι* (=γιὰ εὐχαρίστησι, γιανὰ εὐχαριστοῦν) Δ.

2. Μετὰ γενικῆς (*καθαρᾶς*)· α') τοπικῶς = *πρὸς τὸ μέρος, ἀπέναντι, πρὸς· Χαλκίς πρὸς τῆς Βοιωτίας κεῖται* Δ. *πρὸς τῶν θεῶν*· (*κυρίως* = ἐνώπιον τῶν θεῶν, καὶ ἔπειτα = ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν). β') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μὲ, ὡς πρὸς· ἐλεύθερος καὶ πρὸς πατρός καὶ πρὸς μητρός*. ἢ συμφωνίας = *σύμφωνα μὲ· ἄτολα λέγεις καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ* Ξ. ἢ ὀφελείας, συμφέροντος = *πρὸς ὠφέλειαν, πρὸς τὸ συμφέρον*.

σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς τῶν Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν
Ξ. (ιδὲ καὶ § 81, 2. α').

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς)· α') τοπικῶς=πλησίον, κοντὰ
εἰς· πρὸς Βαβυλῶνι ἦν Κύρος Ξ. β') μεταφορικῶς, εἰς δήλω-
σιν ἀσχολίας=μέ· πρὸς τῷ εἰρημένῳ λόγῳ ἦν (=εἶχε νὰ κάμη
μὲ) Πλ. ἢ προσθήκης=κοντὰ εἰς, ἐκτός· πρὸς τούτοις, πρὸς
τοῖς ἄλλοις (=κοντὰ στᾶλλα) Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ πρὸς τὸ μέρος τινός (ὡς προσέροχο-
μαι πρὸς τινα) σημαίνει πλησίον (προσοικῶ), προσέτι (προσ-
αιτῶ, πρόσσεσι).

XVI. Σὺν ἢ ξὺν. (Εἰς τοὺς ἄλλους πλὴν τοῦ Ξενοφῶντος
πεζοῦς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἀντ' αὐτῆς ἢ μετὰ μὲ γενικῆν).
Ἄρχικὴ σημασία μαζί, μαζί μέ.

Μετὰ δοτικῆς (ὄργανικῆς) μόνον, εἰς δήλωσιν συνοδείας=
μαζί μέ, μέ· βασιλεὺς σὺν πολλῶ σιραιτεύματι προσέροχεται Ξ.
ἢ συνδρομῆς=μὲ τὴν βοήθειαν· σὺν τοῖς θεοῖς ἀμννοῦμεθα
τοὺς πολεμίους Ξ. ἢ τοῦ τρόπου=μέ· σὺν γέλῳι ἦλθον ἐπὶ τὰς
σκηνάς Ξ. ἢ συμφωνίας=σύμφωνα μέ· σὺν τῷ νόμῳ τὴν ψή-
φον τίθεσθε Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ μαζί (ὡς συνοικῶ) σημαίνει ἐντελῶς,
καλά (συγκαλύπτω, συνορῶ).

XVII. Ὑπέρ. Κυρία σημασία ὑπεράνω, ἀπὸ πάνω ἀπό.

1.) Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=ἐπάνω ἀπό, πέραν· ἐπο-
λέμει τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι Ξ. β') με-
ταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ περισσότερον ἢ ὑπερέβασεως ὁρίου
τινός ἢ μέτρου· οἱ ὑπὲρ τὰ τετταράκοντα ἔτη γεγονότες Ξ.
ὑπὲρ τὴν δύναμιν, ὑπὲρ ἀνθρώπων, ὑπὲρ ἡμᾶς (= ὑπὲρ τὰς
δυνάμεις μας τὰς σωματικὰς ἢ τὰς πνευματικὰς) Πλ.

2) Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς= ὑπεράνω ἀπό,
ἐπάνω ἀπό· πόλις ὑπὲρ τοῦ λιμένος κεῖται Θ. β') μεταφορι-
κῶς, εἰς δήλωσιν ὑπερασπίσεως=χάριν, γιὰ· νῦν ὑπὲρ πάντων
ἀγῶν Αἰσχ. ἢ ἀντιπρόσωπεύσεως = ἀντί, γιὰ· ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ
ἀποκρινοῦμαι (=ἀντὶς γιὰ σένα) Πλ. ἢ σκοποῦ = γιὰ· ἢ τελευτῇ
τοῦ πολέμου ἤδη ἐστὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς (= γιὰ νὰ
μὴ) Δ. ἢ αἰτίας = ἐνεκα, γιὰ· ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὠρογίζετο
Ἰσ. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, περὶ· ἢ ὑπὲρ τοῦ πολέμου

γνώμη. (Ἡ τοιαύτη χοῆσις τῆς ὑπὲρ ἀντὶ τῆς περὶ εἶναι συνή-
θης ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους καὶ ἐντεῦθεν).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ὑπεράνω (ὡς ὑπερκάθημαι) σημαί-
νει *πέραν, πὸ πέρα* (ὑπερβάλλω, ὑπερπόντιος—ὑπερορῶ =
περιφρονῶ), *ὑπερβολικά* (ὑπερπονῶ), *πρὸς χάριν* (ὑπεραπολο-
γοῦμαι τινος).

XVIII. Ὑπό. Ἀρχικὴ σημασία ὑποκάτω, ὑποκάτω ἀπό.
(Ἀντίθ. ἐπί).

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ ἢ εἰς τὸ
κάτω μέρος, πλησίον (τῆς βάσεώς τινος)· ὑπὸ τὰ δένδρα ἀπῆλ-
θον Ξ. ὑπὸ τὸν λόφον ἔστησε τὸ σιράτευμα (=εἰς τοὺς πρόπο-
δας τοῦ λόφου, πλησίον τοῦ λόφου) Ξ. β') χρονικῶς = *κατά· ὑπὸ*
νύκτια (=διαρκούσης τῆς νυκτός) Θ. ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους
Θ. γ') μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ὑποταγῆς = *ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν*·
Αἴγυπιος ὑπὸ βασιλέα ἐγένετο Θ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπό·
ξιφίδια ὑπὸ μάλης εἶχον Ξ. *τὰ ὑπὸ γῆς* Πλ. β') μεταφορικῶς,
ἐπὶ αἰτίας = *ἐνεκα, ἀπὸ· ἀπώλετο ὑπὸ λιμοῦ* (=ἀπὸ πείνας) Ξ.
(Ἴδὲ καὶ § 81, 2, α'). ἐπὶ συνοδείας = *ἐν συνοδεία, μέ· τὰ μα-
κρὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητριδων* (= ἐνῶ συγχρόνως
αὐλητρίδες ἤλουν) Ξ.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς)· α') τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ὑπο-
*κάτω ἀπό, κάτω ἀπό· ἔστι δὲ καὶ βασιλεία ὑπὸ τῆ ἀκροπό-
λει* Ξ. β') μεταφορικῶς = *ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν· οἱ ὑπὸ βασιλεῖ*
ὄντες (=οἱ ὑπήκοοι τοῦ β.) Ξ ἢ = *ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν· ὑπὸ*
παιδοτριβῆ ἀγαθῶ πεπαιδευμένους Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ὑποκάτω (ὡς ὑπόκειμαι, ὑπόγειος)
σημαίνει *κρυφίως* (ὑποπέμπω), *ὀλίγον, λίγο λίγο* (ὑπόπικρος,
ὑποπίνω = κουτσοπίνω), *ἐμπρός, πρότερον* (ὑψηγοῦμαι =
προηγοῦμαι, *ὑπάγω, ὑπάρχω* = πρῶτος ἀρχίζω), *συγχρόνως*
(ὑπαυλῶ)

§ 95. β' Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις διαφέρουν τῶν
κυρίων προθέσεων κατὰ τοῦτο, ὅτι αὗται λαμβάνονται μόνον ἐν
συντάξει, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν συνθέσει. (Ἡ καταχρηστικὴ πρόθεσις
πλὴν συντίθεται μόνον μὲ τὴν λέξιν *μέλος* — *πλημμελής*).

Ἐκ τῶν καταχρηστικῶν προθέσεων

1) ἡ *ἄνευ*, *ἄχρι*, *μέχρι*, *ἔνεκα* ἢ *ἐνεκεν* (καὶ Ἰωνικῶς εἵνεκα ἢ εἵνεκεν) καὶ *χωρὶς* συντάσσονται μετὰ γενικῆς.

2) ἡ *ὥς* συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς. (Ἰδὲ § 90, 2, ζ', Σημ. 2).

3) ἡ *πλήν* κανονικῶς μὲν συντάσσεται μετὰ γενικῆς· *πλήν ἐμοῦ* (= ἔκτος ἢ ἐξαιρέσει ἐμοῦ) Σοφ. Συντάσσεται ὅμως καὶ μὲ οἰανδήποτε ἄλλην πῶσιν ὁμοιοπλῶτως πρὸς τινὰ προηγούμενον ὄρον τῆς προτάσεως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ ἐξαιρέσις· *συνῆλθον πάντες πλήν οἱ Νέωνος* (= ὅλοι ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ Ν.) Ξ. *παντὶ δῆλον πλήν ἐμοῖ* (= ἔκτος ἀπὸ ἐμὲ) Πλ. *οὐκ οἶδα πλήν ἐν* (= *οὐκ οἶδα οὐδὲν ἄλλο πλήν ἐν* = παρὰ μόνον ἓνα πρᾶγμα) Σοφ.

Σημ. Ἡ λέξις *πλήν* λαμβάνεται καὶ ὡς σύνδεσμος συνδέων πρότασιν τινὰ πρὸς τὰ προηγούμενα παρατακτικῶς (= καὶ μόνον, παρὰ μόνον)· *νῦν δ' οὐδεμία πάρεστιν, πλήν ἢ γ' ἐμή κωμῆτις ἧδ' ἐξέροχεται*. Αριστοφ.

§ 96. 1) Ἡ πρόθεσις *ἔνεκα* δηλοῖ α') αἰτίαν = *ἐξ αἰτίας, γιά· οὐ τῶν ἀδικημάτων ἔνεκα αὐτοὺς ἀπέκτειναν* Λυσ. β') σκοπὸν = *χάριν, γιά· τῶν παιδῶν ἔνεκα βούλει ζῆν*, (ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃς) Πλ. γ') ἀναφορὰν = *ὅσον ἀφορᾷ εἰς, ὅσον ἐξαργατᾶται ἀπὸ· φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἄν ἦμεν ἔνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν* Ξ.

2) Αἱ συνώνυμοι προθέσεις *ἄνευ* (= *χωρὶς*, *δίχως*) καὶ *χωρὶς* (= *χωριστὰ ἀπὸ*, *δίχως*) λαμβάνονται ὄχι μόνον εἰς δήλωσιν ἐξαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ προσθήκης (= ἔκτος τοῦ, *χωρὶς* νὰ λογαριάσῃ κανεῖς, ἀνεξαργατήτως τοῦ, *κοντὰ εἰς*)· *ὁ τότε ἐνστάς πόλεμος ἄνευ τοῦ καλῆν δόξαν ἐνεγκεῖν ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωνοτέροις διήγεν ὑμᾶς* (= ἔκτος τοῦ ὅτι ἔφερε καλὴν δόξαν) Δ. *χωρὶς δὲ τῆς δόξης οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ* (= ἀνεξαργατήτως τοῦ ζητήματος τῆς δόξης) Πλ.

4. Ἐπιφωνήματα

§ 97. Τὰ ἐπιφωνήματα, ἤτοι αἱ λέξεις αἱ ἐκφράζουσαι ἰσχυρὸν τι ψυχικὸν πάθημα (οἷον ἐκπληξιν, θαυμασμόν, χαρὰν, λύπην, ἀγανάκτησιν, ὀργήν, φόβον, κ.κ.τ.) ἐκφέρονται συνήθως

καθ' ἑαυτὰ ἢ μετὰ τινος γενικῆς δηλούσης τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος. Οὕτω ἀποτελοῦνται μονομελεῖς (ἐπιφωνηματικά) προτάσεις· οἷμοι! φεῦ! παπαῖ! ἰώ! — φεῦ τῆς ἀνοίας (= ἄλλοίμονον τί ἀνοια!) Σ. Ἰδὲ § 38, 2.

Τὸ ψυχικῶς πάσχον πρόσωπον δηλοῦται δι' ὀνομαστικῆς ἢ δοτικῆς (προσωπικῆς) συναπτομένης μετὰ τοῦ ἐπιφωνήματος· οἷμοι ἐγὼ τλήμων! (= ἄλλοίμονο σ' ἐμένα τὸν δυστυχή!). ὦμοι μοι! Σοφ

§ 98. Ἐπιφωνηματικῶς λαμβάνεται προσέτι

1) κλητικὴ πτώσις ὀνόματος θεοῦ τινος ἢ ἥρωος καθ' ἑαυτὴν ἢ συνημμένη μετὰ γενικῆς· Ἡράκλεις! — ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τῆς λεπιότητος τῶν φρενῶν! (= Θεέ μου! τί λεπιότητος φρενῶν!) Ἄοφ. (πβ. Χριστέ μου! Παναγία μου! Ἄγιε Γεράσιμε!).

2) πρότασις ἀπαρεμφατικῆ ἢ (συνηθέστατα) ἀναφορικῆ· ἐμὲ παθεῖν τάδε! (= ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!). οἶα ποιεῖς, ὦ ἑταῖρε! (= τί εἶναι αὐτά, ποῦ κάνεις, φίλε!) Πλ. ὡς καλός μοι ὁ πάππος! (= τί ὄραϊος...!) Ξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Χρόνοι καὶ ἐγκλίσεις

1. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν

§ 99. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι τύποι αὐτοῦ, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ χρονικὴ βαθμῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνομενον (ἢτοι τὸ παρελθὸν ἢ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον), ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ τρόπος τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένου (ἢτοι ἐξέλιξις ἢ διάρκεια, σύμπτυξις ἢ σύνοψις, τετελεσμένον τῆς πράξεως).

§ 100. Ἡ σημασία τῶν χρόνων δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ κατὰ πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἀλλ' ἄλλη μὲν εἰς τὴν ὀριστικὴν, ἄλλη δὲ εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις.

Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν

1) ἀναφέρονται εἰς μὲν τὸ παρελθὸν ὁ παρατατικός, ὁ ἀόριστος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος. εἰς δὲ τὸ παρὸν ὁ

ἐνεστῶς καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ μέλλον οἱ δύο μέλλοντες. ¹

2) ἔμφανίζουσι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνοντα **ἐξελισσόμενον** μὲν ἢ **διαρκοῦν** ὁ ἐνεστῶς, ὁ παρατατικός καὶ ὁ ἄπλοῦς μέλλον ἐν μέρει, **συνεπτυγμένον** δὲ ἢ **ἐν συνόψει** ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ἄπλοῦς μέλλον ἐν μέρει, **τετελεσμένον** δὲ ὁ παρακείμενος ἐν μέρει, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλον.

Συνοπτικῶς ἡ σημασία τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν δηλοῦται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

Κατὰ τὴν χρονικὴν βαθμίδα

	<i>Χρόνοι</i>	<i>τοῦ παρελθόντος</i>	<i>τοῦ παρόντος</i>	<i>τοῦ μέλλοντος</i>
Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημαίνοντος ὑπὸ τοῦ ῥήματος	τοῦ ἐξελισσόμενου ἢ τοῦ διαρκοῦς	ὁ παρατατικός· <i>ἔγραφον</i>	1) ὁ ἐνεστιῶς· <i>γράφω</i> 2) ὁ παρακείμενος, ἐν μέρει· <i>ἔστηκα</i> = <i>στέκομαι</i>	ὁ ἄπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει· <i>γράψω</i> = <i>θά γράψω</i> <i>ἔξω</i> = <i>θά ἔχω</i>
	τοῦ συνεπτυγμένου ἢ συνοπτικοῦ	ὁ ἀόριστος· <i>ἔγραψα</i>		ὁ ἄπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει· <i>γράψω</i> = <i>θά γράψω</i> = <i>θά λήβω</i>
	τοῦ τετελεσμένου	ὁ ὑπερσυντέλικος· <i>ἔγγράφειν</i>	ὁ παρακείμενος· <i>γέγραφα</i>	ὁ τετελεσμένος μέλλον· <i>γεγραφώς ἔσομαι</i>

Αἱ εἰδικότεραι σημασίαι ἐκάστου χρόνου εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀναπτύσσονται ἐν τοῖς ἐξῆς.

1. Ὁ ἐνεστῶς, ὁ μέλλον καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται *ἀρχικοί* χρόνοι, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται *παραγόμενοι* ἢ *ιστορικοί*.

§ 101. α'. Ὁ ἐνεστώς εἰς τὴν ὀριστικὴν κανονικῶς σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνομενον γίνεται τώρα, ἤτοι κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ ὁ λέγων· γράφω. ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ (=τώρα σᾶς ἐπαινῶ) Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων ὁ ἐνεστώς σημαίνει προσέτι ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνομενον

1) συμβαίνει πάντοτε ἢ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τι ἔθος ἢ ἀορίστως. Μὲ τοιαύτην δὲ σημασίαν λαμβάνεται συνηθέστατα ὁ ἐνεστώς εἰς ἀποφθέγματα, γνωμικὰ καὶ παροιμίας (καὶ τότε λέγεται γνωμικὸς ἐνεστώς)· πάντων οἱ θεοὶ κρατοῦσιν Ξ. αἶτι τὰ αὐτὰ λέγω Ξ. χεῖρ χεῖρα νίξει. (πβ. σιάλα τῆ σιάλα τὸ νερὸ τρυπάει τὸ λιθάρι).

2) εἶναι τι, τὸ ὁποῖον θέλει ἢ προσπαθεῖ νὰ πράξῃ τὸ ὑποκείμενον. (Βουλευτικὸς ἢ ἀποπειρατικὸς ἐνεστώς)· ἐπεὶ ἡμῖν φίλοι ἐγένεσθε, νῦν δὴ ἐξελαύνετε ἡμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς χώρας (=θέλετε ἢ ζητεῖτε νὰ μᾶς ἐκδιώξετε) Ξ. πείθω τινά (=προσπαθῶ νὰ πείσω). (πβ. ποιὸς παίρνει κόρην ἔμορφην, ποιὸς παίρνει μαυρομάτα; = θέλει νὰ πάρῃ).

3) εἶναι τι, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τοῦ παρελθόντος. (Ἀποτελεσματικὸς ἐνεστώς, συγγενὴς κατὰ τὴν σημασίαν μὲ τὸν παρακείμενον)· ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι (=ὅπως πληροφοροῦμαι, ἤτοι ἔχω πληροφορηθῆ καὶ εἶμαι πληροφορημένος) Θ.

Οὕτω λαμβάνεται καὶ μὲ σημασίαν παρακειμένου ὁ ἐνεστώς τῶν ῥημάτων ἀκούω, (ἄτω εἰς τὸν Ὅμηρον, κλύω εἰς τοὺς τραγικούς), αἰσθάνομαι, γινώσκω κλπ. νικῶ (=εἶμαι νικητῆς), κρατῶ, φεύγω (=εἶμαι φυγᾶς), ἀδικῶ κλπ. (πβ. τί νέα μαθαίνεις; = ἔμαθες καὶ γνωρίζεις. ἀκούω πὸς θ' ἀναχωρήσῃ).

Κανονικῶς δὲ ἔχει σημασίαν παρακειμένου ὁ ἐνεστώς τῶν ῥημάτων ἤκω (=ἔχω ἔλθει), οἴχομαι (=ἔχω ἀπέλθει), κάθημαι καὶ κεῖμαι.

4) εἶναι βεβαιότατον καὶ τρόπον τινά γίνεται τώρα, ἐνῶ κυρίως πρόκειται νὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον, ἐὰν πραγματοποιηθῇ ἄλλη τις μέλλουσα πράξις. (Ἐνεστώς ἀντι μέλλοντος)· εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία (=ἐξάπαντος θὰ καταληφθῇ) Θ. (πβ. τήρα καλά, καλόγερε, καὶ μὴ μᾶς μαρτυρήσῃ).

σοῦ κόβει ὁ Γιάννης τὰ μαλλιά κι' ὁ Γιώργος τὸ κεφάλι= τότε χωρὶς ἄλλο θὰ σοῦ κόψη).

Κανονικῶς δὲ ἔχει σημασίαν μέλλοντος εἰς τὴν ὀριστικὴν ὁ ἐνεστώς *εἶμι* (=θὰ πάω), ἀναπληρούμενος ὡς ἐνεστώς ὑπὸ τοῦ *ἔρχομαι* (=πηγαίνω)· *νῦν δ' εἶμι Φθίηνδε* (=θὰ πάω στὴ Φθία) Ὁμ. (πβ. *μεῖνε σὺ ἐδῶ, ἐγὼ πάω σπίτι*).

§ 102. Συνηθέστατα ὁ ἐνεστώς λαμβάνεται ἀντὶ ἀορίστου εἰς διηγήσεις παρελθόντων γεγονότων, καὶ τότε καλεῖται *ἱστορικὸς ἐνεστώς*. Τούτου διακρίνονται δύο εἴδη·

1) ὁ *δραματικὸς ἐνεστώς*. Ὁ διηγούμενος δηλαδὴ διὰ τῆς φαντασίας του μεταφέρεται εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον, ὅτε συνέβαινε ἢ ἱστορουμένη πρᾶξις, καὶ τρόπον τινὰ θεᾶται αὐτὴν ἐκτελουμένην καὶ τὴν προβάλλει ὡς εἰς δράμα τι καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας. Οὕτω δὲ ἡ διήγησις καθίσταται λίαν ζωηρὰ καὶ ἐναργής· ὁ δὲ ἀκούσας *ἀνίστησί τε τὸν Θεμιστοκλέα μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ νείος καὶ ὕστερον οὐ πολλῶ τοῖς τε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐλθοῦσι οὐκ ἐκδίδωσι, ἀλλ' ἀποστέλλει εἰς Πύδναν Θ.* (πβ. *σηκῶνομαι μὲν χαραυγὴ μαῦρος ἀπὸ τὸν ὕπνο, παίρων νερὸ καὶ νίβομαι κλπ.*).

2) ὁ *ἐνεστώς τῶν* ἀπλῶν ἱστορικῶν *ἀναγραφῶν*, (ὅστις κυρίως εἶναι ἄχρονος ἐνεστώς, περὶ τοῦ ὁποίου ἴδὲ κατωτέρω)· *Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο Ξ.*

Σημ. Ἀρχῆθεν οἱ τύποι τοῦ ἐνεστώτος ἦσαν ἄχροι ῥηματικοί τύποι, ἤτοι ῥηματικοὶ τύποι ἐστερημένοι χρονικῆς σημασίας, δυνάμενοι δὲ ὡς ἐκ τούτου νὰ χρησιμοποιοῦνται περὶ πρᾶξεως ὄχι μόνον νῦν γινομένης, ἀλλὰ καὶ παρελθούσης ἢ μελλούσης. Τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι καὶ εἰς τὸν Ὁμηρον καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα συγγραφεῖς συνδέεται ὁ ἐνεστώς μετὰ ἐπιρρημάτων δηλοῦντων τὸ *πρότερον* ἢ τὸ *κατόπιν*· (*πάρος*=πρότερον, *πάλαι*=πρὸ πολλοῦ, *πρόσθεν*=πρότερον, *ἄρι*=πρὸ ὀλίγου)· *πάρος γε μὲν οὖν τι θαμίξεις* (=ἐθάμιξες)· *ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κόιον* (=ἔξει) Ὁμ. (πβ. *δουλεύει εἴκοσι χρόνια τώρα καὶ τίποτε δὲν ἔκαμε—αὔριο ἀναχωρῶ γιὰ τὴν πατρίδα*).

§ 103. β'. Ὁ *παρατατικὸς* εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον *ἐγίνετο εἰς τὸ παρελθόν* κατὰ τι χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων καὶ τὸ ὁποῖον ἢ δηλοῦται ῥητῶς ἢ νοεῖται ἐκ τῶν συμφραζομένων· *Μετὰ*

ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρῃ οἱ Ἕλληνες ἡμέρας εἴκοσιν Ξ.
πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἐσιῶς Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς
ἐννοίας τῶν συμφραζομένων καὶ ὁ παρατατικός, ὅπως ὁ ἐνεσιῶς,
δύναται νὰ εἶναι

1) ἐπαναληπτικός· (πβ. § 101, 1)· ἐργαζόμεναι μὲν ἡρέ-
σιων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδειπνοῦν Ξ. (Πβ. Ὅταν ἤμουν παιδί,
ἔλεγα σὴν ἐκκλησίᾳ τὸν Ἀπόστολο).

2) βουλευτικός ἢ ἀποπειρατικός· (πβ. § 01, 2)· ἐλίτηδες σε
οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἡδιστα διάγῃς (=δὲν ἤθελα νὰ σε ξυ-
πνήσω) Πλ. ἕκαστος ἐπειθεν αὐτὸν ἀποσιῆναι τὴν ἀρχὴν
(=προσεπάθει νὰ τὸν πείσῃ) Ξ. (πβ. σοφάντα πέτε μάστοροι
κ' ἐξῆντα μαθητᾶδες γεφύρον ἐθμεμέλιωναν σιῆς Ἄριτας τὸ πο-
τάμι=προσπαθοῦσαν νὰ θεμελιώσουν).

Σημ. Ὁ παρατατικός ῥημάτων, τὰ ὁποῖα εἰς τὸν ἐνεσιῶτα λαμ-
βάνονται καὶ μὲ σημασίαν παρακειμένου, λαμβάνεται καὶ αὐτὸς μὲ ση-
μασίαν ὑπερσυντελικίου· ἐνίκων (=ἤμουν νικητής), ἔφευγον (=ἤμουν φυ-
γάζ). Ὁ παρατατικός ὁμως τῶν ῥημάτων ἤκω καὶ οἴχομαι (ἤκον, ὤχο-
μην) συνήθως λαμβάνεται μὲ σημασίαν ἀορίστου· Φαίλιος μὲν δὴ ὄχετο
καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· οἱ δὲ παρὰ Ἀριαίου ἤκον Προκλής καὶ Χειρίσοφος (=ἀ-
πῆλθε—ἤλθον) Ξ.

§ 104. γ'. Ὁ ἀόριστος εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ἀπλῶς ὅτι
τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον ἔγινε· ἔγραψα ἐπιστολήν.
ἀνέβη ἐπὶ τὸ ὄρος.

Διαφέρει δὲ ὁ ἀόριστος τοῦ παρατατικοῦ κατὰ τοῦτο, ὅτι τὴν
πρᾶξιν τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ παρελθὸν ὁ μὲν παρατατικός τὴν
ἐμφανίζει ἐξελισσομένην καὶ μῆπω λαβοῦσαν πέρας, ὁ δὲ
ἀόριστος τὴν ἐμφανίζει ἐν τῷ συνόλω της ἐν συνόψει, ἤτοι
συνεπιτυγμένην· (πβ. Κοιτίας καὶ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἀρέσκοιτος
αὐτοῖς Σωκράτους ὠμιλησάτην, ὃν χρόνον ὠμιλείτην αὐτῷ=
τὸν συνανεστράφησαν, ὅσον καιρὸν τὸν συνανεστρέφοντο) Ξ.
ἐβασίλευσε ἔτεα δυώδεκα Ἡρ.

Ὡς ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας του δὲ σημασίας ταύτης ὁ ἀόριστος χρη-
σιμοποιεῖται καὶ ὁσάκις πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔναρξις πράξεώς
τινος ἢ εἴσοδος τοῦ ὑποκειμένου εἰς τινα κατάστασιν, ἰδίᾳ ἐπὶ
ῥημάτων σημαινόντων ψυχικὸν πάθημα. (Ἐναρκτικός ἀόριστος)
ἔφυγον (=ἐτράπησαν εἰς φυγὴν). ἐκ τούτου ἐπλούτησε (=ἔγινε

πλούσιος). ἐνόησε (=ἔπεσεν ἄρρωστος). ἐπειδὴ δὲ ἐβασίλευσε
Θησεύς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν ξυνώκισε πάντας (= ἅμα ἔγινε
βασιλεύς, εὐθὺς ὡς ἔλαβε τὴν βασιλείαν) Θ. ἐχάρη, ἐφοβήθη
(=κατελήφθη ἀπὸ χαρᾶν, φόβον).

§ 105. Ὁ ἀόριστος λαμβάνεται πολλάκις

1) ἀντὶ ἐνεστῶτος, εἰς γνωμικά, τὰ ὁποῖα ἐν γένει σημαί-
νουν κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἰσχύει διὰ πάντα χρόνον. Τοῦτο συμβαί-
νει, διότι ὁ ἀόριστος ὡς ἐκ τῆς κυρίας σημασίας του δύναται νὰ
παριστᾷ καὶ τὰ ἐκ τῆς πείρας δεδομένα· *δραχθὲν δέ τε νῆπιος
ἔγνω* (=τὸ καταλαβαίνει) Ὅμ. *τὰς τῶν φαύλων συνηθείας ὀλί-
γος χρόνος διέλυσε* (=διαλύει) Ἰσ. (*Γνωμικὸς ἀόριστος*).

Ὅμοίως λαμβάνεται εἰς τοὺς ποιητὰς ὁ ἀόριστος ἐπὶ παρο-
μοιώσεων· *ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλίνορος ἀπέστη,
ἄψ δ' ἀνεχώρησεν, ὡς αὖτις καθ' ὄμιλον ἔδν Ἀλέξανδρος*
(= ὡς ἀφίσταται — ἀναχωρεῖ) Ὅμ.

2) ἀντὶ μέλλοντος, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι κάτι
τι ἀφεύκτως θὰ γίνῃ, ἐὰν γίνῃ ἄλλο τι, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ λέγων
θεωρεῖ αὐτὸ ὡς γενόμενον ἤδη· (πβ. § 103, 4)· *ἀπωλόμεσθ' ἄρ',
εἰ κακὸν προσοίσομεν νέον παλαιῶ* (=ἐχαθίκαμε, ἀφεύκτως θὰ
χαθοῦμε). (πβ. *χάθηκες, ἄν σὲ καταλάβου*).

§ 106. δ'. Ὁ παρακείμενος συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ
τοῦ ῥήματος σημαίνον ἐχει γίνεῖ, ἤτοι ἐξετελέσθη εἰς τὸ
παρελθὸν καὶ ὑπάρχει τετελεσμένον· εἷς τι πρόσωπον ἢ πράγμα
κατὰ τὸ παρὸν· *γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης*
(=τὰ ἔχει γράψει, ἤτοι τὰ ἔγραψε καὶ τώρα παραμένουν γεγραμ-
μένα) Θ. *τέθαιπαι πρὸ τοῦ ἄστεως* (=ἐτάφη καὶ παραμένει
θαμμένος). (*Ἀποτελεσματικὸς παρακείμενος, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπάρ-
χει ἀκόμη εἰς τὸν Ὅμηρον*).

Σημ. Ὁ παρακείμενος ἀρχῆθεν εἶναι χρόνος λίαν συγγενής κατὰ
τὴν σημασίαν πρὸς τὸν ἐνεστῶτα. Σημαίνει δηλαδὴ ἀρχῆθεν ὁ χρόνος
οὗτος (διὰ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ του)

1) *κατάστασιν ὑπάρχουσαν εἰς τὸ παρὸν* προελθοῦσαν ἐκ προηγηθεί-
σης ἐνεργείας· *ἔστηκα* (= ἔστην καὶ παραμένω ἰστάμενος = στέκομαι).
τέθνηκε (= ἀπέθανε καὶ εἶναι πεθασμένος = εἶναι νεκρός). *ἡ θύρα ἀνεῴ-
χται* (= ἠνοιχθῆ καὶ παραμένει ἀνοιγμένη = εἶναι ἀνοιχτή).

Ἐκ τούτου προέρχεται ὅτι πολλοὶ παρακείμενοι ἔχουν σημασίαν

ἐνεστῶτος· *δέδοικα* (= φοβούμαι), *ἔοικα* (= ὁμοιάζω), *κέκτημαι* (= ἔχω), *μέμνημαι* (= θυμοῦμαι), *οἶδα* (= γνωρίζω).

2) *ἐπίτασιν ἢ ἐπανάληψιν πράξεως κατὰ τὸ παρόν*, ἦτοι ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον ἐκτελεῖται κατὰ τὸ παρόν εἰς μέγαν βαθμὸν ἢ κατ' ἐπανάληψιν. Τοιοῦτοι παρακείμενοι εἰς τὸν Ὅμηρον ἢ τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εἶναι π.χ. *βέβρωχε* (= βρωχᾶται πολὺ καὶ δυνατὰ, βογγάει), *κέκραγε* (= κρᾶζει ἰσχυρῶς, σκούζει). *γέγηθε* (= γηθεῖ ἰσχυρῶς, χαίρει μεγάλως) — *πεφόβηται* (= φοβεῖται ἰσχυρῶς, ἔχει μεγάλον φόβον) — *πεποτήγεται* (= πεπότηται = ποτῶνται = πέτονται ἐδῶ κι' ἐκεῖ).

Ἐντεῦθεν προέρχεται ὅτι ὁ παρακείμενος λαμβάνεται, καὶ ἵνα δηλωθῇ σειρά ὁμοίων πράξεων, αἱ ὁποῖαι συνέβησαν μὲν εἰς τὸ παρελθόν, λαμβάνονται δὲ συγκεντρωμέναι κατὰ τὸ παρόν ἢ δὴ *μυρὶ Ὀδυσσεὺς ἐσθλὰ ἔοργεν*, (*τῶν δὲ τόδε μὲν ἄριστον ἐν Ἀργείοισιν ἔρεξεν*) (= ἀληθῶς ἀπείρους καλὰς πράξεις ὁ Ὀδυσσεὺς ἕως τῶρα ἔχει πράξει) Ὁμ. πολλοὶ διὰ δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα κακὰ πεπόνθησι (= ἔχουν πάθει εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἕως τῶρα) Ξ.

§ 107. Ὁ παρακείμενος λαμβάνεται ἐνίοτε ἀντὶ μέλλοντος ὅπως καὶ ὁ ἀόριστος (§ 105, 2)· εἴ με *τόξων ἐγκρατῆς αἰσθήσεται*, *ἄλωλα* (= εἶμαι χαμένος, θὰ χαθῶ χωρὶς ἄλλο) Σοφ. (πβ. ἂν σὲ νοιώσουν, εἶσαι χαμένος).

§ 108. ε'. Ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον εἶχε γίνεαι εἰς τὸ παρελθόν, ἦτοι ἦτο τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων· *ἐν δ' ἦν χωρίον μητρόπολις αὐτῶν· εἰς τοῦτο πάντες συνερορήκεσαν* (= εἶχαν συρρεύσει τότε πού ἔγινε ἡ ἐπιδρομὴ) Ξ. ἐπὶ δὲ τὸ *ναυτικόν*, ὃ ἐκεῖνος ἠθροΐκει ἀπὸ τῶν συμμάχων, *ἐξεπέμφθη Κροατησιπίδας* (= τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος εἶχε συναθροΐσει ἕως τότε) Ξ.

Σημ. α' Ὁ ὑπερσυντέλικος ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος, ἀλλὰ διὰ τὸ παρελθόν. Οὕτω *εἰσθήκει* (= ἐστέκετο), *ἡ θύρα ἀνέφωτο* (= ἦτο ἀνοικτὴ) Ξ. *ἐδεδοίκειν* (= ἐφοβούμην), *ἐώκειν* (= ὁμοιάζα) κλπ. *ἐκεκράγετε* (= ἐφωνάζετε δυνατὰ) Ξ. *ἐγεγήθει* (= ἔχαιρε μεγάλως), *πολλὰ ἐπεπόνθησαν* (= εἶχαν πάθει ἕως τότε εἰς διαφόρους περιπτώσεις). (Ἰδὲ § 106, Σημ. 1 καὶ 2).

Σημ. β' Ὁ ὑπερσυντέλικος λαμβάνεται πολλάκις, ἵνα δηλωθῇ πρᾶξις παρελθούσα, ἡ ὁποία ἠκολούθησε εὐθύς κατόπιν ἄλλης πράξεως ὡσαύτως παρελθούσης, καὶ ὡς ἐκ τούτου νοεῖται ὡς τετελεσμένη μετ' ἐκείνης. Τότε ὁ ὑπερσυντέλικος πρέπει νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν γλῶσσαν μας δι' ἀορίστου μὲ τὸ εὐθύς ἢ ἀμέσως στή στιγμή πρὸ αὐ-

τοῦ τὸν δ' ἔλιπε ψυχὴ, κατὰ δ' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλὺς. (κέχυτο δὲ = καὶ ἀμέσως ἐπάνω στὰ μάτια του χύθηκε σκότος) Ὅμ. ὡς ἐλήφθησαν οὕτοι, ἐλέλυτο αἱ σπονδαί (=ἀμέσως ἐλύθησαν αἱ συνθήκαι) Θ.

§ 109. Γ' Ὁ τετελεσμένος μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον **θὰ ἔχη γίνεαι**, ἥτοι θὰ εἶναι τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων· *φίλος ἡμῶν οὐδεὶς λελείπεται* (=κανεὶς δὲν θὰ μᾶς ἔχη μένει τότε).

Σημ. Ὁ τετελεσμένος μέλλων ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον· ἢ γε μὴν θύρα ἢ ἐμὴ ἀνέωκτο μὲν καὶ πρόσθεν, ἀνεώξεται δὲ καὶ νῦν (=θὰ εἶναι ἢ θὰ μένη ἀνοικτὴ) Ξ.— ἀφροσύνη (= θὰ ἀποστατήσω), μεμνήσομαι (=θὰ θυμοῦμαι), κεκτήσομαι (=θὰ ἔχω). (Ἴδὲ § 106, Σημ. 1 καὶ 2).

Πολλάκις δὲ ὁ τετελεσμένος μέλλων λαμβάνεται, ἵνα δηλωθῇ μέλλουσα πράξις, ἢ ὁποῖα θὰ ἀκολουθήσῃ **ἀμέσως ἢ ἀφενύτως** κατόπιν ἄλλης μελλούσης ὡσαύτως πράξεως· *φράζε καὶ πεπράξεαι* (=καὶ ἀμέσως θὰπραχθῇ, αὐτὸ πού θὰ πῆς) Ἄρφ. (πβ. § 108, Σημ. β').

§ 110. ζ' Ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον **θὰ γίνῃ** εἰς τὸ μέλλον· *γράφω ἐπιστολὴν* (= θὰ γράψω). ἢ στρατιὰ **ἔξει τὰ ἐπιτήδεια** (=θὰ ἔχη) Ξ.

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους, ὅπως εἰς τὴν νέαν (**θὰ γράφω—θὰ γράψω**), ἀλλὰ μόνον ἓνα (**γράφω**), καὶ οὗτος εἶναι μέλλων διαρκείας ἢ ἐπαναλήψεως (=θὰ γράφω), καὶ συνοπτικός μέλλων (=θὰ γράψω). Ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ ἐκ τῶν συμφραζομένων νοεῖται, ἂν ἢ μέλλουσα πράξις λαμβάνεται ὡς διαρκῆς ἢ κατ' ἐπανάληψιν, ἢ ἐν συνόψει· *ἐκεῖθεν θάλατταν ὄψεσθε* (=θὰ ἰδῆτε). *ὅταν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὄψεσθε ἀφρονώτερον διαιτώμενον* (=θὰ μὲ βλέπετε νὰ διαιτῶμαι) Ξ.

§ 111. Ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων τροποποιεῖται ἡ ἀρχικὴ σημασία τοῦ μέλλοντος καὶ πολλάκις οὗτος ἔχει τὴν ἐννοιαν

1) τοῦ δυνατοῦ ἢ ἐπιτροπομένου· πρὸς ταῦτα **πράξεις οἶον ἂν θέλῃς** (=δύνασαι νὰ πράξῃς) Σοφ. *λέγει ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν ὄψονται θάλατταν* (=ὅτι ἡμπορεῖ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν). (πβ. μὰ **θὰ μοῦ**

πῆς, γιατί νὰ τὸ κάμω, ἀφοῦ ἤξερα, πὼς θὰ ζημιωθῶ = ἠμπορεῖς νὰ μοῦ πῆς).

2) βουλήσεως. (**Βουλευτικός** μέλλον)· *κεῖ τὸ μηδὲν ἐξερῶ, φράσω δ' ὄμως* (= θέλω ὄμως νὰ δηλώσω) Σοφ. *τί χρῆμα δράσεις;* (=τί θέλεις νὰ κάμης;) Σοφ. (πβ. ἐγὼ βάγια γεννήθηκα καὶ βάγια θὰ πεθάνω—καὶ—ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς θενὰ πεθάνω=θέλω νὰ πεθάνω).

Οὕτω λαμβάνεται συνήθως τὸ β', ἢ σπανίως τὸ γ' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος ἀντὶ εὐγενικῆς προστακτικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λέγων εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ πρὸς δὲν ἀπευθύνεται θὰ πράξῃ σύμφωνα μὲ τὴν θέλησίν του· ὡς οὖν *ποιήσετε* (=ἔτσι λοιπὸν θὰ κάμετε=ἔτσι κάμετε) Πλ.

Συνηθέστατα δὲ ἔχει τὸ β' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος σημασίαν προστακτικῆς εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις εἰσαγομένας διὰ μὲν τοῦ **οὐ** πρὸς δῆλωσιν ἐντόνου προσταγῆς, διὰ δὲ τοῦ **οὐ μὴ** πρὸς δῆλωσιν ἐντόνου ἀπαγορεύσεως· *οὐ περιμενεῖς;* (=περίμενε, περίμενε) Πλ. *οὐ μὴ ληρήσεις!* (=μὴ φλυαρῆς, ἄφησε τὲς φλυαρίες) Ἄρφ.

3) τοῦ **πρέποντος**, ἰδίᾳ εἰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ πρακτέου· φιλόσοφος ἡμῖν *ἔσται ὁ μέλλον καλὸς κάγαθὸς ἔσεσθαι φύλαξ* (=φιλόσοφος *πρέπει* νὰ εἶναι) Πλ. *πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσομαι ἢ πρὸς σέ;* (=πρέπει νὰ κάμω τὸν λόγον, *πρέπει* νὰ ὁμιλήσω) Πλ.

Οὕτω καὶ ἐν συνδέσει ὀριστικῆς μέλλοντος μετ' ἀπορηματικῆς ὑποτακτικῆς· *εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; ἢ τί δράσομεν;* (=ἢ τί *πρέπει* νὰ κάμωμεν;) Εὐρ.

§ 112. Ὁ μέλλον λαμβάνεται καὶ πρὸς δῆλωσιν τοῦ συνήθως συμβαίνοντος, ἰδίᾳ εἰς γνώμας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γενικὸν κῦρος καὶ ὡς τοιαῦται ἰσχύουν βεβαίως καὶ εἰς τὸ μέλλον. (**Γνωμικός** μέλλον. πβ. § 101, 1)· *οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτεῖσει* (=πᾶς ἄνθρωπος ἀδικῶν *τίσιν* ἀποτεῖσει = θὰ τιμωρηθῇ, *τιμωρεῖται*) Ἡρ. (πβ. ἢ πετροπέδικα, δπόβρη μαύρη καφαλιά, *θὰ κάτση* νὰ βοσκήσῃ=κάθεται καὶ βόσκει).

Σημ. Ἡ περίφρασις ἢ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸ ῥῆμα *μέλλω* μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ σπανιώτερον ἀορίστου) δὲν σημαίνει ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ ὁ ἅπλοῦς μέλλον τοῦ ἀντιστοίχου ῥήματος· π. χ. *μέλλω*

διδάξιν δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ διδάξω. (πβ. θὰ χάσω τὸ μυαλό μου —καί—πάω νὰ χάσω τὸ μυαλό μου. θὰ βροῦξῃ—καί—πάει νὰ βροῦξῃ).

Τὸ μέλλω ἀρχῆθεν σημαίνει ἀναβάλλω, βραδύνω, ἔπειτα μετ' ἀπαρμεμάτου ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ ἀορίστου) συνήθως σημαίνει α') ἔχω κατὰ νοῦν, προοίθεμαι, σκοπεύω, πρόκειται νὰ μέλλω ὑμᾶς διδάξιν. ὅθεν μοι ἢ διαβολὴ γέγοθεν Πλ. β') πρέπει νὰ περιμένῃ κανεὶς (νὰ), πρέπει (νὰ), ἐπόμενον εἶναι (νὰ) σύντεμένε μοι τὰς ἀποκρίσεις, εἰ μέλλω σοι ἐπεσθαι Πλ. ἠριθμοῦντο πολλοὶ τὰς ἐπιβολὰς τῶν λίθων καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἁμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ὀληθοῦς λογιμοῦ (=καὶ ἐπόμενον ἦτο μερικοὶ μὲν νὰ ἀποτύχουν κλπ.) Θ.

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις

§ 113. 1) Ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ λέγοντος σχετικῶς μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον, ἤτοι οἱ τύποι τοῦ ῥήματος διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται

α') ἡ πραγματικότης ἢ ἡ δυνατότης τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένου κατὰ τὸν λέγοντα (ἔρχεται—ἔλθοι ἂν) καὶ

β') τὸ ἐπιθυμητὸν (ἢ μὴ) τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένου διὰ τὸν λέγοντα (ἴωμεν—ἴτε—μὴ ἔλθῃτε).

2) Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τέσσαρες, ἤτοι ὀριστικὴ, ὑποτακτικὴ, εὐκτικὴ καὶ προστακτικὴ.

3) Ἡ σημασία καὶ ἡ χοῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἶναι διάφορος, καθ' ὅσον αὐταὶ λαμβάνονται εἰς προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἢ εἰς προτάσεις ἐξηρημένας.

Κατωτέρω ἐξετάζεται ἡ σημασία καὶ ἡ χοῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 114. α'. Ὀριστικὴ. Ἡ ὀριστικὴ κυρίως εἶναι ἡ ἐγκλίσις τοῦ **πραγματικοῦ**.

1) Ἡ ὀριστικὴ ἀπλῆ κατὰ πάντα χρόνον ἐκφράζει τι τὸ πραγματικὸν ὄντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος. (Ἄρνησις οὐ) Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς Ξ. Σωκράτης οὐ νομίζει θεοῦς Ξ.

Σημ. α' Ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἀορίστου μὲ τὴν λέξιν **ὀλίγου** ἢ **μικροῦ** πρὸ αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ νεοελληνικὸν **λίγο** ἔλειψε νὰ καὶ ὑποτακτικῆν **ὀλίγον** ἔμειναντο **ἐπελαθόμεν** (=λίγο ἔλειψε νὰ λησμονήσω) Πλ. **μικροῦ** κάκεινον **ἐξετραχίλισεν** Ξ.

Ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ *ὀλίγου* ἢ *μικροῦ ἐδέησα* (—ας,—ε κλπ.) μετ' ἀπαρεμφάτου ὁριστοῦ· τὸ *πῦρ τοὺς Πλαταιέας ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι* Θ.

Σημ. β' Ὁ παρατατικός τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων *ἔδει, ἐχρῆν, προσῆκε* κττ.—*ἔξῃν, εἰκὸς ἦν, δίκαιον ἦν, καλὸν ἦν* κττ. μετ' ἀπαρεμφάτου λαμβάνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου σημαίνονμενον *δὲν ἔγινε* ἢ *δὲν γίνεται* παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος· *ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν* (=ἔπρεπε νὰ λάβῃς, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔλαβες). **Ξ.** *τί σιγᾶς; οὐκ ἐχρῆν σιγᾶν, τέκνον* (=δὲν ἔπρεπε—δὲν πρέπει νὰ σιωπᾷς, ὅπως σιωπᾷς) Εὐρ.

2) Ἡ ὀριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) *ἄν* ἐκφράζει τι τὸ δυνατόν κατὰ τὸ παρελθόν ἢ τι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ. (*Δυνητικὴ ὀριστικὴ*· Ἄρνησις *οὐ*. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν *θά* μὲ ὀριστικὴν *παρατατικοῦ* ἢ *σπανιώτερον ὑπερσυντελικού*)· *ἠγγῆσω ἄν* (=θά νόμιζες). *φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἄν ἦμεν* (=θά ἦμεθα, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα) **Ξ.** *οὐκ ἄν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα* (=δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε—δὲν θὰ τὸ εἶχε κάμει, ἀλλὰ τὸ ἔκαμε) **Ξ**.

Σημ. Ὁ ὀριστός ἢ ὁ παρατατικός τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ *ἄν* λαμβάνεται ἐνίοτε, ἵνα δηλωθῇ ὅχι τὸ δυνατόν, ἀλλὰ τι τὸ *κατ' ἐπιανάληψιν ἢ συνήθως* συμβαῖνον εἰς τὸ παρελθόν· *εἴ τις Κλεάρχῳ ἐδόκει βλακεῦσιν, ἔπαισεν ἄν* (=τὸν ἐκτύπα) **Ξ.** *ἀναλαμβάνων αὐτῶν τὰ ποιήματα διερωτῶν ἄν αὐτούς, τί λέγοιεν* (=τούς ἐξήταζα, συνήθιζα νὰ τοὺς ἐξετάζω). Πλ. (πβ. Ἄπο τότε γενήκαμε φίλοι· νύχτα ἡμέρα μαζί· θὰ πήγαινε κείνος στὴ βάρδια, κοντὰ καὶ γῶ=ὀσάκις πήγαινε).

3) Ἡ ὀριστικὴ τοῦ *παρατατικοῦ* ἢ *σπανιώτερον* τοῦ ὀριστοῦ μετὰ τοῦ *εἰ γάρ* ἢ *εἴθε* (ποιητικῶς καὶ *αἴθε*) *πρὸ αὐτοῦ* ἐκφράζει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, ἥτοι μὴ δυναμένην νὰ πραγματοποιηθῇ ἢ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ. (*Εὐχαιτικὴ ὀριστικὴ*· Ἄρνησις *μή*. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν *μακάρι* νὰ ἢ *εἴθε* νὰ μὲ ὀριστικὴν *παρατατικοῦ* ἢ *ὑπερσυντελικού*)· *εἴθ' ἦσθα δυνατὸς δοῦν, ὅσον πρόθυμος εἶ* (=ἄμποτε νὰ ἦσουν, ἀλλὰ δὲν εἶσαι) Εὐρ. *εἴθ' ἠύρομέν σ', Ἀδμητε, μὴ λυπούμενον* (=εἴθε νὰ σὲ βρίσκαμε—νὰ σὲ εἶχαμε βρεῖ) Εὐρ.

Σημ. Ἡ τοιαύτη εὐχὴ ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ὄφελον (—ες,—ε κλπ.) ἢ ὡς ὄφελον μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ ὀριστοῦ· *ὄφελε Κῦρος ζῆν* (=ἔπρεπε νὰ ζῇ—εἴθε νὰ ζοῦσε) **Ξ.** *ὡς ὄφελον πάροισεν ἐκλιπεῖν βίον* (=ἄμποτε νὰ πέθαινα πρωτίτερα) Εὐρ.

115. β' Ὑποτακτική. Ἡ ὑποτακτικὴ κυρίως εἶναι ἐγκλισίς τοῦ προσδοκωμένου. Εἰδικώτερον δὲ ἢ ὑποτακτικὴ

1) ἐκφράζει βούλησιν τοῦ λέγοντος, ὁπότε συνήθως (μάλιστα κατὰ τὸ α' πρόσωπον) εἰσάγεται διὰ τοῦ ἄγε, ἄγε δὴ, ἴθι, ἴθι δὴ, φέρε, φέρε δὴ (= ἔμπρός, ἔμπρός λοιπόν, ἔλα, ἔλα κι' ἄς). (Βουλευτικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις μὴ) ἴωμεν (= πᾶμε). μὴπω ἴωμεν ἐκεῖσε (= μὴν πᾶμε ἀκόμη) Πλ. ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν (= ἔλα ἄς ἐξετάσωμε) Ξ. μὴ σε κιχῶ (= νὰ μὴ σὲ συναντήσω) Ὅμ.

Οὕτω κατὰ τὸ β' ἢ τὸ γ' πρόσωπον ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς μὴ ἄλλως ποιήσης (= νὰ μὴ κάμης) Πλ. μὴ σε πείση Κρίτων ποιεῖν ἃ λέγει (= ἄς μὴ σὲ πείση) Πλ.

Σημ. Εἰς τὸν Ὅμηρον ἡ ὑποτακτικὴ λαμβάνεται πολλάκις μὲ σημασίαν μέλλοντος. (Μελλοντικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις οὐ) οὐ γάρ πο τοίους ἴδον ἀέρας, οὐδὲ ἴδωμαι (= οὔτε ἐλπίζω νὰ ἰδῶ, οὔτε θὰ ἰδῶ). καὶ νύ τις ὄδ' εἶπῃσι (= ἔτσι θὰ πῆ). Τῆς τοιαύτης δὲ ὑποτακτικῆς λείψανα εἰς τὴν μετὰ ταῦτα γλῶσσαν εἶναι τὸ ἔδομαι (= θὰ φάγω) καὶ πίομαι (= θὰ πῶ), τὰ ὅποια εἶναι κυρίως μελλοντικαὶ ὑποτακτικαὶ μὲ βραχὺ θεματικὸν φωνῆν.

2) εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις ἐκφερομένας κατὰ τὸ α' πρόσωπον ἐκφράζει ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου. (Ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν νὰ μετὰ ὑποτακτικῆς) τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; (= τί νὰ ποῦμε;) Πλ. εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; (= νὰ μιλήσωμε ἢ νὰ σιωποῦμε); Εὐρ.

Ἡ τοιαύτη ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ πολλάκις ἔχει πρὸ αὐτῆς τὸ βούλει ἢ βούλεσθε, διὰ τῶν ὁποίων σαφέστερον δηλοῦται ὅτι πρόκειται περὶ πράξεως ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐρωτωμένου· βούλει σκοπῶμεν; (= θέλεις νὰ ἐξετάσωμεν;) Ξ.

§ 116. γ' Εὐκτική. Ἡ εὐκτικὴ κυρίως εἶναι ἡ ἐγκλισίς τῆς ἀπλῆς ὑποκειμενικῆς σκέψεως, ἄνευ τινὸς ἀνασκοπῆς πρὸς τὴν πραγματικότητα ἢ πρὸς τὸ προσδοκώμενον. Εἰδικώτερον δὲ ἢ εὐκτικὴ

1) ἀπλῆ ἐκφράζει εὐχὴν, ἣτις κανονικῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον καὶ ἐπομένως δύναται νὰ ἐκπληρωθῆ. (Εὐχειτικὴ εὐκτικὴ. Ἄρνησις μὴ) ὦ παῖ, γένοιο πατὴρ εὐτυχέστερος (= εἴθε νὰ γίνης) Σοφ. μὴ μοι γένοιθ' ἃ βούλομ', ἀλλ' ἃ συμφέρει (= εἴθε νὰ μὴ μοῦ γίνουν . . .).

Τῆς εὐχετικῆς εὐκτικῆς προτάσεται συνήθως τὸ *εἶθε, εἰ γάρ*, (ποιητ. καὶ *αἶθε, ὡς*: πβ. § 114, 3, ἔνθα ὁ λόγος περὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου)· *εἶθε σὺ τοιοῦτος ὦν φίλος ἡμῖν γένοιο* Ξ.

Σημ. Ἀρχῆθεν ἡ εὐχετικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο καὶ ἐπὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου (§ 114, 3)· *εἶθ' ὡς ἠβώοιμι, ὡς ὀπότε Ἡλείοισι καὶ ἡμῖν νεῖκος ἐτύχθη* (= ἄμποτε νὰ εἶχα τώρα τὰ νειᾶτα, πού εἶχα ὅταν) Ὅμ.

Ἐλαμβάνετο δὲ προσέτι κατὰ τὸ β' ἢ τὸ γ' πρόσωπον ἐπὶ προσταγῆς γινομένης μετὰ λεπτότητος καὶ εὐγενείας ἢ ἐπὶ παραχωρήσεως· *ταῦτ' εἴποις Ἀχιλῆϊ* (= αὐτὰ λάβε τὴν καλωσύνην νὰ τὰ πῆς—αὐτὰ πές τα, παρακαλῶ) Ὅμ. (πβ. § 111, 2). *λῆγ' ἔριδος, Τρωῶας δὲ καὶ αὐτίκα διος Ἀχιλλεύς ἄσιος· ἐξελάσειε* (= κί' ἄς ἐκδιώξῃ ἀμέσως ὁ Ἀχιλλεύς...) Ὅμ.

2) μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) *ἄν* (ποιητικῶς καὶ *κεν ἢ κε*) ἐκφράζει τι *τὸ δυνατόν* κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. (*Δυνητικὴ εὐκτικὴ*. Ὁρησις *οὐ*)· *ἴδοι τις ἄν* (= μπορεῖ νὰ ἰδῇ κανεῖς, θὰ ἔβλεπε κανεῖς). Δ. *Δίς εἰς τὸν αὐτὸν ποιητὸν οὐκ ἄν ἐμβαίης* Πλ. *ἔχouis ἄν με διδάξαι, τί ἐστι νόμος;* (= θὰ μπορούσες νὰ με διδάξης;) Ξ.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ προσέτι πρὸς δήλωσιν τοῦ πιθανοῦ ἀντὶ μέλλοντος, ἢ πρὸς ἐκφράσιν μετριόφρονος γνώμης, ἢ ἐπὶ προσταγῆς μετὰ λεπτότητος γινομένης· *ταῦτα ποιοῦντων ἡμῶν εὐθύς ἄν Ἀριαῖος ἀποσταίη* (= ἀποστήσεται ὡς τὸ εἰκὸς=θὰ ἀποστατήσῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα) Ξ. *ὦ παῖ, γένοιο πατρός εὐτυχέστερος, τὰ δ' ἄλλ' ὁμοῖος, καὶ γένοιο ἄν οὐ κακός* (= καὶ θὰ γίνῃς, πιστεύω, ὄχι ἀνάξιος). Σοφ. *χωροῖς ἄν εἶσω* (= ἔμπα μέσα, παρακαλῶ — ἔμπα μέσα. ἄν εὐχαριστεῖσαι) Σοφ. (πβ. § 111, 2).

Σημ. α' Ἀρχῆθεν ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο ὄχι μόνον διὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ παρελθόν· *Τυδεΐδην δ' οὐκ ἄν γνοίης, ποιήσοι μετεῖη* (= οὐκ ἄν ἔγνων=δὲν θὰ μπορούσες νὰ καταλάβῃς τότε, πού ἐμάχετο) Ὅμ. (Ἰδὲ § 114, 2).

Σημ. β' Ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο ἡ εὐκτικὴ ἀπλῆ, ἥτοι ἄνευ τοῦ *ἄν* (*κεν, κε*), καὶ ὡς δυνητικὴ· *ῥέστα θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σώσσαι* (= σώσσαι ἄν ἢ σώσειεν ἄν=μπορεῖ νὰ σώσῃ). Ὅμ. Τὸ μόριον *ἄν* (*κεν, κε*) ἀρχῆθεν ἐπίρρημα ἔχον τὴν σημασίαν τοῦ «*τυχόν, ἐνδεχομένως, ὅσον ἐξαρτάται ἀπὸ τὰς περιστάσεις*» προσετίθετο ἀπλῶς, ἵνα καθιστᾷ σαφέστεραν τὴν δυνητικὴν σημασίαν τῆς εὐκτικῆς. Ἐκ τῆς δυνητικῆς δὲ εὐκτικῆς τὸ *ἄν*, ἀφοῦ κατέστη ἀναπόσπαστον στοιχεῖον αὐτῆς, ἐλήφθη καὶ συνεδέθη καὶ μετὰ τὴν ὀριστικὴν τῶν ἱστορικῶν χρόνων πρὸς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ κατὰ τὸ παρελθόν (§ 114, 2). (πβ. τὸ νεοελληνικὸν *θά*, τὸ ὅποιον

προήλθεν ἐκ τοῦ *θέλει νά, θενά* μέ τὴν σημασίαν τοῦ *μέλλει νά, πρόκειται νά* καὶ τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν μὲν συνετάσσετο μόνον με ὑποτακτικῆν, κατόπιν δὲ ἤρχισε νά συντάσσεται καὶ με ὀριστικῆν θὰ γράφῃ, θὰ γράψῃ—θὰ ἔγραφε, θὰ ἔγραφε κλπ.).

Ἡ δὲ θέσις τοῦ δυνητικοῦ *ἄν, (κεν, κε)* εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει (*ἔχους ἄν, ἔλθοις ἄν*)· ἀλλ' ἄν εἰς τὴν πρότασιν ὑπάρχῃ ἄρνησις ἢ ἀντωνυμία τις ἢ ἐπίρρημα ἢ ἄλλη τις λέξις ἰσχυρῶς τονιζομένη, τότε τὸ *ἄν* τίθεται κατόπιν αὐτῶν *οὐκ ἄν λάβοις. τί ἄν τις εἴποι; πεῦ ἄν ἴδοι; ταῦτ' ἄν εἶη βλαβερά.* (Οὕτω προέκυψαν καὶ οἱ σύνδεσμοι *ἐπὶν, ἐπειδάν, ὅταν, ὁπόταν,* κλπ. ἐκ τοῦ ἐπεὶ ἄν, ἐπειδὴ ἄν, ὅτε ἄν, ὁπότε ἄν κλπ.).

Σημ. γ' Εἰς ἐξηρητημένας προτάσεις, περὶ ὧν ὁ λόγος κατωτέρω, ἡ εὐκτική εἶναι προσέτι α') τοῦ *πλαγίου λόγου*. Αὕτη ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς τὴν ὀριστικῆν, συνήθως ἰστορικοῦ χρόνου, ἢ πρὸς τὴν ὑποτακτικῆν. Κατονικῶς δὲ εἶναι εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου ἢ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος· β') *ἐπαναληπτικῆς*, εἰς προτάσεις ὑποθετικὰς ἢ χρονικὰς ἢ ἀναφορικὰς. (Ἴδὲ παραδείγματα εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια).

§ 117. δ'. Προστακτικὴ Ἡ προστακτικὴ εἶναι ἡ ἔγκλισις *τῆς δεδηλωμένης ἀπαιτήσεως* (Ἐρησις *μῆ*). Εἰδικώτερον δὲ σημαίνει ἡ προστακτικὴ

1) προσταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν· *ἄπιε, παῖ, λύχρον* Ἐρηφ. *ταῦτα μῆ ἐρώτα* Ξ.

2) προτροπὴν ἢ ἀποτροπὴν ἢ παραίνεσιν· *ἐμοὶ πείθου καὶ μῆ ἄλλως ποιεῖ* Πλ. *γνώθι* σεαυτόν. *ἠδέως μὲν ἔχε πρὸς ἄπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις* Ἰσ.

3) συγκατάθεσιν ἢ παραχώρησιν· *ἔστω* (=ἄς εἶναι). *ἐγὼ παρὰχωρῶ καὶ λεγέτω* (=ἄς λέγῃ, ἄς πῆ) Πλ. *οἱ δ' οὖν βοῶντων* (=ἄς φωνάζουν, ὅσο θέλουν) Ἐρηφ.

4) δέησιν ἢ παράκλησιν, εὐχὴν ἢ κατάραν· *Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει. μῆ θορυβεῖτε. υἱαίειε. ἐρρέτω* (=ἄς πάη στὸ διάβολο).

Σημ. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι χρόνου ὀριστοῦ, λαμβάνεται συνήθως ἡ ὑποτακτικὴ, σπανιώτερον δὲ ἡ προστακτικὴ, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου· *μῆ ποιήσης, μῆ ποιήσῃς. Μηδενὶ συμφορὰν ὄνειδίδης* Ἰσ. *μῆ ποιήσῃ ἢ μῆ ποιησάτω. μηδεὶς θαναμάση* Δ. *μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω ἄλλως* Πλ. (Ἴδὲ § 115, 1).

§ 118. Ἄνασκόπησις. Ἄνασκοποῦντες τὰ εἰρημένα περὶ τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις παρατηροῦμεν, ὅτι

1) ἡ (κυρίως) ὀριστικὴ καὶ αἱ δύο δυνητικαὶ (ἦτοι ἡ δυνητικὴ

εὐκτική § 116, 2 καὶ ἡ δυνητική ὁριστική § 114, 2) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων κρίσεως, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι *οὐ* (=δέν).

2) ἡ ὑποτακτική, ἡ προστακτική καὶ αἱ δύο εὐχεταικαὶ (ἦτοι ἡ εὐχεταικὴ εὐκτική § 116, 1, καὶ ἡ εὐχεταικὴ ὁριστική § 114, 3) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι *μή*.

§ 119. Ἰδιαίτεροι παρατηρήσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις, ἦτοι τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἐρωτήσεως.

1) Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐν γένει οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ ἢ προτάσεις κρίσεως ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας ὑπὸ ἐρωτηματικὴν μορφήν. Καὶ ὅταν μὲν ἔχουν ἀντίστοιχον πρότασιν κρίσεως, ἐκφέρονται κατὰ τινὰ τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1). *τί τηνικάδε ἀφίξαι*; Πλ. (ἀφίγμαι, ἵνα κλπ.)—*τίνοι ἀν ἀρέσκοι πόλις ἄνευ νόμων*; Πλ. (οὐδενὶ ἂν ἀρέσκοι, κλπ.). Ὅταν δὲ ἀντιστοιχοῦν πρὸς πρότασιν ἐπιθυμίας, ἦτοι ὅταν εἶναι ἀπορηματικά, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν (§ 115, 2) *εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν*; (*εἴπατε, σιγᾶτε—μή εἴπητε* κλπ.).

2) Αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι

α') ἐρωτήσεις ὀλιγκῆς ἀγνοίας, ἦτοι ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ζητεῖται βεβαίωσις ἢ ἄρνησις τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι ἐν ἀπλοῦν *ναὶ* ἢ ἐν ἀπλοῦν *οὐ* (=ὄχι) ἢ ἄλλη τις βεβαιωτικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἔκφρασις (*μάλιστα, πάνν μὲν οὖν, πῶς γὰρ οὐ*; κλπ.—*οὐδαμῶς, ἦκιστά γε*, κλπ.).

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις ἢ ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς ἢ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων *ἄρα, ἄράγε, ἄρ' οὖν, ἦ, μῶν* (=μὴ οὖν), *οὐκοῦν, οὐκουν* κλπ. Ὁ πατήρ σε ἄρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε; *Μάλιστα* Ξ. *μή ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι*; *Οὐκουν* ἔγωγε Ξ.

Ἐὰν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶναι διμερῆς, συνήθως προτάσσεται τοῦ πρώτου μέρους αὐτῆς ἡ λέξις *πότιερον* ἢ *πότιερα*, πρὸ δὲ τοῦ δευτέρου μέρους τίθεται τὸ *ἦ* *πότιερα* ὡς *κραιῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὄπλα ἦ* ὡς *διὰ φιλίαν δῶρα*; Ξ.

Σημ. Γενικῶς εἰς ἐρωτήσεις εἰσαγομένας διὰ τοῦ *οὐ, ἄρ' οὐ, οὐκοῦν* κ. τ. τ. περιμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ, εἰς ἐρωτήσεις δὲ εἰσαγομένας διὰ

τοῦ μή, ἄρα μή, μῶν κτ. περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική· οὐκ ἐχθρός Φίλιππος; (Περιμένεται ἀπάντησις: *Ναί*). ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πάν ἔλθοι βασιλεύς, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι; Ξ. (Περιμένεται ἀπάντησις καταφατική: *Ναί*, ἐπὶ πάν ἔλθοι ἂν κλπ.). οὐκ οὐ γέλως ἡδίστος εἰς ἐχθρὸς γελᾶν; Σοφ. (*Ναί*)—μή ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὐκ οὐ ἐργασις Ξ. ἄρ' ἴ γε μή ἐμοῦ προσηθεῖ; Πλ. (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: *Οὐ σοῦ προσηθεῖμαι*). μῶν τί σε ἠδίκηκε Πρωταγόρας; Πλ. (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: *Οὐδέν με ἠδίκηκε*).

β') ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, ἥτοι ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάγκην διασαφήσεως μόνον ὡς πρὸς ἓν μέρος τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν.

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρημάτος (*τίς, ποῖος, πόσος* κλπ. *ποῦ, πόθεν, πῶς* κλπ.) *Μαρία δὲ τίνος ἦν; Φαρναβάζου Ξ. Ἐμὲ δὲ ποῦ χορὴ οἰκεῖν; Ἐν Σκῆψει Ξ.*

3. Πολλάκις αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐρωτήσεις, ἥτοι ἐκφράσεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ πληροφορηθῇ τι, ἀλλ' ἀπλῶς τρόποι τοῦ λέγειν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. (*Ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις*). Οὕτω

α') πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐρωτηματικὴ πρότασις εἰσαγομένη διὰ τοῦ *τί οὐ ἢ τί οὖν οὐ* καὶ ἐκφερομένη καθ' ὀριστικὴν ἀορίστου, ἢ, σπανιότερον, ἐνεστιῶτος ἀντὶ προστακτικῆς ἢ ὑποτακτικῆς (προτροπικῆς § 115, 1), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔντονος προτροπὴ ἢ θεορμὴ παράκλησις καὶ ἅμα ἀνυπομονησία τοῦ λέγοντος: *τί οὖν οὐ καὶ Πρόδικον ἐκαλέσαμεν;* (= καλέσωμεν οὖν τάχιστα καὶ Π.) Πλ. *τί οὐ καλοῦμεν δῆτα Λυσιστράτην;* (= καλέσωμεν τάχιστα) Ἀρχ. (πβ. *Διάκαινα δὲν παντρεύεσαι, δὲν παίρνεις Τοῦρκον ἄντρα;* = παντρεύου—πᾶρε).

β') ἐνίοτε προβάλλεται ἐρώτησις ἀντὶ ὑποθέσεως: *ἐξήμαρτέ τις ἄκων; συγγνώμη τούτῳ* (= εἰάν τις ἐξαμάρτη ἄκων). (πβ. *καλὸ εἶδα γῶ; καλὸ θὰ πῶ, καλὸ θὰ μαρτυρήσω* = ἂν ἐγὼ εἶδα καλὸ, κλπ.).

γ') προβάλλεται πολλάκις ἐρώτησις ἀντὶ ἐντόνου βεβαιώσεως ἢ ἐντόνου ἀρνήσεως: *οὐκ ἐχθρὸς ὁ Φίλιππος;* (= ἀναμφισβητήτως ἐχθρὸς ἐστὶν ὁ Φ.) Δ. *τίνι ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων;* (= οὐδενί γε ἀρέσκοι ἂν. . .) Πλ.

εὐκτική § 116, 2 καὶ ἡ δυνητικὴ ὀριστικὴ § 114, 2) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων κρίσεως, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι οὐ (=δέν).

2) ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ προστακτικὴ καὶ αἱ δύο εὐχεταικῆ (ἦτοι ἡ εὐχεταικὴ εὐκτικὴ § 116, 1, καὶ ἡ εὐχεταικὴ ὀριστικὴ § 114, 3) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι μὴ.

§ 119. Ἰδιαίτεροι παραιτήσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις, ἦτοι τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἐρωτήσεως.

1) Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐν γένει οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ ἢ προτάσεις κρίσεως ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας ὑπὸ ἐρωτηματικὴν μορφήν. Καὶ ὅταν μὲν ἔχουν ἀντίστοιχον πρότασιν κρίσεως, ἐκφέρονται κατὰ τινα τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1). τί τηνικάδε ἀφίξει; Πλ. (ἀφίγμαι, ἵνα κλπ.)—τίνοι ἄν ἀρέσκοι πόλις ἄνευ νόμων; Πλ. (οὐδενὶ ἄν ἀρέσκοι, κλπ.). Ὅταν δὲ ἀντιστοιχοῦν πρὸς πρότασιν ἐπιθυμίας, ἦτοι ὅταν εἶναι ἀπορηματικαί, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν (§ 115, 2) εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; (εἴπατε, σιγαῖτε—μὴ εἴπητε κλπ.).

2) Αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι

α') ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας, ἦτοι ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ζητεῖται βεβαίωσις ἢ ἄρνησις τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι ἐν ἀπλοῦν ναι ἢ ἐν ἀπλοῦν οὐ (=ὄχι) ἢ ἄλλη τις βεβαιωτικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἔκφρασις (μάλιστα, πάνν μὲν οὖν, πῶς γὰρ οὐ; κλπ.—οὐδαμῶς, ἦκιστά γε, κλπ.).

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις ἢ ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς ἢ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων ἄρα, ἄράγε, ἄρ' οὖν, ἦ, μῶν (=μὴ οὖν), οὐκοῦν, οὐκοῦν κλπ. Ὁ πατήρ σε ἄρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε; Μάλιστα Ξ. μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὐκοῦν ἔγωγε Ξ.

Ἐὰν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶναι διμερῆς, συνήθως προτάσσεται τοῦ πρώτου μέρους αὐτῆς ἡ λέξις πότερον ἢ πότερα, πρὸ δὲ τοῦ δευτέρου μέρους τίθεται τὸ ἢ πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὄπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα; Ξ.

Σημ. Γενικῶς εἰς ἐρωτήσεις εἰσαγομένας διὰ τοῦ οὐ, ἄρ' οὐ, οὐκοῦν κ. τ. τ. περιμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ, εἰς ἐρωτήσεις δὲ εἰσαγομένας διὰ

τοῦ μῆ, ἄρα μῆ, μῶν κττ. περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική· οὐκ ἐχθρός Φίλιππος; (Περιμένεται ἀπάντησις: *Ναί*). ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πάν ἔλθοι βασιλεύς, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι; Ξ. (Περιμένεται ἀπάντησις καταφατική: *Ναί*, ἐπὶ πάν ἔλθοι ἂν κλπ.). οὐκὸν γέλως ἡδιστος εἰς ἐχθροὺς γελᾶν; Σοφ. (*Ναί*)—μῆ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὐκὸν ἔγωγε Ξ. ἄρ' ἰ γε μὴ ἐμοῦ προμηθεῖ; Πλ. (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: *Οὐ σοῦ προμηθεῦμαι*). μῶν τί σε ἠλόικχε Πρωταγόρας; Πλ. (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: *Οὐδέν με ἠλόικχε*).

β') ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, ἥτοι ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάγκην διασαφήσεως μόνον ὡς πρὸς ἓν μέρος τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν.

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρημάτος (*τίς, ποῖος, πόσος* κλπ. *ποῦ, πόθεν, πῶς* κλπ.)· *Μανία δὲ τίνος ἦν; Φαρναβάζου* Ξ. *Ἐμὲ δὲ ποῦ χορὴ οἰκεῖν;* *Ἐν Σκῆψει* Ξ.

3. Πολλάκις αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐρωτήσεις, ἥτοι ἐκφράσεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ πληροφορηθῆ τι, ἀλλ' ἀπλῶς τρόποι τοῦ λέγειν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. (*Ῥητορικά* ἐρωτήσεις). Οὕτω

α') πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐρωτηματικὴ πρότασις εἰσαγομένη διὰ τοῦ *τί οὐ ἢ τί οὖν οὐ* καὶ ἐκφερομένη καθ' ὀριστικὴν ἀορίστου, ἢ, σπανιώτερον, ἐνεσιῶτος ἀντὶ προστακτικῆς ἢ ὑποτακτικῆς (προτροπικῆς § 115, 1), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῆ ἔντονος προτροπὴ ἢ θεορμὴ παράκλησις καὶ ἅμα ἀνυπομονησία τοῦ λέγοντος· *τί οὖν οὐ καὶ Πρόδικον ἐκαλέσαμεν;* (= καλέσωμεν οὖν τάχιστα καὶ Π.) Πλ. *τί οὐ καλοῦμεν δῆτα Λυσιστράτην;* (= καλέσωμεν τάχιστα) Ἀρφ. (πβ. *Διάκαινα δὲν παντρεύεσαι, δὲν παίρνεις Τοῦρκον ἄντρα;* = παντρεύου—πᾶρε).

β') ἐνίοτε προβάλλεται ἐρώτησις ἀντὶ ὑποθέσεως· *ἐξήμαρτέ τις ἄκων; συγγνώμη τούτῳ* (= εἰάν τις ἐξαμάρτη ἄκων). (πβ. *καλὸ εἶδα γῶ;* *καλὸ θὰ πῶ,* *καλὸ θὰ μαρτυρήσω* = ἂν ἐγὼ εἶδα καλὸ, κλπ.).

γ') προβάλλεται πολλάκις ἐρώτησις ἀντὶ ἐντόνου βεβαιώσεως ἢ ἐντόνου ἀρνήσεως· *οὐκ ἐχθρός ὁ Φίλιππος;* (= ἀναμφισβητήτως ἐχθρός ἐστὶν ὁ Φ.) Δ. *τίνι ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων;* (= οὐδενὶ γε ἀρέσκοι ἄν. . .) Πλ.

3. Οἱ χρόνοι εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις
ἐκτὸς τῆς ὀριστικῆς

§ 120. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν, τὴν προστακτικὴν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἕκαστος χρόνος διατηρεῖ τὴν σημασίαν τοῦ μόνου ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαιομένου, ἥτοι ἕκαστος χρόνος δηλοῖ καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας, ὅπως εἰς τὴν ὀριστικὴν, *διάρκειαν* ἢ *ἐπανάληψιν* τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαιομένου, *σύνοψιν* ἢ *ἀπλῆν πραγματοποίησιν* ἢ *τὸ τετελεσμένον* αὐτοῦ (§ 100, 2). Δὲν διατηροῦν ὅμως οἱ χρόνοι καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν εἰς τὴν ὀριστικὴν, καὶ ὡς πρὸς τὴν χρονικὴν βαθμίδα (§ 100, 1), ἀλλὰ

1) εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις πάντες οἱ χρόνοι καθ' ὑποτακτικὴν, εὐκτικὴν καὶ προστακτικὴν (καὶ εἰς τὸ ἀνεξαρτήτως ἐκφερόμενον ἀπαρέμφατον) *ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον*. ἴθι *ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν* (§ 115, 1). *εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν*; (§ 115, 2). *ὦ παῖ, γένοιο πατρός εὐτυχεστερος* (§ 116, 1). *ἴδοι τις ἄν* (§ 116, 2). *ἄπτε, παῖ, λύχρον* (§ 117). *θαροσῶν, Διόμηδες, μάχεσθαι* (= μάχου Ὀμ).

2) εἰς τὰς ἐξηρημένας προτάσεις καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν γενικῶς πάντες οἱ χρόνοι δύνανται νὰ ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὸ παρὸν εἴτε εἰς τὸ παρελθὸν εἴτε εἰς τὸ μέλλον, ἀναλόγως τοῦ χρόνου τοῦ κυρίου ῥήματος ἢ τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, καὶ ἀναλόγως τῆς ὅλης ἐννοίας τῶν συμφραζομένων·

λέγω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (ὁ ἄορισ. ἀναφέρεται εἰς τὸ παρὸν)

ἔλεγον ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (» » εἰς τὸ παρελθὸν)

ἢ ἵνα πεισθῆτε (» » »)

ἔρω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (» » εἰς τὸ μέλλον).

Οἱ στρατιῶται ἔφασαν τοὺς στρατηγούς *πάσαι ταῦτ' εἰδότας κρύπτειν* (= ὅτι εἰ καὶ ἤδεδον, ἔκρυπτον. Οἱ ἐνεστώτες εἰδότας καὶ κρύπτειν ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν) Ξ. *Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκειο* (= ἵνα ἄρξῃ, τότε. Ὁ μέλλον ἄρξων ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Συνθετικοὶ λόγοι

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

Σύνδεσις προτάσεων καὶ εἶδη αὐτῆς

§ 121. Προτάσεις σχετικαὶ πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ περιεχόμενον νόημα συνείρονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἴτοι

1) *παρατίθεται ἀπλῶς ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης ἄνευ οὐδενὸς συνδέσμου.* Ἡ τοιαύτη ἀπλή παραθέσις τῶν προτάσεων καλεῖται *σχῆμα ἀσύνδետον*, εἶναι δὲ ὁ πρῶτος καὶ ἀρχικὸς τρόπος τοῦ συνειρομοῦ τῶν προτάσεων εἰς τὴν γλῶσσαν μας, (ὅπως εἰς πάσας τὰς γλώσσας ἐν γένει), καὶ συνήθως κανονικῶς μὲν εἰς τὸν λόγον τῶν μικρῶν παιδίων, οὐχὶ σπανίως δὲ εἰς τὸν ἀφελῆ καθημερινὸν λόγον καὶ εἰς τὰ ἀφελῆ λαϊκὰ ποιήματα. (πρὸβλ. *Κλαῖνε τὰ μαῦρα τὰ βουνά, παρηγοριὰ δὲν ἔχουν. Δὲν κλαῖνε γιὰ τὸ ψῆλωμα, δὲν κλαῖνε γιὰ τὰ χιόνια ἢ κλεφτουριὰ τ' ἀρνήθηκε*, κλπ.)

Τὸ ἀσύνδետον σχῆμα εὐρίσκεται συχνὰ ὄχι μόνον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὅμηρου, τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ ἀρχαιότατον μνημεῖον τῆς γλώσσης μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα πεζοὺς συγγραφεῖς, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὅμως χρησιμοποιεῖται ἰδίᾳ, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ τι μετὰ γοργότητος καὶ ζωηρότητος καὶ πολλὰ νοήματα νὰ παρουσιασθοῦν ἠνωμένα εἰς ἓν ὅλον. (Πρὸβλ. *συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον* Ξ. Παύσομαι *κατηγορῶν ἀκηκόατε, ἐωράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε, δικάζετε* Λυσ.)

Κανονικῶς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ ἀσύνδետον σχῆμα, ὅταν περιόδός τις ἢ κῶλον περιόδου ἀρχίξῃ ἀπὸ δεικτικῆν λέξιν, διότι αὐτὴ αὕτη ἢ δεικτικὴ λέξις ὡς ἐκ τῆς σημασίας της χρησιμεύει ὡς σύνδεσμος τῶν ἐπομένων μὲ τὰ προηγούμενα ἢ τῶν προηγουμένων μὲ τὰ ἐπόμενα. *Ἄλλο δὲ σιράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τόνδε τὸν τρόπον· Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν κλπ.* (Πρὸβλ. § 47, 2).

2) *συνδέονται κατὰ παράταξιν*, ἤτοι διὰ παρατακτικῶν συνδέσεων (πβ. ἔφαγε *καὶ* ἔκοιμήθη. ἔφαγε πολὺ *καὶ* ἔκακοδιαθέτησε κλπ. Ἰδὲ § 5, 1).

Καὶ ὁ δεύτερος οὗτος τρόπος συνδέσεως προτάσεων, ὁ κατὰ παράταξιν, εἶναι ἀρχαϊκός, προῆλθε δὲ ἐκ τοῦ πρώτου, ἤτοι τοῦ ἀσυνδέτου, ἀφοῦ λέξεις τινὲς (ἐπιρρηματικαὶ ἢ ἀντωνυμιακαὶ) σὺν τῷ χρόνῳ μετέβαλον τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ ἀπὸ ἀνεξαρτήτων λέξεων μετέπεσαν εἰς ἀπλᾶ μόρια συνδετικὰ προτάσεων ἢ ἀπλῶν ὄρων μιᾶς προτάσεως. Οὕτω π.χ. ἡ λέξις *καὶ* ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *προσέτι*, *ἐπίσης*, καὶ φράσεις οἷαι π.χ. *παίζει καὶ ἄδει*—ἢ—*Ζεὺς καὶ Ἥρα* ἀρχῆθεν ἐσήμαινον *παίζει, προσέτι ἄδει*—ὁ Ζεὺς, *προσέτι ἢ Ἥρα*.

3) *συνδέονται καθ' ὑπόταξιν*, ἤτοι δι' ὑποτακτικῶν συνδέσεων (εἰδικῶν, αἰτιολογικῶν κλπ.) ἢ δι' ἀναφορικῶν λέξεων. Διὰ τῆς τοιαύτης συνδέσεως τῶν προτάσεων ἐκφράζεται ἡ ἐσωτερικὴ, ἤτοι ἡ λογικὴ σχέσις αὐτῶν, ἤτοι δηλοῦται, τίς ἐκ τῶν δύο προτάσεων ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα καὶ τίς τὸ δευτερεύον, ἅμα δὲ τίς ἢ ἡ σχέσις τοῦ νοήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως πρὸς τὸ νόημα τῆς κυρίας (πβ. ἀφοῦ ἔφαγε, ἔκοιμήθη—*ἐπειδὴ* ἔφαγε πολὺ, ἔκακοδιαθέτησε κλπ. Ἰδὲ § 5, 2).

Ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων χρησιμοποιοῦμένη πρὸ πάντων εἰς τὸν γραπτὸν λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκεται κατὰ τὸ δυνατόν μεγίστη ἀκρίβεια τῆς διατυπώσεως τῶν νοημάτων, προῆλθεν ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα καὶ ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων, ὅπως τοῦτο εἶναι δυνατόν εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, εἰς τὰ ὁποῖα καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι λέξεις, αἱ ὁποῖαι κανονικῶς λαμβάνονται κατόπιν ὡς ἀναφορικαί, ἦσαν ἀρχῆθεν δεικτικά. Οὕτω π.χ. τὰ ἀναφορικὰ ὡς (=ὅπως, καθὼς, κλπ.) καὶ *ἐνθα* (=ὅπου) εἰς τὸν στίχον Ὀδυσσεΐας ζ, 1 λαμβάνονται ὡς δεικτικά ὡς ὁ μὲν *ἐνθα* καθεῦθε πολὺτλας δῖος Ὀδυσσεὺς (=ἔτι ἐκεῖνος μὲν ἐκεῖ ἔκοιμᾶτο κλπ.).

Ἡ δὴ δυνατόν νὰ προσέλθῃ ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων ἢ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ ἑτέρα τῶν συνδεομένων προτάσεων (ἢ δευτερεύουσα) ἔχει χάσει πλεόν τὴν αὐτοτέλειάν της καὶ χρησιμεύει ὡς προσδιορισμὸς τῆς ἑτέρας

(τῆς κυρίας), ἔνεκα τοῦ ἐξῆς λόγου. Καὶ κατὰ τὴν κατὰ παράταξιν σύνδεσιν δύο προτάσεων ὁ λέγων ἔχει βέβαια συνείδησιν τῆς ἑσωτερικῆς, ἥτοι τῆς λογικῆς σχέσεως τῶν νοημάτων τῶν παρατασσομένων προτάσεων, καὶ συνήθως δηλοῖ ταύτην διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλας θέσεως τῶν προτάσεων ἢ διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς (*Ἐφαγε, ἐκοιμήθη—ἔφαγε καὶ ἐκοιμήθη=Ἄφου ἔφαγε, ἐκοιμήθη. Ἐφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε—ἔφαγε πολὺ καὶ κακοδιαθέτησε=Ἐπειδὴ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε*). Ἀλλὰ κατὰ τὴν τοιαύτην ἀρχικὴν σύνδεσιν ἦτο δυνατὸν λέξις τις τῆς μιᾶς τῶν παρατασσομένων προτάσεων, τῆς περιεχούσης τὸ δευτερεῦον νόημα, (ἥτοι ἐπίρρημά τι ἢ ἀντωνυμία), ἰδιαιτέρως πως τονιζομένη, νὰ νομισθῇ ὅτι αὐτὴ τὸν τρόπον τινὰ εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο παρατασσομένων προτάσεων καὶ ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἑτέραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσαν λογικὴν σχέσιν. Οὕτω π.χ. ἡ λέξις ὥστε ἀρχῆθεν εἶχε δεικτικὴν σημασίαν (ὥς τε=καὶ οὕτω, καὶ ἔτσι). Ἄλλ' αὕτη εἰς σύμπλεγμα δύο προτάσεων, ὡς π.χ. ἔπεσε χιῶν πολλή, ὥστε ἐκαλύφθη πᾶν τὸ πεδῖον (=ἔπεσε χιῶν πολλή καὶ οὕτω ἐκαλύφθη κλπ.), εὐκολον ἦτο νὰ νομισθῇ ὅτι ἐκφράζει τὴν λογικὴν σχέσιν τῆς δευτέρας πρὸς τὴν πρώτην καὶ νὰ ἐκληφθῇ ὡς **σύνδεσμος ἀποτελεσματικὸς**.

Ὁμοίως ἡ ἀρχῆθεν δεικτικὴ λέξις ὁ (ὁ=οὗτος) εἰς σύμπλεγμα προτάσεων, ὡς π.χ. Ὀδυσσεΐας γ 307 (Ὁρέστης) κατὰ δ' ἔκτανε πατροφονῆα, Αἴγισθον δολόμητιν, ὁ οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα (=Ὁ Ὁρέστης ἐφόνευσε τὸν φονέα τοῦ πατρὸς του, τὸν πανοῦργον Αἴγισθον, οὗτος τοῦ ἐφόνευσε τὸν πατέρα του), ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ἢ ὡς ἀναφέρουσα τὴν δευτέραν πρότασιν (οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα) εἰς τὴν πρώτην καὶ οὕτω νὰ καταστήσῃ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία (ὁ=ὅς=ὁ ὁποῖος), ἢ ὡς σύνδεσμος αἰτιολογικὸς (ὁ=διότι).

Ὁμοίως τὸ μόριον εἰ (ποιητικῶς καὶ αἰ) ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα δεικτικὸν (=ἔτσι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τότε), ὡς τοιοῦτον δὲ ἐλαμβάνετο κανονικῶς μετὰ τοῦ (βεβαιωτικοῦ) γὰρ ὡς εἰσαγωγικὸν εὐχῆς (εἰ γὰρ ἐγὼ ὡς εἶην ἀθάνατος καὶ ἀγήροσος κλπ.=μακάρι ἀλήθεια ἐγὼ νὰ ἤμουν κλπ. Ἰλιάδος Θ 583. Πβ. προσέτι τὰ ἐκ τοῦ εἰ καὶ αἰ προελθόντα εὐχεταικὰ μόρια εἶθε, αἶθε, καὶ φράσεις τῆς νέας γλώσσης, ὡς π.χ. Ἔτσι νὰ ζήσης, πῆγαινε νὰ ἰδῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί). Ἀλλὰ εἰς σύμπλεγμα

προτάσεων, ὁποῖον π.χ. Ὀδυσσεΐας υ 236 **αἱ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τελέσειε Κρονίων· γνοίης χ'** (=γνοίης κε) **οἷη ἐμὴ δύναμις καὶ χεῖρες ἔπονται** (=εἶθε βέβαια, ξένε, νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου· τότε θὰ γνώριζες κλπ.), ἦτο εὐκόλον τὸ μόριον **αἶ** (=εἶ) τὸ εἰσάγον τὴν πρώτην, τὴν εὐχετικὴν πρότασιν, νὰ ἐκληφθῆ ὡς εἰσάγον ὑπόθεσιν, ἀφοῦ ἡ πρώτη αὐτῆ εὐχετικὴ πρότασις ἐν σχέσει πρὸς τὴν δευτέραν περιέχει συγχρόνως τὴν περίπτωσιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῆ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αὐτῆ ἐκφράζει (= **Ἄν βέβαια, ξένε, ἤθελεν ἐκτελέσει αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, τότε θὰ γνώριζες κλπ.**). Πβ. καὶ Ἰλιάδος Θ 366 κ. ε. **Εἰ γὰρ ἐγὼ τάδε ἦδε' ἐνὶ φρεσὶ πενκαλίμησιν, εὐτέ μιν** (**Ἡρακλῆα**) **εἰς Ἄϊδαο πυλάροισι προύπεμψεν ἐξ ἐρέβευς ἄξοντα κύνα στυγεροῦ Ἄϊδαο· οὐκ ἂν ὑπεξέφυγε Στυγὸς ὕδατος αἰπὰ ῥέεθρα** (= **Εἶθε βέβαια νὰ τὰ γνώριζα αὐτά. Τότε δὲν θὰ γλύτωνε κλπ.**) (= **Ἄν βέβαια τὰ γνώριζα αὐτά... δὲν θὰ γλύτωνε κλπ.**)

Α' Σύνδεσις προτάσεων κατὰ παράταξιν

1. Συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι

§ 122. α' Συμπλοκὴ καταφατικὴ (καί, τέ).

Καταφατικὴ συμπλοκὴ προτάσεων (ἢ ὅρων προτάσεως) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γίνεται διὰ τοῦ **καί** (ὅπως εἰς τὴν νέαν), καὶ διὰ τοῦ **τέ** (=καί).

Ὁ **καί** ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν. Ὁ **τέ** ὡς ἐγκλινομένη λέξις τίθεται πάντοτε κατόπιν τῆς λέξεως, τὴν ὁποίαν συνδέει μὲ ἄλλην ποηγουμένην, ἐὰν δὲ συνδέῃ σύναρθρον ὄνομα, τότε κανονικῶς ὁ **τέ** ἐγκλίνεται εἰς τὸ ἄρθρον. (Ἰδὲ παραδείγματα κατωτέρω).

Ὅταν τὰ καταφατικῶς συμπλεκόμενα εἶναι δύο, εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἢ σύνδεσις κανονικῶς γίνεται,

1) ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἢ δι' ἑνὸς ἀπλοῦ **καί**, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ διὰ δύο **καί** (καί—καί—), ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται μετ' ἐμφάσεως· **οἱ πολέμοι ἐγρηγόρεσαν καὶ ἔκαον πυρὰ πολλά** Ξ. — **ὁ ἀνήρ σοι ὁ ἐμὸς καὶ τᾶλλα φίλος ἦν**

καὶ τοὺς φόρους ἀπεδίδον Ξ. ἠσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους Ξ.

2) συνηθέστατα διὰ τοῦ **τὲ**—**καί**—, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται μετ' ἐμφάσεως, ὅπως καὶ διὰ τοῦ **καί**—**καί**—· ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς Ξ.

Καταφατική δὲ συμπλοκή δύο προτάσεων ἢ δύο ὅρων προτάσεως δι' ἑνὸς ἀπλοῦ **τὲ** ἢ διὰ τοῦ **τὲ**—**τὲ** εἶναι συνήθης μὲν εἰς τοὺς ποιητάς, σπανία ὅμως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς· τὸν δ' ὁ γέρον ἠγάσασαο φώνησέν τε Ὅμ. πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε Ὅμ.—ἢ **τε** βουλή ἠδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο οἶ **τε** ἄλλοι οὐδὲν ἤχθοντο Ξ.

Σημ. Διὰ τοῦ **καί** συνδέεται πολλάκις πρότασις μὲ προηγουμένην πρότασιν ἔχουσαν τὸ **ἅμα** ἢ **ἅμα τε**, **εὐθύς** ἢ **εὐθύς τε**, **ἤδη** ἢ **ἤδη τε**, **οὐπω** ἢ **οὐπω τε**, **σχεδὸν** ἢ **σχεδὸν τε**, ἢ τὴν φράσιν **οὐκ ἔφθην** (-ης, -η, κλπ.) μετὰ μετοχῆς, διὰ δὲ τῆς τοιαύτης συνδέσεως δηλοῦται τὸ ὅλως σύγχρονον δύο πράξεων· καὶ **ἤδη τε** ἦν **περὶ** πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως κήρυκες Ξ. **οὐκ ἔφθισαν** πυθόμενοι τὸν **περὶ** τὴν Ἄτικὴν πόλεμον καὶ ἦγον ἡμῖν ἀμυνοῦντες (=δὲν ἐπρόφθασαν νὰ πληροφορηθοῦν καὶ ἦρθαν=μόλις ἐπληροφορήθησαν, ἀμέσως ἦρθαν). Ἰσ. (πβ. Μόλις εἶχαμε καθίσει στὸ τραπέζι καὶ νάσου ἔρχεται κι' ὁ Πέτρος).

§ 123. Σημασίαι τοῦ **καί**.

1) Ἀρχῆθεν τὸ **καί** ἦτο ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **προσέτι**, **ἐπίσης**. (**Προσθετικὸς καί**)· ἔστι δὲ **καί** **μεγάλου** βασιλέως **βασιλεία ἐν Κελαιναῖς** Ξ. (πβ. κλαίει **καί** μιὰ χανούμισσα γιὰ τὸν μοναχογιό της. § 121, 2).

Ἐκ ταύτης τῆς ἀρχικῆς σημασίας προῆλθον πᾶσαι αἱ ἄλλαι σημασίαι τοῦ **καί**.

2) Ὁ **καί** εἶναι ἐπιδοτικὸς εἴτε ἐπὶ τι τὸ μεῖζον εἴτε ἐπὶ τι τὸ ἔλασσον (=ἀκόμη καί, ἔστω καί—)· **ἀνάγκη καί** θεοὶ **πέιθονται**. **καί** **τριχὸς ἄξιον** (=ποὺ ν' ἀξίζη **ἔστω καί** μιὰ τρίχα) Ἄρφ. (πβ. Τὰ ροῦχα μου **καί** τὰ **καλά**, ὅποιος τὰ βροῖ, ἄς τὰ πάρῃ—**Καί** δέκα δραχμὲς νὰ σοῦ δώσῃ, **καλά** εἶναι).

3) Ὁ **καί** εἶναι ἐναντιωματικὸς (=ἂν καί, μολοντί), ὡς τοιοῦτος δὲ συντάσσεται κανονικῶς μετὰ μετοχῆς (ὅπως καὶ τὸ **καίπερ**)· **Ἀθηναῖοι καί** οὐ **μεταλαβόντες** τοῦ **χρονίου** **πρόθυμοι** ἦσαν **εἰς** τὸν **πόλεμον** (=μολοντί δὲν ἔλαβον μέρος) Ξ. (πβ. στοὺς χίλιους μέσα **καί** χωρὶς συντροφιά=καὶ ὅμως χωρὶς. . .).

4) 'Ο **καί** εἶναι μεταβατικός, ἤτοι τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κόλου περιόδου, ἀπλῶς ἵνα ὁ λόγος μεταβῇ ἀπὸ τὰ προηγούμενα εἰς τὰ ἐπόμενα (ὅπως συνήθως καὶ ὁ σύνδεσμος **δέ**): *Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἐπὶ καὶ ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὀπλίτας ἔχων χιλίους* Ξ. (πβ. Πέφτουν τὰ βόλια σὰ βροχὴ καὶ τὰ βουνὰ βογγᾶνε. **Κι'** ἕνα πουλάκι φώναξεν ἀπὸ ψηλὸ κλαράκι κλπ.).

'Ο μεταβατικὸς **καί** πολλάκις εἰσάγει τι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς παράδειγμα ἐπιβεβαιωτικὸν τῶν προηγουμένων ἢ τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπακολούθημα τῶν προηγουμένων· *φιλοθηρότατος ἦν Κῦρος καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος. Καὶ ἄρκιον ποιεῖ ἐπιφερομένην οὐκ ἔστρεσε (=Ἔτσι παραδείγματος χάριν μιὰ φορὰ) Ξ. Ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι Τισσαφέρνηι καὶ ἐπεμπεῖ τινα ἔροῦντα ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χορῆζει (=ὄθεν ἔστειλε κάποιον) Ξ.*

5) 'Ο **καί** εἶναι συνδετικὸς. (Ἰδὲ § 121, 2 καὶ § 122).

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τίθεται πολλάκις ὁ **καί** κατόπιν λέξεως δηλούσης *ισότητα* ἢ *ταυτότητα* ἢ *ὁμοιότητα* ἀντὶ νὰ τίθεται μετὰ τὴν τοιαύτην λέξιν *δοτικὴ πτώσις* ἢ *φράσις* τις κατάλληλος περιέχουσα *δοτικὴν προσδιοριστικὴν* τῆς προηγουμένης λέξεως τῆς δηλούσης *ισότητα* ἢ *ταυτότητα* ἢ *ὁμοιότητα* (§ 36, 2, β'): *ἐν τῷ ἱερῷ ἴσα καὶ ἰκέται ἰσμέν* (=ἴσα ἰκέταις=σὰν ἰκέται) Θ. *οὐχ ὁμοίως πεποιήκασιν καὶ Ὀμηρος*=τῷ Ὀμήρῳ=μὲ τὸν Ὀμηρον) Πλ. *παραπλήσια ἐπιπόνθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Συρακούσαις καὶ ἔδρασαν ἐν Πύλῳ* (=παραπλήσια τούτοις, ἃ ἔδρασαν) Θ.

§ 124. β **Συμπλοκὴ ἀποφατικὴ**. Κατὰ τινα ἀποφατικὴν συμπλοκὴν δυνατὸν νὰ **ἀποφάσκειται**, ἤτοι νὰ ἐκφέρεται ἀποφατικῶς, τὸ ἕτερον μόνον τῶν συμπλεκομένων μερῶν (προτάσεων ἢ ὄρων προτάσεως), δυνατὸν δὲ νὰ ἀποφάσκωνται ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα, ἤτοι

1) δυνατὸν νὰ συνδέεται *πρότασις* (ἢ ἔννοια) ἀποφατικὴ μὲ προηγουμένην *πρότασιν* (ἢ ἔννοιαν) *καταφατικὴν*. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ **καὶ οὐ**, (**καὶ μὴ**): *ἐμὲ ἐχέριστον ἦσαν καὶ οὐχ ὑμᾶς* Δ. *αὔριον ἔωθεν ἀφίκου οἴκαδε καὶ μὴ ἄλλως ποιήσης* Πλ.

Σημ. Εἰς τὸν Ὀμηρον διὰ τοιαύτην συμπλοκὴν χρησιμοποιεῖται καὶ τὸ **οὐ δέ**=**καὶ δέν**, **ἀλλὰ δέν**, **ἀλλ'** ὄχι (διάφορον τοῦ **οὐδέ**, τὸ ὁποῖον γράφεται ὡς μία λέξις): *ἐνθ' ἄλλοις μὲν πᾶσιν ἐάνδανεν, οὐ δέ ποθ' Ὀρην* (=ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς τὴν Ὀρην) Ὀμ.

2) δυνατόν νά συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) καταφατικὴ μὲ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) ἀποφατικὴν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ *οὔτε-τε, (μήτε-τε)*: *οὔτε ἐπεμείγνυντο παρ' ἀλλήλους κατασιάντες τε ξυνεχῶς ἐπολέμουν* Θ.

3) δυνατόν νά συνδέωνται δύο προτάσεις (ἢ ἔννοιαι) ἀμφότεραι ἀποφατικάι. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ *οὔτε-οὔτε (μήτε μήτε, οὔτε-μήτε, μήτε—οὔτε)*: *ἄνευ ὁμοιοίας οὔτ' ἄν πόλις εὖ πολιτευθείη οὔτ' οἶκος καλῶς οἰκηθείη*.

Σημ. α' Ἀποφατικὴ πρότασις (ἢ ἔννοια) συνδέεται μὲ προηγουμένην ἀποφατικὴν ὡσαύτως πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καὶ διὰ τοῦ *οὔδὲ (μηδὲ= οὔτε, μήτε)*, ὅταν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκόμενων δὲν λαμβάνεται ὡς ἰσοτίμον μὲ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὡς συμπλήρωμα αὐτοῦ: *τούτων οὔδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες οὔδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον* Ξ.

Τὸ *οὔδὲ, μηδὲ* λαμβάνεται καὶ ἐπιδοτικῶς (=οὔτε, οὔτε καί): *ἔβριον οὐ στέργουσιν οὔδὲ δαίμονες* Σοφ. *Οὔδὲ εἷς, οὔδὲ μία* κλπ. (πβ. § 123, 2).

Σημ. β' Κατὰ τὰς ὡς ἄνω συμπλοκάς χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τοῦ *οὐ, οὔτε, οὔδὲ τὸ μή, μήτε, μηδὲ*, ὅταν τὸ δι' αὐτῶν συνδεόμενον εἶναι πρότασις ἐπιθυμίας (§ 118, 2): *διατείνου μᾶλλον πρὸς τὸ σαιτῶ προσέχειν, καὶ μὴ ἀμέλει τῶν τῆς πόλεως* Ξ. *ἐγὼ θρασὺς οὔτ' εἰμι μήτε γενοίμην* Σοφ. (πβ. πίστευε καὶ μὴ ἐρεῦνα. μὴ σὲ νοιάζει γιὰ μένα, μήτε νὰ ρωτᾷς τί κάνω).

§ 125. γ'. Συμπλοκὴ ἐπιδοτικὴ. Οὔτω καλεῖται ἡ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ ὄρων προτάσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκόμενων παρίσταται ὡς μεῖζον καὶ σπουδαιότερον τοῦ πρώτου. Γίνεται δὲ ἡ τοιαύτη συμπλοκὴ

1) διὰ τοῦ *οὐ μόνον* ἢ *μὴ μόνον* ἢ *οὐχ ὅτι* ἢ *μὴ ὅτι*—*ἀλλὰ καί*, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα καταφάσκωνται. ("Ὅσον τὸ ἔν τόσον καὶ τὸ ἄλλο): *Οὐ μόνον* αἰεὶ τὰ αὐτὰ λέγω, *ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν* (λέγω) Ξ. *Οὐχ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ* (=ὄχι μόνον ὁ Κ.) Ξ. *Μὴ ὅτι θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι καλοὶ κάγαθοί, ἐπειδὴν γινῶσιν ἀπιστοῦμενοι, οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας* (=ὄχι μόνον θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι...) Ξ.

Σημ. Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις τὸ μὲν *οὐχ ὅτι* προήλθεν ἐξ ἀοσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστεράς φράσεως *οὐ λέγω ὅτι* ἢ *οὐκ ἐρῶ ὅτι* (=δὲν θέλω νὰ πῶ ὅτι), τὸ δὲ *μὴ ὅτι* ἐξ ἀοσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστεράς φράσεως *μὴ εἶπης ὅτι*: (*Μὴ εἶπης ὅτι θεός οὐ φιλεῖ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι* κλπ.).

2) διὰ τοῦ *οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅπως ἢ μὴ ὅτι* ἢ, σπανίως, *οὐχ ὅτι—ἀλλ' οὐδὲ ἢ ἀλλὰ μηδέ*, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα ἀποφάσκονται (= ὄχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καὶ δὲν. Οὔτε τὸ ἓν οὔτε καὶ τὸ ἄλλο). *Οὐχ ὅπως τῆς κοινῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ δουλείας μετοίας ἠξιώθημεν* (= ὄχι μόνον δὲν μετέχομεν, ἀλλ' οὔτε. . . .) Ἰσ. *ἐγὼ μὴ ὅτι ὑπὲρ ἄλλου, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ἑμαυτοῦ πόποτε δίκην ἰδίαν εἴρηκα* (= ὄχι μόνον ὑπὲρ ἄλλου δὲν ἔχω συνηγορήσει, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ μου. . .) Ἰσαϊ.

Σημ. Τὸ *μὴ ὅτι* καθὼς καὶ τὸ *μὴ τί γε* κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικῆς οὐδὲ ἢ *μηδὲ* (§ 124, 3, Σημ.) ἢ ἄλλης οἰασθήποτε ἀρνητικῆς ἐκφράσεως ἰσοδυναμεῖ πολλάκις μὲ τὴν φράσιν «πολὺ περισσότερον» ἢ «πολὺ ὀλιγότερον» ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων. *ἄχρηστοι* (= οὐ χρήσιμοι) *καὶ γυναιεῖ, μὴ ὅτι ἀνδράσιν* (= πολὺ περισσότερον εἰς ἀνδρας) Πλ. *οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μὴ τί γε δὴ θεοῖς* (= πολὺ ὀλιγότερον εἰς θεοὺς) Δ.

3) διὰ τοῦ *οὐχ ὅπως—ἀλλὰ καὶ* ἢ, σπανίως, *ἀλλά*, ὅταν τὸ μὲν πρῶτον τῶν συμπλεκομένων ἀποφάσκειται, τὸ δὲ δευτέρον καταφάσκειται (= ὄχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καί). *Τῶν Ἀθηναίων οἱ βοιωτιάζοντες ἐδίδασκον τὸν δῆμον, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὅπως τιμωρήσαιντο ἀλλὰ καὶ ἐπαινέσειαν τὸν Σφοδρίαν* (= ὅτι ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐτιμωροῦσαν τὸν Σφοδρίαν, ἀλλὰ καὶ θὰ τὸν ἐπαινοῦσαν) Ξ. *τῶν ἄλλων ὅσων ἐδημοσιεύσατε τὰ χρήματα οὐχ ὅπως σκευὴ ἀπέδοσθε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι ἀπὸ τῶν οἰκημάτων ἀφηροπάσθησαν* (= ὄχι μόνον σκευὴ δὲν ἐπωλήσατε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι. . .) Λυσ.

2. Ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι

§ 126. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες ἀντιθετικῶς συνήθεις εἶναι οἱ ἐξῆς: *μέν, δέ, ἀλλά, ἀτάρ* (= ἀλλά), *μέντοι* (= ὅμως), *μὴν* (= ὅμως), *ἀλλὰ μὴν, καὶ μὴν, οὐ μὴν ἀλλὰ* (= ἀλλ' ὅμως), *ὅμως*, (συνήθως μετὰ τινος τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν συνδέσμων, οἶον *ὅμως δέ, δ' ὅμως, ἀλλ' ὅμως, ὅμως μέντοι* κλπ), *καίτοι* (= καὶ ὅμως, ἐν τούτοις). Ἐκ τούτων

1) οἱ σύνδεσμοι *μέν, δέ, μέντοι, μὴν* δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε κατόπιν μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων αὐτῆς. (Ἰδὲ τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

2) μόνον ὁ μὲν παρέχει ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐπόμενα, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι παρέχουν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα.

3) ὁ καίτοι συνδέει μόνον κῶλα περιόδου ἢ περιόδους, οὐχὶ δὲ καὶ προτάσεις ἢ ὅρους προτάσεως, ὅπως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτιον οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοί (ἴδὲ κατωτέρω) οὕτω πιθανῶς ἔλεγον καίτοι ἀληθές γε οὐδὲν εἰρήκασι (=καὶ ὁμως, μῶλα ταῦτα) Πλ.

§ 127. Προτάσεις ἢ ὅροι προτάσεως μὲ ἀντίθετον ἢ διάφορον περιεχόμενον συνήθως συνδέονται διὰ τοῦ μὲν—δέ· ἡγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν Ξ. ἦν ἡδὺ μὲν, κεφαλαγῆς δέ Ξ.

Ὅταν ὁμως πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ ἰσχυροτέρα ἀντίθεσις τοῦ δευτέρου μέλους πρὸς τὸ πρῶτον, τότε μετὰ τὸ μὲν ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ δὲ ἀκολουθεῖ τὸ δ' αὖ (=δὲ πάλιν, δὲ ἔξ ἄλλου), ἢ τὸ μέντοι ἢ ἀλλὰ ἢ ὁμως δὲ ἢ ἀλλ' ὁμως ἢ οὐ μὴν ἢ οὐ μὴν ἀλλὰ· καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορευέτο τὸ στρατεύμα ἔχων ἐν τάξει Ξ. τοῖς στρατιώταις ὑποψία μὲν ἦν ὅτι Κῦρος ἄγοι πρὸς βασιλέα, ὁμως δὲ ἐδόκει ἐπεσθαι Ξ.

§ 128. 1) Ὁ μὲν λαμβάνεται ἐνίοτε ἄνευ ἀνταποδόσεως, ἦτοι χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ δέ, κατὰ τινὰ βραχυλογίαν, ἢ δὲ παραλειπομένη ἀντίθεσις νοεῖται ἔξωθεν κατὰ τὰ συμφραζόμενα. (Σχῆμα ἀνανταπόδοτον). Τότε ὁ μὲν δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν διὰ τῆς λέξεως *τούλάχιστον*· λέγεται δὲ καὶ ὅδε ὁ λόγος, *ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός*. (ἐνν. ἄλλοις δὲ ἴσως πιθανός) Ἡρ.

Σημ. Δὲν ἀκολουθεῖ ὁ δὲ κατόπιν τοῦ μὲν, καὶ ὅταν οὗτος λαμβάνεται (μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἦτοι) ὡς *βεβαιωτικός* (=ἀλήθεια, βεβαίως)· *ναὶ μὰ τὸδε σκηπτρον, τὸ μὲν οὐποτε φύλλα καὶ ὄζους φύσι* (=τὸ ὅποιον βέβαια δὲν θὰ βγάλῃ ποτέ) Ὅμ.

Τοιαύτην βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ μὲν καὶ εἰς τὴν φράσιν *πάνυ μὲν οὖν* (=βεβαιότατα) κττ.

2) Καὶ ὁ δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα, χωρὶς νὰ προηγήται αὐτοῦ ὁ μὲν. Εἶναι δὲ τότε ὁ δὲ α') ἀντιθετικὸς σύνδεσμος (=ὁμως)· ταῦτα πάντες ἀεὶ γλίχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς δεδύνηται Θ. β') μεταβατικός, ἦτοι σύνδεσμος συνδέων ἀπλῶς κῶλον περιόδου ἢ περίοδον μὲ τὰ προηγούμενα (πβ. καὶ § 123, 4)· *Ἐπεὶ δὲ καλῶς εἶχεν, ἐπορευόντο ἡγοῦντο δ' οἱ ρεανίσκοι ἐν ἀριστεροῖ ἔχοντες τὸν ποταμόν· ὁδὸς δὲ ἦν ἐπὶ τὴν*

διάβασιν ὡς τέτταρες στάδιοι πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπα-
ρῆσαν αἱ τάξεις τῶν ἰππέων Ξ.

Σημ. Ὡς μεταβατικός σύνδεσμος χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ ὁ
μέντοι. Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λόγος μεταβαίνει εἰς τι
νέον καὶ πολὺ σπουδαιότερον τῶν προηγουμένων, χρησιμοποιεῖται ὡς
μεταβατικός σύνδεσμος τὸ *ἀλλὰ μὴν* (=προσέτι δέ, ἐκτός δὲ τούτου) ἢ
τὸ *καὶ μὴν*, ἰδίως εἰς ἀπαντήσεις ἢ παρατηρήσεις σχετικῶς μὲ τὰ
ὑπὸ τοῦ ἄλλου λεχθέντα (=ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις): *ἀλλὰ μὴν ἐκείνός γε*
ἀεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανεροῦ Ξ. ἐνταῦθα Γαυλίτης εἶπεν· καὶ μὴν, ὃ Κῦρε,
λέγουσι τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχνεῖ (=ἀλλ' ὅμως) Ξ.

§ 129. Ὁ σύνδεσμος *ἀλλὰ* λαμβάνεται συνήθως

1) ὡς καθαρῶς ἀντιθετικός ἐπὶ ἰσχυρᾶς ἀντιθέσεως δύο τινῶν
ὅλως ἀντιθέτων ἢ ὅλως διαφόρων. Δι' αὐτοῦ δὲ ἀντιτίθεται συνή-
θως καταφατικόν τι πρὸς προηγούμενον ἀποφατικόν· (*οὐκ—ἀλλὰ*
ἢ *μὴ—ἀλλὰ*=δὲν—ἀλλά, ὄχι—ἀλλά, μὴ—ἀλλά. Σχῆμα κατ'
ἄρσιν καὶ θέσιν): *οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ*
ἀρετῆς χορήματα Πλ. αὖξεν *μὴ* τὴν βασιλέως, *ἀλλὰ* τὴν σαυτοῦ
ἀρχὴν Ξ.

Σπανιώτερον ὅμως ἀντιτίθεται διὰ τοῦ *ἀλλὰ* καὶ ἀποφατι-
κόν τι πρὸς προηγούμενον καταφατικόν· (*ἀλλ' οὐ* ἢ *ἀλλὰ μὴ*=καὶ
ὄχι): *δεῦρο νόμος (ἐστὶ) εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους, ἀλλ' οὐ*
μαθήσεως (=καὶ ὄχι μαθήσεως) Πλ.

2) ἀπλῶς ὡς περιοριστικός, ἥτοι πρὸς περιορισμὸν τοῦ προη-
γουμένου νοήματος, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται κάπως εὐρύ· (*ἀλλὰ*
=*μόνον*): *τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἀλλὰ*
τὰ πλάγια λυπεῖ Ξ.

Τοιαύτην περιοριστικὴν σημασίαν ἔχει κανονικῶς ὁ *ἀλλὰ*
κατόπιν ἀποφατικῆς προτάσεως περιεχούσης τὴν λέξιν *ἄλλος* ἢ
ἕτερος (*ἀλλὰ*=παρὰ μόνον): *ἐν τῷ μέσῳ ἄλλη μὲν πόλις οὐδεμία*
οὔτε φίλια οὔτε Ἑλληνίς, ἀλλὰ *Θοῤᾰκες Βιθυνοί* Ξ.

Ἀλλὰ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *παρὰ μόνον* λαμβάνεται συνήθως
κατόπιν ἀρνήσεως οὐχὶ τὸ ἀπλοῦν *ἀλλά*, ἀλλὰ τὸ *ἀλλ' ἢ*· *ἄνδρες*
οὐδαμοῦ φυλάττοντες ἡμᾶς φανεροί εἰσιν, ἀλλ' ἢ *κατ' αὐτὴν*
τὴν ὁδὸν (=παρὰ μόνον) Ξ. Προῆλθε δὲ ἡ φράσις αὕτη (*ἀλλ' ἢ*)
ἐκ συμφύσεως δύο συντάξεων, ἥτοι ἐκ φράσεων, οἷαι π.χ. *οὐδὲν*
ἄλλο ἔπραξε, ἀλλὰ *τοῦτο—καὶ—οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε ἢ* *τοῦτο,*
προῆλθεν ἔπειτα ἡ φράσις *οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε ἀλλ' ἢ* *τοῦτο.*

Σημ. α' Ποικίλη είναι ἡ χρῆσις καὶ ποικίλαι αἱ σημασίαι τοῦ συνδέσμου **ἀλλὰ** καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ **ἀλλὰ** λαμβάνεται 1) εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου, ἰδίᾳ κατόπιν ἀρνητικῆς ἢ ἐρωτηματικῆς προτάσεως, μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ **ἀπεναντίας** πῶς οὖν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος ἄλλους ἂν ἢ ἀσβεῖς ἢ παρανόμους ἐποίησεν; **ἀλλ'** ἔπαυσε μὲν τούτων πολλοὺς ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμῆσαι Ξ. 2) μετὰ ῥήματος προστακτικῆς ἐγκλίσεως ἐπὶ ἐντόνου προσταγῆς ἢ ἐντόνου προτροπῆς (ἀλλὰ = ἐμπρὸς λοιπόν, λοιπόν) **ἀλλὰ πείθεσθε** (=λοιπόν ἀκούσατέ με) Ὁμ. 3) μετὰ πρότασιν ἰδίᾳ ὑποθετικὴν ἢ αἰτιολογικὴν μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ **τοῦλάχιστον** εἰ τοίνυν οὕτω γινώσκεις, ὦ παῖ, **ἀλλὰ** κρέα γε εὖωχού (=τοῦλάχιστον τρωγε ἄφθονα κρέατα) Ξ. ὦ θεοὶ πατρῶοι, συγγέγεσθ' ἀλλὰ νῦν (=τοῦλάχιστον τώρα' ἐνν. εἰ μὴ πρότερον).

Σημ. β' Ἡ φράσις **οὐ μὴν ἀλλὰ** (=ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις) εἶναι βραχυλογικὴ καὶ προῆλθεν ἐκ παραλείψεως μετὰ τὸ **οὐ μὴν** ῥήματος ὑπάρχοντος εἰς τὰ προηγούμενα ἢ νοουμένου ἔξωθεν ὁ ἵππος πίπτει εἰς τὰ γόνατα καὶ μικροῦ κάκεινον ἐξετραχίλισεν **οὐ μὴν ἀλλ'** ἐπέμεινεν ὁ Κῦρος (= οὐ μὴν ἐξετραχίλισεν αὐτὸν ὁ ἵππος — ἢ — οὐ μὴν κατέπεσεν ὁ Κῦρος, ἀλλὰ κλπ.) Ξ. Καθ' ὅμοιον τρόπον παρήχθησαν καὶ αἱ φράσεις **οὐ μέντοι ἀλλὰ** — καὶ — **οὐ γὰρ ἀλλὰ**.

Σημ. γ' Ὁ σύνδεσμος **ἀλλὰ** ἀρχῆθεν εἶναι προκλιτικὸς τύπος τοῦ οὐδετέρου πληθυντικοῦ **ἀλλὰ** τῆς ἀντωνυμίας **ἄλλος**. Ἡ ἀρχικὴ αὕτη σημασία τοῦ **ἀλλὰ** διαφαίνεται εἰς φράσεις, οἷα π.χ. Ἰλ. Α 280' *Εἰ δὲ σὺ κρατερός ἐσοί, θεὰ δὲ σε γείνατο μήτηρ, ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐσσι, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.* α') = εἰς ἄλλα οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ. β') = μὰ οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ.

Ὁ δὲ σύνδεσμος **ὄμως** (συγγενῆς ἐτυμολογικῶς τοῦ ἐπιρρήματος **ὄμοῦ**) προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος **ὄμῶς** (= ὁμοίως, συγγρόνως, ἐξ ἴσου). Ἰδὲ Ἰλιάδος Α 196, Ξ 62 κλπ. καὶ Μ 293 ἢ Ὀδυσσεΐας λ 565.

Οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι **μέν, μὴν, μέντοι** (= μέντοι) **καίτοι** (= καίτοι) ἀρχῆθεν εἶναι μόρια βεβαιωτικά (= ἀλήθεισ, βέβαια, κλπ.). Ἰδὲ § 121, 3.

3. Διαζευκτικοὶ σύνδεσμοι

§ 130. Σύνδεσμοὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες διαζευκτικῶς εἶναι ὁ **ἢ** καὶ ὁ **εἴτε**, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ ὁ **ἢτοι**, **ἐάντε**, **ἄντε**, **ἦντε**.

1) Ὁ διαζευκτικὸς **ἢ** εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται ὁμοίως ὅπως εἰς τὴν νέαν, ἢτοι ὅταν μὲν ἢ διάζευξις γίνεται ἄνευ ἐμφάσεως, τίθεται ἅπαξ μεταξὺ τῶν διαζευγνυομένων μελῶν, ὅταν δὲ ἢ διάζευξις γίνεται μετ' ἐμφάσεως, τίθεται πρὸ ἐνὸς ἐκάστου τῶν διαζευγνυομένων μελῶν. Κατὰ τὴν δευτέραν

ταύτην περίπτωσιν ἀντὶ τοῦ ἦ — ἦ τίθενται προσέτι ἦτοι — ἦ ἢ ἦ — ἦ καί· *χορῶ τοῖς εἰρημένοις ἦ ζήτει βελτίω τούτων* Ἰσ. ἦ λέγε *τι σιγῆς κρεῖττον ἢ σιγὴν ἔχε. ἦτοι κεινόν γε δεῖ ἀπόλλυσθαι ἢ σὲ* Ἡρ. ἦ *ξένος ἦ καί τις πολίτης* Δημ.

Τὰ διαζευγνύομενα δύνανται νὰ εἶναι καὶ περισσότερα τῶν δύο (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· εἰς δὲ τις ἀρχὸς ἀνήρ βουληφόρος ἔστω, ἦ *Αἶας ἦ Ἰδομενεὺς ἦ δῖος Ὀδυσσεὺς ἦ* (=ἦ) *οὐ Πηλεΐδη* Ὅμ.

Σημ. Τὸ μόριον ἦ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, προσέτι

α) εἰς ἐπινόησιν προηγουμένως ἡλεχθέντος. (*Ἐπανορθωτικός ἦ*)· *ἐροῦ δὲ τὴν κυναγόν Ἄριεμιν, τίνας ποινὰς τὰ πολλὰ πνεύματ' ἔσχεν ἐν Αὐλίδι· ἦ γὰρ φράσω* (=ἦ καλύτερα θὰ τὸ δηλώσω ἐγὼ) Σοφ.

β) εἰς διασάφησιν προηγουμένης ἐρωτήσεως, ἢ ὁποῖα παρίσταται γενικὴ πῶς καὶ ἀόριστος. (*Διασαφητικός ἦ*)· *Τί τηρικᾶδε ἀφίξει, ὦ Κρίτων; ἦ οὐ πρόφ' ἔτι ἐστίν;* Πλ. (πβ. τί κάθεσαι ἐδῶ; ἦ περιμένεις κανένα ;).

γ) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, εἰ δ' ἄλλως, ἐν ἐναντία δὲ περιπτώσει· *οὐκ ἔξεστιν αὐτῷ εἰς τὸ ἱερόν εἰσιέναι, ἦ ἀποθανεῖται* Ἡρ. (πβ. γιὰ δῶσε μας τὴν κόρη σου, ἦ θεὰ πᾶμε σένα = εἰδ' ἄλλως θὰ πᾶμε κλπ.) Ἰδὲ καὶ § 32, 3 (συγκριτικὸν ἦ).

2) Διὰ τοῦ εἴτε—εἴτε, (ἐάντε—ἐάντε, ἄντε — ἄντε, ἦντε—ἦντε) συνδέονται διαζευκτικῶς δύο τινά, ὅταν πρόκειναι νὰ δηλωθῇ ἀδιαφορία τοῦ λέγοντος ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν διαζευγνυομένων· *εἴτε Ἀύσανδρος εἴτε ἄλλος τις* Ξ. *ἐάντε νῦν ἐάντε αὐθις ζητήσητε ταῦτα, οὕτως ἐνρήσητε* Πλ. (Ἰδὲ καὶ ὑποθετικὰς προτάσεις).

4. Αἰτιολογικοὶ (παρατακτικοὶ) σύνδεσμοι

§ 131. 1) Κανονικῶς λαμβάνεται ὡς παρατακτικὸς αἰτιολογικὸς σύνδεσμος ὁ γὰρ (=διότι), σπανίως δὲ ὁ ὡς (=διότι) καὶ ὁ ἐπεὶ (=καθόσον). Συνδέουν δὲ οὗτοι πάντοτε κῶλα περιόδων ἢ περιόδου; (§ 121, 2)· *μηδενὶ συμφορὰν ὄνειδίσης· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον* Ἰσ. — ἦν νικῶμεν, φυλάξασθαι δεῖ τὸ ἐφ' ἀρπαγὴν τραπέσθαι· ὡς ὁ τοῦτο ποιῶν οὐκέτ' ἀνὴρ ἔστιν, ἀλλ' ἀχθοφόρος Ξ. — μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφῆναι· ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντροφῶν (=καθόσον καὶ εἰς τὰ θηρία κλπ.) Ξ.

2) Ὁ γὰρ συντάσσεται ὁμοίως καὶ ὡς διασαφητικὸς σύνδεσμος, ἦτοι ὡς σύνδεσμος εἰσάγων διασάφησιν ἢ ἐπεξηγήσιν τινα τῶν προηγουμένων. (*Διασαφητικὸς γὰρ* = δηλαδή)· Σωκράτης δ' ὥσπερ ἐγίγνωσκεν, οὕτως ἔλεγε· τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνει (= ἔλεγε δηλαδή ὅτι κλπ.) Ξ. Οὕτω κανονικῶς χρησιμοποιεῖται ὁ γὰρ κατόπιν δεικτικῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων σημαντικῶν δέ, τεκμήριον δέ, τὸ δὲ μέγιστον κ.τ.τ. (§ 24).

Σημ. α' Τὸ ἐπεὶ συνδέον παρατακτικῶς λαμβάνει πολλάκις τὴν σημασίαν τοῦ καίτοι· ἐγὼ τὰ μικρὰ ταῦτα ἀδύνατος (εἰμι)· ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οἷός τ' εἶναι (= καίτοι ἐβουλόμην ἂν = μολονότι θὰ ἤθελα κλπ.) Πλ.

Σημ. β' Πρὸ τοῦ αἰτιολογικοῦ γὰρ προτάσσεται πολλάκις ὁ ἐπιδοτικός καὶ (ἢ ἐπὶ ἀρνήσεως τὸ ἐπιδοτικὸν οὐδέ)· ἀνήκει δὲ οὗτος ὁ καὶ ἢ εἰς τὴν μετὰ τὸ γὰρ λέξιν (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ = διότι καὶ) ἢ εἰς ὅλην τὴν διὰ τοῦ γὰρ εἰσαγομένην πρότασιν (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ = καὶ μάλιστα). Ἐνίοτε λέγεται προσέτι καὶ γὰρ καὶ· ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετιάλον· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο (= διότι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μένων τὸ ἤθελε) Ξ. ὥστε (βασιλεὺς) οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμουμένων· καὶ γὰρ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ (= διότι μάλιστα ὁ Κ. κλπ.) Ξ. Οὐδεὶς πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσβέδες... λέγοντος ἤκουσεν· οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως διελέγετο (= διότι μάλιστα δὲν συνεζήτει περὶ κλπ.) Ξ.

§ 132. Πολλάκις ἢ διὰ τοῦ γὰρ εἰσαγομένη πρότασις παρεμβάλλεται μετὰ τῶν λέξεων τῆς αἰτιολογουμένης προτάσεως καὶ οὕτω ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ παρένθεσιν τοῦ λόγου, ὁ ὁποῖος διακόπτεται διὰ τῆς παρεμβαλλομένης προτάσεως. Τότε ὁ γὰρ φαίνεται συνδέων καθ' ὑπόταξιν καὶ ἰσοδυναμῶν πρὸς τὸν αἰτιολογικὸν σύνδεσμον ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ· Ξενοφῶν λαβὼν βοῦν ὑφ' ἀμάξης, οὐ γὰρ ἦν ἄλλα ἱερεῖα, σφαγιασάμενος ἐβοήθει (= ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχαν ἄλλα κλπ.) Ξ.

Ἡ τοιαύτη σύνταξις τοῦ γὰρ εἶναι λίαν συνήθης εἰς τὸν Ὅμηρον (ἰδίᾳ κατόπιν κλητικῆς τινος) καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον· Φήμε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θελκτήρια οἶδας, τῶν ἐν γέσφιν ἄειδε (= ἐπειδὴ πολλὰ ἄλλα κλπ.) Ὅμ. ἐνταῦθα Κῦρος, ἦν γὰρ τις χῶρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης, τοῦτόν σφι τὸν χῶρον προσεῖπε ἐξημερῶσαι Ἡρόδ.

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας συντάξεις δύναται πολλάκις ὁ γὰρ νὰ ἀποδίδεται καὶ μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἦτοι μὲ τὸ βέβαια· ὑμεῖς δὲ πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἡ πόλις

ἡμῶν αἰτιάζεται, ἵστε γὰρ αὐτὰ ὅσπερ καὶ ἐγώ, συμβουλευέτε τὰ ἄριστα (=καὶ τὰ γνωρίζετε βέβαια αὐτὰ κλπ.) Ξ.

Σημ. α' Ἐκ τοιούτων συντάξεων προῆλθεν, ὥστε ἡ βραχυλογικὴ φράσις *ἀλλ' οὐ γὰρ* νὰ σημαίῃ *ἀλλ' ὅμως· ἐκαλλυνόμεν ἂν καὶ ἠβρονόμην, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα· ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι* (=ἀλλ' ὅμως δὲν τὰ γνωρίζω. Ἡ φράσις δύναται νὰ συμπληρωθῇ οὕτω: ἀλλ' οὐ καλλύνομαι οὐδὲ ἠβρόνομαι οὐ γὰρ ἐπίσταμαι).

Σημ. β' Τὸ γὰρ προῆλθε διὰ συνθέσεως ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ *γέ* καὶ τοῦ *ἄρ* (ἄρα), τὰ ὁποῖα ἀμφοτέρωθεν δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ *γὰρ* οὐδέποτε τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι ἡ βεβαιωτικὴ, τὴν ὁποίαν συνηθέστατα ἔχει εἰς ἀπαντήσεις: *τὸ φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταῦτον; Ταῦτόν γάρ* (=τὸ ἴδιο βέβαια) Πλ. Ἐκ τῆς βεβαιωτικῆς δὲ σημασίας προῆλθε κατόπιν ἡ αἰτιολογικὴ καὶ ἡ διασαφητικὴ (πβ. § 121, 2).

5. Συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι

§ 133. 1) Οἱ συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι *ἄρα, δῆ, οὖν, γοῦν, οὐκοῦν, οὐκουν, τοίνυν, τοιγαροῦν, τοιγάροι* καὶ ὥστε συνδέουν μὲ τὰ προηγούμενα περιόδων κῶλα ἢ περιόδους.

2) Ἐκ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων ὁ *ἄρα, δῆ, οὖν, γοῦν* καὶ *τοίνυν* οὐδέποτε τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως (Ἰδὲ κατωτέρω παραδείγματα καὶ παραβάλε § 122 τέ, § 126, 2 καὶ § 132, Σημ. 2).

§ 134. α' Οἱ σύνδεσμοι *ἄρα, δῆ, οὖν* καὶ *τοίνυν* ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν σύνδεσμον τῆς νέας γλώσσης *λοιπὸν* καὶ χρησιμοποιοῦνται, ὅπως ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν νέαν γλώσσαν τὸ *λοιπὸν*. Εἰδικῶς δὲ περὶ ἐκάστου αὐτῶν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς:

1) Ὁ σύνδεσμος *ἄρα* κανονικῶς εἰσάγει συμπέρασμα λογικόν, ἥτοι συμπέρασμα προκύπτων ἐκ προηγουμένων κρίσεων ἢ ἐκ συλλογισμοῦ: *εἰ ἀναγκαῖον εἶη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι. Σὺ ἄρα τυραννεῖν οὐκ ἂν δέξαιο* (=Σὺ λοιπὸν ἢ λοιπὸν σὺ) Πλ. *Εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοί· εἰσὶν ἄρα καὶ θεοί* Λουκ.

Σημ. Τὸ μόριον *ἄρα* (ποιητικῶς καὶ *ἄρ* ἢ *ἄρ*) ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο, ἵνα δηλώσῃ τὴν ἄμεσον ἀκολουθίαν καὶ στενὴν σχέσιν δύο ἐννοιῶν, ἥτοι ἐσήμαινε εὐθύς κατόπιν, φησικά, ἀκριβῶς; ὡς εἰπὼν κατ' *ἄρ* ἔζετο (=ἀμέ-

σως κατόπιν ἐκάθισε) "Ομ. μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Αἰγίοθοιο, τὸν δ' (=δᾶ) Ἀγαμέμνονίδης ἔκταν' Ὀρέσειης (=τὸν ὁποῖον ἀκριβῶς ἐφόνευσε . . .) "Ομ.

Πολλάκις δὲ τὸ ἄρα λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ κατὰ τὰ φαινόμενα, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ὑατέρων, καθὼς βλέπω τώρα, κ.τ.τ., ἤτοι ἵνα δηλωθῇ κρίσις τοῦ λέγοντος σύμφωνος πρὸς τὰ νῦν πράγματι συμβαίνοντα, ἀντίθετος δὲ πρὸς τοὺς ἰσχυρισμοὺς ἄλλου τινὸς ἢ πρὸς προηγουμένην πεπλανημένην γνώμην αὐτοῦ τοῦ λέγοντος· οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα τῷ Μήδῳ ἀνέστησαν Θ. ὦ πόποι, οὐκ ἄρα πάντα ροήμονες οὐδὲ δίκαιοι ἦσαν Φαιήκων ἡγήτορες "Ομ.

Εἰς δὲ τὴν φράσιν εἰ μὴ ἄρα, ἢ ὁποία ἐκφράζει εἰρωνεΐαν, τὸ ἄρα λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἴσως· πῶς ἂν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθείροι τοὺς νέους; εἰ μὴ ἄρα ἢ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστίν (=ἐκτὸς ἐὰν ἴσως ἢ ἐπιμέλεια κλπ.) Ξ.

2) Τοῦ δὴ καὶ τοῦ οὖν ὡς συμπερασματικῶν συνδέσμων ἢ χορηγίας εἶναι ἐν γένει ἢ αὐτῇ. "Ἦτοι ταῦτα

α') εἰσάγουν κανονικῶς συμπέρασμα πραγματικόν, ἤτοι ἐπακολούθημα προκῦπτον ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἢ ἐκ τινος πραγματικοῦ γεγονότος (=φυσικὰ λοιπόν, λοιπόν)· οἱ Θαυρακηνοὶ ἔλεγον ὅτι οὐ πάποθ' οὔτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο, εἰ μὴ τότε. ἐδόκει δὴ θεῖον εἶναι Ξ. Ἐν Ἐφέσῳ ἤδη ὄντος αὐτοῦ (τοῦ Θίβρωνος) Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ στρατεύμα. ὁ μὲν οὖν Θίβρων ἀπῆλθεν οἴκαδε Ξ.

β') χορησιμοποιοῦνται πρὸς ἀνακεφαλαίωσιν προλεχθέντων ἢ πρὸς ἀνάληψιν καὶ συνέχισιν λόγου διακοπέντος διὰ τινος βραχυτέρας ἢ μακροτέρας παρενθέσεως· (πβ. § 132)· Οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταιᾷ οὕτως ἐπεπράγεσαν Θ. ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἐλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κόμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι (διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὄλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ ἡ κατάβασις), τότε δὴ συλλεγόντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπέθεντο κλπ. Ξ.— Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ἦσαν Ξ. ὁ δὲ Πρόξενος (ἔτυχε γὰρ ὑστερος προσιῶν καὶ τάξις αὐτῷ ἐπομένη τῶν ὀπλιτῶν), εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων εἶθετο τὰ ὄπλα Ξ.

Σημ. α' Τὸ μόριον δὴ ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο, ὡσάκις ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς τι παρὸν καὶ πρόδηλον γεγονός.

ἦτοι ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικόν, χρονικόν καὶ βεβαιωτικόν (=τόρα, νά! πιά, δά) *Τεῦκρος πέπον, δὴ νῶϊν ἀπέκτατο πιστὸς εἰαίρος* (=νά! καθὼς βλέπεις, μᾶς ἐσκοτώθηκε—νά! μᾶς ἐσκοτώθηκε—τόρα μᾶς ἐσκοτώθηκε) Ὅμ. Οὕτω, νῦν δὴ=τόρα δά ἢ τόρα πιά τότε δὴ=τότε πιά πάλαι δὴ =εἶναι πολὺς καιρὸς πιά· καὶ δὴ=λοιπὸν νά· *Βλέπον κάτω. Καὶ δὴ βλέπω* (=λοιπὸν νά! κοιτάζω) Ἀρφ.

Σημ. β' Τὸ μόριον *οὖν* ἐχρησιμοποιεῖτο ἀρχῆθεν εἰς διαβεβαιώσεις, ἦτοι καὶ τοῦτο ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίσθημα βεβαιωτικόν μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν πάσῃ περιπτώσει, βέβαια, ἀληθινά, πράγματι· *Νῦν δ' ἐπεὶ ἡμέτερον τε πόλιν καὶ γαίαν ἰκάνεις, οὐτ' οὖν ἐσθήτος δευήσασαι οὔτε τεν ἄλλον* (=οὔτε φορέματα, σὲ βεβαιῶ, θὰ σοῦ λείψουν—οὔτε φορέματα βέβαια θὰ σοῦ λείψουν κλπ.) Ὅμ. *Εἰ δ' ἐστίν, ὥσπερ οὖν ἐστίν, θεὸς ἢ θεῖόν τι ὁ ἔρωσ, οὐδὲν κακὸν ἂν εἴη* (=ὅπως πράγματι εἶναι) Πλ. πάνυ μὲν *οὖν* (=βεβαιότατα). Πβ. § 128,1, Σημ.

Βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ *οὖν* καὶ εἰς τὸ δ' *οὖν*, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπάγεται κατὰ τι τὸ ἀδιαμφισβήτητον καὶ πραγματικὸν κατόπιν ἄλλων προλεχθέντων, τὰ ὅποια ἐνέχουν τὸ δυνάμενον νὰ ἀμφισβητηθῆ· *Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἢ Σπεννέσιος γυνὴ παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κῦρος δοῦναι χρήματα πολλά. Τῆ δ' οὖν στροιγῆ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τετάρων μηνῶν* (=Ὅπως δὴ ποτε τὸ βέβαιον εἶναι οἷοι ὁ Κῦρος ἐπλήρωσε τότε εἰς τὸ στροτεύμα κλπ.) Ξ. *Εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα, αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς* (=ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως θὰ προτιμήσω σᾶς) Ξ.

Σημ. γ' Τὸ μὲν *οὖν* πολλάκις λαμβάνεται εἰς ἀποκρίσεις μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ (ὅλος) *τοῦναντίον*, (ὅλος) *ἀπεναντίας*· *Οἱ παρὰ σοὶ τούτων οὐδὲν ἐπίστανται; Πάντα μὲ οὖν* (=Ἀπεναντίας ὅλα τὰ γνωρίζουν) Ξ.

Σημ. δ' Τὸ *γοῦν* (προελθὸν ἐξ ἐνώσεως τοῦ *οὖν* μετὰ προηγουμένου γέ=βεβαίως ἢ τοῦλάχιστον) σημαίνει ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων 1) βέβαια, 2) παραδείγματος χάριν καὶ 3) τοῦλάχιστον, ὁπωςδήποτε.

3) *Οὐκοῦν, οὕκουν*. Ταῦτα προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τοῦ *οὐ* (*οὐκ*) καὶ τοῦ *οὖν*. Καὶ τὸ μὲν *οὐκοῦν* εἰσάγει συμπέρασμα καταφατικόν (=λοιπὸν), τὸ δὲ *οὕκουν* εἰσάγει συμπέρασμα ἀποφατικόν (=λοιπὸν δέν)· *Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Φαρνάβαζος, ἀπλῶς ὑμῖν ἀποκρίνωμαι; (=λοιπὸν, εἶπεν ὁ Φ.) Ξ. Οὕκουν μ' ἐάσεις; (=λοιπὸν δέν θὰ μ' ἀφήσης;) Σοφ.*

Σημ. Τὸ *οὕκουν* εἰς διαλόγους εἰσάγον ἀποφατικὴν ἀπόκρισιν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ *οὐδαμῶς, οὐδόλως*· *Ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὕκουν ἔγωγς Ξ.*

4) Τὸ *τοίνυν* (συγκείμενον ἐκ τοῦ *τοί*=βεβαίως καὶ τοῦ *νῦν*—*νῦν*=τόρα, λοιπὸν) εἰσάγει συμπέρασμα ὅπως τὸ *δὴ* καὶ τὸ *οὖν*, ἀλλὰ μὲ ἀσθενέστερον τόνον· *Λέγε δὴ, τί φῆς εἶναι τὸ δοῖον*

καὶ τὸ ἀνόσιον. Λέγω τοίνυν ὅτι τὸ μὲν ὀσιόν ἐστιν, ὅπερ ἐγὼ
νῦν ποιῶ (=λέγω λοιπὸν ὅτι κλπ.) Πλ.

§ 135. β' 1) Τὸ τοιγαροῦν καὶ τὸ τοιγάροι, (ποιητικῶς
δὲ καὶ παρ' Ἡροδότῳ τοιγάρο), εἰσάγουσιν συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον
παρίσταται ὡς ἰσχυρὰ πεποιθήσις τοῦ λέγοντος (=γιαυτὸ ἀκρι-
βῶς λοιπὸν, γιαυτὸ ἴσια ἴσια). Πρόξενος ᾤετο ἀρκεῖν πρὸς τὸ
ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν
δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. Τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοί
τε κάγαθοὶ τῶν συνόντων εὖνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἀδικοὶ ἐπεβού-
λευον Ξ.

2) Τὸ ὥστε συνδέον κατὰ παρὰτάξιν (περίοδον ἢ συνηθέστε-
ρον κῶλον περιόδου) ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐπομένως, γιαυτὸ λοι-
πὸν, ὥστε. Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκε Τισσαφέρην· ὥσθ
οἱ Ἕλληνας ἐφρόντιζον Ξ.

Β' Σύνδεσις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν

1. Εἰδικαὶ προτάσεις

§ 136. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν εἰδικῶν σύν-
δέσμων ὅτι καὶ ὥς, (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ διὰ τοῦ ὁ, εἰς τοὺς
ποιητὰς ἐν γένει καὶ διὰ τοῦ οὖνεκα, εἰς τοὺς τραγικοὺς καὶ διὰ
τοῦ ὀθούνεκα, εἰς δὲ τὸν Ἡρόδοτον καὶ διὰ τοῦ διότι=ὅτι, πῶς,
ποῦ) καὶ χρησιμεύουσιν

1) ὥς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἦτοι ὥς ἀντικείμενον) ὀημά-
των λεκτικῶν (λέγειν, ἀγγέλλειν, κλπ.) ἢ αἰσθητικῶν (αἰσθάνε-
σθαι, ὄρα, ἀκούειν κλπ.) ἢ γνωστικῶν (γιγνώσκειν, εἰδέναι κλπ.),
ἢ ὥς ἐπεξήγησις ἀντωνυμίας οὐδετέρου γένους, συνήθως δεικτικῆς
(τοῦτο, ταῦτα—ὁ).

2) ὥς ὑποκείμενον ἀπροσώπων ὀημάτων (ἀγγέλλεται, ἀρκεῖ,
κλπ.) ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων ἄλλης (ἐστίν), δῆλόν (ἐστίν) κλπ.

§ 137. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν εἶναι
προτάσεων κρίσεως, διὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν
ἀνεξαρτήτων προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1. Ἄρνησις οὐ).
Ὅταν ὁμως τὸ ὀημα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται,
εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου, συνήθως ἀντὶ τῆς (κυρίως) ὀριστικῆς
τίθεται εἰς τὴν εἰδικὴν πρότασιν ἐνκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου.

(Ἰδὲ § 116, 2, Σημ. 3) λέγει ὁ κατηγοροῦς ὡς ὑβριστῆς εἰμι (= πὼς εἶμαι) Λυσ. Κῦρος ἔλεγεν **ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασι- σιλέα μέγαν** (= ὅτι ἡ ἐκστρατεία θὰ γίνη...) Ξ. Ἰσως εἴποιεν ἂν πολλοὶ **ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο** (= ὅτι δὲν ἦμπορεῖ ποτὲ νὰ γίνη) Ξ. (πβ. ὁ δίκαιος οὐκ ἂν ποτε γέ- νοιτο ἄδικος)—Ἔλεγον **ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκε, Ἄρδιαϊός δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη** Ξ.—ἠγγέλθη αὐτῷ **ὅτι Μέ- γαρα ἀφέστηκε** Θ.—ἀρκεῖ **ὅτι τῶν ἄλλων καταγελαῖς** Ξ. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοῦς (= αὐτὰ ἰσχυρίζομαι, ὅτι δηλαδὴ κλπ.) Πλ.

Σημ. α' Εἰς τὰς φράσεις **οἶδ' ὅτι** (= τὸ ξέρω ἢ βέβαια), **εὖ οἶδ' ὅτι** (= τὸ ξέρω καλὰ ἢ βεβαίωτα), **δῆλον ὅτι** (= προδήλως, προφανῶς), αἱ ὁποῖαι παρήχθησαν κατὰ παράλειψιν τοῦ ῥήματος εἰδικῆς προτάσεως καὶ λαμβάνονται οὕτω παρενθετικῶς ὡς βεβαιωτικά ἐπιρρήματα, τὸ **ὅτι** δὲν ἔχει κατόπιν αὐτοῦ ῥῆμα, εἰς τὸ ὅποιον νὰ ἀναφέρεται Ἄκουετε, **εὖ οἶδ' ὅτι**, καὶ ὑμεῖς Ἰάσωνος ὄνομα Ξ. Οὕτω σοι διαφερόντως ἤρεσκεν ἡ πόλις καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι **δῆλον ὅτι** Πλ. (Ἐντεῦθεν προῆλθε τῆς νέας γλώσσης τὸ ἐπίρρημα **δηλονότι** καὶ **δηλαδὴ**).

Σημ. β' Ὁ εἰδικὸς σύνδεσμος ὡς διαφέρει τοῦ εἰδικοῦ **ὅτι** κατὰ τοῦτο, ὅτι διὰ τοῦ ὡς συνήθως εἰσάγεται κάτι τι, τὸ ὅποιον παρίστα- ται ὡς οὐχὶ ἀληθὲς ἢ ὡς ἀβέβαιον. Διὰ τοῦτο δὲ κανονικῶς τὸ ὡς τίθε- ται μετὰ τὸ ῥῆμα **διαβάλλειν, πείθειν**, κ.τ.τ. *Τισσαφέρνης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ* (= **ὅτι** τάχα τὸν ἐπε- βουλεύετο) Ξ.

Σημ. γ' Εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις ἡ εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου τοῦ μὲν ἐνεστῶτος δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνε- στῶτος πάλιν ἢ τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ δὲ παρακειμένου δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικὴν τοῦ παρακειμένου πάλιν ἢ τοῦ ὑπερ- συντελείου *ἔλεγεν ὅτι ἀδικοῖεν* = ὅτι ἀδικοῦσι—ἢ—ὅτι ἠδίκουν *ἔλεγον ὅτι πεφευγὼς εἶη* = ὅτι πέφευγε—ἢ—ὅτι ἐπεφεύγει.

Σημ. δ' Τὰ λεκτικά ῥήματα συντάσσονται καὶ μὲ (εἰδικὸν) ἀπαρέμ- φατον ὡς ἀντικείμενον. Οὕτω δὲ συντάσσεται κανονικῶς τὸ ῥῆμα **φημί** (καθὼς καὶ τὰ δοξαστικά ῥήματα *νομίζειν, ἠγείσθαι, οἴεσθαι*, κλπ.).

Τὰ δὲ αἰσθητικά καὶ τὰ γνωστικά ῥήματα συντάσσονται συνηθέ- στατα καὶ μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς). (Ἰδὲ τὰ περὶ ἀπαρεμφάτου καὶ μετοχῆς).

2. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις

§ 138. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων **ὅτι, διότι, ὡς** (= διότι ἢ ἐπειδὴ) καὶ διὰ τῶν (κυριῶς χρονικῶν) συνδέσμων

ἐπει, ἐπειδή (καὶ σπανιώτερον *ὄτε* καὶ *ὄποτε*—ἀφοῦ, εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς καὶ διὰ τοῦ *οὐνεκα* ἢ *ὀθούνεκα*—ἐπειδή, διότι).

2) κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως καὶ δι' αὐτὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1) ἢ σπανίως δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου, ὅταν τὸ ὄημα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου. (Ἄρνησις *οὐ*. Πρὸβλ. εἰδικὰς προτάσεις)· Ἄθηναῖοι ἐνόμισαν λεύσθαι τὰς σπονδάς, *διότι ἐς χεῖρας ἦλθον* Θ. Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στρατεύμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, *ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη* (=διότι ἐκεῖ ἦτο) Ξ. Δέομαί σου παραμεῖναι, *ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνὸς ἡδίου ἀκούσαιμι* ἢ σοῦ (=διότι ἐγὼ) Πλ.

Σημ. α' Διὰ τοῦ *ὅτι* κανονικῶς εἰσάγεται ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις μετὰ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ὄματα (χαίρω, ἠδομαι, θαυμάζω, κλπ.), ἢ κατόπιν φράσεων, οἷαι *αἰσχρόν* (ἔστι), *δειρόν* (ἔστι), *θαυμαστόν* (ἔστι), κ. τ. τ. *χαίρω ὅτι εὐδοκίμεῖς* Πλ. *οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον ὅτι Κῦρος οὐ φαίνοιτο* Ξ.

Ἄλλὰ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἀκολουθεῖ πολλάκις πρότασις εἰσαγομένη διὰ τοῦ *εἰ* (ὡς αἰτιολογικοῦ), ὅταν τὸ αἷτιον παρίσταται ὡς δυνάμενον νὰ ἀμφισβητηθῆ· (Ἄρνησις *μή*)· Σωκράτης *ἐθαύμαζεν, εἰ τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀργύριον πράττειτο* (=εὗρισκε παράδοξον, ἂν κανεῖς) Ξ. *οὐ θαυμαστόν, εἰ μή τούτων ἐνεθυμήθησαν*; (=δὲν εἶναι παράδοξον, πού δὲν) Σ.

Σημ. β' Τὸ αἰτιολογικὸν ὡς πολλάκις ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ *ὅτι οὕτω* (=διότι ἔτσι ἢ διότι τόσον) *πολὺ δὲ (εὐδαμονίζω σε τοῦ τρόπου) ἐν τῇ νυκτὶ περσοτώσῃ συμφορᾷ, ὡς ῥαδίως αὐτὴν καὶ πρᾶως φέροις* (=ὅτι οὕτω ῥαδίως κλπ.=διότι ἔτσι ἀγογγύστως κλπ. ἢ=διότι τόσον ἀγογγύστως κλπ.).

3. Τελικαὶ προτάσεις *

§ 139. *Αἱ τελικαὶ προτάσεις*, ἦτοι αἱ προτάσεις αἱ δηλοῦσαι (τὸ *τέλος*, ἦτοι) τὸν σκοπὸν ἐνεργείας τινός,

1) εἰσάγονται διὰ τῶν τελικῶν συνδέσμων *ἵνα*, *ὅπως* καὶ *ὡς* (καὶ *ὄφρα* εἰς τοὺς ποιητὰς—γιανὰ, νά), μετ' ἀρνήσεως δέ, ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας, διὰ τοῦ *ἵνα μή*, *ὅπως μή*, καὶ *ὡς μή*, ἢ διὰ μόνου τοῦ *μή* (=γιανὰ μή, νὰ μή).

2) ἐκφέρονται κατόπιν μὲν ἀρχικοῦ χρόνου δι' ὑποτακτικῆς, κατόπιν δὲ ἱστορικοῦ χρόνου συνήθως δι' εὐκτικῆς, ἀλλὰ καὶ δι' ὑποτακτικῆς· Κῦρας *τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερῦκωσιν* (=γιανὰ ἀπομακρύνουν) Ξ. *Ξενοφῶν ἡγγεῖτο πρὸς τὴν φανεράν ἔκβασιν, ὅπως ταύτη τῇ ὁδῷ οἱ πο-*

λέμιοι προσέχοιεν τὸν νοῦν (=γιαυὰ ἔχουν τὴν προσοχὴν τους ἐστραμμένην) Ξ. Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκαυσε, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῆ Ξ. Μὴ φθόνει τοῖς εὐτυχοῦσι, μὴ δοκῆς εἶναι κακὸς (=γιαυὰ νὰ μὴ φαίνεσαι) Ἰσ.

Σημ. α'. Ἡ τελικὴ πρότασις ἐκφέρεται ἐνίοτε δι' εὐκτικῆς καὶ χωρὶς νὰ προηγηται ἱστορικὸς χρόνος, εἴτε ἔνεκα ἐλλέως πρὸς προηγουμένην εὐκτικὴν ἢ ἵνα παρασταθῇ ὁ σκοπὸς ὡς ἀπλῆ τις σκέψις μόνον τοῦ λέγοντος· Νῦν δ' ὦρη δόροιο· τάχιστα μοι ἔνδον εἰαῖροι εἶεν, ἵν' ἐν κλισίῃ λαρὸν τετυκοίμεθα δόροπον Ὅμ. Ἰσως δέ που ἡ ἀποσκάπτει τι ἢ ἀποτειχίζει, ὡς ἄπορος εἶη ἡ ὁδὸς (=γιαυὰ νὰ εἶναι ἀδιάβατος) Ξ.

Ἐκφέρεται δὲ προσέτι ἡ τελικὴ πρότασις καὶ δι' ὀριστικῆς ἱστορικῶν χρόνων, πρὸς δὴλωσιν σκοποῦ μὴ δυναμένου νὰ πραγματοποιηθῇ, ὅταν προηγηται αὐτῆς εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος ἢ ἐν γένει πρότασις δηλοῦσα κάτιτι, τὸ ὁποῖον δὲν ἔγινε· Εἰ γὰρ ὄφελον οἰοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἰοί τε ἦσαν αὐ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα (=γιαυὰ ἠμποροῦσαν) Πλ. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μὴ ἐδύνατο ἐξαπατᾶν (=γιαυὰ μὴν μποροῦσε τώρα) Ξ. (πβ. ἔπροπε νὰ ἦσουν ἐκεῖ, γιαυὰ ἔβλεπε, τί ἔκανε).

Σημ. β'. Μετὰ τὸν τελικὸν σύνδεσμον ὅπως καὶ ὡς τίθεται πολλάκις τὸ δυνητικὸν μορίον ἄν (ποιητ. κεν, κε § 116,2): ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὡς κε νέηαι (=ὡς ἂν ἀπέλθης=γιαυὰ ἐπιστρέψης) Ὅμ. Τοῦτ' αὐτὸ νῦν δίδασκε, ὅπως ἂν ἐκμάθω (=γιαυὰ τὸ μάθω καλά) Σοφ. Τοῖς νικῶσι πᾶσιν ἐδίδου βοῦν, ὅπως ἂν θύσαντες ἐστιῶντο (=γιαυὰ συμποσιάζουν) Ξ.

Σημ. γ'. Οἱ τελικοὶ σύνδεσμοι πάντες ἀρχῆθεν ἦσαν ἐπιρρημάτα.

1) Τὸ ἵνα ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκεῖ, ἢ συνηθέστερον ἀναφορικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ὅπου. Πβ. Ἰλ. Κ 128 κείρους δὲ κίχησόμεθα πρὸ τυλάων ἐν φυλάκεσσ', ἵνα γὰρ σφιν ἐπέφραδον ἠγερέθεσθαι (=διότι ἐκεῖ κλπ.). Ἰλ. Ε 359 δὸς δέ μοι ἵππους, ὄφρ' εἰς Ὀλυμπον ἵκωμα, ἵν' ἀθανάτων ἔδος ἐστίν (=ὅπου εἶναι κλπ.). Ἀλλ' εἰς φράσεις, οἷα π.χ. Ὀδυσσ. ν, 363 χρήματα μὲν μυχθὸν ἄντρον θεσπεσίοιο θείομεν αὐτίκα νῦν, ἵνα περ τάδε τοι σὸα μίμνη, τὸ ἵνα ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκλαμβάνεται ὄχι μόνον ὡς ἀναφορικὸν τοπικὸν (=ὅπου νὰ μένουν), ἀλλὰ καὶ ὡς καθαρῶς τελικὸν (=γιαυὰ μένουν).

2) Τοῦ μορίου ὡς, ἀρχῆθεν δεικτικὸν (=οὕτως, ἔτσι § 121,2), ἡ τελικὴ σημασία ἦτο δυνατὸν νὰ προέλθῃ ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ἰλ. Υ 429 ἄσσον ἴθ', ὡς κεν θᾶσσον ὀλέθρου πείραθ' Ἰκχαι (=ἔτσι νὰ φθάσης—γιαυὰ φθάσης). Ὅμοιως τοῦ ὅπως, σημαίνοντος ἀρχῆθεν πῶς, μὲ ποιὸν τρόπον, ἡ τελικὴ σημασία (=γιαυὰ) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ὀδυσσ. α 76 περιφραζόμεθα πάντες νόστον, ὅπως ἔλθῃσι (=πῶς νὰ ἔλθῃ—γιαυὰ ἔλθῃ).

3) Τοῦ δὲ ὄφρα, ἀρχῆθεν χρονικοῦ ἀναφορικοῦ μορίου (=ἔως ὅτου), ἡ τελικὴ σημασία προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ἰλ. Β 229 κλῆτε, φίλοι, καὶ μείνατ' ἐπὶ χρόνον, ὄφρα δαῶμεν, ἢ εἰτὸν Κάλχας μανισύεται ἠὲ καὶ οὐκί (=ἔως ὅτου νὰ γνωρίσωμεν—γιαυὰ γνωρίσωμεν).

4) Τοῦ δὲ ἐνδοιαστικοῦ *μή* (=μήπως) ἢ τελικῆ σημασία (=γιατὰ μή) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ἰλ. Α, 552 ἀπόσιχε, *μή τι νόση Ἦρη* (=μήπως καταλάβῃ τίποτε—γιατὰ μὴν καταλάβῃ τίποτε).

4. Ὑποθετικαὶ προτάσεις

§ 140. Ὑποθετικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν *ὑπόθεσιν*, ἥτοι ὄρον τινά, ὑπὸ τὸν ὁποῖον δύναται νὰ συμβαίῃ ἢ νὰ ἀληθεύῃ τι. (*Ἄν θέλει, ἤμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ*).

Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται διὰ τοῦ *εἰ* (=ἔάν, ἄν, σάν, ἄμα) καὶ διὰ τοῦ *ἐάν* (ἄν, ἦν, τὰ ὁποῖα προῆλθον ἐξ ἐνώσεως τοῦ *εἰ* μετὰ τοῦ δυνητικοῦ *ἄν*. Ἰδὲ § 139, 2, Σημ. β' καὶ παράβαλε τὰ Ὀμηρικὰ *εἴ κεν, εἴ κε, αἰ κεν, αἴ κε* = ἔάν).

Ἡ δὲ ἄρνησις εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι *μή* καὶ σπανιώτατα *οὐ*, (ἐνῶ αὗται κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι προτάσεις κρίσεως. Αἰτία τούτου εἶναι ὅτι αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις προῆλθον ἀπὸ προτάσεις εὐχητικὰς, αἱ ὁποῖαι ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας εἶχον τὴν ἄρνησιν *μή*. Ἰδὲ § 121, 3 καὶ παράβαλε τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς νέας γλώσσης, ἐκ τῶν ὁποίων ὅσαι μὲν εἰσάγονται μὲ τὸ *ἐάν* ἢ *ἄν* ἢ *σάν* ἢ *ἄμα* ἔχον ἄρνησιν τὸ *δέν*, ἀντίστοιχον τοῦ ἀρχαίου *οὐ*, ὅσαι δὲ εἰσάγονται μὲ τὸ *νὰ* ἔχον ἄρνησιν τὸ *μή*. *ἄν δέν τὸ ἔβλεπα, δέν θὰ τὸ πίστευα—νὰ μὴν τὸ ἔβλεπα, δέν θὰ τὸ πίστευα*).

§ 141. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἀπλῶς καὶ *ὑπόθεσις* (ἢ ἡγούμενον), ἢ δὲ πρότασις, τὴν ὁποίαν αὕτη προσδιορίζει, λέγεται *ἀπόδοσις* ἢ *ἐπόμενον* ἢ *συμπέρασμα*. Ὑπόθεσις δὲ καὶ ἀπόδοσις ὁμοῦ λαμβανόμενα λέγονται *ὑποθετικὸς λόγος*.

Ὑποθετικῶν λόγων ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὡς καὶ εἰς τὴν νέαν, τέσσαρα εἶδη.

1. **Πρῶτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον λαμβάνεται ὡς πραγματικόν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄν ὄντως τοῦτο εἶναι τι τὸ πραγματικόν. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφράζεται διὰ τοῦ *εἰ* καὶ ὀριστικῆς οἰουδήποτε χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις καθ' οἵανδήποτε ἔγκλισιν ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων ἐξάγει ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως) *εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοὶ*

(=ἂν πράγματι ὑπάρχουν βωμοί, τότε κλπ.) Λουκ. *Κλέαρχος εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει* (=ἂν πράγματι, ὅπως ἰσχυρίζεσθε σεῖς, ἐπεχείρει νὰ διαλύσῃ τὰς συνθήκας κλπ) Ξ *εἰ Ἐκτορα ἀποκτενεῖς, καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖ* Πλ. *εἰ ψεύδομαι, ἐξέλεγε Πλ. εἰ ἄλλως γιννώσκεις, δίδασκε* Ξ .

2. **Δεύτερον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἥτοι κάτι τι ἀντίθετον πρὸς ὅ,τι πράγματι συμβαίνει ἢ πράγματι ἔγινε. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰ* καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς δυνητικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν οὐδέποτε χρησιμοποιεῖται ἀόριστος εἰς τοιοῦτους ὑποθετικοὺς λόγους): *φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς* Ξ *ἂν ἤμεν* (=ἂν δὲν εἴχαμε, θὰ ἤμαστε) Ξ . *οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα* (=δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε, ἂν δὲν τὸν διέτασσα ἐγὼ) Ξ .

3. **Τρίτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀπλῆ τις σκέψις τοῦ λέγοντος, ἥτοι κάτι τι τὸ ὁποῖον ἀπλῶς θέτει τις εἰς τὸν νοῦν του, χωρὶς νὰ ἐξετάζεται, ἂν τοῦτο εἶναι καὶ τι προσδοκώμενον. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰ* καὶ εὐκτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις διὰ δυνητικῆς εὐκτικῆς (§ 116,2) ἢ σπανίως δι' ὀριστικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἢ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς παρατατικοῦ, ἢ δὲ ἀπόδοσις συνήθως δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μὲ τὸ *θὰ* ἢ τὸ *ἤθελα, ἤθελες* κλπ.) *οὐκ ἂν τις ζῶν, εἰ μὴ τρέφοιτο* (=δὲν θὰ ἐξοῦσε κανεῖς, ἂν δὲν θὰ ἐτρέφετο) Ξ . *εἴ τις περιέλοιτο τῆς ποιήσεως πάσης τό τε μέλος καὶ τὸν θυμὸν καὶ τὸ μέτρον, λόγοι γίνονται τὸ λειπόμενον* (=ἂν κανεῖς ἤθελεν ἀφαιρέσει κλπ.) Πλ.

4. **Τέταρτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τι ἢ τὸ προσδοκώμενον ἢ τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἢ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰάν*, (*ἂν, ἤν*, ποιητικῶς δὲ καὶ διὰ τοῦ *εἴ κε, εἴ κεν*) καὶ ὑποτακτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις α') ὅταν μὲν τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι τι τὸ προσδοκώμενον ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως ἀναφερομένης εἰς τὸ μέλλον, συνήθως δὲ διὰ προστακτικῆς. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): *Ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε, βλάψετε ὑμᾶς αὐτοὺς* (=ἂν μὲ θανατώσετε, κλπ.) Πλ. *ἦν κακοῖσι συμμίσης, ἀπολεῖς καὶ τὸν εὐνοῖαν νόον* (=ἂν συναναστρέψαι, θὰ

χάσης) Ξ. *ἦν θάνης ού, παῖς ὄδ' ἐκφεύγει μόρον* (=ἐκφεύζεται. πβ. § 101, 4). *ἦν πόλεμον αἰρῆσθε, μηκέτι ἦκετε δεῦρο ἄνευ ὀπλων* Ξ.

β') ὅταν δὲ τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι τι τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβάνομενον, ἦτοι τὸ χρονικῶς ἀόριστον, ἢ ἀπόδοσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἐνεστώτος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως ἀντιστοιχούσης πρὸς ἐνεστώτα. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): *"Ἦν ἐγγὺς ἔλθη θάνατος, οὐδείς βούλεται θνήσκειν* (= ἅμα ἔρθῃ . . ., δσάκις ἔλθη . . .) Εὐθ. *ἦν τις τούτων τι παραβαίνῃ, ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν* (= ἐπιτιθέασιν = ἐπιβάλλουν συνήθως. πβ. 105,1) Ξ.

γ') ὅταν ἡ ἐπανάληψις ἀναφέρεται ὠρισμένως *εἰς τὸ παρελθόν*, ἢ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰ* καὶ εὐκτικῆς ἐπαναληπτικῆς (§ 116,2. Σημ. γ'), ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς παρατατικοῦ ἢ δι' ὀριστικῆς ἀορίστου μετὰ τοῦ *ἄν*. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνήθως ἀντὶ ὑποθετικῆς χρησιμοποιεῖται χρονικὴ πρότασις ἐκφερομένη διὰ τοῦ *ἅμα* ἢ *δσάκις* καὶ ὀριστικῆς παρατατικοῦ): *Εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο* (= δσάκις μὲν ἐπετίθεντο οἱ Ἀθηναῖοι . . ., δσάκις δὲ ἐπέστρεφον . . .) Θ. *Εἴ τις ἀτιῶ δοκοίῃ βλακεύειν, ἐπαισεν ἄν* (= ἅμα κανεῖς τοῦ ἐφαίνετο πὼς ἐχάζευσ, τὸν ἐκτυποῦσε) Ξ.

§ 142. Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τοὺς ὑποθετικούς λόγους.

✕ Πολλάκις ὑποθετικοῦ τινος λόγον παραλείπεται ἢ ἀπόδοσις ἢ ἡ ὑπόθεσις καὶ ἀφήνεται νὰ νοῆται ἐκ τῶν συμφραζομένων. Ἐκ τοιούτων δὲ ἔλλειπτικῶν ἐκφράσεων ἀποσπασθὲν κατόπιν τὸ μόριον *εἰ* καὶ ἄλλα μόρια μετ' αὐτοῦ ἔλαβον διαφόρους ἐπισηματικὰς σημασίας. Οὕτω

1) πολλάκις ἔλλειπει ὑποθετικοῦ τινος λόγου ἢ ἀπόδοσις: *Εἶπερ γὰρ κ' ἐθέλῃσιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητῆς ἐξ ἐδέων στυφελίξαι, ὁ γὰρ πολὺν φέρτατός ἐστιν.* (Μετὰ τὸ *στυφελίξαι νοητόν* δύναται ποιῆσαι τοῦτο — ἢ — ἡμεῖς οὐ δυνησόμεθα ἀντιστήναι) Ὅμ.

✕ Ἡ τοιαύτη ἔλλειψις τῆς ἀποδόσεως συμβαίνει συνήθως εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων ἐκφερομένων μετὰ τινος πάθους (*εἰ μὲν — εἰ δέ, εἰ μὲν — εἰ δέ*). Τότε παραλείπεται ἢ ἀπόδοσις τοῦ πρώτου ὑποθετικοῦ λόγου καὶ ὡς τοιαύτη νοεῖται ἔξωθεν ἢ φράσις *καλῶς ἔχει* ἢ *καλῶς ἔξει* ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. *Εἰ μὲν δώ-*

σουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί . . . εἰ δέ κε μὴ δώωσι, ἐγὼ δέ
κεν αὐτὸς ἔλωμαι ἢ τεὸν κλπ. (= εἰάν μὲν θὰ μοῦ δώσουν . . . οἱ
Ἀχαιοί, πάει καλά, ἂν ὅμως δὲν μοῦ δώσουν κλπ.) Ὅμ.

Χ 2) Ἄλλ' εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, ὅποια αἱ ἀνωτέρω,
παράλείπεται συνηθέστατα καὶ τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως τοῦ δευτέ-
ρου ὑποθετικοῦ λόγου, ὡς εὐκόλως νοούμενον ἐκ τῶν συμφραζο-
μένων· **Εἰ μὲν τοίνυν καὶ διαγιγνώσκεις σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ**
τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μὴ, τί σοι ὄφελος; (= Εἰ μὲν τοί-
νυν . . . ἐδίδαξεν, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μὴ ἐδίδαξε, τί σοι κλπ.) Ξ. **Καὶ**
εἰάν μὲν ἐκὼν πείθεται· εἰ δὲ μὴ ὥσπερ ξύλον διαστρεφόμενον
καὶ καμπτόμενον εὐθύνοσιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς (= Καὶ εἰάν
μὲν ἐκὼν πείθεται, καλῶς ἔχει—ἢ—οὐδόλως κολάζουσιν αὐτόν·
εἰ δὲ μὴ πείθεται, ὥσπερ ξύλον κλπ.) Πλ. Χ

Ἐκ τοιούτων δὲ συντακτικῶν πλοκῶν ἀποσπασθὲν τὸ **εἰ δὲ**
μὴ κατήντησε κατόπιν ἐπιρρηματικὴ ἔκφρασις (**εἶδεμῆ**) μετὰ τὴν
σημασίαν τοῦ **ἄλλως, ἐν ἐναντία περιπτώσει** κ.τ.τ. (μετὰ τὴν
ὁποῖαν σημασίαν σφύζεται καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· **μὴ ποιή-**
σης ταῦτα· εἰ δὲ μὴ αἰτίαν ἔξεις (= ἄλλως θὰ κατηγορηθῆς) Ξ.
(πβ. σῶπασε· εἶδεμῆ θὰ σὲ βγάλω ἔξω).

Σημ. α' Τὸ **εἰ μὴ** καθ' ὅμοιον τρόπον ἀποσπασθὲν κατήντησε
ἐπιρρηματικὴ ἔκφρασις, ἣ ὁποία λαμβάνεται κατόπιν ἀρνήσεως μετὰ τὴν
σημασίαν τοῦ **πλὴν, ἐκτὸς μόνον, παρὰ μόνον**· **Οὐδέ τις ἄλλος αἴτιος**
ἀθανάτων εἰμὴ νεφεληγερέτα Ζεὺς Ὅμ. Ὅμ. **Οὐ χρήσιμος οὐδὲν ἢ ῥητο-**
ρικὴ, εἰ μὴ εἴ τις ὑπολάβοι κλπ. (= ἐκτὸς μόνον ἂν κανεῖς ἢ θελε νομίσαι
κλπ.) Πλ.

Εἰ μὴ ἄρα = ἐκτὸς εἰάν ἴσως. ἴδε § 134, 1, Σημ.

Σημ. β' Τὸ **εἰάν μόνον** τῆς ἀρχαίας γλώσσης σημαίνει *ἀρκεῖ μόνον*
νά Ἐπαῖνον τεύσσεται, **εἰάν μόνον τὸ ταχθὲν εὐ τολμᾷ τελεῖν** (= ἀρκεῖ μόνον
νά τολμᾷ).

3) Καὶ αἱ φράσεις **εἴ τις καὶ ἄλλος ἢ εἶπερ τις καὶ ἄλλος**
(= περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον), **εἶπερ ποτέ ἢ εἶποτε καὶ ἄλ-**
λοτε ἢ εἶπερ ποτέ καὶ ἄλλοτε (= περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη
φορὰ) κ.τ.τ. προῆλθον ἐξ ἀποσπάσεως ἐξ ὑποθετικῶν λόγων, εἰς
τοὺς ὁποίους παράλειπεται τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως· **ἀνθρώπου**
ψυχῆ, εἶπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων, τοῦ θείου μετέχει
(= περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων
μετέχει τοῦ θείου. Τὸ πλῆρες θὰ ἦτο· **ἀνθρώπου ψυχῆ, εἶπερ τι**
καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων μετέχει τοῦ θείου, τοῦ θείου με-

τέχει καὶ αὐτῇ). Ξ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὰ πολεμικά, εἶπερ ποτέ, μάλιστα δὴ δκνηρότεροι ἐγένοντο (=τότε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην φορὰν) Θ.

4) Καὶ αἱ φράσεις ὥσπερ εἰ, ὥσπερ ἂν εἰ, ὡς εἰ, ὥσπερ ἂν, ὡς ἂν κατήντησαν νὰ λαμβάνωνται ὡς ἀπλᾶ (ἀναφορικὰ) ἐπιρρήματα, ἰσοδύναμα πρὸς τὸ ἀπλοῦν ὥσπερ ἢ ὡς (=καθῶς, σάν), ἔνεκα παραλείψεως εἰς ἐκφράσεις παρομοιώσεως τοῦ ῥήματος τῆς ἀποδόσεως ἢ συγχρόνως τοῦ ῥήματος τῆς τε ὑποθέσεως καὶ τῆς ἀποδόσεως: Κῦρος εὐθύς ἠσπάζετο τὸν πάππον, ὥσπερ ἂν εἴ τις πάλαι φιλῶν αὐτὸν ἀσπάζοιτο (=ὥσπερ ἂν ἀσπάζοιτό τις, εἰ πάλαι φιλῶν κλπ.) Ξ. Οἱ Μύριοι ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρους παρὰ πᾶσαν ἐπιβουλεύομενοι τὴν ὁδὸν ὁμοίως διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν εἰ προπεμπόμενοι (=διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν διεπορεύθησαν, εἰ διεπορεύθησαν προπεμπόμενοι) Ἰσ.

Οὕτω κατόπιν ταῦτα ὥσπερ εἰ (ἢ ὥσπερεῖ) στοιχεῖά ἐστι (=τρόπον τινὰ στοιχεῖα εἶναι). Πλ. φοβεῖται ὥσπερ ἂν εἰ (ἢ ὥσπερανεῖ) παῖς (=ὥσπερ παῖς, σάν παιδί) Ξ. νέες (=νῆες) ὠκεῖται ὡς εἰ (ἢ ὡσεῖ) πτερόν ἢ νόημα (=σάν φτερωτὰ πουλιά κλπ.) Ὅμ. ταῦτα προσδέχοι' ἂν ὡς ἂν οἰκεῖται (=ὥσπερ οἰκεῖται, σάν ἰδικά του) Πλ.

Σημ. α' Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνεκτορῶν ἐπεκράτησε κατόπιν ἡ τοῦ ὡς ἂν (ὡσάν), καὶ ἐκ τούτου προῆλθεν ἔπειτα τὸ (σάν) σὰ τῆς νέας γλώσσης μὲ τὰς ποικίλας σημασίας του (=ὅπως, καθῶς—ὅταν, ὁσάκις—ἐπειδή, ἀφοῦ—ἐάν, κλπ.).

Σημ. β' Περὶ τοῦ εἴτε, ἐάντε, ἦντε ἰδὲ § 130, 2.

5. Παραχωρητικαὶ προτάσεις

§ 143. 1) Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν παραχώρησιν. Αὐταὶ εἰσάγονται διὰ τοῦ εἰ καί, ἂν καί (=ἂν καί, μόνον ὅτι), ὅταν ἢ παραχώρησις γίνεται πρὸς τι, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικὸν (εἰ καὶ θνητός εἰμι), διὰ δὲ τοῦ καὶ εἰ, καὶ ἂν ἢ συνηθέστερον κἂν (=κι' ἂν, καὶ νά, κι' ἂν ἀκόμα, ἢ ἐάν ἢ κυρία πρότασις εἶναι ἀρητικῆ, διὰ τοῦ οὐδ' εἰ, οὐδ' ἐάν, μηδ' ἐάν=οὔτε κι' ἂν), ὅταν ἢ παραχώρησις γίνεται πρὸς τι, τὸ ὁποῖον διὰ τὸν λέγοντα εἶναι ἀδύνατον ἢ ἀπίθανον (καὶ εἰ ἀθάνατος ἦν..)

Ἡ σχέσις τῆς κυρίας προτάσεως πρὸς τὴν παραχωρητικὴν εἶναι ἀντιθετικὴ καὶ διὰ τοῦτο εἰς ταύτην πολλάκις ὑπάρχει ὁ ἀντιθετικὸς σύνδεσμος *ὁμως*.

2) Αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις οὐδὲν ἄλλο κυρίως εἶναι ἢ ὑποθετικαὶ προτάσεις μὲ τὸ ἐπιδοτικὸν *καὶ* (ἢ *οὐδέ*, *μηδέ*) παρὰ τὸν ὑποθετικὸν σύνδεσμον (§ 123, 2 καὶ § 124, 3. Σημ. α'). Διὰ τοῦτο καὶ αὗται ἄρνησιν μὲν ἔχουν τὸ *μή*, ἐκφέρονται δὲ καθ' ὄν τρόπον αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις: *πόλιν μὲν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὁμως, οἷα νόσφ' ἔννεστιν* (=μολονότι δὲν βλέπεις) Σοφ. *κεῖ* (=καὶ εἰ) *μὴ πέποιθα, τοῦργόν ἐστ' ἐργαστέον* (=κι' ἂν δὲν εἶμαι πεπεισμένος) Αἴσχ. *τῆς γῆς κρατοῦντες, καὶ εἰ θαλάττης εἴργοιτο, δύναιτ' ἂν καλῶς διαζῆν* Ξ. *ἀνὴρ πονηρὸς δυστυχεῖ, κἂν εὐτυχῇ* Μέν.

6. Χρονικαὶ προτάσεις

§ 144. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται διὰ τῶν χρονικῶν συνδέσμων *ὅτε*, *ὁπότε*, (καὶ σπανίως *ὁσάκις*, *ὀποσάκις*), *ὡς* (=ἄμα), *ἠνίκα*, *ὀπηνίκα* (=καθ' ἣν ὥραν, ὅτε), *ἐν ᾧ* (=καθ' ὃν χρόνον), *ἐπεὶ*, *ἐπειδὴ* (εἰς τὸν Ἡρόδοτον καὶ *ἐπεὶ τε*=ἄφου), *ἕως*, *ἕστε*, *μέχρι*, *μέχρι οὗ* (=μέχρις οὗτο, ἐφόσον), *ἐξ οὗ*, *ἐξ οὗτο*, *ἀφ' οὗ*, *ἀφ' οὗτο* (=ἀφότου), *ἐπεὶ πρῶτον*, *ἐπειδὴ πρῶτον*, *ἐπεὶ τάχιστα*, *ἐπειδὴ τάχιστα*, *ὡς τάχιστα* (=εὐθύς ὡς), *πρίν*, *οὐ πρότερον*... *πρίν*, *οὐ πρόσθεν*... *πρίν*. (Εἰς τὸν Ὀμηρον χρονικοὶ σύνδεσμοι εἶναι προσέτι *εὔτε*=*ὅτε*, *ὥσπερ*, *ὀπως*=*ὡς*, *ὅτε*, *ἦμος*=*ὅτε*, *ἦρος* ἢ *εἶλος*=*ἕως*, *ὄφρα*=*ἕως οὗτο*).

2) ἐκφέρονται

α') δι' ὀριστικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται ὄρισμένον τι καὶ πραγματικὸν γεγονός: ("Ἄρνησις οὐ") "*Ὅτε αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρους ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν* Ξ. *ταῦτα ἐποίουν, μέχρι σκότος ἐγένετο* Ξ. *Οἶδα κακείνω σωφρονοῦντε, ἕστε Σωκράτει συνήστην* (=μέχρις οὗτο ἢ ἐφόσον συναναστρέφοντο) Ξ.

β') δι' ὑποτακτικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πρᾶξις προσδοκωμένη ἢ ἀορίστως ἐπαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην μετὰ τὸν χρονικὸν σύνδεσμον ἀκολουθεῖ κανονικῶς ὁ δυνητικὸς *ἂν* (ποιητικῶς *κεν* ἢ *κε*), μετὰ

τοῦ ὁποίου οἱ χρονικοὶ σύνδεσμοι *ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ καὶ ἐπειδὴ* ἐνώνονται εἰς μίαν λέξιν· (*ὅταν, ὁπότεν ἐπὸν ἢ ἐπὴν, ἐπειδὴν. Ἔρηναις μὴ*) αὐτοῦ διατροίψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται (=ἕως ὅτου νά...) Πλ. *μαινόμεθα πάντες, ὁπότεν ὀργιζόμεθα* (=ὅταν ὀργιζόμεθα, ἦτοι κάθε φορά πὸν ὀργιζόμεθα) Ξ. *ἐπειδὴν πν-θώμεθά τι γιγνόμενον, τηρικαῦτα θορυβούμεθα* (=ἅμα πληροφορηθούμε, ὁσάκις πληροφορηθούμε) Δ. (Πβ. § 141, 4, β').

γ') δι' εὐκτικῆς (ἐπαναληπτικῆς), ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πρᾶξις ἐπαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρελθόν. (*Ἔρηναις μὴ*)· *ὁπότε θύοι Κροίτων, ἐκάλει Ἄρχέδημον* (=ὁσάκις προσέφερε θυσίαν) Ξ. *περιεμένομεν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖν τὸ δεσμοτήριον* (=περιεμέναμεν κάθε φορά, ἕως ὅτου νὰ ἀνοιχθῆ, ὥσπου ἀνοιγέταν) Πλ. (πβ. § 116, 2, Σημ γ' καὶ § 141, 4, γ').

§ 145. Ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ *πρὶν*. Τὸ *πρὶν* ὡς χρονικὸς σύνδεσμος κανονικῶς συντάσσεται

1) μὲ ὀριστικὴν ἢ μὲ ὑποτακτικὴν, ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι ἄρνητικὴ. (Μὲ ὀριστικὴν τὸ *πρὶν*=ἕως ὅτου ἢ παρὰ ἀφοῦ)· *Ὁὐ πρότερόν γε ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες αὐτόν, πρὶν ἐζημίωσαν χρήμασιν* (=παρὰ ἀφοῦ) Ξ.—*μὴ ἀπέλθῃτε, πρὶν ἂν ἀκούσητε* (=προτοῦ νὰ ἀκούσετε) Ξ. *οὐ πρότερον (ὁ ποιητής) οἶός τέ (ἔστι) ποιεῖν, πρὶν ἂν ἐνθεὸς τε γένηται καὶ ἔκφρων* (=προτοῦ νὰ γίνῃ) Πλ. (§ 144, 2, β').

Σημ. Καὶ ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, τὸ *πρὶν* συντάσσεται σπανιώτερον μὲ ὀριστικὴν, ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου· καὶ *ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρῦμαν κρονομένους, πρὶν τινες ἰδόντες εἶπον* ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσι (=ἕως ὅτου τινὲς εἶδον καὶ εἶπον κλπ.) Θ. *ὅ,τι ἐποίουν (οἱ βάρβαροι) ἡμφεγνόνουν (οἱ Ἕλληνες), πρὶν Νίκαρχος Ἄρκας ἦκεν* (=ἕως ὅτου ἦλθεν) Ξ

2) μὲ ἀπαρέμφατον, συνήθως ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, σπανίως δὲ καὶ ὅταν αὕτη εἶναι ἀποφατικὴ. (*πρὶν*=προτοῦ νά, προτοῦ)· *Καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρὶν τινὰς αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων* (=προτοῦ νὰ ἀντιληφθῶν) Ξ. *οὐδὲ πρὸς δικαστηρίῳ ὠφθῆν οὐδεπώποτε, πρὶν ταύτην τὴν συμφορὰν γενέσθαι* (=προτοῦ γίνῃ, προτοῦ ἔλθῃ αὕτη ἡ συμφορὰ) Λυσ.

Σημ. α' Μὲ εὐκτικὴν τὸ *πρὶν* συντάσσεται, μόνον ὅταν γίνεται ἀφομοίωσις ἐγκλίσεως καθ' ἕλξιν ἢ ὅταν εἰσάγῃ χρονικὴν πρότασιν εἰς

πλάγιον λόγον· ὄλοιο μὴ πω, πρὶν μάθοιμι (=ὄλοιο μήπω, πρὶν ἂν μάθω) Σοφ. Καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε (Κῦρος) σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε (=πρὶν ἂν καταγάγῃ. Εὐθύς λόγος· Οὐ πρόσθεν παύσομαι, πρὶν ἂν ὑμῶς καταγάγω οἴκαδε) Ξ.

Σημ. β' Καὶ τὸ μόριον πρὶν ἀρχῆθεν εἶναι ἐπίρρημα, βαθμοῦ συγκριτικοῦ, μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ πρότερον· πβ. Ἰλ. Α 25 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν. Ἄλλ' εἰς φράσεις, οἷα π. χ. Ὀδυσσ. κ 174 ὃ φίλοι, οὐ γάρ πω καταδυσόμεθ' ἀχνύμενοι περ εἰς Ἀΐδαο δόμον, πρὶν μόροιμον ἡμῶ ἐπέλθῃ, ἡδύνατο τὸ πρὶν νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς ἐπίρρημα μετὰ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν (=πρότερον θὰ ἐπέλθῃ) καὶ ὡς σύνδεσμος χρονικὸς μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ προτοῦ (=προτοῦ ἐπέλθῃ).

7. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ προτάσεις

§ 146. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ ἢ ἀκολουθίας προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τὸ ἀποτέλεσμα ἢ ἐπακολούθημα ἐνεργείας τινός. Αὗται εἰσάγονται διὰ τοῦ συνδέσμου ὥστε ἢ τοῦ ὡς (=ὥστε), ἐκφέρονται δὲ

1) διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1), ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς πραγματικὸν γεγονὸς ἢ ὡς δυνατόμενον νὰ πραγματοποιηθῇ (κατὰ τὸ παρὸν § 116, 2, ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν § 114, 2). (Ἰωνοὶ οὐ). (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ὥστε ἢ πὸν=ὥστε, μετὰ ὁμοίαν ἐγκλισιν) Ἐνιαυθα ἐπιπίπτει χιῶν ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρουσε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους Ξ. πλοῖα ὑμῖν πάρεστιν, ὥστε, ὅπη ἂν βούλησθε, ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε (=ὥστε μορεῖτε νὰ ἐπιτεθῆτε) Ξ. κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ (=ὥστε δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ὁ Κλέων) Θ.

2) δι' ἀπαρεμφάτου, ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος, ἥτοι ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν, ἂν καὶ πολλάκις τοῦτο εἶναι καὶ πραγματικὸν γεγονός· (Ἰωνοὶ μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ὥστε νὰ ἢ γιανὰ ἢ ἀπλῶς νὰ μετὰ ὑποτακτικῆς) Ἐχω τριήρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον (=ὥστε ἤμπορῶ νὰ συλλάβω κλπ.) Ξ. χαλεπὸν οὕτω τι ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν ἄμαρτεῖν (=ὥστε νὰ μὴ σφάλῃ εἰς τίποτε) Ξ. ἐνετύγχανον τάφροις ὕδατος πλήρεις, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γερυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο (γεφύρας) ἐκ τῶν φοινίκων κλπ.

(=ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ διαβαίνουν, ὥστε δὲν ἠμποροῦσαν νὰ διαβαίνουν κλπ.) Ξ.

Σημ. α' Τὸ μετὰ τὸ ὥστε ἀπαρέμφατον δύνανται νὰ συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ δυνητικοῦ ἄν, καὶ τότε ἰσοδυναμεῖ μὲ δυνητικὴν εὐκτικὴν (§ 116,2) ἢ μὲ δυνητικὴν ὀριστικὴν (§ 114,2): ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθανεῖν τὸν ἱατρὸν (=ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθάνοι) Πλ. ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γνῶναι (=ὥστε καὶ ἰδιώτης ἂν ἔγνω) Ξ.

Σημ. β' Τὸ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου χρησιμοποιεῖται προσέτι, ἵνα δηλωθῇ

1) ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα, ἥτοι σκοπός' (ὥστε=γιανά)' οἱ τριάκοντα ἐβουλήθησαν Ἐλενοῖνα ἐξειδίωσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν (=για νὰ ὑπάσχη εἰς αὐτοὺς) Ξ.

2) ὄρος ἢ συμφωνία ἢ προϋπόθεσις' (ὥστε=ὑπὸ τὸν ὄρον, μὲ τὴν συμφωνίαν—γιανά, ἂν πρόκειται νά)' ἀποθὰς πρὸς ἀλλήλους ἐποίησαντο καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (=μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ θεωροῦν) Θ. πολλὰ χρήματα ἔδωκεν ἂν Φιλοτιδῆς, ὥστ' ἔχειν Ὁρεὸν (=για νὰ ἔχη, ἂν ἐπρόκειται νὰ ἔχη) Δ.

Ἐπὶ τῆς τοιαύτης ὁμως σημασίας ἀντὶ τοῦ ὥστε μετὰ τὸν Ὀμηρὸν χρησιμοποιεῖται συνήθεστερον τὸ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε, εἴτε μετ' ἀπαρεμφάτου εἴτε μετὰ ὀριστικῆς μέλλοντος χρόνου. Συνήθως δὲ προηγεῖται τοῦ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τὸ ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐπὶ τοῖσδε (§ 94, IX, 3): ἀφίμεν σε, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μῆκετι φιλοσοφεῖν (=μὲ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν ὁμως, δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ κλπ.) Πλ. Θῆβ' Ἰθώμη ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧτε ἐξίσουσιν ἐκ Πελοποννήσου (=μὲ τὴν συμφωνίαν ὅτι θά) Θ.

Ἴδὲ καὶ § 31, 3, β', Σημ.

8. Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις

§ 147. 1) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουσι (ἐνδοιασμόν ἢτοι) φόβον διὰ πιθανόν τι κακὸν ἢ ἐν γένει διὰ κάτι τι τὸ ἀνεπιθύμητον' (φοβεῖται, μὴν ἀρρωσθήσῃ τὸ παιδί της. φοβοῦμαι, μὴ τὸν δυσαρέστησα μ' αὐτὰ τὰ λόγια). Αἱ προτάσεις αὗται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται διὰ τοῦ (ἐνδοιαστικοῦ) μῆ, ἢ διὰ τοῦ μῆ οὐ. Καὶ διὰ μὲν τοῦ μῆ (=μή, μήν, μήπως, νὰ μὴ) εἰσάγονται, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μήπως γίνῃ τι τὸ φοβερόν ἢ ἀνεπιθύμητον, διὰ δὲ τοῦ μῆ οὐ (=μὴ δέν, μήπως δέν), ὅταν ὁ φόβος εἶναι, μήπως δέν γίνῃ τι, τοῦθ' ὅπερ τότε εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον' φοβεῖται, μὴ φύγῃς—φοβεῖται, μὴ δέν γυρίσης πίσω).

2) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν α') μετὰ δῆματα φό-

βου σημαντικά, ὡς φοβοῦμαι, δέδοικα ἢ δέδια, δκνῶ (=μὲ κατέχει φόβος), κλπ. β') μετὰ ῥήματα ἢ λέξεις ἢ φράσεις, ποὺ ἐνέχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ φόβου, ὡς ὑποπιεύω, φυλάττομαι, ὄρῶ (=κοιτάζω, προσέχω)—*τρόμος ἔχει με, κίνδυνός ἐστι, κ.τ.τ.*

3) Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται

α) μετὰ ἀρχαϊκὸν χρόνον κανονικῶς δι' ὑποτακτικῆς, σπανίως δὲ δι' ὀριστικῆς, ὅταν τὸ φοβερόν ἢ ἀνεπιθύμητον τὸ φαντάζεται αἰ τις οὐχὶ ὡς ἐνδεχόμενον, ἀλλ' ὡς τι πραγματικόν· Ἐπισημαστικὸν φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δηώσωσι τὴν Ἀττικὴν (=μήπως ἐρημώσουν) Ξ. ἐγὼ δὲ αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δυνήθῃω δηλῶσαι περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῖν (=μήπως δὲν δυνήθῃω) Δ.—νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν (=μήπως ἔχομεν ἀποτύχει) Θ. δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ταύτην τὴν σοφίαν (=μήπως δὲν ἔχω) Ξ.

Σημ. Ὅρα μὴ (ὄρατε μὴ) μεθ' ὑποτακτικῆς=προσεχε μὴ (προσεχετε μὴ) ὄρατε μὴ πάθωμεν, ὅπερ πολλοὺς λέγουσι πεπονθέναι Ξ. (πβ. τίρα μὴ σᾶς μεθύσουν καὶ σᾶς πιάσουνε).—Ὅρα μὴ (ὄρατε μὴ) μεθ' ὀριστικῆς=κοίτα μὴ, σκέψου μὴ ὄρα μὴ παίζων ἔλεγε (=μήπως ἀστειεύμενος ἔλεγε) Πλ.

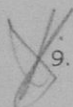
β') μετὰ ἱστορικὸν χρόνον δι' ὑποτακτικῆς ἢ συνηθέστερον δι' εὐκτικῆς (τοῦ πλαγίου λόγου) οἱ μέγροι Θερμοπυλῶν Ἕλληνες ἐφοβήθησαν, μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ (=μήπως ἐπέλθῃ) Θ.—Μενέλαον ἔχε (=εἶχε) τρόμος, μὴ τι πάθουεν Ἀργεῖοι (=μὴν πάθουν τίποτε) Ομ. οὐδεὶς κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μὴ τις ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο (=μὴν ἐπιτεθῆῃ κανεῖς) Ξ.

Σημ. Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀρχῆθεν ἦσαν αὐτοτελεῖς, ἥτοι ἀνεξάρτητοι προτάσεις δηλοῦσαι τι, τὸ ὁποῖον ἀπέκρουεν ὁ λέγων μετὰ φόβου (πβ. νῦν· Μὴν πάθω τίποτε μ' αὐτὸ τὸ φάρμακο. Μὴ σὲ δαγκάσῃ αὐτὸ τὸ σκνλί κ.τ.τ.). Ἐπειδὴ ὁμως πολλάκις ἐπροτάσσετο πρὸ αὐτῶν τὸ ῥῆμα τὸ δηλοῦν τὴν συναισθηματικὴν κατάστασιν τοῦ λέγοντος (φοβοῦμαι, δέδοικα, ὑποπιεύω, κλπ.), εὐκόλον ἦτο στενώτερον συνεκφερόμεναι αὐταὶ μετ' αὐτοῦ νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτοῦ τοῦ προτασσομένου ῥήματος, ἥτοι ὡς ἐξαρθώμεναι ἐξ αὐτοῦ διὰ τοῦ μόριου μὴ, τὸ ὁποῖον οὕτω κατήντησε συνδετικὸν μόριον (πβ. § 121, 2 καὶ 3). Πρβλ.

1) δέδια· μὴ θήρῃσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γένωμαι=φοβοῦμαι· μὴ γίνω ἄγρα καὶ λεία τῶν θηρίων. 2) δέδια, μὴ θήρῃσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γένωμαι=φοβοῦμαι, μήπως γίνω κλπ.

Αὐτοτελεῖς δὲ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ὄχι μόνον διὰ τοῦ

μη ἢ μη οὐ καὶ ὑποτακτικῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ὅπως μη καὶ οὐ μη μεθ' ὑποτακτικῆς ἢ καὶ ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος· *Μη ἀγροικότερον ἢ τὸ ἀληθές εἶπειν* (=μήπως εἶναι κάπως ἀγροῖκον κλπ.) Πλ. *μη οὐ τοῦτ' ἢ χαιρόν, ὧ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν*, ἀλλὰ πολὺ χαιρότερον πονηρίαν (=μήπως δὲν εἶναι τοῦτο δύσκολον κλπ.) Πλ.—*Καὶ ὅπως μη ὁ σοφιστὴς ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς* (=Καὶ ἅς προσέξωμαι, μήπως ὁ σοφιστὴς κλπ.) Πλ. *Ἔωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἷός τε ὦ, οὐ μη παύσωμαι φιλοσοφῶν* (=κατ' οὐδένα τρόπον ἢ ποτὲ δὲν θὰ παύσω) Πλ. *τοὺς πονηροὺς οὐ μη ποτε βελτίους ποιήσετε* (=τοὺς κακοὺς ποτὲ δὲν θὰ ἠμπορέσετε νὰ τοὺς κάμψετε καλοὺς) Αἰσχίν.

9. Πλάγια ἐρωτήσεις

§ 148. 1) Πλάγια ἐρωτήσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι περιέχουν ἐρώτησιν, ἢ ὁποῖα ἔγινε ἢ πρόκειται νὰ γίνῃ καὶ ἀνακοινοῦται εἰς τινά. (πβ. *Θὰ ταξιδέψῃς καὶ σύ; —Μὲ ρωτιάει, ἂν θὰ ταξιδέψω κι' ἐγώ. Ἔρθα νὰ σὲ ρωτήσω, ἂν θὰ ταξιδέψῃς καὶ σύ*).

Αὗται εἰσάγονται

α') ἂν μὲν εἶναι ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας (§ 119, 2, α') διὰ τοῦ (ἐρωτηματικοῦ) *εἰ* (=ἂν), αἱ δὲ διμελεῖς διὰ τοῦ *εἰ*—*ἢ* (=ἂν—ἢ), *πότερον* ἢ *πότερα*—*ἢ*, *εἴτε*—*εἵτε* (=ἂν—ἢ). Εἰς δὲ τὸ δεῦτερον μέλος διμελοῦς πλαγίας ἐρωτήσεως ἢ ἄρνησις δύναται νὰ εἶναι *οὐ* ἢ *μη*.

Σημ. Μετὰ τὸ ἀπορηματικὸν *εἰ* ἢ ἄρνησις εἶναι *οὐ* (*εἰ οὐ*), ὅταν ὁ ἐρωτῶν προσδοκᾷ ἀπάντησιν καταφατικὴν, *μη* δέ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἀμφιβάλλῃ, ἂν ἢ δοθησομένη ἀπάντησις θὰ εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ· Ἐρωτᾷς, *εἰ οὐ καλὴ μοι δοκεῖ εἶναι ἡ ἔητορικὴ* (=ἂν δὲν μοῦ φαίνεται) Πλ. *Βούλεται ἐρέσθαι, εἰ μαθὼν τίς τι μεμνημένος μη οἶδεν* (=μη τυχόν) Πλ. (πβ. § 119, 2, α', Σημ.).

β') ἂν δὲ εἶναι ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, διὰ τῶν ὁποίων εἰσάγονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (§ 119, 2, β'), ἢ συνήθεστερον διὰ τῶν ἀντιστοίχων ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, μάλιστα δὲ τῶν ἀοριστολογικῶν (*ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος* κλπ. = *τίς, ποῖος, πόσος* κλπ. — *ὅπου, ὅποι, ὁπόθεν* κλπ. = *ποῦ, ποῖ, πόθεν* κλπ. § 54, 3, β').

2) Πλάγια ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν

α') μετὰ τὰ ῥήματα ἐρωτῶν, ἀπορεῖν, θαυμάζειν, σκοπεῖν ἢ σκοπεῖσθαι, λέγειν, δεικνύναι, αἰσθάνεσθαι, γιγνώσκειν καὶ ἄλλα ἔχοντα παρομοίαν σημασίαν.

β') μετὰ τὰ ῥήματα ἐπιμελεῖσθαι, φυλάττεσθαι, πειροᾶσθαι καὶ τὰ ἔχοντα παρομοίαν σημασίαν.

γ') μετὰ λέξεις ἢ φράσεις ἐχούσας παρομοίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα σημασίαν.

3) Αἱ πλάγιοι ἐρωτήσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἐγκλίσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφέρονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις. Ὅταν ὅμως αὗται ἀκολουθοῦν μετὰ ἱστορικὸν χρόνον, συνηθέστερον ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου, μάλιστα δὲ αἱ ἀπορηματικαὶ πλάγιοι ἐρωτήσεις: *Πρωταγόρας ἐρωτᾷ, εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τὰ ἀγαθὰ δεινὰ καλῶν.* (Εὐθεῖα ἐρώτησις: οὐκ αἰσχύνει τὰγαθὰ κλπ.!) Πλ. οὐκ οἶδα, ὅπως ἔχει παιδείας βασιλεύς. (Εὐθ. ἐρ. Πῶς ἔχει παιδείας;) Πλ. Οὐ γινώσεται γ', ὅς εἰμ' ἐγώ. (Εὐθ. ἐρ. Τίς εἰμι ἐγώ;) Εὐθ. θαυμάζω, ὃ Σώκρατες, ἢ πόλις ὅπως ποιεῖ ἐπὶ τὸ χειρὸν ἐκκλινεν. (Εὐθ. ἐρ. Πῶς ποτε ἐκκλινεν;) Ξ. ἠρώτα Μειδίας, ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιτο. (Εὐθ. ἐρ. Ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιμην;) Ξ. ἐπεχείρησας σαντὸν ἐπισκοπεῖν, ὅστις εἴης; (Εὐθ. ἐρ. Τίς εἰμι;) Ξ. Ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. (Τὸ ἐρωτῶσιν ἱστορικὸς ἐνεστῶς=ἠρώτησαν. Εὐθ. ἐρ. Τίς ἐθέλει κλπ.) Ξ. Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρωτο, εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν. (Εὐθ. ἐρ. Οἴσθ' αἰ ἀγαθόν;) Ξ. Ἡρακλῆς ἠπόρει, ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται. (Εὐθ. ἐρ. Ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπωμαι;) Ξ. ὁ Εὐθύδημος διεσιώπησεν σκοπῶν, ὅτι ἀποκρίναιτο. (Εὐθ. ἐρ. Τί ἀποκρίνωμαι;) Ξ.

Σημ. α' Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ φροντίζειν ἀκολουθεῖ συνήθως πλαγία ἐρώτησις εἰσαγομένη διὰ τοῦ ὅπως καὶ ἐκφερομένη διὰ μέλλοντος ὀριστικῆς, ἢ καὶ εὐκτικῆς μετὰ ἱστορικὸν χρόνον τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως σῶαι ἔσονται αἱ οἰεσ; Ξ. Κῦρος ἐπεμέλετο, ὅπως οἱ δουλεύοντες μὴ ἄσιτοι ἔσοιντο Ξ.

Ἐνίοτε δὲ τὸ ὅπως μὲ ὀριστικὴν μέλλοντος λαμβάνεται εἰς ἀνεξάρτητον προτάσιν, ἵνα δηλωθῇ παραίνεσις ἢ ἔντονος προτροπή: Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε (=Κοιτάξετε λοιπὸν νὰ φανῆτε ἄξιοι κλπ.) Ξ.

Σημ. β' Πλάγιοι ἐρωτήσεις καὶ ἐνδοιαστικαὶ ἢ τελικαὶ προτάσεις εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ ὅπως, ὅπως μὴ ἢ μὴ πολλάκις συμπίπτουν κατὰ τὴν

σημασίαν. Πβ. *Οἱ νόμοι ἐπιμέλονται, ὅπως ἀγαθοὶ ἔσονται οἱ πολῖται* (=πῶς θὰ εἶναι—γιατὰ εἶναι ἢ γιανὰ γίνουν) Ξ. *φυλάττου, ὅπως μὴ καὶ οὐ ἐλάτιους τὰς βοῦς ποιήσης* (=μήπως κάμης—γιατὰ μὴ κάμης) Ξ.

10. Ἐναφορικαὶ προτάσεις

§ 149. 1) Ἐναφορικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια εἰσάγονται δι' ἄναφορικῶν ἄντωνυμιῶν (§54) ἢ ἄναφορικῶν ἐπιρρημάτων (οὐ, ὅπου, ὅθεν, ὁπόθεν, ὡς, ὅπως κλπ.) καὶ διὰ τούτων ἀναφέρονται (ἦτοι ἀποδίδονται) εἰς τινα ὄρον ἑτέρας προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν νοούμενον. Ἔστι *Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρῃ. Σίτω τοσοῦτω ἐχρητο Σωκράτης, ὅσον ἠδέως ἦσθιε* Ξ. *ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος* (=ἄνθρωπος, ὃν κλπ.).

2) Ἐναφορικὴ τις πρότασις δύναται νὰ ἀναπληροῖ ὄρον τινὰ ἑτέρας προτάσεως κύριον ἢ δευτερεύοντα, ἦτοι ἄναφορικὴ τις πρότασις δύναται νὰ λαμβάνεται

α') ὡς ὑποκείμενον· *Νέος δ' ἀπόλλυθ' ὃν τινα φιλεῖ θεός.* (πβ. *Νέος ἀπόλλυται ὁ θεοφιλής.*)

β') ὡς κατηγορούμενον· *Οὗτός ἐστιν, ὃς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς* Ξ. (πβ. *Οὗτός ἐστιν ὁ φονεὺς τῶν στρατηγῶν.*)

γ') ὡς ἀντικείμενον· *Κῦρος ἔχων οὖς εἴρηκα ὠρμάτω ἀπὸ Σάρδεων* Ξ. (πβ. *Κῦρος ἔχων τὸ στρατέμμα ὠρμάτω κλπ.*)

δ') ὡς προσδιορισμὸς οἰοσδήποτε· *Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς Φαρναβάζω ἐτύγχανε ξένος ὦν* Ξ. (Παράθεσις· πβ. Ἐναφορικῶν, ξένος Φαρναβάζω). *Ὡ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὃ, τι σοι δοκεῖ* Ξ. (Ἐπεξηγήσις=εἰπέ γνώμην, δηλαδὴ τί νομίζεις)—*θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἷον εἰκός ἐστι φόβου ἐμπεσόντος γίνεσθαι* Ξ. (Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς· πβ. *θόρυβος καὶ δοῦπος μέγας ἦν*).—*Τισσαφέρους σατραπῆς κατεπέμφθη ὦν αὐτὸς πρόσθεν ἦρχεν καὶ ὦν Κῦρος* Ξ. (Προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν κτητικὴν· πβ. *σατραπῆς τῶν Ἰωνικῶν πόλεων*)—*οἱ βάρβαροι ἔφευγον, ἧ ἕκαστος ἐδύνατο* Ξ. (Ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς· πβ. *ἔφευγον πανταχόσε*).

§ 150. Αἱ ἄναφορικαὶ προτάσεις ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καὶ τῆς σχέσεως τοῦ νοήματος αὐτῶν πρὸς τὸ νόημα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, διακρίνονται

1) εἰς ἀναφορικὰς προσδιοριστικὰς ἢ διασαφητικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύουν, ἵνα ἀκριβέστερον ὀρίσουν ἢ διασαφήσουν ὄρον τινὰ μιᾶς προτάσεως ὀρητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν νοούμενον. Αὗται κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν δύνανται νὰ εἶναι ἢ προτάσεις κρίσεως (ἄρνησις οὐ) ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας (ἄρνησις μὴ), καὶ ἐπομένως ἐκφέρονται διὰ πάσης ἐγκλίσεως· λέγει *πρᾶγμα*, ὃ (οὐ) *γίγνεται*, ὃ (οὐκ) *ἐγένετο*, ὃ (οὐ) *γενήσεται* ὃ (οὐκ) *ἂν γένοιτο*, ὃ (οὐκ) *ἂν ἐγένετο*—ὃ (μὴ) *γένοιτο*—ὃ (μὴ) *ποιῶμεν*—ὃ (μὴ) *ποιεῖτε*, (ὃ *ποιήσατε*), ὃ *μὴ ποιήσητε*.—Οἱ ἡγεμόνες, οὓς *ἔχομεν*, οὓ *φασιν εἶναι ἄλλην ὁδὸν* Ξ. *Σωκράτης ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι, οἷος ἂν εἶη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονόστατος* Ξ. *οὐκ ἔστιν ἥτις τοῦτ' ἂν ἔτιλη* Εὐθ. εἰς καλὸν ἡμῖν Ἄνυτος ὅδε *παρεκαθέξεται*, ᾧ *μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως* Πλ. *Οἴμαι ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν* Ξ.

2) εἰς ἀναφορικὰς αἰτιολογικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν αἰτίαν. (Ἄρνησις οὐ, ἐγκλίσεις αἱ τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων, § 138)· *θανμαστὸν ποιεῖς, ὃς ἡμῖν οὐδὲν δίδως* (=ὅτι ἡμῖν οὐδὲν δίδως=διότι εἰς ἡμᾶς κλπ.) Ξ.

3) εἰς ἀναφορικὰς τελικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν σκοπὸν. Αὗται ἐκφέρονται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος. (Ἄρνησις μὴ. πβ. § 139)· *Ἐδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἀνδρας ἐλέσθαι, οἳ τοὺς πατέρας νόμους συγγράψουσι* (=οἱ ὁποῖοι νὰ συντάξουν—γινὰ συντάξουν) Ξ. *Ἡγεμόνα αἰτήσωμεν Κῦρον, ὃστις διὰ φιλίας τῆς χώρας ἡμᾶς ἀπάξει* (=ὃ ὁποῖος νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ὀπίσω—γινὰ μᾶς ὀδηγήσῃ κλπ.) Ξ.

4) εἰς ἀναφορικὰς ἀποτελεσματικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀποτέλεσμα. Αὗται ἐκφέρονται, ὅπως αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, ἢ διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων προτάσεων κρίσεως (§ 146, 1. Ἄρνησις οὐ), ἢ δι' ἀπαρεμφάτου (§ 146, 2. Ἄρνησις μὴ)· *οὐδεὶς οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὃστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρεῖται* (=ὥστε αἰρεῖται) Ἡρ. ὃ *Τίγρης ποταμὸς ἐστὶ ναοίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἄνευ πλοῖαν διαβῆναι* (=ὥστε οὐκ ἂν δυναίμεθα αὐτὸν κλπ.) Ξ. *οὐκ ἦν ὥρα, οἷα τὸ πεδῖον ἄρδειν* (=ὥστε ἄρδειν) Ξ. *ἐλείπειο τῆς νυκτὸς ὃσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδῖον* (=τοσοῦτον, ὥστε διελθεῖν) Ξ.

Σημ. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς ἀποτελεσματικὰς ἐκφερομένας διὰ τοῦ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου ἐκφέρονται καὶ δι' ὀριστικῆς μέλλοντος. ("Ἀρνησις πάλιν μὴ!") Παῖδες μοι οὐπω εἰσίν, οἷ μὲ θεραπεύουσιν (= ὥστε θεραπεύειν με) Λυσ.

δ) εἰς ἀναφορικὰς ὑποθετικάς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν πρὸς ὑπόθεσιν. ("Ἐγκλίσεις αἱ τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων, ἄρνησις δὲ μὴ")

α') ἂ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶομαι εἰδέναι (= εἶ τινα μὴ οἶδα) Πλ. ἂ μὴ προσήκει, μήτ' ἄκουε, μήθ' ὄρα (= εἶ μὴ τινα προσήκει). Ἰδὲ § 141, 1.

β') οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν πρότιν ἂ μὴ ἠπιστάμεθα (= εἶ τινα μὴ ἠπιστάμεθα) Πλ. οἱ παῖδες ἡμῶν, ὅσοι ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο (= εἶ τινες ἐνθάδε ἦσαν) Λυσ. Ἰδὲ § 141, 2.

γ') ἐγὼ δοκοῖν ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἂ ἡμῖν Κῦρος δοίη (= εἶ τινα ἡμῖν δοίη) Ξ. Ἰδὲ § 141, 3—τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, ὅπου τις ἐντυγχάνοι, ἐλάμβανον (= εἶ πού τις ἐντυγχάνοι) Ξ. Ἰδὲ § 141, 4, γ'.

δ') τῷ ἀνδρὶ, ὃν ἂν ἐλήσθῃ, πείσομαι (= ἐάν τινα ἐλήσθῃ) Ξ. τούτων γράψω, ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω (= ἐάν τινα διαμνημονεύσω) Ξ. Ἰδὲ § 141, 4, α'—ὁ κεραυνός, οἷς ἂν ἐντύχη, πάντων κρατεῖ (= ἐάν τισιν ἐντύχη) Ξ. Ἰδὲ § 141, 4, β'.

Σημ. Ὄταν ὁ λόγος εἶναι πλάγιος, τίθεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν πρότασιν ἀπλῆ εὐκτική καὶ ἀντὶ ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) ἂν. Σωκράτης εἰκεμαίροτο τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχὺ μανθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεύειν ἂ μάθοιεν Ξ. (πβ. Αἱ ἀγαθαὶ φύσεις ταχὺ μανθάνουσιν οἷς ἂν προσέχωσι καὶ μνημονεύουσιν ἂ ἂν μάθωσι).

§ 151. Οὐχὶ σπανίως προτάσεις (ἢ συνηθέστερον κῶλα περιόδου ἢ περίοδοι) εἰσαγόμεναι διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας **ὅς** (**ἢ, ὅ**) συνδέονται λίαν χαλαρῶς μετὰ τὰ προηγούμενα καὶ εἶναι κατὰ τύπον μόνον ἀναφορικαὶ προτάσεις, κατ' ἔννοιαν δὲ ἀνεξάρτητοι προτάσεις συνδεόμεναι παρατακτικῶς μετὰ τὰ προηγούμενα. Εἰς τὰς τοιαύτας ἀναφορικὰς προτάσεις, ἢ ἀντωνυμία **ὅς** (**ἢ, ὅ**) ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν δεικτικὴν **οὗτος** (§ 47, 2) μετὰ τινος παρατακτικοῦ συνδέσμου (**καί, δέ, ἀλλὰ** κλπ.). Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλυνον καὶ ἦκον ταχύ. ᾧ καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς που ἦν βασιλεύς (= τούτῳ δὲ καὶ δῆλον ἦν) Ξ. Οὕτω δὲ εἰς

Λεωνίδην ἀνέβαινε ἢ βασιληίῃ καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα· ὃς τότε ἦε ἐς Θερμοπύλας (= οὗτος δὴ τότε ὁ Λεωνίδης)· Ἦρ. Πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἶη (Σωκράτης) τῇ γραφῇ; ὃς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοῦς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγράπτο, φανερός ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς κλπ. (=οὗτος γὰρ—ἢ—ἀλλ'οὗτος ἀντὶ μὲν κλπ.) Ξ.

Σημ. Ἴδὲ καὶ § 54 καὶ ἐξῆς.

Πλάγιος λόγος

§ 152. 1) Ἐῶν λόγων τινὸς λαμβάνει ἄλλος τις γινώσκων ἢ ἀμέσως, ἢτοι ἀπ' εὐθείας ἀκούων αὐτοὺς ἐκ τοῦ στόματος ἐκείνου, ἢ ἐμμέσως, ἢτοι πληροφορούμενος αὐτοὺς παρὰ τρίτου, ὁ ὁποῖος τοὺς ἤκουσε πρότερον. (Βρέχει. Λέει πὺς βρέχει.—Θὰ φύγω αὔριον. Ὁ Πέτρος εἶπε ὅτι θὰ φύγη αὔριον.—Στείλω μου τὰ βιβλία. Ὁ Πέτρος εἶπε νὰ τοῦ στείλω τὰ βιβλία)

2) Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν οἱ λόγοι τινὸς μεταδίδονται εἰς ἄλλον ὑπὸ τινος (π.χ. ὑπὸ τοῦ συγγραφέως)

α') αὐτολεξεῖ, ὅπως ἐλέχθησαν, εἰς ἀνεξάρτητον λόγον, προτασσομένης ἀπλῶς τῆς λέξεως λέγει, εἶπε, ἔφη κ.τ.τ. ἢ ἐρωτᾷ, ἠρώτησε ἢ ἤρετο κ.τ.τ. Οἱ παρόντες τῶν Σκηπτίων εἶπον· Ψεύδεται σε οὗτος, ὦ Δερκυλίδα.—Ἦρετο ὁ Μειδίας· Ἐμὲ δὲ ποῦ χρὴ οἰκεῖν, ὦ Δερκυλίδα; Ξ.

β') μεταβεβλημένοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ἀναλόγως τῆς μορφῆς τῆς διηγήσεως, καὶ εἰς ἐξηρητημένον λόγον (μὲ μεταβεβλημένον τὸ πρόσωπον, τὸν χρόνον τοῦ ὄηματος, τὴν ἔγκλισιν, κλπ. Ἴδὲ παραδείγματα κατωτέρω).

3) Ὁ λόγος τινὸς ὁ μεταδιδόμενος εἰς ἄλλον ἐξηρητημένος ἐκ τινος λεκτικοῦ, αἰσθητικοῦ ἢ γνωστικοῦ ἢ ἐρωτηματικοῦ ὄηματος λέγεται πλάγιος λόγος.

4) Πλάγιος τις λόγος δύναται νὰ προέρχεται ἀπὸ μίαν κυρίαν πρότασιν κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτηματικῆν, δύναται ὅμως νὰ προέρχεται ἐν μέρει μὲν ἀπὸ κυρίαν τινὰ πρότασιν, ἐν μέρει δὲ ἀπὸ πρότασιν δευτερεύουσαν· λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι. (Εὐθ. λ. Ὑβριστῆς εἶ) Λυσ. Ἐκέλευον αὐτοὺς πορεύεσθαι. (Εὐθ. λ. Πορεύεσθε!) Ξ. Κλέαρχος ἀνηρώτα τοὺς ἀγγέλους, τί βούλοιντο.

(Εὐθ. λ. *Τί βούλεσθε*;) Ξ. — Ὁ Κλέαρχος εἶπεν, ὅτι Δέξιππον οὐκ ἐπαινοίη, εἰ ταῦτα πεπονηκῶς εἶη. (Εὐθ. λ. *Δέξιππον οὐκ ἐπαινῶ, εἰ ταῦτα πεποίηκε*). Ξ. Ἀσινάγης ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθεῖη θηρῶν. (Εὐθ. λ. *Μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἂν Κῦρος ἐμπλησθῇ θηρῶν*) Ξ.

§ 153. Εἰς τὸν πλάγιον λόγον.

Ι. αἱ κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου

1) ἐὰν εἶναι προτάσεις κρίσεως, μετατρέπονται εἰς εἰδικὰς προτάσεις (μετὰ δῆματα λεκτικά ἢ γνωστικά, § 136 κ.έ.) ἢ εἰς ἀπαρεμφατικάς προτάσεις (μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, μετὰ δῆματα λεκτικά) ἢ εἰς μετοχικάς προτάσεις (μὲ κατηγορηματικὴν μετοχήν, μετὰ δῆματα αἰσθητικά ἢ γνωστικά) Ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα Θ. (Εὐθ. λ. ὁ λόγος· Οἱ Π. φάρμακα ἐσβεβλήκασι ἐς τὰ φρέατα). Πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι Λυσ. (Εὐθ. λ. Ὅμόνοια μέγιστον ἀγαθόν ἐστὶ). Ἀβροκόμας ἤκουε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα (= ὅτι Κῦρος ἦν ἢ εἶη) Ξ. (Εὐθ. λ. Κῦρος ἐν Κιλικίᾳ ἐστὶ).

2) ἐὰν εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας (διαταγαί, ἀξιώσεις, εὐχαί, κ.τ.τ.), μετατρέπονται εἰς ἀπαρεμφατικάς προτάσεις (μὲ ἀπαρέμφατον τελικόν, μετὰ δῆματα λεκτικά ἢ κελευστικά ἢ εὐχεταικά κ.τ.τ.) Ὁ Μειδίας ἐκέλευσεν ἀνοῖξαι τὰς πύλας Ξ. (Εὐθ. λ. Ἀνοίξατε τὰς πύλας) Ξ. Οἱ στρατιῶται ἠῦχοντο Κῦρον εὐτυχῆσαι. (Εὐθ. λ. Εὐτυχῆσαι Κῦρος!)

3) ἐὰν εἶναι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἦτοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις), μετατρέπονται εἰς πλαγίας ἐρωτήσεις Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρωτο, εἴ τι εἰδείη ἀγαθὸν Ξ. (Εὐθ. λ. Οἶσθά τι, ὃ Σώκρατες, ἀγαθόν;). Ἴδὲ § 148 κ.έ.

II. αἱ δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρτημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου

1) μετὰ δῆμα ἀρχτικοῦ χρόνου διατηροῦν καὶ εἰς τὸν πλάγιον λόγον τὸν χρόνον καὶ τὴν ἔγκλισιν τοῦ εὐθέος λόγου λέγουσιν ὡς, ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην τιμὴν ἔχει Πλ. (Εὐθ. λ. Ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην κλπ.). Ὁρῶ σε, ὦ Ἡράκλεις, ἀποροῦντα, ποίαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπη Ξ. (Εὐθ. λ. Ποίαν ὁδὸν τράπωμαι; ἀπορῶ).

2) μετὰ ῥῆμα δὲ ἱστορικοῦ χρόνου διατηροῦν πάντοτε μόνον τὴν δυνητικὴν ὀριστικὴν ἢ τὴν δυνητικὴν εὐκτικὴν, τὴν δὲ ἀπλῆν ὀριστικὴν ἢ τὴν ὑποτακτικὴν (μετὰ τοῦ **ἂν** ἢ ἄνευ τοῦ **ἂν**) συνήθως μὲν τὴν μετατρέπουν εἰς εὐκτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου, τὴν διατηροῦν δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ διηγούμενος ἐκφέρει τὸ εἰς τὴν δευτερεύουσαν ταύτην πρότασιν περιεχόμενον νόημα οὐχὶ ὡς ἰδικὴν του σκέψιν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ προσώπου, περὶ οὗ ὁ λόγος· *Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στρατεύμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι (=διότι) ἐκεῖ βασιλεύς εἶη* Ξ. (Εὐθ. λ. "Ἄγε, ᾧ Κλέαρχε τὸ στρατεύμα... ὅτι ἐκεῖ βασιλεύς ἐστι). "Ἀπεκρίνατο *ὅτι μανθάνοιεν, ἃ οὐκ ἐπιστάνοιεν* Πλ. (Εὐθ. λ. Μανθάνομεν ἃ οὐκ ἐπιστάμεθα) — *ἠῤῥξαντο σωτήρια θύσειν, ἔνθα πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφίκοιεν* Ξ. (Εὐθ. λ. Σωτήρια θύσομεν, ἔνθα ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφικόμεθα). *Προεῖπον αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν* Θ. ("Ἡδύνατο νὰ λεχθῇ καί : *Προεῖπον αὐτοῖς μὴ... εἰ μὴ πλέοιεν καὶ μέλλοιεν...* Εὐθ. λ. Μὴ ναυμαχεῖτε Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι κλπ.). *Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψῃ αὐτόν.* ("Ἡδύνατο νὰ λεχθῇ καί : *Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ στρατεία λήξει, εὐθὺς ἀποπέμψοι αὐτόν.* Εὐθ. λ. "Ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψω σε).

Σημ. Πολλάκις εἰς τὸν πλάγιον λόγον πρότασις αἰτιολογικὴ εἰσαγομένη διὰ τοῦ **γὰρ** ἢ ἄλλη τις δευτερεύουσα πρότασις ἐκφέρεται δι' ἀπαρεμφάτου· "Ὁ δὲ αὐτοῦς εἰς Λακεδαίμονα ἐκέλευεν ἵναί· οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός (=οὐ γὰρ ἦν κύριος αὐτός = διότι, καθὼς ἔλεγε, δὲν ἦτο κλπ.) Ξ. (Εὐθ. λ. "Ἴτε εἰς Λακεδαίμονα· οὐ γὰρ εἰμι κύριος ἐγώ). λέγεται δὲ καὶ "Ἀλκίμεωνι τῷ Ἀμφιάρῳ, ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτόν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν (=ὅτε δὴ ἤλατο) Θ. Μετὰ δὲ τοῦτον (λέγεται) βασιλεῦσαι ἄνδρα τυφλόν, τῷ (=ᾧ) οὐνομα "Ἄνυσιν εἶναι (=ᾧ ὄνομα "Ἄνυσις ἦν) "Ἡρ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

Όνοματικοὶ ῥηματικοὶ τύποι

1. Τὸ ἀπαρέμφατον

§ 154. 1) Τὸ ἀπαρέμφατον ἀρχῆθεν εἶναι ἀφηρημένον ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν ἄκλιτον, πτώσεως δοτικῆς (καθαρᾶς, ἦτοι τοῦ σκοποῦ, ἢ τοπικῆς. Πβ. § 29,6 καὶ 7).

Μὲ τὴν ἀρχικὴν του δὲ σημασίαν **τοῦ σκοποῦ** ἢ **τοῦ ἀποτέλεσματος** κανονικῶς λαμβάνεται τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὰ ῥήματα **λέναι, φέρειν, διδόναι, καταλείπειν, αἰρεῖσθαι** (=ἐκλέγειν), **πέμπειν** καὶ ἄλλα συνώνυμα· βῆ δ' **λέναι** κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν (=ἔβη ἰέναι=ἐβάδισε ἢ ἐκίνησε, *γὰρ νὰ πάη*) Ὅμ. *τὴν πόλιν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν* (=νὰ τὴν φυλάγουν) Ἡρ. *τίς σφῶε ξυνέηκε μάχεσθαι*; (=ὥστε μάχεσθαι=ὥστε νὰ φιλοικήσουν) Ὅμ.

Σημ. Μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σκοποῦ λαμβάνεται ἐνίοτε εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τοῦ ἄρθρου **τοῦ**· *Μίνως τὸ λησιπὸν καθήρει ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον λέναι αὐτῷ* (=ἵνα ἴωσιν ἢ ἵνα ἴωσιν αἱ πρόσοδοι κλπ.).

2) Ἡ ὄνοματικὴ φύσις τοῦ ἀπαρεμφάτου καταφαίνεται κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι τοῦτο δύναται νὰ συνεχφέρεται μετὰ τοῦ (οὐδέτερου) ἄρθρου κατὰ πᾶσαν πῶσιν· *Νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττόν ἐστι τοῦ λαλεῖν. Νίκησον ὀργὴν τῷ λογίζεσθαι καλῶς.*

Ἡ δὲ ῥηματικὴ φύσις αὐτοῦ καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ προσδιορίζεται δι' ἐπιρρημάτων, ὅπως καὶ τὸ ῥήμα, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει τὸ ἀντικείμενόν του εἰς τὴν αὐτὴν πῶσιν μὲ τοὺς ἄλλους τύπους τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει χρόνους καὶ διάθεσιν, καὶ τέλος ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτοῦ τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν (§ 114,2 καὶ § 116,2 κ.έ.)· *Τὸ ἀκριβῶς πείθεσθαι τοῖς νόμοις. Οἴμαι οὐδενός γ' ἂν ἦτιον φανῆναι δίκαιος* (=ὅτι φανείην ἂν) Ξ. *Κῦρος εἰ ἐβίω, ἄριστος ἂν δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι* (=ὅτι ἐγένετο ἂν) Ξ.

§ 155. Τὸ ἀπαρέμφατον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς εἰδικὴν πρότασιν (πβ. § 153,1) καὶ τότε λέγεται **εἰδικὸν**

ἀπαρέμφατον, ἢ πρὸς οἰανδήποτε προτάσιν ἐπιθυμίας (πβ. § 153, 2) καὶ τότε λέγεται **τελικὸν** ἀπαρέμφατον.

Εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν, (ἢ ὅποια κυρίως εἶπεῖν στερεῖται ἀπαρεμφάτου), τὸ μὲν εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται δι' εἰδικῆς προτάσεως (ὅτι . . . πῶς . . .), τὸ δὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται διὰ προτάσεως βουλευτικῆς, ἤτοι διὰ τοῦ **νὰ** καὶ ὑποτακτικῆς: *Σωκράτης ἠγάθεο θεοὺς πάντα εἰδέναι* (=ὅτι ἴσασι=ὅτι γνωρίζουν) Ξ. *Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέειπεν* (=νὰ ἐπιμελῶνται) Ξ.

§ 156. Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὸ ἀπαρέμφατον ἐκφέρεται κανονικῶς μὲν, ὅταν χρησιμοποιηῖται ὡς ἀντικείμενον ἢ ὡς προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν πῶσιν ἢ ὅταν συνάπτεται μετὰ προθέσεων, πολλάκις δὲ καὶ ὅταν χρησιμοποιηῖται ὡς ὑποκείμενον ἢ ὡς ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ἢ ὡς ἐπεξήγησις: *τοῦ ζῆν* αὐτὸν ἀπεστέησεν Αἰσχ. *νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττόν ἐστι τοῦ λαλεῖν. τῷ ζῆν* ἐστι τι ἐναντίον, ὥσπερ *τῷ ἐγορηγορεῖν* τὸ καθεῦδεν Πλ. Ἐργασίας ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν ἰέναι ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο (=ἀντὶ νὰ πάη) Ξ. *Σωκράτης ἐθαυμάζετο ἐπὶ τῷ εὐθύμως τε καὶ εὐκόλως ζῆν* (=διὰ τὸ ὅτι ἔζη, διότι ἔζη) Ξ. ὄρμησαν εἰς τὸ διώκειν (=εἰς καταδίωξιν) Ξ. *Κῦρος ἐφέρετο ὄρων μόνον τὸ παῖσιν* Ξ. *τοῦτό ἐστι τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλεον τῶν ἄλλων ζητεῖν* ἔχειν Πλ.

§ 157. Τὸ ἄναρθρον ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται

1) ὡς ὑποκείμενον: *πόλεός ἐστι θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι* (=τὸ νὰ γίνῃ ἀνάστατος) Δυκ. οὕτω *χρῆ ποιεῖν* Ξ.

2) ὡς κατηγορούμενον: *τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν.*

3) ὡς ἀντικείμενον: *φοβοῦμαι διελέγχειν σε* Πλ.

4) ὡς ἐπεξήγησις: *εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης* (=δηλαδή τὸ νὰ ἀμύνεται τις) Ὁμ.

5) ὡς προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς. Οὕτω δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τῶν ἐπιθέτων ἀγαθός, ἐπιθήδειος, ἰκανός, δεινός, ἄξιος, ῥάδιος, χαλεπός, ἠδὺς κ.ἄ.τ. *δεινὸς λέγειν. ῥάδια πάντα θεῷ τελέσαι.* (Πβ. *υἱὸς ἀμείνων παντοίας ἀρετᾶς, ἡμὲν πόδας ἠδὲ μάχεσθαι* =καὶ ὡς πρὸς τὸ μάχεσθαι) Ὁμ. *ἄξιος θαυμάσαι* (=ἄξιος θαυμάζεσθαι. Οὕτω καὶ λέγεται ἐπίσης, ἀλλὰ σπανιώτερον) Θ.

Οὕτω καὶ οὐός τέ εἰμι ποιεῖν τι (=εἶμαι ἰκανός, δύναμαι νὰ πράττω τι).

6) **ἀπολύτως**, εἰς τινὰς στερεοτύπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸ ὅλον περιεχόμενον μιᾷ προτάσεως καὶ περιορίζουν πῶς τὴν ἔκτασιν τοῦ νοήματος αὐτοῦ. Τοιαῦται ἐκφράσεις εἶναι *ἐκὼν εἶναι* (=ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν), *τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι* (=ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτον), *τὸ ἐπὶ τούτῳ εἶναι* (=ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦτον), *τὸ νῦν εἶναι* (=ὅσο γιὰ τώρα), *ἐμοὶ δοκεῖν ἢ ὡς ἐμοὶ δοκεῖν* (=ὅπως νομίζω ἐγώ, κατὰ τὴν γνώμην μου), *ὀλίγου δεῖν ἢ μικροῦ δεῖν* (=λίγο λείπει ἢ ἔλειψε, σχεδόν), *ὡς εἰπεῖν ἢ ὡς ἔπος εἰπεῖν* (=γιανὰ πῶ ἔτσι), *ὡς συντόμως εἰπεῖν ἢ συνελόντι εἰπεῖν* (=γιανὰ μιλήσω συντόμως) κ.ἄ.τ. **Ἐκὼν εἶναι** οὐδὲν ψεύσομαι Πλ. λέγουσιν ἐμοὶ δοκέειν οὐκ ὀρθῶς Ἡρ. τὸ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκειν καὶ λέγειν μικροῦ δεῖν ὁμοίον ἐστὶ τῷ ὄνειδίξειν Δ.

Σημ. Καὶ τὸ ἀπολύτως λαμβανόμενον ἀπαρέμφατον οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἀπαρέμφατον τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς, προσδιορίζον ὁμως οὐχὶ μίαν λέξιν, ἀλλ' ὀλόκληρον πρότασιν. Ἀμφότερα δὲ πάλιν τὰ ἀπαρέμφατα ταῦτα κυρίως εἶναι ἀπαρέμφατα τοῦ σκοποῦ (154,1).

7) **ἀντὶ προστακτικῆς**, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντὶ εὐκτικῆς (εὐχεταικῆς)· *θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι* (=θαρσῶν μάχου) Ὅμ. Πβ. *τεύχεα συλήσας φερέτω κοίλας ἐπὶ νῆας, σῶμα δὲ οἴκαδ' ἐμὸν δόμεναι πάλιν* (=δότη) Ὅμ.—*Ζεῦ πάτερ, ἢ Αἴαντα λαχεῖν ἢ Τυδέος υἱὸν* (=λάχοι=εἶθε νὰ λάβῃ τὸν κλῆρον) Ὅμ. *θεοί, πολῖται, μὴ με δουλείας τυχεῖν* (=μὴ τύχοιμι ἐγὼ) Αἰσχ.

8) **ἐπιφωνηματικῶς**, εἰς ἀναφωνήσεις· *ἐμὲ τάδε παθεῖν, φεῦ!* (=Ἐγὼ νὰ τὰ πάθῳ αὐτά!).

Σημ. Ἴδὲ καὶ § 154,1.

§ 158. **Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου.** (Ἀπαρεμφατική σύνταξις). Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ εἶναι

1) αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον (*Ταυτοπροσωπία*)· *φοβοῦμαι διελέγγειν σε.* (Ἐγὼ φοβοῦμαι, ἐγὼ διελέγγειν) Πλ. *καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.* (Σὺ θέλε, σὺ ἀκούειν, σὺ πλουτεῖν). Μέν. *ἀδικεῖσθαι ὑφ' ἡμῶν νομίζει Κῦρος.* (Κῦρος νομίζει, Κῦρος ἀδικεῖσθαι) Ξ.

2) τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον, ἢ ἄλλο τι ὄνομα. (*Ἐτεροπροσωπία*) *Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπε* (=νὰ ἐπιμελῶνται, οἱ συνόντες) Ξ. *Τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδωσαν Θυρέαν οἰκεῖν* (=ἵνα οἰκῶσιν, οἱ Αἰγινήται) Θ. *Ἀναξαγόρας τὸν ἥλιον λίθον φησὶν εἶναι* (=λέγει ὅτι ὁ ἥλιός ἐστι κλπ.) Πλ.

Σημ. Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ *τινὰ* ὡς γενικὸν καὶ ἀόριστον ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου συνήθως παραλείπεται, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπάρχουν προσδιορισμοὶ αὐτῆς· *ἀδύνατόν ἐστι πονηρὸν ὄντα καλοὺς κἀγαθοὺς φίλους κτήσασθαι* (=κτῆσασθαι *τινα ὄντα πονηρὸν*=νὰ ἀποκτήσῃ τις ὧν πονηρός) Ξ. Ὁμοίως παραλείπεται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ *τινάς* ἢ *τούς ἀνθρώπους*. Ἴδὲ π.χ. Ξεν. Ἀπομν. 1,1,9.

§ 159. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου, ἂν ὑπάρχη, καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐν γένει ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας κανονικῶς ἐκφέρονται κατὰ πτῶσιν αἰτιατικὴν. Ὅταν δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος κατὰ πτῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, τότε τὸ κατηγορούμενον ἢ προσδιορισμὸς τις τοῦ ἀντικειμένου τούτου δύναται μὲν νὰ ἐκφέρεται καὶ αὐτὸς κατὰ πτῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, δύναται ὅμως νὰ ἐκφέρεται καὶ κατ' αἰτιατικὴν· *Σωκράτης ἠγείτο θεοὺς πάντα εἰδέναί* Ξ. *Νομίζω ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ φίλους καὶ συμμάχους* Ξ. *Οἱ πρόεσβεις Κύρου ἐδέοντο ὡς προθυμοτάτου πρὸς τὸν πόλεμον γενέσθαι*. (πβ. *γενοῦ ὡς προθυμότητος*) Ξ, Ἐρετριεὺς *Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι* (πβ. *βοηθοὶ γένεσθε*) Ἡρ. *Κῦρος παραγγέλλει τῷ Κλεάρχῳ λαβόντι ἡκείν ὅσον ἦν αὐτῷ στρατευμα καὶ Ξενία ἡκείν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους* Ξ.

Σημ. Ἀρχῆθεν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐξεφέροντο κατ' ὀνομαστικὴν πτῶσιν, ὅπως τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ προσδιορισμοὶ παντός ἐν γένει ῥηματικοῦ τύπου· *θαροῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι*. πάντα τὰδ' ἀγγελία μηδὲ ψευδάγγελος (σύ) εἶναι Ὅμ. *Σὺ δέ, Κλεορίδα, αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν* Θ.

Ἡ δὲ λεγομένη *ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις*, ἥτοι ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου μὲ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν (ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας), προῆλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἀπὸ προτάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπῆρχον ῥήματα συντασσόμενα μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν καὶ ἀπαρέμφατον. Εἰς προτάσεις δηλαδή, ὁποῖα π. χ. *μένειν αὐτοὺς ἐκέλευσε*, ἡ αἰτιατικὴ αὐ-

τούς, ἢ ὁποῖα κυρίως εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως *ἐκέλευσε* (=τούς διέταξε νὰ μείνουν), ἦτο δυνατόν νὰ συνδεθῆ στενώτερον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον *μένειν* καὶ νὰ νομισθῆ ὅτι εἰς αὐτὸ κυρίως ἀνήκει ὡς ὑποκείμενον (=διέταξε αὐτοὶ νὰ μείνουν). Ἀπὸ τοιαύτας λοιπὸν προτάσεις σὺν τῷ χρόνῳ παρήχθη ἡ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις, ἦτοι ἐπειδὴ ἐνομίσθη ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου πρᾶπει νὰ ἐκφέρεται κατ' αἰτιατικὴν, ἤρχισε νὰ τίθεται αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ κατόπιν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα δὲν συντάσσονται μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ἀλλὰ μὲ γενικὴν ἢ δοτικὴν, ἢ κατόπιν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων· οὗ *σε ἔοικε κακὸν ὡς δειδίσοσθαι* "Ομ. (πβ. *ἔοικά τινι*). *δέομαι ὑμᾶς συγγνώμην ἔχειν* (πβ. *δέομαι τινος*). Λυσ. *παρήγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τάξιν τὰ ὄπλα τίθεσθαι τοὺς Ἕλληνας*. (πβ. *τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρήγγειλεν ἐξοπλίζεσθαι*) Ξ. *ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι* Ἰσ. (πβ. *ὁμολογεῖται Κῦρος κράτιστος γενέσθαι* Ξ.). *κινδύνος (ἔστι) πολλοὺς ἀπόλλυσθαι* Ξ.

Τέλος δὲ ἤρχισε νὰ χρησιμοποιεῖται ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας, ἰδίᾳ ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιθέσεως· *Ἐμὲ παθεῖν ταῦτα, φεῦ! Αἰσχ. Βουλοίμην δ' ἂν ἐμὲ τε τυχεῖν ὧν βούλομαι, τοῦτόν τε παθεῖν ὧν ἀξίός ἐστι*. (Ἐγὼ βουλοίμην—ἐμὲ τυχεῖν!).

§ 160. Ἄναρθρον ἀπαρέμφατον (ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἦτοι) ὡς ἀντικείμενον δέχονται πλεῖστα ῥήματα.

1) Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ λεκτικὰ καὶ τὰ δοξαστικά, ὡς *λέγω, φημί, ὁμολογῶ* κλπ. *δοκῶ, νομίζω, οὔμαι* κλπ. ("Ἀρνησις κανονικῶς οὐ, σπανιώτερον *μή*)· *Τὸν μὲν καλὸν κάγαθὸν ἄνδρα εὐδαίμονα εἶναι φημι, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄθλιον* (=ἰσχυρίζομαι ὅτι εἶναι) Πλ. *ὅ,τι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄραν θεοὺς τινας* (=νόμιζε ὅτι ὄρωσι θεοὶ τινες). *ἔλπιδε τιμῶν τὸν θεὸν πράξειν καλῶς* (=ὅτι πράξεις καλῶς=ὅτι θὰ εὐτυχίσης). *ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι* (=ὅτι δὲν ἦσαν) Θ. *ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἐκόντα ἄρχειν* (=ὅτι κανεῖς δὲν ἠθέλε) Πλ. Ἰδὲ καὶ § 137, Σημ. δ'.

2) Τελικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον, πλὴν μέλλοντος) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ ἐφελκτικά, τὰ κελυστικά ἢ προτροπικά, τὰ κωλυτικά ἢ ἀπαγορευτικά, τὰ δυναμτικά καὶ ἄλλα ἔχοντα παρομοίαν σημασίαν, ὡς *ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ, ποθῶ, ἐθέλω, βούλομαι, φοβοῦμαι, δέδοικα* (=ἐκ φόβου δὲν θέλω τι), κλπ. *κελεύω, λέγω* (=διατάσσω), *προτρέπω, συμβουλεύω, πείθω* (=προσπαθῶ νὰ πείσω)—*ἀπαγορεύω, κωλύω—δύναμαι, ἔχω* (=δύναμαι), *πέφυκα* (=εἶμαι πλασμέ-

νος, εἶμαι φύσει ἐπιτιήδειος), *ἐπίσταμαι, οἶδα* (=γνωρίζω ἢ εἶμαι ἱκανός), *μανθάνω* κλπ. (Ἄρνησις *μή*)· *Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. φοβοῦμαι διελέγχειν σε* Πλ. *ἐκέλευον σοί δίδοναι τὰριστιεῖα τοὺς στρατηγούς* (=εἰς σὲ νὰ δώσουν) Πλ. *οἱ Ἀθηναῖοι προεῖπον τοῖς στρατηγοῖς μὴ ναυμαχεῖν* (=διέταξαν νὰ μὴ) Θ.—*οἱ στρατιῶται οὐκ ἐδύναντο καθεῦδειν* (=νὰ κοιμηθοῦν) Ξ. *τὴν τῶν κρατούντων μάθε φέρειν ἐξουσίαν* (=μάθε νὰ ὑποφέρῃς).

Σημ. Τὰ ῥήματα *ὑπισχοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὄννυμι—ἐλπίζω, προσδοκῶ* κανονικῶς συντάσσονται μὲ ἀπαρέμφατον μέλλοντος χρόνου, διότι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τινα μέλλουσαν πράξιν, ἡ δὲ ἄρνησις ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τούτου κανονικῶς εἶναι *μή*, διότι διὰ τῶν εἰρημένων ῥημάτων ἐκφράζεται κυρίως ἐπιθυμία τις τοῦ ὑποκειμένου· *ἐπαγγελλόμεθα Ἀσιαῖω εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείου καθιεῖν αὐτόν* (=ὅτι θὰ τὸν καθίσωμεν ἢ νὰ τὸν καθίσωμεν) Ξ. *ὤμοσαν μὴ προδώσειν ἀλλήλους* (=ὅτι δὲν θὰ προδώσουν ἢ νὰ μὴ προδώσουν) Ξ. Ἴδὲ καὶ § 112, Σημ.

§ 161. Τὸ ἄναρθρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον. Ἀπρόσωπα ῥήματα.

1) Ἀπρόσωπα (ἢ τριτοπρόσωπα) ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα (ἀποκλειστικῶς ἢ) συνήθως λαμβάνονται εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον ἄνευ προσωπικοῦ ὑποκειμένου, ὡς *χορῆ, δεῖ, μέλει, μεταμέλει, μέτεστι, παρεσκεύασται, παρεσκεύαστο, κλπ. Δεῖ χορημάτων* (=ὑπάρχει ἀνάγκη χορημάτων) Δ. *οὕτω χορῆ ποιεῖν* (=ἔτσι πρέπει νά).

Μετὰ τοῦ ἀπροσώπου ῥήματος συνάπτεται συνήθως προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν δηλῶν τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἔννοια αὐτοῦ. (Δοτικὴ προσωπική, § 72,5)· *τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς οὐδὲν δεήσει πολλῶν γραμμάτων* (=διὰ τοὺς χρηστοὺς διόλου δὲν θὰ χρειασθοῦν πολλοὶ γραπτοὶ νόμοι) Ἰσ. *μέλει μοί τινος* (=μὲ μέλει γιὰ κάτι τι). *οὐ μεταμέλει μοι* (=δὲν μετανοῶ) Πλ. *τοῖς ἄκουσιν ἀμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώμης* Δ. *ἐπειδὴ παρεσκεύαστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο* (=ἀφοῦ εἶχον παρασκευασθῆ οἱ Κορίνθιοι) Θ. (πβ. *μὲ μέλει, μὲ γνοιάζει—τοῦ κατέβηκε νά, τοῦ βουλήθηκε νά*).

2) Μὲ τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα καὶ μὲ ἀπροσώπους ἐκφράσεις, ἀποτελουμένας ἔκ τινος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐκ τοῦ οὐδετέρου ἐπιθέτου

τινὸς καὶ τοῦ δῆματος *ἔστι ἢ ἔχει*, συντάσσεται συνήθως ἀναρ-
θρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον αὐτῶν. Οὕτω συντάσσονται

α) **μὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον** τὰ ἀπρόσωπα δῆματα
χορή, δεῖ, πρόπει, προσήκει, δοκεῖ (=φαίνεται καλόν), *μέλλει* (= πρόκειται), *εἴμαρται, εἴμαρτο, ἔστι, ἔνεστι, πάρεστι, οἶόν τέ ἐστι* (=εἶναι δυνατόν), *ἔξεστι* (=ἐπιτρέπεται), *ἐγχωρεῖ, ἐνδέχεται, συμβαίνει* κλπ. καὶ αἱ ἀπρόσωποι φράσεις *καλῶς ἔχει, ἀναγκαίως ἔχει* κλπ. *ἀνάγκη (ἔστι), ὥρα (ἔστι), καιρὸς (ἔστι), κίνδυνός (ἔστι) κλπ. καλόν (ἔστι), αἰσχρόν (ἔστι), ἄξιόν (ἔστι), δυνατόν (ἔστι), ἀδύνατόν (ἔστι), ῥάδιόν (ἔστι), χαλεπόν (ἔστι), εἰκός (ἔστι* =φυσικὸν ἢ ἐπόμενον εἶναι), κλπ. (Ἄρνησις *μή*): *δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους* (=πρέπει νὰ φοβῆται ὁ στρατιώτης) Ξ. *ἔδοξεν αὐτοῖς προῖναι* (=τοὺς ἐφάνη καλὸν νὰ προχωρήσουν) Ξ. *ἔστιν ἰδεῖν* (=εἶναι δυνατόν νὰ ἴδῃ τις) Ξ. *ὕμιν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι* (=σεῖς ἠμπορεῖτε νὰ καταστήτε εὐδαίμονες) Δ. *νῦν ἔξεστιν ὑμῖν εὐεργέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων* Ξ. *τῷ ἐσθλῷ ἐγχωρεῖ κακῷ γενέσθαι* Πλ. (Ἰδὲ § 159)—*ὥρα ἀπιέναι* Πλ. *δίκαιον εὖ πράττοντα μεμνησθαι θεοῦ* (=δίκαιον εἶναι... νὰ ἐνθυμῆται τις) Μέν.

β) **μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον** τὰ ἀπρόσωπα δῆματα
λέγεται, ὁμολογεῖται, ἀγγέλλεται, ἄδεται, θρονεῖται, νομίζεται, δοκεῖ (=φαίνεται, νομίζεται) κ.ἄ. *Ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι* (=ὅτι ἡ πόλις ἡμῶν ἐστὶ) Ἰσ. *ἔπειτά μοι λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτιῶν εἶναι* (=μοῦ ἐφάνη ὅτι ἦτο) Πλ.

Σημ. Πολλάκις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου προσωπικῆς σύνταξης καὶ οὕτω ἐξαιρεται μᾶλλον τὸ πρόσωπον τὸ ἐνεργοῦν ἢ πάσχον τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου σημαίνόμενον: *πολλοῦ δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἔμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι* (=πολὺ ἀπέχω ἐγὼ ἀπὸ τὸ νὰ κλπ. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο: *πολλοῦ με δεῖ ὑπὲρ ἔμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι*) Πλ. *ὦ Πρόδικε, δίκαιος εἶ βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ* (=ἔχεις ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ κλπ. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο: *ὦ Πρόδικε, δίκαιόν ἐστὶ σε βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ*). Πλ. *δίκαιός εἰμι ἀπολογῆσασθαι πρὸς ταῦτα*. (Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο: *δίκαιόν ἐστι ἀπολογῆσασθαί με πρὸς ταῦτα*). Πλ.

Ἡ προσωπικὴ σύνταξις εἶναι συνήθης ἐπὶ τοῦ *δοκεῖ*, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *φαίνεται ἢ νομίζεται*: *ἔδοξεν αὐτῷ οκηπιὸς πεσεῖν* (=τοῦ ἐφάνη πῶς ἔπεσε κεραυνός) Ξ.

§ 162. 1) Ἡ μετοχή εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ καὶ χρόνον καὶ διάθεσιν, ὅπως τὸ ῥῆμα· (πβ. λύων, λύουσα, λῦον· λυόμενος, λυομένη, λυόμενον—λύσας, λύσασα, λῦσαν· λυθεῖς, λυθεῖσα, λυθὲν κλπ.).

Ἡ ῥηματικὴ φύσις τῆς μετοχῆς καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τούτου, ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτῆς τὸ δυνητικὸν μόριον *ἂν*. Ἐνθένθεν ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε ἂν γεγόμενα λογοποιοῦσιν (=ἂ οὔτε ἔστιν οὔτε ἂν γένοιτο) Θ. Φίλιππος ἔλὼν Ποτίδαιαν καὶ *δυνηθεῖς ἂν* αὐτὸς ἔχειν, εἶπερ ἐβουλήθη, παρέδωκε (=εἰ καὶ ἡδυνήθη ἂν αὐτὸς ἔχειν) Δ. Πβ. § 154, 1 καὶ 2.

2) Ἡ μετοχή χρησιμοποιεῖται

α') ὅπως πᾶν ἐπίθετον, ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἢ ὡς κατηγορούμενον ἢ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιθετικὴ μετοχή—*Κατηγορηματικὴ* μετοχή).

β') ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιρρηματικὴ μετοχή).

§ 163. Ἐπιθετικὴ μετοχή. 1) Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχή ἐκφέρεται συνήθως μετὰ τοῦ ἄρθρου, δύναται δὲ νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν εἰσαγομένην διὰ τοῦ *ὅς* ἢ *ὅστις*, (διὸ λέγεται καὶ *ἀναφορικὴ* μετοχή)· *οἱ νῦν ὄντες ἄνθρωποι* (=οἱ ἄνθρωποι, οἱ νῦν εἰσίν). *Κλέαρχος ἐπολέμει τοῖς Θοραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἐλήσπονον οἰκοῦσι* (=οἱ ὠκουν) Ξ.

2) Ἡ σύναρθρος ἐπιθετικὴ μετοχή, ὅπως καὶ πᾶν σύναρθρον ἐπίθετον, δύναται νὰ λαμβάνεται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικοῦ· *ὁ ἡδιστα ἐσθίων ἡκιστα ὄψων δεῖται* (=πᾶς ὅστις ἡδιστα ἐσθίει) Ξ. (πβ. § 27).

§ 164. Κατηγορηματικὴ μετοχή. Ἡ μετοχή ὡς κατηγορούμενον ἢ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 28) δύναται νὰ ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ· *ἐγὼ διατελῶ ταῦτα νομίζων* Ξ. *δοῶ σε φυλαττόμενον* Ξ.

Α' Μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς ἀναφερομένης εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν συντάσσονται

1) τὸ ῥῆμα *εἶναι* καὶ ῥήματα ἢ φράσεις πού σημαίνουν ἰδιαιτερόν τινα ὄρισμένον τρόπον τοῦ *εἶναι*, ὡς *τυγχάνω* (=τυχαίνω, κατὰ τύχην εἶμαι), *λανθάνω* (=μένω ἀπαρατήρητος, εἶμαι κρυμ-

μένος), φαίνομαι, φανερός εἰμι, δηλός εἰμι (=εἶμαι φανερός, εἶναι φανερόν ὅτι ἐγώ...), οἴχομαι (=ἔχω ἀπέλθει, εἶμαι φευγᾶτος), φθάνω (=ἔρχομαι πρωτίτερα, προφτάνω), διάγω, διαγιγνομαι, διατελῶ (=περνῶ τὸν καιρόν, εὐρίσκομαι διαρκῶς εἰς...).

Ἐπὶ τούτων συνήθως ἡ μετοχὴ ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα, τὸ δὲ ῥῆμα τὸ δευτερεῦον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν μετάφρασιν τὸ μὲν ῥῆμα δύναται νὰ ἀποδίδεται δι' ἐπιρρημάτος ἢ ἐπιρρηματικῆς φράσεως, ἡ δὲ μετοχὴ δύναται νὰ μετατρέπεται εἰς ῥῆμα πατρικὸς ἡμῖν φίλος τυγχάνεις ὦν (=τυχαίνει νὰ εἶσαι, κατὰ τύχην εἶσαι) Πλ. ἐγὼ φλόμην ἀπιῶν οἴκαδε (=ἀνεχώρησα κι' ἐπῆγα, ἀνεχώρησα κατ' εὐθείαν εἰς τὸ σπίτι μου) Πλ. οὕτω τὸ ἐν Θεοταλίᾳ ἐλάνθανε τρεφόμενον σιράτευμα (=ἐτρέφετο λάθρα) Ξ. δηλὸς εἶ οὐκ ἐντετυχηκῶς τῷ ἀνδρὶ (=προφανῶς δὲν ἔχεις...) Πλ. πλείστον δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαίνου ἄξιος εἶναι, ὃς ἂν φθάνῃ τοὺς μὲν πολεμίους κακῶς ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὐεργετῶν (=ὅστις πρῶτος εὐεργετεῖ...) Ξ. ἐπὶ ἡμέρας πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν (=διαρκῶς ἐμάχοντο) Ξ.

2) τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα, ὡς χαίρω, ἡδομαι, βαρέως ἢ χαλεπῶς φέρω, ἀγανακτῶ, ἀχθομαι (=δυσασεστοῦμαι), αἰσχύνομαι, μεταμέλομαι κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ πού ἢ τοῦ νὰ καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος) ὁ Εὐθύδημος ἔχαιρεν ἀκούων ταῦτα (=πὸν ἄκουε, νὰ ἀκούῃ) Ξ. ἐλυποῦντο οἱ δυνατοὶ καλὰ κτήματα ἀπολωλεκότες Θ. τοῦτο οὐκ αἰσχύνομαι λέγων (=πὸν τὸ λέγω, νὰ τὸ λέγω) Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι Θ.

3) τὰ ἐνάρξεως, λήξεως, ἀνοχῆς, καρτερίας καὶ καμάτου σημαντικὰ ῥήματα, ὡς ἄρχομαι, ἄρχω, ὑπάρχω (=ἀρχίζω πρῶτος), παύομαι, λήγω, ἀνέχομαι, καρτερῶ, ὑπομένω, ἀπογορεύω (ἀόρ. ἀπεῖπον, προκμ. ἀπείρηκα), κάμνω (=κουράζομαι) κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ νὰ καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος) ἄρξομαι ἀπὸ τῆς ἱατρικῆς λέγων (=θὰ ἀρχίσω νὰ λέγω, ἦτοι θὰ ἀρχίσω τὴν ἐξετάσιν μου ἀπὸ) Πλ. Σωκράτης οὐδέποτε ἔλληγε σκοπῶν, τί ἕκαστον εἶπεν τῶν ὄντων (=ποτὲ δὲν ἔπαυε νὰ ἐξετάζῃ) Ξ. οὐκ ἠνέσχετο σιγῶν Ἡρ. οὕτως ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος Πλ. ἀπέρηκα ἤδη συσκευασόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων (=ἔχω ἀποκάμει πλέον νά...) Ξ.

Σημ. Τὸ ἔνεργ. *παύω* συντάσσεται μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ· *οἱ περὶ Σαλαμίνα καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τοὺς Ἕλληνας ἔπαυσαν φοβουμένους πλῆθος νεῶν τε καὶ ἀνδρῶν* (=τοὺς ἔπαυσαν νὰ φοβοῦνται, τοὺς ἔκαμαν νὰ μὴ φοβοῦνται πλέον) Πλ.

4) τὰ ῥήματα *εὖ* ἢ *καλῶς ποιεῖν, κακῶς ποιεῖν, ἀδικεῖν, χαρίζεσθαι ἢ χάριν φέρειν, νικᾶν, κρατεῖν, ἠτιᾶσθαι, λείπεσθαι* (=ὑπολείπεσθαι, ὑστερεῖν) κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ *καὶ* ἢ *πὸν* ἢ *νὰ* ἢ *μὲ τὸ νὰ* ἢ *εἰς τὸ νὰ* κ.ἄ.τ. καὶ διὰ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· *εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με* (=καλὰ ἔκαμες καὶ μοῦ τὸ θύμισης, καλὰ ἔκαμες πὸν μοῦ κλπ.) Πλ. *ἀδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες* Θ. *ἐμοὶ χαρίζου ἀποκρινόμενος* (=κάνε μου τὴ χάρι νά.) Πλ. *τοὺς φίλους πειρῶ νικᾶν εὖ ποιῶν* (=νὰ τοὺς νικᾶς εἰς τὸ νὰ τοὺς εὐεργετῆς) Ξ. *τούτου οὐχ ἠτιησόμεθα εὖ ποιῶντες* (αὐτὸν) (=δὲν θὰ φανῶμεν κατώτεροι εἰς τὸ νὰ τὸν εὐεργετοῦμεν) Ξ.

Β') Μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς ἀναφερομένης ἄλλοτε μὲν εἰς τὸ ὑπόκειμενον, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ αἰσθήσεως, γνώσεως, μαθήσεως καὶ μνήμης σημαντικά, ὡς *αἰσθάνομαι, ὄρω, περιορῶ* (=ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω), *ἀκούω, πυνθάνομαι, εὐρίσκω, καταλαμβάνω* (=εὐρίσκω), *οἶδα, ἐπίσταμαι, γιννώσκω, ἀγνοῶ, μανθάνω, μέμνημαι* κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ *ὅτι* ἢ τοῦ *πῶς* ἢ *νὰ* ἢ *πὸν νὰ* καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· *ἡμεῖς ἀδύνατοι ὄρωμεν ὄντες περιγενέσθαι* (=ὅτι εἴμεθα, πῶς εἴμεθα) Θ. *ὄρωμεν πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε* (=ὅτι εἶναι) Ξ. *οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα τὰ πολιτικά* (=δὲν γνωρίζομεν κανένα πὸν νὰ ἔχη ὑπάρξει ἀγαθὸς) Πλ. *καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους* (=τοὺς βοῖσκουν νὰ κάθωνται) Ξ. *μέμνημαι τοιαῦτα ἀκούσας σου* (=ὅτι ἄκουσα) Ξ. *μέμνημαι καὶ τοῦτό σου λέγοντος* (=πῶς ἐσὺ ἔλεγες) Ξ.

2) τὰ δειξέως, ἀγγελίας καὶ ἐλέγχου σημαντικά, ὡς *δείκνυμι, δηλῶ, (ἀπο)φαίνω, ἀγγέλλω, (ἐξ)ελέγχω* κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ *ὅτι* ἢ *πῶς* καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· *ἐν τῷδε δεῖξω σοφὸς γεγῶς* (=ὦν=ὅτι εἶμαι) Εὐρ. *ἐπιδείξω τοῦτον μάστιγας ψευδεῖς παρεχόμενον* (=ὅτι πα-

ρουσιάζει). Δ. ἀπηγγέλθη Φίλιππος Ἡραίων τεῖχος πολιορκῶν (=ὅτι ὁ Φ. ἐπολιορκεῖ) Δ. βασιλεῖ Κῦρον ἐπιστρατεύοντα προῶτος ἤγγειλα (=ὅτι ἐπεστράτεψε) Ξ. ῥαδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος (=ὅτι ψεύδεται) Δ.

Σημ. α' Μετὰ τὸ ῥ. *συνειδέναί*, ὅταν μὲν τοῦτο συνεκφέρεται μετὰ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (*σύννοϊδα ἑμαυτῶ*, *σύννοισμεν ἡμῖν αὐτοῖς*, κλπ.=γνωρίζω καλῶς καὶ εἶμαι πεπεισμένος, κλπ.), ἀκολουθεῖ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἢ κατὰ πῶσιν ὀνομαστικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος) ἢ κατὰ δοτικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν) *ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε ομικρόν ξύννοϊδα ἑμαυτῶ σοφὸς ὢν* (=γνωρίζω καλὰ καὶ εἶμαι πεπεισμένος πῶς δὲν εἶμαι) Πλ. *ἑμαυτῶ ξυνηδέην οὐδὲν ἐπισταμένω* Πλ.

Ὅταν δὲ τὸ ῥ. *συνειδέναί* ἔχη ἀντικείμενον ἄλλο ὄνομα καὶ ὄχι τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν, (ὁπότε *σύννοϊδά τινι*=γνωρίζω καλῶς μετὰ τινος καὶ δύναμαι νὰ μαρτυρήσω), τότε κανονικῶς ἀκολουθεῖ μετ' αὐτὸ κατηγορηματικὴ μετοχὴ κατὰ δοτικὴν *οὔτοι ξυνίσασι Μελήτω μὲν ψευδομένω*, *ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι* (=ὅτι ὁ μὲν Μέλητος ψεύδεται κλπ.) Πλ.

Σημ. β' Τὰ ῥήματα *ἀκούω* καὶ *αἰσθάνομαι* συντάσσονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἧτοι 1) μετὰ γενικῆς καὶ κατηγορηματικῆς μετοχῆς, ὅταν δηλοῦται ἄμεσος ἀντίληψις, 2) μετὰ αἰτιατικῆς καὶ κατηγορηματικῆς μετοχῆς, ὅταν δηλοῦται ἔμμεσος ἀντίληψις, καὶ 3) μετὰ αἰτιατικῆς καὶ (εἰδικοῦ) ἀπαρεμφάτου, ὅταν δηλοῦται ἀβέβαιόν τι γεγονός, φήμη τις *ἤκουσα δὲ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγόμενου* (=τὸν ἄκουσα μὲ τὰ αὐτιά μου, νὰ συζητῇ ἢ πού συνεζήτει κλπ.) Ξ. *ἤκουσε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα* (=ἄκουσε ἀπὸ ἄλλων, ὅτι ὁ Κ. ἦτο) Ξ. *ἀκούω κόμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας* (=ἀκούω νὰ λένε πῶς ὑπάρχουν) Ξ. *ἤσθησθαι πάποτε μου ἢ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφαντοῦντος*; Ξ. *Ἀρμαῖος, ὡς ἤσθητο Κῦρον πεπτωκότα, ἔφηνεν* Ξ. *ἤσθάνετο αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Λαργίω δύνασθαι* (=εἶχε τὴν γνώμην ὅτι) Θ.

Ὅμοίως μὲ διαφορὰν σημασίας συντάσσονται ἄλλοτε μετὰ μετοχῆς καὶ ἄλλοτε μετὰ ἀπαρεμφάτου καὶ ἄλλα ῥήματα, ὡς

Μετὰ μετοχῆς

Μετ' ἀπαρεμφάτου

ἄρχομαι . . .

=ἀρχίζω νὰ, εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀρχὴν ἐνεργείας τινός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν συνέχισιν αὐτῆς καὶ τὸ τέλος· *ἀρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θεῶν* (=κατὰ πρῶτον θὰ διδάξω)

=ἀρχίζω νὰ, πρώτην φορὰν καταπιάνομαι ἀπὸ κάτι τι· *πόθεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν*; Ξ.

φαίνομαι . . .	=ἀποδεικνύομαι, εἶναι φανερόν ὅτι, προφανῶς· <i>φανήσεται ταῦθ' ὡμολογηκῶς</i> (=θά ἀποδειχθῆ ὅτι κλπ.) Δ.	=φαίνομαι πῶς, παρέχω τὴν ἐντύπωσιν· ὁ γελωτοποιὸς <i>κλαίειν ἐφαίνετο</i> Ξ.
αἰδοῦμαι . . .	=ἐντρέπομαι πού, μὲ ἐντροπήν μου κάμνω τι·	=ἐντρέπομαι νά, ἀπὸ ἐντροπήν μου δὲν κάμνω τι·
αἰσχύνομαι . . .	<i>αἰσχύνομαι λέγων τοῦτο.</i>	<i>αἰσχύνομαι εἰπεῖν τὰ ληθῆ</i> Πλ.
γινώσκω . . .	=γνωρίζω ὅτι, ἐννοῶ ὅτι·	=ἀποφασίζω νά, κρίνω ὅτι·
ἐπίσταμαι . . .	=γνωρίζω, ἤξεύρω ὅτι· <i>Περικλῆς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην Θ. τοῦτον ἡμεῖς ἐπίστασθε ὑμᾶς προδόντα</i> Ξ.	=ἤξεύρω νά· ὁ Ἀγησίλαος <i>ἔγνω διώκειν τοὺς προσκειμένους</i> Ξ. Ὁ Φαρνάβαζος <i>ἔγνω δεῖν τὴν γυναῖκα σατραπεύειν</i> Ξ. <i>ἐπίσταμαι θεοὺς σέβειν</i> Εὐρ.
οἶδα	=γνωρίζω ὅτι· <i>οἱ Ἕλληνες οὐκ ἤδεσαν Κῦρον τεθνηκότα</i> (=ὅτι εἶχε φονευθῆ) Ξ.	=γνωρίζω νά· <i>οἶδα μάχεσθαι</i> (=νά μάχωμαι).
μανθάνω . . .	=μαθαίνω ὅτι, καταλαβαίνω πῶς· ὁ βασιλεῦ, <i>διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις</i> ; Ἡρ.	=μαθίσινω νά· <i>τοὺς προδότας μοσιῖν ἔμαθον</i> Αἰσχ.
μέμνημαι . . .	=ἐνθυμοῦμαι ὅτι· <i>μέμνημαι ταῦτα ἀκούσας σου</i> Ξ.	=ἐνθυμοῦμαι νά, προσπαθῶ νά· <i>μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθός· εἶναι</i> Ξ.
ἐπιλανθάνομαι . . .	=λησμονῶ ὅτι, πῶς· <i>ἐπιλελήσμεθα γέροντες ὄντες.</i>	=λησμονῶ νά· <i>ἐπελαθόμεθα εἰπεῖν.</i>

§ 165. 1) Ἡ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἄλλοτε μὲν ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς ὄνομα ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται *συννημμένη* ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ, ἄλλοτε δὲ ἔχει ὅλως ἰδιαίτερον ὑποκείμενον, ἦτοι ὄνομα μὴ ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται *ἀπόλυτος*.

Ἡ ἀπόλυτος μετοχὴ κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν γενικήν. (*Γενικὴ ἀπόλυτος*) *Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος* Μέν.

2) Ὁ τε συνημμένη καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἀναλόγως τῆς ἰδιαίτερας σημασίας αὐτῆς εἶναι

α') **αἰτιολογική**. (Ἄρνησις οὐ. πβ. § 138). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα διὰ τῆς προσθήκης τοῦ *ἅτε* (δη), *οἷα* (δη.) *οἷον* (δη) ἐπὶ πραγματικῆς αἰτίας, ἢ τοῦ *ὡς* ἐπὶ αἰτίας κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως· *ὄλεϊσθε ἡδίκηκότες τὸν ἄνδρα τόνδε* Σοφ. *ἅτε ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες πολλὰ ἀνδράποδα ἔλαβον* Ξ. *ἐνταῦθα ἔμενον ὡς τὸ ἄκρον κατέχοντες· οἱ δ' οὐ κατεῖχον* (=διότι ἐνόμιζον ὅτι κατεῖχον) Ξ. *ἐνταῦθα δὴ, ὡς εὖ εἰπόντιος τοῦ Ἀγασίου, ἀνεθορούβησαν* (=ἐπειδή, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὠμίλησεν ὁ Ἄ) Ξ.

β') **τελική**. (Ἄρνησις μή· πβ. § 139 καὶ § 154, 1). Ὡς τοιαύτη λαμβάνεται μόνον ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος, συνήθως μετὰ τῶν δημάτων τῶν κινήσεως σημαντικῶν, ἢ καὶ μετ' ἄλλων δημάτων ἀλλὰ τότε μὲ τὸ μόριον *ὡς* πρὸ αὐτῆς· *ἐς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρησιγέρῳ πορεύεται* (=ἵνα χροῖσθαι) Ἡρ. *ἔπεμψε τινα ἐροῦντα* (=ἵνα εἴπῃ) Ξ.—*οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες* (=μὲ σκοπὸν νὰ πολεμήσουν) Θ.

γ') **χρονική**. (Ἄρνησις οὐ ἢ μή· πβ. § 144). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα διὰ τῆς προσθήκης χρονικοῦ τινος ἐπιρρήματος, ὡς *ἅμα*, *αὐτίκα*, *εὐθύς*, *μεταξὺ*, *ἔτι* κ.ἄ.τ. *ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκοι* (=ὅτε ἤριστα ὁ Ξ.) Ξ. *ἠναγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι* (=ἐνῶ συγχρόνως ἔφευγον) Ξ. *πολλαχοῦ με ἐπέσχε λέγοντα μεταξὺ* (=στὸ μεταξὺ ἐκεῖ πρὸ ἔλεγα) Πλ. *δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνῆρ ξυλεύεται· ταῦτα ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως* (=ὅτε ἔτι ἐδημοκρατεῖτο ἡ πόλις) Πλ.

δ') **ὑποθετική**, (Ἄρνησις μή· πβ. § 141 κ.ἑ.)· *δίκαια δράσας συμμάχους ἕξεις θεοὺς* (=ἐὰν δράσῃς). *οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν* (=εἰ μὴ κάμοις). *θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ζῆπος πλείοις* (=εἰ θεὸς ἐθέλοι).

ε') **παρὰχωρητική ἢ ἐνδοτική**. (Ἄρνησις οὐ. πβ. § 143). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα διὰ τῆς προσθήκης τοῦ ἐπιδοτικοῦ *καὶ* ἢ τοῦ *καίπερ*, (σπανίως τοῦ *καίτοι*), εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς τοῦ *πέρ*, (τοῦ ὁποίου ἀρχικὴ σημασία εἶναι *πολύ*)· *πολλοὶ ὄντες εὐγενεῖς, εἰσὶ κακοὶ* (=ἂν καὶ εἶναι) Εὐρ. *οἶπερ πρόσθεν προσεκύονον Ὀρόνταν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ*

εἰδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο Ξ. εἰσήλθετε ὑμεῖς **καίπερ** οὐ δι-
δόντος τοῦ νόμου Δ. οὐ τι δυνήσεται, **ἀχνύμενός περ**, **χραιομεῖν**
(= ἂν καὶ θά λυπῆσαι πολὺ) Ὅμ.

στ') **τροπική**. (Ἄρνησις οὐ). Συνήθως κατ' ἐνεστώτα· εἰσὶ
δὲ τινες τῶν Χαλδαίων, οἱ **ληξόμενοι** ζῶσι (= διὰ τῆς ληστείας)
Ξ. τοῖς ἱππεῦσιν εἴρητο **θαρροῦσι** διώκειν (= θαρροῦντες, με
θάροος) Ξ. (πβ. παίζοντα ἢ παίζοντας, γελῶντα ἢ γελῶντας, περ-
πατώντα ἢ περπατώντας, κ.τ.τ.).

Συνηθέστατα λαμβάνεται ὡς τροπικὴ ἢ μετοχὴ **ἔχων**, (ἔχουσα,
ἔχον=μέλι' ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν **Θυμοχάρης ἔχων** ναῦς ὀλίγας
(= με ὀλίγα πλοῖα) Ξ.

Σημ. Ἡ τροπικὴ μετοχὴ δύναται πολλάκις νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν
νεάν γλῶσσαν διὰ τοῦ οικείου ῥήματος μετὰ τοῦ συνδέσμου **καί** **ληξόμε-**
νοι ζῶσι (= ληστεύουν καὶ ζοῦν). **Κότιν εὔ ποιῶν ἀποκίρηννοι** ὁ **Πύθων**
(= καλὰ ἔκαμε καὶ τὸν ἐφόνευσε) Δ.

§ 166. **Αἰτιατικὴ ἀπόλυτος**. 1) Τῶν ἀπροσώπων ῥημά-
των καὶ τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων (§ 161 κ.έ.) ἢ μετοχῆ, ὅταν
λαμβάνεται ἀπολύτως, ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν ἐνικοῦ
(καὶ σπανιώτερον πληθυντικοῦ)· **δέον** (= ἐνῶ πρόειπε ἢ ἐνῶ ἔπρε-
πε), **ὄν, παρόν, ἐξόν** (= ἐνῶ εἶναι ἢ ἐνῶ ἦτο δυνατόν), **χρεὼν**
(= χροὴ ὄν=ἐνῶ χρειάζεται ἢ ἐνῶ ἔπρεπε), **δοκοῦν** (= ἐπειδὴ φαί-
νεται ἢ ἐπειδὴ ἐφαίνεται καλόν), **δόξαν, δόξαντα** (= ἐπειδὴ ἐφάνη
καλόν), **μέλον** (= ἀφοῦ με μέλει, σὲ μέλει κλπ.), **τυχόν** (= ἐὰν τύ-
χη), **προσταχθὲν** (= ἐπειδὴ ἢ ἐνῶ ἐδόθη διαταγή), **δεδογμένον** (= ἐ-
πειδὴ εἶχε ἀποφασισθῆ), **προσεταιγμένον** (= ἐπειδὴ εἶχε δοθῆ δια-
ταγή), **εἰρημένον** (= ἐνῶ ἢ ἐπειδὴ εἶχε δοθῆ ἐντολή), **γεγραμμένον**
(= ἐπειδὴ ἦτο γεγραμμένον) κλπ.—**δυνατόν ὄν, οἷόν τε ὄν, ἀδύ-**
νατον ὄν, δάδιον ὄν, ἄδηλον ὄν κλπ. (= ἐνῶ ἢ ἐπειδὴ εἶναι ἢ ἦτο
δυνατόν, ἀδύνατον κλπ.)· **πολλάκις πλεονεκτῆσαι ὑμῖν ἐξόν** οὐκ
ἠθελήσατε Δ. **δήλον** ὅτι οἶσα (τίς τοὺς νεωτέρους βελίους ποιεῖ),
μέλον γέ σοι (= ἀφοῦ βέβαια σὲ μέλει γιαντό) Πλ. **δόξαν** δὲ ταῦτα
ἐκήρουξαν οὕτω ποιεῖν (= ἐπεὶ ταῦτα ἔδοξε) Ξ. **προσταχθὲν** αὐτῶ
ἀναγράψαι τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος, ἀντὶ Σόλωνος αὐτὸν νο-
μοθέτην κατέστησε Λυσ. παρεκλεύοντο κραυγῇ οὐκ ὀλίγη **χρώμε-**
νοι ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτὶ ἄλλω τῷ σημηναίῳ Θ.

2) Κατ' αἰτιατικὴν ἀπόλυτον λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ προσωπι-

κῶν θημάτων ἢ μετοχή, ἀλλὰ τότε προτάσσεται αὐτῆς πάντοτε τὸ μόριον ὡς· τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν ὡς τὴν μὲν τῶν χορησῶν ὀμιλίαν ἄσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν (=διότι κατὰ τὴν γνώμην των εἶναι κ.λ.π.) Ξ.

Σημ. α' Ἡ γενικὴ ἀπόλυτος, ἥτοι ἢ κατὰ γενικὴν ἐκφορὰ τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας, ἀλλ' ἀνεπτύχθη κατόπιν ἐξ ἀποσπάσεως, ὅπως καὶ ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (§ 159, Σημ.). Ποικίλοι δὲ συντάξεις κατὰ γενικὴν ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου. Οὕτω π. χ. εἰς τὴν πρότασιν: **τοῦ δ' ἰθύς μεμαῶτος ἀκόντισε Τυδέος υἱός**, ἢ γενικὴ τοῦ (=τοῦτου) μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν **μεμαῶτος** εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ **ἀκόντισε**, τὸ ὁποῖον εἰς τὸν Ὅμηρον συντάσσεται μετὰ γενικῆς ὡς ἀποπείρας σημαντικόν (=κατὰ τοῦτου δὲ ἐφορμῶντος ἔρριψε τὸ ἀκόντιον δ...), Ὅμοιως εἰς τὴν πρότασιν: **λέγοντος ἔμοῦ ἀκροῶνται οἱ νέοι** (πβ. Πλάτ. Ἀπολ. 37), ἢ γενικὴ **ἔμοῦ** μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν **λέγοντος** εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ **ἀκροῶνται** (§ 68,4=ὀμιλοῦντα ἔμε μὲ ἀκούουν οἱ νέοι). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν: **πολλῶν δ' ἀγρομένων τῷ πείσει, ὅς κεν ἀρίστην βουλήν βουλεύσῃ** (Ἰλιάδ. I, 74), ἢ γενικὴ **πολλῶν** μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν **ἀγρομένων** εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν εἰς τὸ **τῷ**=τούτῳ (=ἐκ τῶν πολλῶν δέ, οἱ ὅποιοι θὰ συναθροισθοῦν, εἰς ἐκεῖνον θὰ πεισθῆς, ὅστις...), Εἰς δὲ τὴν πρότασιν: **Σαρπηδόντι δ' ἄχος γένετο Γλαύκου ἀπιόντος** (Ἰλιάδ. M, 392) ἢ γενικὴ **Γλαύκου** μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν **ἀπιόντος** εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν (τῆς αἰτίας) εἰς τὸ **ἄχος** (=εἰς τὸν Σαρπηδόνα λύπη ἐγενήθη ἀπὸ τὸν Γλαῦκον ἢ γὰρ τὸν Γλαῦκον, πού ἀπήρχετο). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν τέλος **ἔτειχίσθη δὲ καὶ Ἀταλάντη τοῦ θέρους τοῦτου τελευτῶντος** (Θουκ. 2,32) ἢ γενικὴ **τοῦ θέρους τοῦτου** μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν **τελευτῶντος** εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν τοῦ χρόνου (§ 88,2=ἔτειχίσθη δὲ καὶ ἡ Ἀταλάντη κατὰ τοῦτο τὸ θέρος, ὅτε ἐτελεύτα).

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις εὐκόλον ἦτο ἢ μετοχή, ἢ ὁποῖα ἐκφράζει τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ νοήματος τοῦ ἐκφραζομένου δι' ὀλοκλήρου τοῦ κατὰ γενικὴν προσδιορισμοῦ (τοῦ δ' ἰθύς μεμαῶτος—λέγοντος ἔμοῦ—πολλῶν δ' ἀγρομένων—Γλαύκου ἀπιόντος—τοῦ θέρους τοῦτου τελευτῶντος), νὰ νοῆται ὡς ἀποτελούσα αὐτὴ τὸ κύριον μέρος αὐτοῦ μὲ τὴν γενικὴν τοῦ ὀνόματος (τοῦ—ἔμοῦ—πολλῶν—Γλαῦκον—τοῦ θέρους τοῦτου) ὡς ὑποκείμενον αὐτῆς, ὁ δὲ ὅλος κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς νὰ νοῆται ὡς αὐτοτελής καὶ ἀνεξάρτητος (=ὅτε δὲ οὗτος ἐφῶρα, ἔρριψε κατ' αὐτοῦ τὸ ἀκόντιον κλπ.—ἐνῶ ἐγὼ λέγω, ἀκούουν οἱ νέοι—ἀφοῦ δὲ πολλοὶ συναθροισθοῦν, δύνασαι νὰ ἀκολουθήσῃς τὴν γνώμην ἐκεῖνου κλπ.—ὁ δὲ Σαρπηδὼν ἐλυπήθη, ὅτε ὁ Γλαῦκος ἀπήρχετο—ὅτε δὲ τὸ θέρος τοῦτο ἐτελείωνε, ἐτειχίσθη ἢ Α.). Κατὰ τὰ τοιαῦτα

δὲ παραδείγματα ἤρχισε νὰ χρησιμοποιῶνται κατόπιν ἡ γενικὴ τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, ἤτοι χωρὶς νὰ εἶναι ὑποκείμενον αὐτῆς (ὅπως εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα) ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἢ προσδιορισμὸς τις κατὰ γενικὴν εἰς τινὰ ἄλλον ὄρον αὐτῆς· (πβ. π.χ. *τοῦτο λέγοντος Ξενοφῶντος πᾶρνυταί τις*).

Ὅμοιως παρήχθη καὶ ἡ αἰτιατικὴ ἀπόλυτος μετοχῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων δι' ἀποσπάσεως ἀπὸ φράσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ μετοχὴ κατ' οὐδέτερον γένος ἦτο παράθεσις χαρακτηριστικίζουσα διλόκληρον πρότασιν, ὡς π.χ. *δῆλον οὖν οἶσθα τοῦτο, μέλον γέ σοι* (=πρῶγμα ὃ μέλει γέ σοι). Πλ. *οὐκ ἐσώσαμεν σε, οἶόν τε ὄν καὶ δυνατόν* (=οὐκ ἐσώσαμεν σε, καὶ οὐκ ἐπράξαμεν ἔργον οἶόν τε ὄν κλπ.=ἔργον, ὃ οἶόν τε ἦν κλπ.). Πλ. (πβ. *ἦ τις Ἀχαιῶν ῥίψει χειρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον*=παρέχων οὕτω λυγρὸν ὄλεθρον. Ἰλιάδ. Ω, 735).

Σημ. β'. Περὶ ὀνομαστικῆς ἀπολύτου ἰδὲ *σχῆμα ἀνακόλουθον*.

3. Τὰ ῥηματικά ἐπίθετα εἰς **-τός** καὶ **-τέος**

§ 167. 1) Τὰ εἰς **-τός**, (**-τή**, **-τὸν**) ῥηματικά ἐπίθετα, (τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἐλαμβάνοντο ἀδιαφόρως καὶ μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν διάθεσιν), σημαίνουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν

α') ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου ἢ τοῦ ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου, ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου· *λυτός* (=λελυμένος), *γραπτός* (=γεγραμμένος)—*δυνατός* (=δυνάμενος, ἰσχυρός), *δυτός* (=ὁ θῆων), *θνητός* (=ὁ θνήσκων, ὁ ὑποκείμενος εἰς θάνατον)—*ἄπρακτος* (=ὁ μὴ πράξας), *ἀστράτευτος* (=ὁ μὴ στρατευσάμενος). (πβ. νῦν : *κλειστός*, *στρωτός*, νερὸ *καυτό*=ποὺ καίει, *ἀνύπαρκτος*=μὴ ὑπάρχων—*ἀπρογενεμάτιστος*=ὁ μὴ προγενεμάτισας).

β') τὸν δυνάμενον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα· *ὄρατός* (=ὁ δυνάμενος ὄρασθαι), *βατός* (=ὁ δυνάμενος βαίνεισθαι), *τρωτός* (=ὁ δυνάμενος τιρώσκεσθαι).

Ἡ τοιαύτη σημασία τῶν εἰς **-τός** προῆλθεν ἐκ τῶν ἀντιθέτων *ἀόρατος*, *ἄβατος*, *ἄτρωτος* κλπ. (*ἄτρωτος*, κυρίως=ὄστις δὲν ἐτρώθη ἀκόμη· ἔπειτα=ὁ μὴ δυνάμενος νὰ τρωθῆ).

γ') τὸν ἄξιον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα· *θανυμαστός* (=ἄξιοθαύμαστος), *ἐπαινετός* (=ἄξιος ἐπαινεῖσθαι), *μεμπτός* (=ἄξιος νὰ τύχῃ μομφῆς). ὁ *ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτός ἀνθρώπων* Πλ.

2) Τὰ εἰς **-τέος**, (**-τέα**, **-τέον**) ῥηματικά ἐπίθετα (εὐχρηστα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἰδίᾳ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν) σημαίνουν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα· ὁ *ποτα-*

μός ἐστιν ἡμῖν διαβατέος (= ὀφείλομεν νὰ διαβῶμεν τὸν ποταμόν) Ξ. οἰστέον τὴν τύχην (= δεῖ φέρειν τὴν τύχην) Εὐρ. (πβ. μαθητῆς ἐπανεξεταστέος, ἐνοίκιον προπληρωτέον, ἀφαιρετέος, διαιορετέος κλπ.).

§ 168. Μὲ τὰ εἰς -τέος, (-τέα, -τέον) ῥηματικὰ ἐπίθετα εἶναι συνήθεις δύο συντάξεις, ἥτοι

1) ἀπρόσωπος σύνταξις, ὅταν ἐξαίρεται ἡ πρᾶξις, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ γίνῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν τὸ ῥηματικὸν ἐπίθετον τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικοῦ (ἢ σπανιώτερον πληθυντικοῦ) ἀριθμοῦ, τὸ δὲ ὄνομα τὸ δηλοῦν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἡ πρᾶξις, τίθεται ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ· τοὺς φίλους εὐεργετητέον (ἐστίν) (= δεῖ εὐεργετῆν τοὺς φίλους) Ξ. μεθεκτέον (ἐστὶ) τῶν πραγμάτων πλείοσιν (= δεῖ πλείονας μετέχειν τῶν πραγμάτων) Θ. πειστέον (ἐστὶ) τῷ νόμῳ (= δεῖ πείθεσθαι τῷ νόμῳ) Πλ.

2) προσωπικὴ σύνταξις, ὅταν ἐξαίρεται τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα τὸ ὀφείλον νὰ πάθῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν τὸ δηλοῦν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἡ πρᾶξις, τίθεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν, τὸ δὲ ῥηματικὸν ἐπίθετον συμφωνεῖ μὲ αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν καὶ πῶσιν· οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὖ ποιητέοι. (πβ. δεῖ εὖ ποιεῖν τοὺς ἐθέλοντας συμμαχεῖν) Ξ. εἶπερ βούλει τιμᾶσθαι ὑπὸ τῆς πόλεως, ὠφελήτέα σοι ἢ πόλις ἐστί. (πβ. δεῖ σε ὠφελεῖν τὴν πόλιν) Ξ. Ἰδὲ καὶ § 72, 5.

Σημ. α' Κατ' ἀπρόσωπον σύνταξιν λαμβάνονται ἐνίοτε καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν εἰς—τός ῥηματικῶν ἐπιθέτων, ἀντιστοιχοῦν δὲ ταῦτα τότε πρὸς τὸ δυνατόν ἢ ἄξιον μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ οἰκείου ῥήματος· οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ἵππεσσι προσβατὸν ἦν κατὰ τοῦτο (= οὐδὲ τοῖς πολεμίοις δυνατόν ἦν προσβαίνειν) Ξ. ἄρα βιωτόν ἐστιν ἡμῖν μετὰ διεφθαρμένου σώματος : (= ἄρα ἄξιόν ἐστιν ἡμῖν ζῆν κλπ. Πλ. Πρβλ. τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν ἔσται ; Πλ.).

Σημ. β' Κατὰ σύμφωνον πρὸς τὴν ταυτόσημον σύνταξιν τοῦ δεῖ μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἀπαρεμφάτου (§ 161, 2, α') τίθεται πολλάκις μετὰ τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν μετὰ τοῦ εἰς—τέον ῥηματικοῦ ἐπιθέτου αἰτιατικῆ ἀντιδοτικῆς (§ 72, 5), ἢ γίνεται μετάβασις ἀπὸ τοῦ ῥηματικοῦ ἐπιθέτου εἰς—τέον εἰς ἄπλοῦν ἀπαρέμφατον· τὸν βουλούμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην διωκτέον. (ἀντί : τῷ βουλούμενῳ εὐδαίμονι εἶναι κλπ.) Πλ. (Πβ. δεῖ διώκειν σωφροσύνην τὸν βουλούμενον κλπ.).—παταχοῦ ποιητέον, ἃ ἂν κελύη ἡ πόλις καὶ ἡ παῖρις ἢ πείθειν αὐτήν (= δεῖ ποιεῖν ἢ πείθειν) Πλ.

§ 169. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα, ὅπως καὶ ἡ νέα, ἔχει δύο ἀρνητικὰ μόρια, τὸ **οὐ** (=δὲν) καὶ τὸ **μὴ**, καὶ

1) τὸ μὲν **οὐ** (ὅπως εἰς τὴν νέαν τὸ **δέν**) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀῤῥει, ἥτοι ἀρνεῖται τὴν πραγματικότητα ἰσχυρισμοῦ τινος· (**ἔσσι** Ζεὺς=ὑπάρχει Ζεὺς)—**οὐκ ἔσσι** Ζεὺς (=δὲν ὑπάρχει Ζεὺς)· Ἀρφ.

2) τὸ δὲ **μὴ** (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀποκρούει τὴν πραγματοποίησιν σκέψεώς τινος, ἥτοι ἐπιθυμίας τινός· (**ἔρωτῶ** ταῦτα ;=νὰ ἔρωτῶ ταῦτα ;)—**ταῦτα μὴ ἐρώτα** Ξ.

Σημ. Ὅ,τι διαφέρει τὸ **οὐ** τοῦ **μὴ** διαφέρουν καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν γινόμεναι ἀρνητικαὶ λέξεις οὔτε, οὐδέ, οὐδεῖς, οὐπω, οὐκέτι, οὐποτε, κλπ. μήτε, μηδέ, μηδεῖς, μήπω, μηκέτι, μήποτε κλπ. Ἐγὼ θρασὺς καὶ ἀναιδής οὔτ' εἰμι, **μήτε** γενοίμην.

§ 170. Γενικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν **οὐ** χρησιμοποιεῖται εἰς ἅς περιπτώσεις εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται τὸ **δέν**, τὸ δὲ **μὴ** εἰς ἅς περιπτώσεις καὶ εἰς τὴν νέαν χρησιμοποιεῖται τὸ **μὴ**, ἥτοι

1) τοῦ **οὐ** χοῆσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις κρίσεως, ἀνεξαρτήτους (§ 114, 1 καὶ 2—§ 116, 2—§ 119, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρημένas, (ὡς τὰς εἰδικὰς § 137, τὰς αἰτιολογικὰς § 138, τὰς δηλούσας ὠρισμένον τι γεγονὸς χρονικὰς § 144, 2, α', τὰς κυρίως ἀναφορικὰς § 150, 1 κλπ.).

2) τοῦ **μὴ** χοῆσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις ἐπιθυμίας, ἀνεξαρτήτους (§ 114, 3—§ 115—§ 116, 1—§ 117—119, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρημένas, (ὡς τὰς τελικὰς § 139, τὰς δηλούσας ἐπανάληψιν χρονικὰς § 144, 2 καὶ 3, τὰς δηλούσας ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα ἀποτελεσματικὰς § 146, 2, τὰς ἐνδοιαστικὰς § 147, τὰς ἀναφορικὰς τελικὰς § 150, 3 κλπ.).

§ 171. Τοῦ **μὴ** εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν) χοῆσις γίνεται προσέτι εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις (§ 140), καθὼς καὶ εἰς τὰς δευτερευούσας ἐν γένει προτάσεις καὶ τὰς μετοχὰς τὰς ἐνεχούσας σημασίαν ὑποθετικὴν. (§ 143—§ 144, 2, β'—§ 150, 5—§ 165, 2, β').

εἰ μὴ καθέξεις γλῶσσαν, ἔσται σοι κακά.

ἃ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶμαι εἰδέναί (=εἶ τινα μὴ οἶδα).

ὁ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται (=ἐάν τις μὴ δαρῆ).

§ 172. Μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου κανονικῶς

1) μετὰ μὲν τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις οὐ (§ 161,1)· οἱ Αἰγινῆται ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι Θ. οἴμαί γ' οὐδενὸς ἄν ἦττον φανῆναι δίκαιος (=ὅτι οὐδενὸς ἄν φανείην) Ξ. (Ἴδὲ καὶ § 160,2, Σημ.).

2) μετὰ δὲ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις μὴ (§ 160, 2—§ 161, 2, α')· τὴν Κέοκυραν ἐβούλοτο μὴ προέσθαι Κορινθίους Θ.

Σημ. 1. Μὲ ἀπαρέμφατον τελικὸν ἔχον πρὸ αὐτοῦ τὸ μὴ συνιάσσονται κανονικῶς τὰ ῥήματα εἶργειν, κωλύειν, ἐναντιοῦσθαι, ἐμποδοῦν εἶναι, κ.τ.τ. φεύγειν (=ἀποφεύγειν), εὐλαβεῖσθαι, κ.τ.τ. ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, κ.τ.τ. ἀπαγορεύειν, ἀπειλεῖν κ.τ.τ. Ἄλλὰ τὸ μὴ τὸ συνημμένον μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου κατόπιν τῶν εἰρημένων ῥημάτων δι' ἡμᾶς φαίνεται πλεονάζον καὶ περιττόν·

ὁ φόβος τὸν τοῦν ἀπειρῶγει μὴ λέγειν ἃ βούλεται (=ἀπειρῶγει λέγειν =τὸν ἐμποδίζει νὰ λέγῃ) Πλ.

Κριτίας καὶ Χαρικλῆς ἀπειπέην Σωκράτει τοῖς νέοις μὴ διαλέγεσθαι (=ἀπειπέην διαλέγεσθαι=τοῦ ἀπηγόρευσαν νὰ συζητῆ) Ξ.

Ἡ τοιαύτη μετὰ τὰ ἀνωτέρω ῥήματα πλεοναστική χρῆσις τοῦ μὴ προέρχεται ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ ἀντιστοίχου εὐθέως λόγου· (ὁ Σώκρατες, μὴ διαλέγον τοῖς νέοις—ἀπαγορευόμεν σοι, ὁ Σώκρατες, μὴ διαλέγεσθαι τοῖς νέοις).

Πολλάκις δὲ τὸ ἀκολουθοῦν κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων μετὰ τοῦ μὴ ἀπαρέμφατον ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἄρθρου τὸ· τοὺς φίλους εἶργον τὸ μὴ κακουργεῖν τὰ ἐγγύς τῆς πόλεως (=εἶργον κακουργεῖν) Θ.

Ὅταν δὲ κανὲν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων εὐρίσκειται εἰς ἀρνητικὴν πρότασιν ἢ εἰς πρότασιν ἐρωτηματικὴν ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς ἀρνητικὴν (§ 119, 3, γ'), τὸ ἀκολουθοῦν κατόπιν αὐτοῦ ἀπαρέμφατον ἐκφέρεται μὲ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ, καὶ δι' ἡμᾶς ἄλλοτε μὲν φαίνονται πλεονάζοντα ἀμφοτέρω τὰ ἀρνητικὰ ταῦτα μόρια, ἄλλοτε δὲ τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν·

τίνα οἶε ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια ; (=μὴδὲνα οἶον ἀπαρνήσεσθαι καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια=ὅτι θὰ ἀρνηθῆ πὼς γνωρίζει καὶ αὐτὸς κλπ.) Πλ.

Ἀσινάγης οὐδὲν ἐδύνατο ἀντέχειν μὴ οὐ χαρίζεσθαι ταῦτα Κύρου (=ἀντέχειν μὴ χαρίζεσθαι) Ξ.

οὐκ ἀνατίθεμαι μὴ οὐχὶ πάντο ἰκανῶς τοῦτο ἀποδεδεῖχθαι (=μὴ ἀποδεδεῖχθαι — ἢ — οὐκ ἀποδεδεῖχθαι = ὅτι δὲν ἔχει ἀποδειχθῆ) Πλ.

Τέλος ἀπαρέμφατον μὲ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ ἀκολουθεῖ κανονικῶς.

καὶ κατόπιν ἀρνητικῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων, οἷαι οὐκ ἐγγωρεῖ, ἀδύνατόν ἐστιν, αἰσχροὺν ἐστιν (=οὐ καλόν ἐστιν), κ.τ.τ.

οὐχ ὄσιόν σοί ἐστι μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνη (=μὴ βοηθεῖν) Πλ. πᾶσιν αἰσχρὴν ἦν μὴ οὐ συσπουδάξειν (=μὴ συσπουδάξειν) Ξ.

Σημ. 2. Περί συνεκφορᾶς τῶν δύο ἀρνητικῶν μορίων (οὐ μὴ—μὴ οὐ) ἰδὲ καὶ § 111, 2 καὶ § 147.

Σημ. 3. Κατόπιν ῥημάτων ἐχόντων ἀρνητικὴν ἔννοιαν, οἷα τὰ ῥήματα ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, ἀμφισβητεῖν, ἀπιστεῖν κ.τ.τ. δύναται νὰ ἀκολουθῆ ὄχι μόνον ἀπαρέμφατον μὲ τὸ (πλεονάζον) μὴ πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰδικὴ πρότασις ἐκφερομένη ἀρνητικῶς, μὲ ἀρνησιν οὐ πλεονάζουσαν δι' ἡμᾶς· οὐκ ἂν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι, ὡς οὐκ εἰσι τοιοῦτοι (=ὡς εἶσι=ὄτι εἶναι) Πλ.

§ 173. Τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ πολλάκις νοεῖται τόσον στενῶς συνδεδεμένον μετὰ τινος ἐπομένης εὐθύς κατόπιν αὐτοῦ λέξεως (ῥήματος, οὐσιαστικοῦ, ἐπιθέτου, ἐπιρρηματος), ὥστε λαμβάνεται ὡς ἰσοδύναμον μὲ τὸ στερητικὸν ἄ· οὐ φημι (=ἀρνοῦμαι), οὐ βιωτὸς (=ἀβίωτος), οὐχ ὄσιος (=ἀνοσίως), κλπ.

οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰναὶ τοῦ πρόσω (=ἤρνοῦντο νὰ προχωρήσουν, δὲν ἔλεγαν νὰ πᾶνε μπρὸς) Ξ. ὑπώπτεον ἀλλήλους Ἐθνηαῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν (=διὰ τὴν μὴ ἀπόδοσιν) Θ.

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ὅτι ἐνίοτε (ὅπως π.χ. εἰς ὑποθετικὰς προτάσεις) φαίνεται ὅτι χρησιμοποιεῖται τὸ οὐ ἀντὶ τοῦ μὴ· εἰ δ' ἂν ἐμοὶ τιμὴν Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες τίτειν οὐκ ἐθέλουσιν (=ἀρνοῦνται) Ὁμ.

Μετὰ τῶν ἐπιθέτων ὅμως καὶ μετοχῶν καὶ μετ' οὐσιαστικῶν, ὅταν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας ἢ εἰς προτάσεις ὑποσημαινούσας ὑποθετικόν τι, συνάπτεται ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικὸν ἄ τὸ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ· μὴ χαίρει κέρδεσι τοῖς μὴ καλοῖς (=τοῖς αἰσχροῖς) Σοφ. οἱ σοφισταὶ τοῖς μὴ ἔχουσι χρήματα διδόναι οὐκ ἠθέλον διαλέγεσθαι (=εἰ τινες μὴ ἔχοιεν) Ξ. οὐκ οἶδα· δεινὸν δ' ἐστὶν ἢ μὴ ἐμπειρία (=ἢ ἄγνοια=εἰ τις μὴ οἶδε) Ἀοφ.

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ ὡς ἰσοδυνάμου πρὸς τὸ στερητικὸν ἄ μετὰ ἐπιθέτων, μετοχῶν καὶ οὐσιαστικῶν ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ εἶναι νῦν ἢ κανονικὴ· (πβ. ὁ μὴ πλούσιος, ὁ μὴ συνηθισμένος, μὴ θέλοντας, ἢ μὴ ἀνανέωσις τῆς ἐγγραφῆς, κλπ.).

§ 174. Ὅταν τὸ οὐ προτάσεται ζεύγους προτάσεων συνδεομένων πρὸς ἀλλήλας ἀντιθετικῶς διὰ τοῦ μὲν—δέ, ἢ δὲ δευτέρα τῶν δύο τούτων προτάσεων εἶναι ἀρνητική, τότε ἀναφέρεται εἰς τὸ νόημα οὐχὶ μόνον τῆς πρώτης ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὸ νοημα καὶ τῶν δύο, εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν δύναται νὰ ἀποδίδεται τότε τὸ οὐ διὰ τῆς φράσεως «δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι» ἢ «ἄς μὴν πῆ κανεῖς πῶς» κ.τ.τ. *Λέριοι πάντες κακοί, οὐχ ὁ μὲν, ὅς δ' οὐ* (=ἄς μὴν πῆ κανεῖς πῶς ὁ ἕνας εἶναι καὶ ὁ ἄλλος δὲν εἶναι) Φωκυλ.

Σημ. 1. Περί τῶν φράσεων οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδεὶς ὅστις οὐ (=πᾶς τις) ἰδὲ § 54,1, Σημ. γ' καὶ 5, Σημ.

Ἐν γένει δέ, ὅταν εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν ὑπάρχουν δύο ἀλλεπάλληλοι ἀπλαῖ ἀρνήσεις (οὐ—οὐ, μὴ—μὴ), ἢ δύο ἀρνήσεις τῶν ὁποίων ἡ μὲν πρώτη εἶναι σύνθετος (οὐδέ, οὐδεὶς, κλπ.—μηδέ, μηδεὶς, κλπ.), ἢ δὲ δευτέρα ἀπλή (οὐ ἢ μὴ), αἱ ἀρνήσεις αὗται ἀναιροῦν ἀλλήλας ἐκφράζουσαι τὸ ἀντίστοιχον καταφατικὸν νόημα ἐντονώτερον· *ἐγὼ οὐκ οἶμαι οὐ δεῖν ὑμᾶς ἀμύνεσθαι* (=ἐγὼ οἶμαι πάντως δεῖν) Λυσ. *οὐδεὶς οὐκ ἀποθανεῖται* (=πᾶς τις ἀνεξιχώτως).

Ἀντιθέτως, ὅταν εἰς μίαν πρότασιν κατοπιν ἀπλῆς τινος ἀρνήσεως (οὐ ἢ μὴ) ἀκολουθῆ μία ἢ περισσότεραι ἀρνήσεις σύνθετοι (οὐδέ, οὐδεὶς, κλπ. μηδέ, μηδεὶς, κλπ.), σί ἀρνήσεις αὗται δὲν ἀναιροῦν, ἀλλ' ἐνισχύουν ἀλλήλας, καίτοι εἰς ἡμᾶς φαίνεται ὅτι ὑπάρχει πλεονασμὸς ἀρνήσεων· *ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρείσσον οἰκείου φίλου* (=δὲν ὑπάρχει τίποτε καλύτερον) Εὐρ. *μὴ θῆσθε νόμον μηδένα* (=μὴ θέσετε κανένα νόμον) Δ. *σμικρὰ φύσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ἰδιώτην οὔτε πόλιν δοῦ Πλ. τὸ καλόν, ὃ μηδέποτε αἰσχρὸν μηδαμοῦ μηδενὶ φανεῖται* Πλ.

Γενικῶς δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅταν ἀρνητικὴ τις πρότασις παρεκτείνεται, συνεχίζεται μὲ λέξεις ἀρνητικᾶς. (Οὕτω δὲν δύναται νὰ λεχθῆ εἰς τὴν ἀρχαίαν π.χ. *ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν τι κρείσσον* κλπ.—ἢ—*μὴ θῆσθε νόμον τινά*, κ.τ.τ.)

Σημ. 2. Ἡ φράσις *μόνον οὐ* ἢ *μόνον οὐχὶ* σημαίνει ὅ,τι εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ *μόνον* πού δὲν ἢ *σχεδόν*· ὁ παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, *μόνον οὐχὶ* λέγει φωνὴν ἀφίεις, ὅτι τῶν πραγμάτων ἡμῖν ἀντιληπτίον ἔστιν Δ.

Ἐξ ἰσοδύναμον δὲ πρὸς τὸ *σχεδόν* λαμβάνεται καὶ τὸ *ὅσον οὐ*· ὁ μέλλων καὶ ὅσον οὐ παρὼν πόλεμος Θ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

Περὶ σχημάτων

§ 175. *Σχήμα λόγου λέγεται* ἰδιορρυθμία τοῦ λόγου εἴτε ὡς πρὸς τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν τῶν ὄρων τῆς προτάσεως, εἴτε ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἢ ἐντὸς τῆς περιόδου, εἴτε ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν λεκτικῶν στοιχείων τῶν χρησιμοποιουμένων πρὸς ἔκφρασιν ἐνὸς διανοήματος, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἐκάστοτε σημασίαν μιᾶς λέξεως ἢ μιᾶς φράσεως.

Τὰ σχήματα λόγου τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ πλεῖστα εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ σχήματα λόγου τῆς νέας γλώσσης, μάλιστα δὲ τὰ ἀπαντῶντα εἰς τὰ λαϊκὰ τραγούδια.

α' Σχήματα γραμματικά

§ 176. *Σχήματα γραμματικά*, ἦτοι σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν, συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) *Τὸ σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον*. Κατὰ τοῦτο ἡ συμφωνία ὄρου τινὸς μιᾶς προτάσεως πρὸς σχετικὸν ὄρον τῆς αὐτῆς προτάσεως ἢ περιόδου γίνεται οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γραμματικοῦ τύπου ἐκείνου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νοουμένου ὑπ' αὐτοῦ· *τὰ μειράκια τάδε πρὸς ἀλλήλους οἴκοι διαλεγόμενοι θαμὰ ἐπιμνηνται Σωκράτους* (=οἱ νεανίσκοι οἷδε κλπ.) Πλ. *τὸ στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτία ἔχοντες τὸν Ἅγιν ἀνεχώρουν* (=οἱ ἄνδρες τοῦ στρατεύματος κλπ.) Θ. (Πβ. *ὁ κόσμος φκειάνουν ἐκκλησιᾶς — τρία κοράσια τὸν κερνοῦν κι' οἱ τρεῖς ξανθομαλλοῦσες*=τρεῖς κόρες).

2) *Τὸ σχῆμα συμφύσεως*. Οὕτω καλεῖται ἡ ἀνάμειξις δύο διαφόρων συντάξεων· εἰς τὸν νοῦν δηλαδὴ τοῦ λέγοντος ἔρχονται ταυτοχρόνως δύο ταυτόσημοι μὲν, ἀλλὰ διάφοροί πως ἔκφράσεις τοῦ αὐτοῦ διανοήματος, ἀντὶ δὲ νὰ λεχθῇ ἡ μία ἐξ αὐτῶν, λέγεται κάτι τι τὸ (*συμπερφυμένον*, ἦτοι) μεικτὸν ἐξ ἀμφοτέρων· *Ἄλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρασαν* Ξ. (πβ. Ἄλκιβιάδης

καὶ Μαντίθεος ἀπέδρασαν — Ἰακκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρα). τῆς γῆς ἢ ἀρίστη Θ. (πβ. γῆ ἢ ἀρίστη—τῆς γῆς τὸ ἄριστον μέρος). εἴθ' ὄφελος τότε λιπεῖν βίον Εὐρ. (πβ. εἴθ' ἔλιπες τότε βίον — ὄφελος τότε λιπεῖν βίον). (πβ. ὁ Γεῶργος μετὸν Πέτρο παίζουσι—σκλάβος ραγιάδων ἔπεσες = σκλάβος ραγιάδων ἔγινες — στὰ χέρια ραγιάδων ἔπεσες).

Τὸ σχῆμα συμφύσεως εἶναι συνηθέστατον, εἰς αὐτὸ δὲ ὀφείλονται καὶ πολλὰ ἄλλα σχήματα τοῦ λόγου.

3) Τὸ σχῆμα ἀνακολουθίας ἢ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα. Κατὰ τοῦτο ἐντὸς προτάσεώς τινος ἢ μακροῦς πως περιόδου τὰ ἐπόμενα δὲν εὐρίσκονται ὑπὸ συντακτικὴν ἔποψιν ἀκόλουθα, ἤτοι ἀποτελοῦντα κανονικὴν συνέχειαν τῶν προηγουμένων. Ὑπάρχει δὲ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα συνήθως εἰς μετοχικὰ συντάξεις. Οὕτω

α') μετοχὴ ἀπόλυτος τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν, ἐνῶ κατὰ τὰ κεκανονισμένα (§ 165, 1) ἔπρεπε νὰ τεθῆ αὕτη κατὰ γενικὴν πτώσιν. (Ἰονομαστικὴ ἀπόλυτος. Αὕτη συνήθως ὀφείλεται εἰς σύμφυρσιν) ἐπιπεσῶν τῇ Φαροναβάζου στρατοπεδείᾳ τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ ἔπεσον Ξ. (πβ. ἐπιπεσῶν... πολλοὺς ἀπέκτεινε — ἐπιπεσόντος αὐτοῦ... πολλοὶ ἔπεσον).

β') συνημμένη ἢ σχετικὴ μετοχὴ (§ 165, 1) ἀναφερομένη εἰς ὄνομα ἐκφερόμενον κατὰ τινὰ τῶν πλαγίων πτώσεων τίθεται εἰς πτώσιν ὀνομαστικὴν. Τοῦτο συνήθως συμβαίνει εἰς μακροῦς πως περιόδους, ὅταν μεταξὺ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὀνόματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται αὕτη, παρεμβάλλονται πολλὰ, οὗ ἕνεκα λησιμονεῖται πως ἢ συντακτικὴ συνέχεια τοῦ λόγου, ἢ δὲ συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς τὰ προηγούμενα γίνεται κατὰ τὸ νοούμενον· αἰδῶς μ(ε) ἔχει ἐν πότμῳ τυγχάνουσα· (ἀντί: τυγχάνουσαν. Ἰαλλά: αἰδῶς μ' ἔχει = αἰδοῦμαι) Εὐρ. ἐξῆν αὐτῷ μισθῶσαι τὸν οἶκον ἀπηλλαγμένος πολλῶν πραγμάτων· (ἀντί: ἀπηλλαγμένῳ. Ἰαλλά: ἐξῆν αὐτῷ = ἐδύνατο οὗτος) Λυσ. Καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τὰς τε ἄλλας πόλεις... ὡς πρότερον εἶχον, ἐλευθεροῦν, καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἰαντανδρον· καὶ κρατυνάμενοι αὐτήν... τὴν Δέσβον κακώσιν· (ἀντί: Καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια... κρατυναμένον. Ἰαλλά: ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια = διενουῶντο οὗτοι) Θ.

Σημ. Παραδείγματα ἀνακόλουθου σχήματος εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ μετοχῶν, εἶναι π.χ. ἐγὼ δὲν μοῦ ἀρέσουν αὐτά. — Ἰο Διᾶκος ὅαν τ' ἀγορίκης, πολὺ τοῦ κακοφάνη κλπ.

4) Τὸ Βοιώτιον ἢ Πινδαρικὸν σχῆμα (σύνηθες ἰδίᾳ εἰς τὸν Πίνδαρον). Κατὰ τοῦτο ὑποκείμενον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ γ' προσώπου, ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, συντάσσεται μὲ ῥῆμα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ. **Μελιγάρους ὕμνοι ὑστέρων ἀρχαῖ λόγων τέλλεται** (ἀντί: *τέλλονται*. Πβ. Ἄττικὴν σύνταξιν, § 12, Σημ.).

5) Τὸ σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. Κατὰ τοῦτο ὅρος τις μιᾶς προτάσεως, δηλῶν ὅλον τι, ἀντὶ νὰ τεθῆ κατὰ γενικὴν διαιρητικὴν (§ 30,1), ἐκφέρεται ὁμοιοπτῶτως πρὸς ἄλλον ἢ ἄλλους ὅρους τῆς προτάσεως, δηλοῦντας μέρος τοῦ ὅλου. **οἱ στρατηγοὶ βραχέα ἕκαστος ἀπελογήσατο** (ἀντί: *τῶν στρατηγῶν ἕκαστος*) Ξ. **τὰς ἀπορίας τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἀγνοίαν ἐπειρᾶτο Σωκράτης γνώμη ἀκῆσθαι, τὰς δὲ δι' ἔνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν** (ἀντί: *τῶν ἀποριῶν... τὰς μὲν... τὰς δέ...*) Ξ. (πβ. *παίρνει τὸν κατήφορο, τὴν ἄκρη τὸ ποτάμι* = *τὴν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ*).

6) Τὸ σχῆμα ἐλξεως ἢ ἡ ἐλξης. Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο ὅρος τις τῆς προτάσεως **ἐλκεται**, ἢτοι ὑφίσταται συντακτικὴν ἐπίδρασιν ἀπὸ ἄλλον ὅρον τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης σχετικῆς προτάσεως, καὶ ἐκφέρεται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τοῦτον, καὶ οὐχὶ ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ νόημα ἢ ἡ σειρὰ τοῦ λόγου. Οὕτω

α') τὸ συνδεδεικμένον ῥῆμα (§ 7 καὶ § 10) συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν οὐχὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενόν του ἀλλὰ πρὸς τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου. **αἱ Θῆβαι Αἴγυπτος ἐκαλέετο** (ἀντί: *ἐκαλέοντο*) Ἡρ.

β') τὸ ῥῆμα δευτερευούσης προτάσεως τίθεται κατὰ τὴν ἔγκλισιν τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας. **ἔρδοι τις, ἦν ἕκαστος εἰδείη, τέχνην** (ἀντί: *ἦν οἶδε — ἦ — ἦν ἄν εἰδῆ*) Ἄρφ. (Πβ. *ἤθελα νὰ ἦμουν ὁμορφος, νὰ ἦμουν καὶ παλληκᾶρι* = νὰ εἶμαι).

Σήμ. Περὶ τῆς ἐλξεως τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἰδὲ § 54,5.

7) Τὸ σχῆμα ὑπαλλαγῆς. Κατὰ τοῦτο ἐπιθετικὸς τις προσδιορισμὸς ἀνήκων συμφώνως πρὸς τὸ νόημα τοῦ λόγου εἰς γενικὴν (κτητικὴν) προσδιορίζουσιν οὐσιαστικόν τι ἀντὶ νὰ συμφωνῆ συντακτικῶς πρὸς τὴν γενικὴν ταύτην, συμφωνεῖ (κατὰ πτωσιν) μὲ ἄλλο οὐσιαστικόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἢ γενικὴ (κτητικὴ) ἐξαρτᾶται. **Θάσιον οἴνου σταμνίον** (= *Θασίου οἴνου*) Ἄρφ. **τοῦμόν** αἶμα πατρὸς ἐπίετε (= *τοῦ ἐμοῦ... πατρὸς κλπ.*) Σοφ. (πβ. *τ' ἀν-*

τριωμένα κόκκαλα ξεθάψτε τοῦ γονιοῦ σας = τὰ κόκκαλα τοῦ ἀντριωμένου γονιοῦ σας).

8) *Τὸ σχῆμα προλήψεως ἢ ἡ πρόληψις.* Κατὰ τοῦτο τὸ ὑποκείμενον ἐξηρητημένης προτάσεως ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως (**προλαμβάνεται** καὶ προληπτικῶς τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῆς κυρίας προτάσεως' **δημοκρατίαν γε οἶσθα τί ἐστι** (=οἶσθά γε, τί ἐστι δημοκρατία) Ξ. (Πβ. **Σὲ ξέρω τί ἄνθρωπος εἶσαι. Ποιὸς εἶδε τὸν ἀμάραντο, σὲ τί γκρεμὸ φυτρώνει** ;).

β') Σχήματα λόγου σχετικὰ μὲ τὴν θέσιν τῶν λέξεων

§ 177. Προεισαγωγή. Ἡ θέσις τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας ἦτο γενικῶς εἰπεῖν ἀδιάφορος, ὅπως δύναται νὰ συμπεράνη τις πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τῆς μεγάλης περὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν λέξεων ἐλευθερίας τῆς παρατηρουμένης εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ ἀρχαιότατον γραπτὸν μνημεῖον τῆς γλώσσης μας. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἔκανονίσθη πως αὕτη κατὰ τὴν ἐκ παραδόσεως προκύψασαν συνήθειαν.

1) *Εἰς προτάσεις κρίσεως*, ὅταν ὁ λόγος εἶναι ὅλως ἀπαθῆς, ἡ θέσις τοῦ ῥήματος συνήθως εἶναι ἐντὸς τῆς προτάσεως, ἡ δὲ συνήθης σειρά τῶν ὄρων αὐτῆς εἶναι α' τὸ ὑποκείμενον, β' τὸ ῥῆμα, γ' τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ ἢ μετοχικοὶ προσδιορισμοί. *Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Ἐδαρχὺς ἀνέθηκε δεκάτην Ἀθηναίᾳ. Τισσαφέρους διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν Ξ.*

Τὰ ῥήματα ὅμως τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀποφασίζεω καὶ τὸ ῥῆμα εἶναι, ὡς ὑπαρκτικόν, συνήθως τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως. *ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός Ξ.*

2) Ἡ συνήθης σειρά τῶν ὄρων τῆς προτάσεως μεταβάλλεται, πρῶτον μὲν ὅταν ὁ λόγος ἐκφέρεται μετὰ τινος πάθους καὶ ὄρος τις αὐτῆς ἐξαίρεται καὶ τονίζεται ἰδιαιτέρως (ἐμφασις ἢ διαστολή), δεύτερον δὲ ὅταν ὑπάρχη σειρά προτάσεων εἰς συνεχῆ λόγον καὶ ὄρος τις μιᾶς προτάσεως σχετίζεται μᾶλλον μὲ τὰ προηγούμενα (ὁπότε οὗτος τίθεται πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως) ἢ μᾶλλον

μὲ τὰ ἐπόμενα, (ὁπότε τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς). *Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε Θ.*

Κατὰ τὰς εἰρημένας περιπτώσεις δύναται νὰ τίθεται α' τὸ ἀντικείμενον, β' τὸ ῥῆμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί· *Ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συννέσιος εἰς χωρίον ἰσχυρόν Ξ.* Ἡ α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς (καθὼς καὶ γενικὴ ἀπόλυτος), β' τὸ ῥῆμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον· *Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίνετο ἵχνη ἵππων Ξ.* Ἡ τέλος α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς, β' τὸ ὑποκείμενον καὶ γ' τὸ ῥῆμα καὶ τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλοι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος· *Μετὰ ταῦτα Κῦρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέτταρας κλπ. Ξ.*

3) *Οἱ ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί*, ὁμοιόπρωτοι ἢ ἑτερόπρωτοι (§ 22 καὶ § 30), κανονικῶς τίθενται μετὰ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον προσδιορίζουν· *Χειρίσσοφος Λακεδαιμόνιος. Γλοῦς ὁ Ταμῶ. ἵχνη ἵππων.*

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ὅμως εἰς τὸν ἀπαθῆ λόγον κανονικῶς τίθεται πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ· *σοφὸς ἀνὴρ. ὁ σοφὸς ἀνὴρ.* Ἰδὲ καὶ § 59,1 καὶ 2.

4) *Ἐγκλιτικοὶ τύποι* ἀντωνυμιῶν καὶ *μόρια* ἀναφερόμενα εἰς τὸ νόημα ὅλης τῆς προτάσεως συνήθως τίθενται ὅσον τὸ δυνατόν πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς· *Εἰ θεοὶ τι δρωῶσιν αἰσχυρόν, οὐκ εἰσὶν θεοὶ Εὐρ. Τότε μοι λέγει ὁ ἀδελφὸς Πλ. οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο Ξ.*

Ἐνεκα τούτου τὸ *δυνητικὸν ἂν*, ἐπειδὴ συνήθως ἐτίθετο πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως μετὰ τοὺς συνδέσμους *εἰ, ὅτε, ἐπεὶ* κλπ., ἠνώθη κατόπιν μετ' αὐτῶν καὶ οὕτω προέκυψαν τὰ *μόρια ἔάν, (ἂν, ἦν), ὅταν, ἐπὶ ἢ ἐπὴν*, κλπ.

5) *Εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις* (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν γλῶσσαν) εἰς τὴν ἀρχαίαν τὸ ῥῆμα δύναται ἵνα ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὴν λέξιν, ἢ ὁποῖα εἰσάγει τὴν δευτερεύουσαν πρότασιν καὶ νὰ τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς· *κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι* (=γιατὰ ἀπομακρύνωσιν τοὺς λύκους κλπ.) Ξ. *Ὅτε δ' αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρους ἐν Σάρδεσιν ἔνιχεν ὄν* (=Ὅταν ἔγινε αὐτὴ ἡ μάχη, κλπ.) Ξ.

6) *Δευτερευούσης τινὸς προτάσεως* ἢ θέσις ἐντὸς τῆς περιόδου ἔξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἴδους αὐτῆς. Οὕτω αἱ μὲν εἰδικαὶ προτάσεις καὶ αἱ πλάγαι ἐρωτηματικά, ἐπειδὴ ἐπέχουν θέσιν ἀντικειμένου

τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως τίθενται κατόπιν αὐτοῦ· λέγει, *ὡς ὑβριστής εἰμι* Λυσ. *Κῦρος ἤρετο, ὅ,τι εἶν τὸ σύνθημα* Ξ. Ὅμοίως μετὰ τὴν κυρίαν πρότασιν τίθενται αἱ αἰτιολογικαί, αἱ τελικαί καὶ αἱ ἀποτελεσματικαί προτάσεις, διότι αὗται ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν, τοῦ ὁποῦ ἢ θέσις κανονικῶς εἶναι μετὰ τὸ ῥήμα· *τίθημί σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνει* Πλ. *κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι* Ξ. *πολλὴν κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν* Ξ.

Ἀντιθέτως δὲ αἱ ὑποθετικαὶ καὶ αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγοῦνται τῆς κυρίας προτάσεως, ὡς δηλοῦσαι κάτιτι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βᾶσις τοῦ νοήματος αὐτῆς· *εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί. εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως*.

Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις κατονικῶς ἀκολουθοῦν μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται· *Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα*. (Ἰδὲ § 149 κ. ἔ.).

Αἱ δὲ χρονικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγοῦνται μὲν, ὅταν δηλοῦν τὸ προτερόχρονον, ἔπονται δέ, ὅταν δηλοῦν τὸ ὑστερόχρονον, προηγοῦνται δὲ ἢ ἔπονται, ὅταν δηλοῦν τὸ σύγχρονον. (Ἰδὲ παραδείγματα § 144 κ. ἔ.).

Μεταβάλλεται δὲ ἢ κατὰ τὰ ἀνωτέρω κανονικὴ καὶ συνήθης θέσις τῆς δευτερευούσης προτάσεως, ὅταν πρόκειται νὰ ἐξαρθῇ τὸ ὑπ' αὐτῆς σημαινόμενον· *ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ σὺ γνώσει* Ξ. *ὅ,τι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄραν θεοῦς τινας* Ξ.

§ 178. Ἐκ τῆς παρὰ τὰ κεκανονισμένα καὶ ἰδιορρόθιμου ἐν γένει θέσεως τῶν λέξεων προκύπτουν τὰ ἑξῆς σχήματα λόγου·

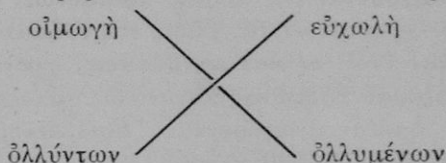
1) τὸ *ὑπερβατόν*. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν λέξις τις ἀποχωρίζεται ἀπὸ ἄλλην, μὲ τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται εἰς στενὴν λογικὴν καὶ συντακτικὴν σχέσιν, διὰ τῆς παρεμβολῆς ἄλλης ἢ ἄλλων λέξεων. Οὕτω ἡ ἔννοια τῶν ἀποχωριζομένων λέξεων ἐξαιρεται· *εὖ πρᾶγμα συντεθὲν ὄψεσθε* Δ. *μὴ λέγετε, ὡς ὑφ' ἐνὸς τοιαῦτα πέπονθ'* ἢ *Ἐλλάς ἀνθρώπου* Δ. (πβ. *πίνω τὸ ὠριοστάλαχτο τῆς πλάκας τὸ φαρμάκι*).

2) τὸ *προωτύστερον*. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειράν τοῦ λόγου ἐκ δύο τινῶν (πράξεων ἢ ἐννοιῶν ἐν γένει) λέγεται πρῶτον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χρονικῶς καὶ λογικῶς εἶναι δεύτερον· *εἶματα ἀμφιέσασα καὶ λούσασα* Ὅμ. *λέγω τὴν Ἐρεχθέως*

τροφὴν καὶ γένεσιν Ξ. (Πβ. *ξεντύθη ὁ νιός, ξεζώθηκε* καὶ σὺ πηγάδι μπῆκε).

3) τὸ *χιαστὸν*. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειρὰν τοῦ λόγου δύο λέξεις ἢ φράσεις, ἀναφερόμεναι εἰς δύο ἄλλας προηγουμένας ἀντιστοιχοῦσας λέξεις ἢ φράσεις, ἔχουν θέσιν ἀντίστροφον ἐκείνων ($\alpha - \beta : \beta' = \alpha'$)· *οἰμωγὴ τε καὶ εὐχολὴ πέλεν ἀνδρῶν ὀλλύντων καὶ ὀλλυμένων* Ὁμ. *περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλήν ἢ πλοῦτον μέγαν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος* Ἴσ.

Καλεῖται δὲ χιαστὸν τὸ σχῆμα τοῦτο, διότι ἡ ἀντιστοιχία τῶν μελῶν τῶν δύο ζευγῶν τῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων, ἂν ταῦτα γραφοῦν εἰς δύο σειράς, τὸ ἐν ὑπὸ τὸ ἄλλο, παρίσταται *χιασί·*

(πβ. ἡ *Γκιώνα* λέει τῆς *Λιάκουρας* κ' ἡ *Λιάκουρα* τῆς *Γκιώνας*).

4) ὁ *κύκλος*. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία πρότασις ἢ περίοδος τελειώνει μὲ τὴν ἰδίαν λέξιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἀρχίζει· *σοὶ ἦν κλέπτῃς ὁ πατήρ, εἶπερ ἦν ὁμοῖος σοὶ* Δ. (Πβ. *στιαθῆτε ἀντρεῖά σάν Ἕλληνες καὶ σάν Γραικοὶ στιαθῆτε*).

5) ἡ *παρονομασία* ἢ *παρήχησις* ἢ τὸ *ἐτυμολογικὸν σχῆμα*. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν παρατίθενται πλησίον ἀλλήλων ὁμόηχοι λέξεις, συνήθως συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς· *κενὰς χαρίζει χάριτας* Δ. *Πανσανίου δὲ πανοσαμένου Πλ. τυφλὸς τὰ τ' ὄτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμμαί' εἰ* Σοφ. (πβ. *Χάρε, χαρὰ πὸν μοῦ ἴφρες καὶ λύπη πὸν μοῦ πῆρες*).

6) τὸ *ὁμοιοτέλευτον* ἢ *ὁμοιοκατάληκτον*. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὸ τέλος ἐπαλλήλων προτάσεων τίθενται λέξεις καταλήγουσαι ὁμοίως· *τοὺς πλείοντας ὡς ὑμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε* Δ. (Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶναι νῦν συνηθέστατον ἢ μᾶλλον κανονικὸν εἰς τὰ νέα ποιήματα).

γ) Σχήματα σχετικὰ μὲ τὸν βαθμὸν τῆς πληρότητος τοῦ λόγου

§179. Προεισαγωγή. Τὰ λεκτικὰ στοιχεῖα τὰ χροσημιδποιοῦμενα ἐκάστοτε πρὸς ἕκφρασιν ὠρισμένων νοημάτων δὲν εἶναι πάν-

τοτε ἀκριβῶς τόσα, ὅσα καὶ τὰ ἐκφραζόμενα ἀντίστοιχα νοήματα. Πλειστάκις παραλείπονται ὅτε μὲν ὀλιγώτερα, ὅτε δὲ περισσότερα λεκτικὰ στοιχεῖα νοούμενα ἔξωθεν, εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως ἢ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας, εἴτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. (**Σχῆμα ἐλλείψεως** ἐν γένει ἢ **βραχυλογία**. Ἰδὲ § 17 κ.έ.). Οὐχὶ σπανίως δὲ πάλιν προστίθενται εἰς τὸν λόγον λεκτικὰ στοιχεῖα, χωρὶς διὰ τούτων νὰ ἐκφράζεται νέον τι νόημα ἐπὶ πλεόν τῶν ἐκφραζομένων διὰ τῶν ὑπολοίπων λεκτικῶν στοιχείων. Ἐκφράζεται ὅμως οὕτω τὸ ὅλον νόημα ζωηρότερον καὶ ἐναργέστερον· τὰς αἰτίας **προὔγραφα πρῶτον** Θ. **ἐσαγαγόντες με εἰς τὸ μέγαρον ἔσω** ἐδείκνυσαν κολοσσούς ξυλίνουσ Ἦρ. (**Σχῆμα πλεονασμοῦ** ἐν γένει—Πβ. **τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου. πάλι τὸ ξανάπλυνε**).

§ 180. I. *Βραχυλογία*. Κατὰ τὸ σχῆμα τῆς βραχυλογίας

1) λέξις τις ἢ φράσις παραλειπομένη νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἀμετάβλητος. (**Σχῆμα ἀπὸ κοινοῦ**)· οὗτος τροφῆς οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ **δέομαι** Πλ. φράζει ἅ τε **δεῖ ποιεῖν καὶ ἄ μῆ**. (ἐνν. δεῖ ποιεῖν) Ξ. Ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάβεσθαι ; **Οὐ δῆτα**. (ἐνν. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάβεσθαι) Πλ.

2) λέξις τις ἢ φράσις παραλειπομένη νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἢ τῶν ἐπομένων οὐχὶ ὅπως ἐκεῖ ἐκφέρεται, ἀλλὰ μεταβλημένη (κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἢ τὴν πτώσιν, ἂν εἶναι ὄνομα, κατὰ τὸ πρόσωπον, τὸν ἀριθμὸν, τὴν διάθεσιν κλπ., ἂν εἶναι ῥῆμα κ.ο.κ.). (**Σχῆμα ἐξ ἀναλόγου**)· ἐξεφόβησαν **τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότας τὰ πρᾶσσόμενα, καὶ ἔφευγον** (ἐνν. οἱ πολλοὶ) Θ. **οὐτος μὲν ὕδωρ, ἐγὼ δὲ οἶνον πίνω** (=οὗτος μὲν πίνει κλπ.) Δ. **ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε τοῖς Ἀθηναίοις βοθηεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ αὐτοί, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλας ἀδικῶσι** (=ὅταν ὑπ' ἄλλων ἀδικῶνται κλπ.) Θ.

Ὅμοίως ἐκ τινος ῥήματος παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως νοεῖται ἀπαρέμφατον τοῦ ἰδίου ῥήματος ἢ μετοχὴ (κατηγορηματικὴ)· **Οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίει καὶ τοῖς ἄλλοις παρήγει** (ἐνν. ποιεῖν) Ξ. Ἄντιοχος ἀφείς **τὸ ἐς Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον** (=τὸ ἐς Χίον πλεῖν) Θ. Ἄθηναῖοι ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιούσι καὶ ἐπιόντες **τὴν τῶν πέλας δημοῦν μᾶλλον ἢ τὴν αὐτῶν δροῦν** (ἐνν. δημομένην) Θ.

Ὅμοίως ἐκ προηγουμένης λέξεως ἢ φράσεως ἐχούσης ἔννοιαν ἀρνητικὴν νοεῖται ἀντίστοιχος λέξις ἢ φράσις καταφατικὴ *μηδεὶς θανμάση μου τὴν ὑπερβολὴν, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας ὃ λέγω θεωρησάτω* (=ἀλλὰ πᾶς τις θεωρησάτω) Δ. *Λύσανδρος καταθύειν οὐδὲν εἶα στρογγύλον πλοῖον· εἰ δέ που τριήρη ἴδοιεν ὁμοῦσαν, ταύτην πειραῖσθαι ἄπλουν ποιεῖν* (=πειραῖσθαι ἐκέλευε) Ξ.

Ὅμοίως ἐκ τινος συνθέτου λέξεως νοεῖται ἡ ἐνυπάρχουσα ἐν αὐτῇ ἀπλῇ λέξις· τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας ὡς ἀπιόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα *εἶα Κῦρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν* (=καὶ οὐ πρὸς βασιλέα *λόντας*) Ξ. Κορινθίους ἦν *ὀλιγαρχία* καὶ *οὔτοι Βακχιάδαι* καλεόμενοι ἐνεμον τὴν πόλιν (=καὶ οὔτοι οἱ *ὀλίγοι*) Ἡρόδ.

3) ἐν ῥῆμα ἔχει δύο τοῦ αὐτοῦ εἴδους προσδιορισμοὺς (ἀντικείμενα ἢ ἐμπρόθετα), ἐνῶ λογικῶς τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀρμόζει εἰς τὸν ἓνα μόνον ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὸν ἕτερον ἀρμόζει ἄλλο ῥῆμα σημαῖνον σχετικὴν μὲν ἀλλὰ διάφορον ἐνέργειαν, ἢ τὸ αὐτὸ ῥῆμα μὲ διάφορον σημασίαν· *ἔδουσί τε πίονα μῆλα οἶνον* τ' ἔξαιτον (=πίνουσί τε οἶνον) Ὅμ. *Θέτις μὲν εἰς ἅλα ἄλτο, Ζεὺς δὲ ἐὸν πρὸς δῶμα* (ἐνν. ἔβη) Ὅμ. *ἔνθ' ἐλέτην δίφρον τε καὶ ἀνέρε'* (ἐλέτην δίφρον=ἔγιναν κύριοι τοῦ δίφρου· ἐλέτην ἀνέρε=ἔφόνευσαν τοὺς δύο ἄνδρας) Ὅμ. (πβ. *νὰ τὸν ποτίσω κροῦ νερό καὶ δροσερό χορτάρι*=καὶ *νὰ τὸν ταῖσω δροσερό χορτάρι*).

Σημ. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τῆς ἐλλείψεως ὑπάγονται προσέτι τὰ κυρίως ῥητορικά σχήματα τῆς ἀποσιωπῆσεως καὶ τῆς ὑποσιωπῆσεως ἢ παρασιωπῆσεως.

§ 181. II. Πλεονασμός. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ πλεονασμοῦ ἐν γένει ὑπάγονται

1) τὸ σχῆμα ἐκ παραλλήλου. Κατὰ τοῦτο νόημά τι ἐκφράζεται συγχρόνως καὶ καταφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς· *ψεύδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει* Λυσ. (πβ. *Σὺ νὰ σωπαίνης καὶ νὰ μὴ μιλήης*).

2) ἡ περίφρασις. Κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα μία ἔννοια, ἐνῶ δύναται νὰ ἐκφρασθῇ διὰ μιᾶς λέξεως, ἐκφράζεται διὰ περισσοτέρων παραστατικώτερον καὶ χαρακτηριστικώτερον· *ἴτε παῖδες Ἑλλήνων* (=Ἑλληνες) Αἰσχ. *Δήμητρος καρπὸς* (=σίτος) Ξ. (πβ. *Παιδιά Μοραϊτόπουλα*=Μοραῖτες).

3) τὸ σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἐκφράζεται διὰ δύο λέξεων συνδεομένων παρατακτικῶς διὰ τοῦ *καὶ* ἢ τοῦ

τε—καί, ἐνῶ συμφώνως πρὸς τὸ νόημα ἔπροεπε ἡ μία ἐξ αὐτῶν
νάποτελῆ προσδιορισμὸν τῆς ἐτέρας. Οὕτω τὸ ἐν παρίσταται ὡς
δύο καὶ ἡ σχετικὴ ἔννοια παρίσταται ἐναργέστερον ὡς παρου-
σιαζομένη ὑπὸ δύο μορφᾶς· τὴν παῖδα ὁ Ἄμασις ἐκόσμησε ἐσθῆ-
τί τε καὶ χρυσῶ (=ἐσθῆτι χρυσοῦ) Ἡρ. δακνόμενος ὑπὸ τῆς
δαπάνης καὶ τῆς φάτινης (=ὑπὸ τῆς περὶ τὴν φάτιν δαπάνης)
Ἄρφ. (πβ. ἀστροπελέκι καὶ φωτιά γὰ πέση στήν αὐλή σου=
ἀστροπελέκι πύρινο).

Σημ. Τοῦ σχήματος τοῦ πλεονασμοῦ εἶδη εἶναι καὶ ἄλλα τινὰ σχή-
ματα κυρίως ῥητορικά, ὡς ἡ ἀναδίπλωσις, ἡ ἀναστροφή κλπ., ὧν ἡ
πραγματεία κυρίως ἀνήκει εἰς τὴν ῥητορικὴν.

δ) Σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν λέξεων
ἢ ὄλων φράσεων

§ 182. Προεισαγωγή. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν,
ὅπως εἰς τὴν νέαν, αἱ πλεῖστα λέξεις λαμβάνονται οὐχὶ πάντοτε
μὲ τὴν αὐτὴν, ἀλλὰ μὲ διάφορον ἐκάστοτε σημασίαν· (ἡγοῦμαί
τινι=προπορεύομαι τινος, ἡγοῦμαί τινος=ἄρχω τινός, ἡγοῦμαι
νικᾶν=νομίζω ὅτι νικῶ).

Ἐκ τῶν διαφόρων σημασιῶν λέξεώς τινος μία λέγεται *πρώτη*
ἢ *ἀρχικὴ* ἢ *κυρία* σημασία (π.χ. φύλλον δένδρου), αἱ δὲ ἄλλαι
λέγονται *δευτερεύουσαι* ἢ *μεταφορικαὶ* σημασίαι· (φύλλον τε-
τραδίου, φύλλον θύρας, κλπ.).

Ἡ μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων γίνεται κατὰ τρεῖς
κυρίουσ τρόπους.

1) Ἡ σημασία τῆς λέξεως *εὐρύνεται*, ἥτοι ἐπεκτείνεται με-
ταδιδομένη ἀπὸ μίαν ἔννοιαν καὶ εἰς ἄλλην ἢ ἄλλας διὰ τινά
ὑπάρχουσαν ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν δύο ἐννοιῶν. (Τὸ φύλλον χάρ-
του ἔχει ἕκτασιν καὶ σχετικὴν λεπτότητα, ὅπως τὸ φύλλον δέν-
δρου. Συνήθως ὅστις *ἡγεῖται*, ἥτοι προπορεύεται ἄλλων, οὗτος
ἄρχει αὐτῶν).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας τῶν λέξεων
λέγεται σχῆμα *μεταφορᾶς* ἢ *μεταφορᾶ*, διότι ἡ μεταβάλλουσα
σημασίαν λέξις τρόπον τινὰ *μεταφέρεται* ἀπὸ τὴν μίαν ἔννοιαν
εἰς τὴν ἄλλην.

Πολλάκις δὲ ἡ μεταφορᾶ τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως ἀπὸ μιᾶς

ἐννοίας εἰς ἄλλην ὅλως διαφόρου φύσεως γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει ἀσημάντου ὁμοιότητος αὐτῶν, καὶ τότε λέγομεν ὅτι ὑπάρχει **σχῆμα καταχρήσεως ἢ κατάχρησις**· **στόμα ποταμοῦ. ὀφθαλμὸς κλήματος ἀμπέλου. γέροντες πρίνινοι** (=πουρναρήσιοι, ἦτοι λίαν εὐρωστοί) Ἄρφ. (πβ. *δόντια* χτενιοῦ. *χέρια* σιδερένια=πολὺ δυνατά).

2) Ἡ σημασία μιᾶς λέξεως **στενοῦται**, ἦτοι περιορίζεται. Ἐνῶ δηλαδή ἀρχῆθεν ἡ λέξις αὕτη ἐκφράζει τὰς ἐννοίας πολλῶν ὁμοειδῶν ὄντων, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται, ἵνα δηλοῖ εἰδικῶς ἓν τι μόνον ὠρισμένον ἐκ τῶν ὁμοειδῶν τούτων ὄντων· τὸ *ἄστν*=αἱ Ἀθῆναι, ἐνῶ ἀρχῆθεν *ἄστν*=πόλις ἐν γένει· ὁ *ἰσθμός*=ὁ ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου, ἐνῶ ἀρχῆθεν διὰ τῆς λέξεως ταύτης δηλοῦται πᾶς *ἰσθμός*. (πβ. Ἡ *Πόλις*=ἡ Κωνσταντινούπολις. ὁ Ἅγιος=ὁ Ἅγιος Σπυρίδων ἐν Κερκύρα, ὁ Ἅγιος Διονύσιος ἐν Ζακύνθῳ κ.τ.τ.).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως καλεῖται **σχῆμα κατ' ἐξοχὴν**, ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν ἡ λέξις, ἐνῶ ἀρχῆθεν λαμβάνεται περὶ πολλῶν ὁμοειδῶν, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται περὶ ἑνὸς μόνου ἐξ αὐτῶν (κατ' ἐξοχὴν, ἦτοι) **ἐξαιρετικῶς**.

3) Ἐνίοτε ἡ σημασία μιᾶς λέξεως φαίνεται ὅτι **φθίρεται**, ἐκπίπτει, ἦτοι ἐνῶ ἐξ ἀρχῆς ἡ λέξις αὕτη σημαίνει κάτιτι καλόν, καταλήγει νὰ σημαίη κατόπιν κάτιτι κακόν· *εὐήθης*=μωρός, ἐνῶ ἀρχῆθεν *εὐήθης*=ὁ ἔχων καλὸν ἦθος, ἀγαθός, ἀδολος ἀνθρώπος· (πβ. *ἀγαθός* ἢ *ἀγαθούλης*=κουτός).

Σημ. Ἡ κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων ἔχει λόγον ψυχολογικόν, ἦτοι τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἐννοιῶν, καὶ γίνεται εὐθὺς ὡς παρασθετῆ ἀφορμὴ νὰ ὀνομασθῆ νέον τι πρᾶγμα ἢ νὰ χαρακτηρισθῆ πρόσωπόν τι ἢ πρᾶγμα παρυσιαζόν ὁμοιότητά τινα πρὸς ἄλλο τι γνωστὸν καὶ ὀνομασμένον ἥδη.

Ἡ δὲ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους τρόπους μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων δὲν εἶναι ἔργον τῆς στιγμῆς, ἦτοι δὲν γίνεται ἀμέσως, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ, καὶ ἢ μὲν διὰ τῆς στενώσεως διὰ λόγους ἱστορικούς, γεωγραφικούς, κοινωνικούς κλπ., ἢ δὲ διὰ τῆς φθορᾶς διὰ ψυχικὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι συνήθως ἀρετὴν τινα τῶν ἄλλων θέλουσι νὰ ἀποδίδουν εἰς ψυχικόν τι ἐλάττωμα καὶ εἰς ἔλλειψιν αὐτῶν πνευματικὴν. Οὕτω α') ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῶν χωριῶν τῆς Ἀττικῆς, προκειμένου περὶ τῶν Ἀθηῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, συχνὰ μετεχειρίζοντο τὰς φράσεις *ἐρχομαι εἰς τὸ ἄστν*—

ἔρχομαι **ἐκ τοῦ ἄστεως**, ἔνεκα δὲ τῆς ἀντιθέσεως τῶν *κωμῶν* αὐτῶν πρὸς τὰς Ἀθήνας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἄστει, ἦτοι πόλεις, εὐκόλως ἠγνόουν, περὶ τίνος ἄστεως ἐπρόκειτο, κατήντησε κατόπιν, ὥστε παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ τῶν γειτόνων τῶν, καὶ τέλος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν γένει νὰ λαμβάνεται ἡ λέξις **τὸ ἄστει** ὡς ἰσοδύναμον μὲ τὴν λέξιν **Ἀθηναί**. Ὁμοίως β') ἐπειδὴ παρατηρήθη ὅτι οἱ *εὐήθεις* (=οἱ ἀγαθοὶ κατὰ τὸ ἦθος) ἄνθρωποι εἶναι συνήθως *ἀπονήρευτοι καὶ εὐκόλως ὑποκείμενοι εἰς ἀπάτην*, κατέληξεν ὥστε νὰ ὀνομάζωνται οὕτω κατόπιν οἱ ἄπλοὶ τὸν νοῦν καὶ μωροί.

§ 183. Ἐκ τῆς ποικίλης σημασιολογικῆς χρήσεως τῶν λέξεων ἢ φράσεων προκύπτουν τὰ σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν αὐτῶν σχήματα, ἦτοι οἱ διάφοροι *λεκτικοὶ τρόποι*.

1) Τὸ *σχῆμα κατὰ συνεκδοχὴν ἢ ἡ συνεκδοχή*. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') τὸ ἐν ἀντὶ τῶν πολλῶν ὁμοειδῶν· Ὁ **Συρακόσιος πολέμιος τῷ Ἀθηναίῳ** (=οἱ Συρακόσιοι—τοῖς Ἀθηναίοις) Θ. (πβ. Χαίρεται ὁ *Τοῦρκος* στ'ἀλογο κι' ὁ *Φράγκος* στὸ *καράβι*).

β') τὸ μέρος ἑνὸς ὅλου ἀντὶ τοῦ ὅλου ἢ τὰνάπαλιν· *ἔθι στέγης* εἴσω (=οἰκίας) Σοφ. (πβ. *κάθε κλαδί* καὶ *κλέφτης*=κάθε δένδρον κλπ.).

γ') ἡ ὕλη ἀντὶ τοῦ ἐκ τῆς ὕλης ταύτης κατεσκευασμένου· *κατέθεντο τὸν σίδηρον* (=τὰ ὄπλα) Θ. (πβ. τὰ *τροῦη* ἢ *σκουριά* τὸ *σίδηρο* καὶ ἡ *γῆ* τὸν ἀντρειωμένο).

δ') τὸ παράγον τι ἀντὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ παραγομένου· *πλήσον κρατῆρα μελίσης* (=μέλιτος) Σοφ.

2) Ἡ *μετωνυμία ἢ ὑπαλλαγή*. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται
α') ὁ ποιήσας τι ἐν γένει ἀντὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ποιηθέντος· Ὁμηρος, Ἡσιόδος (=τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Ἡσιόδου). *Δημοσθένης* (=οἱ λόγοι τοῦ Δημοσθένους). (πβ. ὁ *Σολωμός*, ὁ *Βαλαωρίτης*=τὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ, κλπ.).

β') ὁ ἐφευρών τι ἢ κύριος πράγματός τινος ἀντὶ τοῦ πράγματος τούτου· *σπλάγγνα ὑπείρεχον Ἡφαιστοιο* (=τοῦ πυρός, τοῦ ὁποίου θεοῦ ἐνομιζέτο ὁ Ἡφαιστος) Ὅμ.

γ') τὸ περιέχον ἀντὶ τοῦ περιεχομένου ἢ τὰνάπαλιν· *ἔς δάκρυα ἔπεσε τὸ θέητρον* (=οἱ θεαταὶ) Ἡρ. *ἐπυνθανόμην τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐλθὼν εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν* (=εἰς τὸ μέρος τῆς ἀγορᾶς, ὅπου πωλοῦν τὸ χλωρὸ τυρὶ) Λυσ. (πβ. *νὰ γευτοῦν πολλῶν λογιῶν τραπέζι*=φαγητά).

δ') τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ ἀντιστοίχου συγκεκριμένου ὀνόματος ἢ ἀντὶ ἐπιθέτου, καὶ τανάπαλιν· *νεότης πολλή ἦν ἐν Πελοποννήσῳ* (=νεοὶ ἄνδρες) *Θ. δμηλική ἐστὶν ἐμοὶ* (=ὀμηλιξ) *ᾠμ. λῆρος* (=ληρώδης, φλύαρος) *Πλ. (πλ. τὸ σπαθὶ τόχει καμάρι ἢ λεβεντιά=οἱ λεβέντες. εἴμαστε μιὰ ἡλικία μὲ τὸν Πέτρο).*

3) *Ἡ ἀντονομασία.* Κατὰ τοῦτο ἀντὶ κυρίου τινὸς ἢ προσηγορικοῦ ὀνόματος λαμβάνεται συνώνυμός τις ἢ ἰσοδύναμος λέξις ἢ περίφρασις, ἧτοι λαμβάνεται

α') τὸ πατρωνυμικόν· *Πηλείδης=ὁ Ἄχιλλεύς. Ἀτρεΐδαι=ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος.*

β') περίφρασις δηλοῦσα τὴν καταγωγὴν ἢ μίαν σπουδαιότητα καὶ γνωστοτάτην προᾶξιν ἢ ιδιότητα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου· *ὦ παῖ Ἰππονίκον* (=ὦ Καλλία) *Πλ. ὁ τῆς Τροίας πορθητής* (=ὁ Ὀδυσσεύς)· *βίη Ἡρακληείη* (=ὁ ἰσχυρὸς Ἡρακλῆς) *ᾠμ. (πβ. τοῦ λόγου σου=σύ. ἡ ἐξοχότης σου=σὺ ἐξοχώτατε).*

4) *Ἡ ἀντίφρασις.* Κατὰ τοῦτο ἔννοιά τις ἢ νόημά τι ἐκφράζεται οὐχὶ διὰ τῆς κυρίας λέξεως ἢ φράσεως, ἀλλὰ δι' ἄλλης τινὸς ἐχούσης παρομοίαν σημασίαν ἢ καὶ ἐναντίαν. Εἴδη τοῦ σχήματος τῆς ἀντιφράσεως εἶναι

α') *ἡ λιτότης.* Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐκφράζεται τι διὰ τοῦ ἐναντίου ἀρνητικῶς, οὕτω δὲ λέγεται μὲν κάτι τι τὸ ἔλασσον, ὑποδηλοῦται ὅμως τὸ μεῖζον· *οὐχ ἡκιστα* (=μάλιστα). *οὐκ ἄγνωῶ* (=γιγνώσκω καλῶς).

β') *ἡ εἰρωνεία.* Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ προσποιήσεως χρησιμοποιεῖ τις λέξεις ἢ φράσεις ἐχούσας ὅλως διάφορον ἢ ἐναντίαν ἔννοιαν ἐκείνων, τὰ ὅποια ἔχει κατὰ νοῦν, ἵνα ἀστειευθῆ ἢ σκώψῃ ἢ γλευάσῃ ἄλλον τινά· *ὡς ἡδὺς εἶ!* (ἀντί : ὡς ἀηδῆς εἶ) *Πλ.*

γ') *ὁ εὐφημισμός.* Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἕνεκα φόβου, προσερχομένου συνήθως ἐκ προλήψεώς τινος ἢ δεισιδαιμονίας, ἀνευ προσποιήσεως χρησιμοποιεῖ τις λέξεις ἢ φράσεις ἐχούσας καλὴν καὶ εὐδοίωνον ἢ ἄχρουν σημασίαν ἀντὶ τῶν ἐναντίων· *Εὐμενίδες* (=αἱ Ἐρινύες), *Εὐξείνος πόντος.* (πβ. τὸ *γλυκάδι=ξίδι. τὸ καλὸ σπυρὶ=ὁ ἄνθραξ).*

Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ *ὁ. πάσχειν* ἀπλῶς ἀντὶ τῶν θημάτων *τελευτᾶν, ναυαγεῖν, ἠτιᾶσθαι* κττ. *μή τι ναῦς πάθῃ* (=μὴ ναυαγήσῃ) *Εὐθ.* (ᾠμοίως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν).

5) Ἡ ὑπερβολή. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ τινος χάριτος λέγει τις κάτι τι ὑπερβαῖνον τὸ ἀληθές καὶ τὸ σύνθητες, ἵνα οὕτω παραστήσῃ σχετικόν τι νόημα ζωηρότατά καὶ ἐναργέστατα· *πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανὸς λόγον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τούτων ἔργοις* Λυσ. (πβ. *σὰ δυὸ βουνὰ εἶναι οἱ πλάτες του, σὰν κάστρο ἢ κεφαλὴ του*).

6) Ἡ ἀλληγορία. Κατὰ τοῦτον τὸν λεκτικὸν τρόπον μετὰ χάριτος χρησιμοποιεῖ τις μεγάλας καὶ τολμηρὰς μεταφορὰς οὕτως, ὥστε νὰ φαίνεται λέγων ὅλως ἄλλα ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχει κατὰ νοῦν· *κυάμων ἀπέχεσθαι* (=μὴ πράττειν τὰ πολιτικά. Οἱ κύαμοι ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν κλήρωσιν τῶν ἀρχόντων). *μὴ γεύεσθαι μελανούρων* (=μὴ ὀμιλεῖν κακοῖς ἀνθρώποις). Πυθαγόρου λόγια. (πβ. *Ἄναψε ὁ γιαλὸς καὶ κάηκαν τὰ ψάρια*· φράσις λεγομένη περὶ ἀνθρώπου καταληφθέντος ἀπὸ μεγάλην ὀργὴν — *Τᾶσπρισε τὰ γένεια του ὁ Ἄϊ-Νικόλας*=Ἐχιόνισε τοῦ Ἁγίου Νικολάου).

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

(ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ)

- Αιτιατική**, σελ. 18, § 29,3—μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 26, § 37 — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 27 § 40 — ἐπιρρηματικῶς, σ. 62, § 87 — αἰτιατικὴ ἀπόλυτος, σελ. 150, § 166.
- Ἀντικείμενον**, σελ. 44, § 62 κ. ἑ. — ἐσωτερικόν ἢ σύστοιχον, σελ. 47, § 67 κ.ἑ.
- Ἀντωνυμῖαι**, σελ. 27, § 41 κ.ἑ.
- Ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις**, σελ. 139, § 158.
- Ἀπαρέμφατον**, σελ. 137, § 154 κ.ἑ.
- Ἀπρόσωπα ῥήματα**, σελ. 142, § 161.
- Ἄρθρον**, σελ. 39, § 55 κ.ἑ.
- Ἀρνητικὰ μόρια (οὐ, μή)**, σελ. 154, § 169, κ.ἑ.
- Ἄτικτὴ σύνταξις**, σελ. 7, § 12, Σημ.
- Γενικὴ** (καθαρά ἢ ἀφαιρετικὴ), σελ. 18, § 29, 4-5 — κατηγορηματικὴ, σελ. 9, § 15, β' — μετὰ ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 19, § 30 κ.ἑ.—μετὰ ἐπιρρημάτων, σελ. 26, § 38 — ἐπιρρηματικῶς 63, § 88.
- Γενικὴ ἀπόλυτος**, σελ. 148, § 165, 1 καὶ σελ. 151, § 166, 2.
- Δίπτωτα ῥήματα** ἰδὲ **Ῥήματα**.
- Δοτικὴ** (καθαρά, ὀργανικὴ, τοπικὴ), σελ. 18, § 29, 6, 7, 8 — μετὰ ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 25, § 36 — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 26, § 39. — ἐπιρρηματικῶς, σ. 63, § 89.
- Δοτικὴ προσωπικὴ**, σελ. 51, § 72.
- Δυνητικὴ εὐκτική**, σελ. 94, § 116, 2—ὀριστικὴ, σελ. 92, § 114, 2.
- Δυνητικὸς ἄν**, σελ. 94, § 116, 2, Σημ. β'.
- Ἐγκλίσεις**, σελ. 91, § 113, κ.ἑ.—εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, σελ. 91, § 114 κ.ἑ.—εἰς τὰς ἐξηρητημένας προτάσεις, σελ. 115, § 136 κ.ἑ.
- Ἐλλειψις**, σελ. 10, § 18 κ.ἑ.—σελ. 164, § 179 κ.ἑ.
- Ἐλξις**, σελ. 160, § 176, 6.
- Ἐπιξήγησις**, σελ. 12, § 22, 2 κ.ἑ.
- Ἐπίθετα ῥηματικά**, σελ. 152, § 167.
- Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 14, § 25 κ.ἑ.
- Ἐπιρρήματα**, σελ. 26, § 38 κ.ἑ.—σελ. 65, § 90.
- Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 62, § 86 κ.ἑ.
- Ἐπιφωνήματα**, σελ. 26, § 38, 2 —σελ. 81, § 97.

Ἐρωτήσεις εὐθείαι, σελ. 96, § 119—**πλάγαι**, σελ. 129, § 148.

Εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου, σελ. 95, § 116, 2, Σημ. 3.

Θέσις λέξεων, σελ. 161, § 177 κ.έ.

Κατηγορημα, σελ. 5, § 6, 2.

Κατηγορούμενον, σελ. 5, § 7, 2 — ἐπιρρηματικόν, προληπτικόν, σελ. 6, § 10, 4 Σημ.

Κῶλον, σελ. 4, § 5, Σημ.

Λεκτικοὶ τρόποι, σελ. 169, § 183.

Μέσα ῥήματα ἰδὲ **Ῥήματα**.

Μετοχή, σελ. 144, § 162 κ.έ.— ἐπιθετική, σελ. 144, § 163— ἐπιρρηματική, σελ. 148, § 165 —κατηγορηματική, σελ. 144, § 164 κ.έ.—ἐπιρρηματική ἀπόλυτος ἢ συνημμένη, σελ. 148, § 165, 1.

Ὀνομαστική, σελ. 17, § 29, 1 — ὀνομαστική ἀπόλυτος, σελ. 159, § 176, 3, α'.

Ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί, σελ. 12, § 22, κ.έ.

Παθητικὰ ῥήματα ἰδὲ **Ῥήματα**.

Παράθεσις, σελ. 12, § 22, κ.έ.

Παραθετικά, σελ. 21, § 32, κ.έ.

Περίοδος, σελ. 4, § 5, 2, Σημ.

Πλάγιος λόγος, σελ. 134, § 152 κ.έ.

Πλεονασμός, σελ. 166, § 181— ἀρνήσεων, σελ. 155, § 172, 2, Σημ.

Προθέσεις, σελ. 66, § 91 κ.έ.

Προσδιορισμοί, ὀνομαστικοὶ (ἐπι-

θετικοί, κατηγορηματικοί, κλπ.), σελ. 12, § 22, κ.έ.—ἐπιρρηματικοί, σελ. 62, § 86, κ.έ.

Πρότασις καὶ εἶδη αὐτῆς, σελ. 3, § 2 κ.έ.

Προτάσεις κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι, σελ. 4, § 5, 1—σελ. 102, § 122 κ.έ.— δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημέναι, σελ. 4, § 5, 2 — σελ. 115, § 136 κ.έ.— αἰτιολογικαί, σελ. 116, § 138 — ἀναφορικαί, σελ. 131, § 149 κ.έ.— ἀποτελεσματικαί, σελ. 126, § 146 — εἰδικαί, σελ. 115, § 136 — ἐνδοιαστικαί, σελ. 127, § 147—παραχωρητικαί, σελ. 123, § 143—τελικαί, σελ. 117, § 139—ὕποθετικά, σελ. 119, § 140—χρονικαί, σελ. 124, § 144.

Πτώσεις, σελ. 17, § 29—πτώσεις πλάγαι ἐπιρρηματικῶς, σελ. 62, § 87 κ.έ.

Ῥῆμα συνδεδικόν, σελ. 5, § 7, 2 —σελ. 6, § 10.

Ῥήματα ἐνεργητικά (ἀμετάβατα, μεταβατικά), σελ. 43, § 61 κ.έ.— μέσα, σελ. 56, § 80 κ.έ.— παθητικά, σελ. 59, § 81 κ.έ.— οὐδέτερα, σελ. 61, § 85 — ῥήματα μονόπτωτα, σελ. 46, § 67, κ.έ. δίπτωτα σελ. 53, § 73 κ.έ.

Ῥηματικά ἐπίθετα, σελ. 152, § 167.

Σύγκρισις (ὑπεροχῆς ἢ ἀντιθέσεως), σελ. 23, § 34.

Σύμφυρσις, σελ. 158, § 176, 2.

Συμφωνία ὄρων προτάσεως, σελ. 7, § 12 κ.έ.

Σύνδεσις προτάσεων (εἶδη αὐ-

τῆς, σελ. 99, § 121 — κατὰ παρόταξιν, σελ. 4, § 5, 1, σελ. 102, § 122 κ.έ.—καθ' ὑπόταξιν, σελ. 4, § 5, 2, σελ. 115, § 136 κ.έ.

Σύνδεσμοι συνδέοντες κατὰ παρόταξιν, σελ. 102, § 122 κ.έ.—καθ' ὑπόταξιν, σελ. 115, § 136 κ.έ.

Συνθετικοὶ λόγοι, σελ. 99, § 121 κ.έ.

Σχήματα (λόγου) σελ. 158, § 175 κ.έ. — γραμματικά, σελ. 158, § 176 — θέσεως λέξεων, σελ. 161, § 177 κ.έ. — πλη-

ρότητος τοῦ λόγου, σελ. 164, § 179 — σημασίας λέξεων ἢ φράσεων, σελ. 167, § 182 κ.έ.

Υποκείμενον, σελ. 5, § 6, 1.— ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν, σελ. 140, § 159.

Χρόνοι, σελ. 82, § 99 κ.έ. — σημασία αὐτῶν εἰς τὴν ὀριστικὴν, σελ. 84, § 101 κ.έ. — εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, σελ. 98, § 120.

Ὄς, σελ. 66, § 90, 2, ζ' καὶ Σημ. α' καὶ β'.

